นครสวรรค์
เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
Nakhon Sawan : The Heart of Chinese Cultural Practices
那空沙旺：中国风俗文化之城

Nakhon Sawan Hainanese Association

สมาคมไหหนำนครสวรรค์

海南会馆

Hainanese Cultural Practices in Nakhon Sawan Province

วิถีวัฒนธรรมจีนไหหนำในนครสวรรค์

那空沙旺海南风俗文化

nscc.nsru.ac.th

ชื่อหนังสือ สมาคมไหหนำนครสวรรค์ : แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนไหหนำในนครสวรรค์

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2567 จำนวน 300 เล่ม

ISBN 978-616-8094-21-1

ที่ปรึกษา

นายทวี เสริมภักดีกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์	นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ศ.(เกียรติคุณ) ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ไชยรัตน์ ปราณี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
พล.ต.อ.สมศักดิ์ จันทะพิงค์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์
นายเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล	ประธานอำนวยการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
นายสมชาย พัฒนาธรชัย	นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์
นายวิจิตร อัศวรัตน์	ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแม่หน้าผา
นายขจรเกียรติ เลาวกุล	ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัตน์	นายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล	รองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์	ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์	นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายสมคิด ทองมงคลกุล	อุปนายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายศิลป จันทวัฒน์	ที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ	ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ	ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
นายวรพล ภัทราคณานนท์	หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นางสาววรรณิศา กลิ่นชัย	ประธานคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ปี 2567
นายอำนาจ กรเอี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมแสงและครูฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊

บรรณาธิการ

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะทำงานฝ่ายเก็บข้อมูล

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	หัวหน้าโครงการ
ผศ.ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร	คณะทำงาน
ผศ.ดร.สาวิตรี สอาดเทียน	คณะทำงาน
อาจารย์ ดร.อุบลนภา อินพลอย	คณะทำงาน
นางศุภลักษณ์ ใจเยี่ยม	คณะทำงาน
นางสาวชญาภัค เภาศรี	คณะทำงาน
นางสาวศิรินุช ครุฑธกะ	คณะทำงาน

ออกแบบปก

ว่าที่ร้อยตรี อนุ คุ้มเพชร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โทร. (056) 219 100 ต่อ 2201
E-mail: anu.k@nsru.ac.th

พิมพ์ที่ : หจก.ริมปิงการพิมพ์ อำเภอเมืองนครสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. (056) 224 736
E-mail: rimpinggraphic2539@gmail.com

จัดพิมพ์และสงวนสิทธิ์ โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
โทร./โทรสาร (056) 219 100 - 29 ต่อ 2200, 2201 hss@nsru.ac.th

คำนำ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก (Second China Town) โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการตลอดเวลากว่า 8 เดือน ที่ได้ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาคมองค์กรจีนในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มร่วมกับการค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มประชาชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอ และวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based Economy) และสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพื้นที่ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่น

ความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนี้ เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์จากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ทั้งคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ ร่วมกับภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการจัดทีมคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน ของพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ และการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สำหรับเป็นหนังสืออ้างอิงเล่าให้ลูกหลานชาวจังหวัดนครสวรรค์สืบต่อไปอีกเล่มหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

เป้าหมายและภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้นคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม และความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งที่บรรพบุรุษของตนเคารพนับถือ สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมจีนอันดีงาม การศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชน ได้สร้างความรู้ของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งข้อมูลในอดีต การปรับเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบ ประเพณีความเชื่อที่ดำรงอยู่ของชุมชน และกลุ่มคนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงานสำคัญยิ่งในการจัดเวทีสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย-จีน ที่มีหลากหลายและผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ซึ่งสิ่งที่ดำรงอยู่และดำเนินอยู่ในพื้นที่นี้ล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่สามารถจะเชื่อมโยงผู้คนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกลไกของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และต่อยอดสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

จากสถานการณ์ความท้าทายที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและของจังหวัดนครสวรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวม ผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก

ทั้งนี้ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอชื่นชมคณะผู้บริหารโครงการ คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องของสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ สาขาวิชาในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการลงมือทำงานบริการวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สนใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมกันต่อยอดการพัฒนาความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พลับเที่ยง

รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และการเข้าสู่การดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ภายใต้กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์สู่เมืองอัจฉริยะ มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและมุ่งสู่การยกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน ประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ไม่อาจมองข้าม คือ การพัฒนาย่านตลาดชุมชนเก่า โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบคือ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเมื่อในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นย่านตลาดการค้าที่สำคัญแหล่งหนึ่งของนครสวรรค์ เป็นแหล่งค้าขายอาหาร ของกิน และของใช้ของคนจีน กิจกรรมหนึ่งในแผนดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนที่เป็นแหล่งค้าขายสินค้าที่หลากหลาย เป็นแหล่งรวมของอาหารจีนและการสืบทอดทางวัฒธรรมของทุกภาษา ทั้งจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน เป็นความร่วมมือร่วมใจของภาคีหน่วยงาน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน โดยมีแผนนำร่องให้ชุมชนได้เกิดการปรับปรุงดูแลอาคาร สถาปัตยกรรมที่เป็นทุนเดิม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและถนนหน้าบ้านเรือนให้สวยงามมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกฟื้นตรอกชุนหงษ์ให้กลับมามีชีวิตชีวา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านตลาดชุมชนจีนเก่าของจังหวัดนครสวรรค์ นำความภาคภูมิใจและความหวงแหนในอัตลักษณ์ชุมชนจีน ย่านตลาดเก่ากลับมาให้คนนครสวรรค์และนักท่องเที่ยวได้ซึมซับวิถีวัฒนธรรมจีนตลาดปากน้ำโพ ให้เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งของตลาดปากน้ำโพ โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และจำลองบรรยากาศ ร้านค้าอาหารการกินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้านค้าใดที่เคยปิดก็สามารถปรับปรุงพัฒนาและเปิดเป็นร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกมีเรื่องราวของบ้าน มีขนมอาหารจีนโบราณ และเครื่องดื่มบริการ ตลอดจนสร้างแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตให้สามารถรองรับการใช้พื้นที่การจัดงานเทศกาลและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ **“สมาคมไหหนำนครสวรรค์ : แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนไหหนำในนครสวรรค์”** ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เล่มนี้ ถือเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานฝ่ายข้อมูลได้พยายามนำเสนอชุดความรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองนครสวรรค์ในรูปแบบหนังสือการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อาวุโสและลูกหลานชาวจีนจากทุกสมาคมองค์กรจีนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะทำงานฝ่ายข้อมูลฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการยังได้สละเวลาทั้งแรงกายแรงใจในการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีการปฏิบัติและพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา และเทพเจ้าที่นับถือจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของคนในท้องถิ่นถูกเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายทวี เสริมภักดีกุล

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

	หน้า
ปกรอง	ก
คำนำ	ค
คำนิยม	จ
สารบัญ	ฌ
บทความ : วิถีวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำของสมาคมไหหนำนครสวรรค์	1
บทความภาษาไทย	1
บทความภาษาอังกฤษ	23
บทความภาษาจีน	51
วิถีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์จีนไหหนำในสมาคมคนจีนไหหนำนครสวรรค์	71
1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์	74
2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์	89
3. วัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์	104
4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำ	118
5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์	119
6. บทบาทของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์	121
7. ตระกูลแซ่ หรือนามสกุล ของชาวจีนไหหนำ ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	123
บทสรุป	124
เอกสารอ้างอิง	125
ภาคผนวก	127

วิถีวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนมนุษย์ เป็นสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมการแต่งกาย วิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของแต่ละชาติพันธุ์ เช่น คนไทย คนจีน คนลาว เป็นต้น โดยภาพสะท้อนการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างดีงามมีการปะทะสังสรรค์จนก่อเกิดเป็นวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง วัฒนธรรมคนจีน จังหวัดนครสวรรค์มีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันหลากหลายชาติพันธุ์ เรียกว่าเมืองพหุวัฒนธรรมมีชาวไทย ชาวมอญ ชาวไทยทรงดำ ชาวจีน ฯลฯ รวมกลุ่มเป็นชุมชนกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ชุมชนคนจีนไหหนำที่เป็นหนึ่งใน 5 คนจีนกลุ่มภาษาของจังหวัดนครสวรรค์ คนจีนไหหนำรวมกลุ่มเป็นชุมชนที่มีความสามัคคี กลมเกลียว และมีความเหนียวแน่นในธรรมเนียมปฏิบัติอย่างยิ่ง อันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเด่นชัดแห่งหนึ่งในประเทศไทย เอกลักษณ์แหล่านี้ ได้ถูกหล่อหลอมและถ่ายทอดผ่านทางธรรมเนียมปฏิบัติของศาลเจ้าพ่อเทพรักษ์-เจ้าแม่ทับทิม-แควใหญ่ เป็นที่ทราบกันดีว่าศาลเจ้าแห่งนี้มีอายุมากกว่า 150 ปี

ในการนี้ จะกล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ภายใต้ประเด็น ดังนี้ 1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำ ตลอดจนความสัมพันธ์ชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ 2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ 3. วัฒนธรรมชาวจีนไหหนำจังหวัดนครสวรรค์ 4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำ 5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ 6. บทบาทของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์ และ 7. ตระกูลแซ่หรือนามสกุลของชาวจีนไหหนำ ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในรูปแบบของสมาคมเป็นนิติบุคคลที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกัน และมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน สมาคมต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์) ภายใต้ชื่อว่า สมาคมไหหนำนครสวรรค์ เป็นสถาบันทางสังคมที่มีประวัติความเป็นมาและบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์มาหลายสิบปี ด้วยการขับเคลื่อนของลูกหลานคนจีนไหหนำที่ร่วมตัวกันเสียสละเวลา กำลังทรัพย์ สติปัญญาในรูปแบบคณะกรรมการสมาคม

ดำเนินงานอย่างมีโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานของสมาคมที่เป็นกรอบแนวคิดและเป้าหมายการปฏิบัติงานของสมาคม สร้างสรรค์เมืองนครสวรรค์ร่วมกันด้วยระบบของทุนทางสังคม อภิชัย พันธเสน (2546 : 1) เป็นพลังทางสังคมเชื่อมร้อยสมาชิกของกลุ่มคนจีนไหหนำที่มีความสัมพันธ์ ความไว้เนื้อเชื่อใจ การผลิตซ้ำทางความคิดและการปฏิบัติ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับองค์กร และองค์กรกับองค์กร ภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน คือ ความศรัทธา ความกตัญญู และความสามัคคี

ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำ ตลอดจนความสัมพันธ์ชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

ประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมอันดีต่อกันมายาวนาน โดยมีหลักฐานในสมัยสุโขทัย พบว่า มีพ่อค้าชาวจีนบรรทุกสินค้าจากจีนเข้ามาขายในบริเวณเมืองท่าต่าง ๆ และซื้อสินค้าจากไทยกลับไปยังจีน มีเรือสำเภาของไทยที่ชาวจีนเป็นผู้ดำเนินการสามารถเดินทางไปขายตามเมืองต่าง ๆ ได้รวมถึงสามารถเข้ามาค้าขายในแผ่นดินสยามจำนวนมากได้เช่นกัน ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นยุคที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิเพิ่มมากขึ้น เพราะพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ไทยทรงพระราชทานอนุญาตให้ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยามประเทศได้ สามารถทำมาหากินได้อย่างเสรี (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2537 : 17) ชุมชนชาวจีนเติบโตมาและขยายตัวอย่างมาในช่วงตอนต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่ชาวจีนเข้ามาเป็นแรงงานในกิจการต่างๆ ที่สำเพ็ง จากนั้นจึงหาอาชีพและที่อยู่ในพื้นที่อื่นต่อไป นอกจากปัจจัยภายในประเทศไทยที่เอื้อต่อการอพยพย้ายถิ่นฐานแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุหลักๆ ของการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวจีน ได้แก่ ความยากจน ประชากรหนาแน่น มีทรัพยากรธรรมชาติจำกัด ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดภาวะอดอยากขาดแคลน เช่น เกาะไหหนำมักประสบกับพายุไต้ฝุ่นและภัยแล้งอยู่ และภัยสงครามกลางเมืองจีนในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต้นศตวรรษที่ 20 จึงเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนได้อพยพมายังประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ด้วยการอพยพย้ายถิ่นฐานจนเกิดเป็นชุมชนชาวจีนในประเทศไทย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมไทยจีนร่วมกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

เหนือขวัญ บัวเผื่อน (2563 : 90) อธิบายว่า ชาวจีนมีการแสดงออกทางวัฒนธรรมและประเพณีกล่าวคือการสื่อสารภาษาจีน ปลูกฝังความเชื่อของชาวจีนให้ลูกหลาน ยึดถือขนบธรรมเนียมปฏิบัติ รักษาประเพณีดั้งเดิม เทศกาลสำคัญ เคารพกตัญญูต่อบรรพบุรุษ มีความรักตระกูลพี่น้องสืบเชื้อสายกันรุ่นต่อรุ่นเพื่อดำรงคงไว้ซึ่งความเป็นชาวจีน รวมถึงให้ความช่วยเหลือชาวจีนด้วยกันในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการแสดงออกทางสังคม เช่น การจัดตั้งสมาคม มูลนิธิเพื่อการกุศล การมอบทุนการศึกษา และการมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน สังคม และหน่วยงาน เพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดินไทย ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถแบ่งตามกลุ่มภาษาพูดและภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ ชาวจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน ชาวจีนแต้จิ๋วอาศัยอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนแคะมาจากทางตอนเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนกวางตุ้งอาศัยอยู่ตอนกลางของมณฑลกวางตุ้ง และชาวจีนไหหนำอาศัยอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ (ภัทรภร สุวรรณจินดา, 2560 : 3-5)

ชาวจีนไหหนำเข้ามาอาศัยในประเทศไทยตามเส้นทางการอพยพจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำสู่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะไหหลำ หรือ ไหนนำ หรือ ไห่หนาน แล้วแต่สำเนียงท้องถิ่น ซึ่งไหหนำเป็นเกาะใต้สุดของประเทศจีน เป็นเกาะที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 2 รองจากเกาะไต้หวัน “ชื่อเกาะไหหนำ หมายถึง ทะเลใต้” สมกับที่อยู่ใต้สุดของจีน ลักษณะภูมิประเทศคล้ายกับเกาะสมุยของประเทศไทยที่มีมะพร้าวมากที่สุด และปัจจุบันเกาะไหหนำเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดของจีน ชาวจีนกลุ่มนี้มีภูมิต้านทานเชื้อมาเลเรียได้ดีกว่าชาวจีนกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของเกาะไหหนำอยู่ในเขตร้อนชื้น มีไข้ป่าชุกชุมเช่นเดียวกับชนบทไทย (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 66) ชาวจีนไหหนำมาอาศัยอยู่หลายภาคของประเทศ อพยพย้ายออกไปอยู่ในเมืองที่เล็กกว่า ไปตามบริเวณที่มักจะยังไม่มีการหักร้างถางพง ชาวจีนไหหนำมักเป็นคนเผชิญโชคมากกว่าจึงมักมีการตั้งถิ่นฐานกันมากในเมืองต่าง ๆ บนฝั่งแม่น้ำยม และบริเวณที่ทางรถไฟยังไปไม่ถึงบนฝั่งแม่น้ำน่าน (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 75) คนจีนไหหนำเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ต่างจังหวัด อย่างเช่น ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเหมืองแร่ จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ภาคกลาง บางกลุ่มมาอาศัยอยู่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบอาชีพหลากหลาย และเพื่อรอขยับขยายไปอยู่ที่อื่น และจังหวัดชัยนาท ในภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดลำปาง และจังหวัดนครสวรรค์ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว ตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่นต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้ง (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 58) และชุมชนชาวจีนไหหนำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยตั้งอยู่ที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ (สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552) ชาวจีนไหหนำมีความเชี่ยวชาญชำนาญในการค้าขาย การประมง ต่อเรือ และโรงเลื่อย จึงมักอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำสายต่าง ๆ และมีความชำนาญในการประกอบอาชีพปรุงยาตามตำรับฝรั่ง เจ้าของโรงแรม เจ้าของร้านส่งเงิน ช่างตัดเสื้อบุรุษ เจ้าของร้านขายเครื่องจักร ผู้รับเหมา เจ้าของร้านกาแฟ ช่างทำเครื่องเรือน ช่างทอง จึงสามารถหารายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

วิถีชีวิตทางสังคมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ผ่านเรื่องราวการดำเนินชีวิตของผู้คน กลุ่มคน ชุมชน และสังคมอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมประเพณีเพื่อสามารถดำรงคงอยู่ของสังคมชาวจีนไหหนำ กล่าวคือ ชาวจีนไหหนำให้ความสำคัญกับครอบครัวอย่างมาก เป็นครอบครัวใหญ่มักอยู่รวมกันหลายรุ่นรักษาความสัมพันธ์และสันติสุขในครอบครัวเป็นหน้าที่สำคัญ ลูกหลานมีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ผู้สูงอายุในชุมชนชาวจีนไหหนำได้รับความเคารพนับถือและมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่สมาชิกในชุมชน ส่วนลักษณะที่อยู่อาศัย การสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดนครสวรรค์

ความเชื่อชาวจีนไหหนำมีความเชื่อทางพุทธศาสนาและเจ้าพ่อเจ้าแม่เหมือนคนจีนทั่วไป จังหวัดนครสวรรค์เป็นจุดเริ่มต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา และมีศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์–เจ้าแม่ทับทิม (แควใหญ่) ที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง ให้ความเคารพยึดเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเลื่อมใสในความศักดิ์สิทธิ์อยู่ ณ ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพ ตั้งอยู่บนถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง ตัวศาลตั้งหันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าฯ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างมาแต่สมัยใด ใครเป็นผู้สร้างจะมีก็เพียงระฆังโบราณ 1 ใบ ที่มีอายุกว่า 150 ปี โดยนายหงเปียว แซ่ภู่ แห่งหมู่บ้านเคอเจี้ยซัน อำเภอวุ่นอี้ (ปัจจุบันคืออวุ่นซัง) เป็นอำเภอหนึ่งของเกาะไหหนำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นำมาถวายในปี ค.ศ.1870 (พ.ศ.2413) ซึ่งอยู่ในปลายสมัยราชวงศ์ชิงตรงกับต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าศาลเจ้าแห่งนี้ต้องมีมาก่อนปี ค.ศ.1870 (พ.ศ.2413) (สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552 : 48)

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ เป็นที่ประดิษฐานของเทพเจ้าที่ชาวจีนและชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์เลื่อมใสศรัทธาเพื่อเป็นที่เซ่นไหว้หรือขอความคุ้มครองให้ปลอดภัย นอกจากนี้ ศาลเจ้ายังเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ใช้เป็นที่ประชุมพบปะสังสรรค์กัน เป็นแหล่งเรียนรู้ถึงศิลปะทางสถาปัตยกรรมรูปแบบเฉพาะ (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 168) มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นตัวอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ชั้นล่างเป็นที่เก็บของ ส่วนด้านหน้าของศาลเจ้าเป็นบันไดทางขึ้นสู่ตัวศาล และเมื่อเดินขึ้นบันไดมาระเบียงด้านขวาจะเป็นสถานที่ตั้งโต๊ะสักการะเทพยดาฟ้าดิน ส่วนกลางเป็นอาคารไม้หลังเดิม และส่วนด้านในสุดเป็นส่วนที่สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งยอดของอาคารหลังนี้จะสูงสุด ส่วนหลังคาประดับด้วยมังกรคู่ชูลูกแก้ว ปลายหลังคาที่ทอดยาวลงมาจะทำเป็นหัวมังกรหงายภายในเป็นที่ประดิษฐานองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ และเทพเจ้าที่เคารพสักการะอยู่หลายองค์ กล่าวคือ เจ้าพ่อเทพารักษ์ประดิษฐานอยู่ตรงกลาง เจ้าพ่อกวนอูประดิษฐานอยู่ทางขวา เจ้าแม่ทับทิม เจ้าแม่สวรรค์ประดิษฐานอยู่ทางด้านซ้าย เจ้าพ่อสามตา ประดิษฐานอยู่ด้านข้างที่ประดิษฐานเจ้าแม่ และภายในศาลเจ้าจัดเก็บกงเกียว (เกี้ยว) สำหรับใช้อัญเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ประทับและเก้าอี้ตะปูที่ทำมาจากประเทศจีนตลอดจนจัดโชว์อาวุธ (โบ้ยโบ้) ใช้สำหรับออกแห่ในเทศกาลตรุษจีนทุกปี และมีห้องจัดโชว์ระฆังเก่าแก่ที่มีอายุกว่า 150 ปี ที่เป็นหลักฐานสำคัญของศาลเจ้า ตลอดจนพระที่นั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ครั้งที่เสด็จนำคณะนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามาสักการะและเยี่ยมชมประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าฯ เมื่อวันจันทร์ที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535

ภาพที่ 1 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

ประเพณีและพิธีกรรมของคนจีนไหหนำมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่ยึดปฏิบัติ และมีการอนุรักษ์และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิต เช่น การเกิด การแต่งงาน และการตาย วันเซ็งเม้ง และวันสารทจีน จังหวัดนครสวรรค์มีประเพณีแห่งเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประเพณีที่กลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สืบทอดปฏิบัติสืบต่อกันมา การแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพเริ่มครั้งแรกเมื่อใดไม่มีปรากฏหลักฐานชัดเจน จากคำบอกเล่าว่าการแห่เจ้ามีมาก่อนโรคระบาด แต่เดิมใช้เส้นทางน้ำ เป็นใช้เวลา 2 วัน ต่อมาเมื่อการคมนาคมทางบกสะดวก จึงได้อัญเชิญออกแห่รอบตลาดปากน้ำโพ และได้นำศิลปวัฒนธรรมของชาวนไหหนำ คือ การเชิดเสือพะโหล่วสาวงามถือโบ้ยโบ้ (อาวุธเจ้า) ไซกี่ (ธง) และมาร่วมในขบวนด้วย สามารถสร้างชื่อเสียง สร้างรายได้ให้กับจังหวัดนครสวรรค์เป็นอย่างยิ่ง ประเพณีวันตรุษจีน ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินจีน จะมีงานรื่นเริงและงานมงคลที่ต้องเฉลิมฉลองกัน (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 48)

ภาพที่ 2 การเชิดเสือไหหนำ

ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

ชาวจีนไหหนำมีการรวมตัวกันเหมือนกลุ่มชาวจีนอื่น ๆ เพื่อให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน เพื่อการศึกษา การกุศล และกิจการต่าง ๆ ในช่วงแรกชาวไหหนำได้มีการรวมกลุ่มเป็นสมาคมของผู้ประกอบการอาชีพที่ใช้แรงงาน คือ สมาคมเข่งด่าว (ฉงต่าว) กับสมาคมวุ้ยบ่วนเต้ (หุ้ยเหวินเฉ้อ) เป็นสมาคมของผู้ประกอบการบริการด้านโรงแรม และภัตตาคาร ภายหลังสมาคมนี้ได้ช่วยเหลือสมาชิกที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยใหม่ ๆ ในด้านการเรียนรู้อาชีพ หาที่พักอาศัย และหางานให้ทำภายใต้ระบบอุปถัมภ์ นอกจากนี้ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ช่วยเหลือคนจีนไหหนำและกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันก่อตั้ง ภายใต้แนวคิด “ความดีที่ยั่งยืน” ยุคแรกเกิดเป็นคณะเก็บศพไต้ฮงกง จนพัฒนามาเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ช่วยเหลือชาวจีนที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทย เก็บศพไร้ญาติ สัญลักษณ์ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง คือ การทำบุญกุศล สานต่อความดี เพื่อสนองคุณแผ่นดิน (มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, 2567) และสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย สมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยชาวจีนโพ้นทะเลที่มีบรรพบุรุษมาจากมณฑลไหหนำ ประเทศจีน สมาคมฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และความสามัคคีระหว่างสมาชิก รักษาและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาวไหหนำ ช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบความยากลำบาก สนับสนุนกิจกรรมสาธารณกุศล สมาคมฯ ตั้งอยู่ที่ 324 ถนนสุรวงศ์ แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กิจกรรมของสมาคมฯ จัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมายตลอดทั้งปี เช่น งานประเพณีตรุษจีนงานประเพณีไหว้บรรพบุรุษ งานเทศกาลกินเจ งานมอบทุนการศึกษา กิจกรรมช่วยเหลือผู้ยากไร้

ชาวจีนไหหนำนครสวรรค์แต่เดิม ก่อนจะมีการก่อตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.2552 ได้ดำเนินการกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนได้มีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ ต่อมาไหหนำมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบนผืนแผ่นดินไทย และบรรพบุรุษชาวไหหนำบางส่วนได้เลือกที่จะตั้งถิ่นฐานที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยเห็นว่าเป็นเมืองชุมทางแม่น้ำสำคัญ เหมาะสมต่อการค้าขาย และยังมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่ง สมดังคำกล่าว “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา บรรพบุรุษชาวไหหนำนครสวรรค์ได้มีการรวมตัวกัน อย่างเหนียวแน่นโดยมีศูนย์รวมจิตใจอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ อันเป็นที่เคารพสักการะยิ่งของทั้งชาวนครสวรรค์ และผู้คนจำนวนมากจากทั่วทุกสารทิศ

กิจกรรมที่ชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ได้ทำร่วมกันได้ทวีความหลากหลายมากขึ้น มิได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าฯ หรือภายในหมู่พี่น้องชาวไหหนำนครสวรรค์เท่านั้น คณะกรรมการศาลเจ้าฯ ที่ผ่านมาหลาย ๆ สมัยได้เห็นพ้องกันว่า ควรมีการจัดตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์ขึ้น โดยกล่าวได้ว่าสมาคมไหหนำนครสวรรค์เกิดจากแนวคิดของอดีตคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ และบรรพชนของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ ที่ต้องการก่อตั้งสมาคมเพื่อให้ชาวไหหนำนครสวรรค์ได้มีสถานที่ติดต่อพบปะสังสรรค์และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับอนุชนรุ่นหลัง ไม่สามารถได้ก่อตั้งในเวลานั้นด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ แต่แนวคิดนี้ยังดำเนินการต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2529 คณะกรรมการและชาวไหหนำนครสวรรค์รวมตัวกัน ก่อตั้งเป็นชมรมใช้ชื่อว่า "ชมรมไหหนำนครสวรรค์" แต่สถานที่ยังไม่เป็นหลักแหล่ง การจัดประชุมมักจะเช่าสถานที่ต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยค่าเช่าได้จากการเรี่ยไรจากคณะกรรมการชมรมหรือเงินที่ได้รับบริจาคจากชาวจีนไหหนำ จากการออกไปช่วยงานของชาวไหหนำ จนกระทั่งต่อมา ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ได้มีสำนักงานศาลเจ้าฯ ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 529/58 ถนนโกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทางชมรมจึงใช้เป็นสถานที่จัดการประชุมเรื่อยมา

ในปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ได้สานต่อแนวคิดของบรรพชนชาวไหหนำ โดยดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนก่อตั้งเป็นสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และได้รับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนสมาคมเลขที่ 3/2550 และใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ เลขที่อนุญาต ที่ ต.นว. 3/2550 ลงวันที่อนุญาต 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ออกโดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงนามโดยนายวิลาศ ภู่ศิลป์ ปลัดจังหวัดนครสวรรค์ ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเป็นศูนย์รวมชนชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำ จังหวัดนครสวรรค์ 2. เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันในหมู่มวลสมาชิก 3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา การกีฬา และดนตรี ต่อบุตรหลานในครอบครัวสมาชิก 4. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามในหมู่มวลสมาชิก 5. เพื่อให้การสงเคราะห์งานฌาปนกิจ และฌาปนสถานในหมู่มวลสมาชิก 6. เพื่อให้การสนับสนุน และร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ 7. สมาคมนี้ไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น จากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์ ความสมัครสมาน สามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างพี่น้องชาวไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ มีการวางระเบียบแบบแผนให้ชัดเจนและตรวจสอบได้ เพื่อเป็นแนวทางให้อนุชนลูกหลานไหหนำนครสวรรค์รุ่นต่อรุ่นไปได้สืบสานประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามที่บรรพบุรุษได้วางรากฐานไว้ โดยสำนักงานที่ใช้ในการยื่นขอจดทะเบียน เป็นสำนักงานชั่วคราว ทั้งนี้ เพราะยังไม่สามารถหาสถานที่เหมาะสมก่อตั้งเป็นอาคารสมาคมฯ ได้

ในปี พ.ศ.2551 คณะกรรมการสมาคมฯ มีมติให้ดำเนินการขอซื้ออาคารบริเวณถนนริมเขื่อนต้นน้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ซึ่งเป็นอาคารที่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ จำนวน 4 คูหา เพื่อใช้ปรับปรุงและก่อสร้างเพิ่มเติมใช้เป็นที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์อย่างถาวร ซึ่งการขอซื้ออาคารดังกล่าวต้องใช้งบประมาณจำนวนมากอีกทั้งจำเป็นที่จะต้องต่อเติมเพื่อให้สมกับเป็นที่ทำการสมาคม และทำให้ชาวไหหนำนครสวรรค์ได้ภาคภูมิใจ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการและชาวไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกันบริจาคเงิน ทำให้มีอาคารที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์จะเป็นศูนย์กลางการติดต่อของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์สืบต่อไป ดังคำขวัญของสมาคมที่ว่า "สืบสานสร้างสรรค์ สามัคคี" เครื่องหมายสมาคม “รูปสี่เหลี่ยมขลามตัด” อยู่บนพื้นขาวขอบนอกเป็นเส้นสีแดง ขอบในเป็นเส้นสีน้ำเงิน โดยสีทั้งสามสีน้ำสีของธงไตรรงค์ มาเป็นสีของสัญลักษณ์ อันหมายถึงดินแดนไทยที่บรรพชนได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ประกอบสัมมาอาชีพเจริญรุ่งเรือง ภายในนำอักษรจีน “ตัวเข่ง” ซึ่งสื่อความหมายถึง “ชาวไหหนำ” มาประดิษฐ์เป็นสัญลักษณ์สีแดง สื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาวไหหนำนครสวรรค์ และมีเส้นทึบ 4 เส้น สีน้ำเงินรองรับ สื่อแทนแม่น้ำ 4 สาย คือ ปิง วัง ยม น่าน ที่ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นบริเวณสถานที่ตั้งของสมาคม สื่อความหมายถึงการรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อช่วยกันสืบสารปณิธานของบรรพชน

ภาพที่ 3 เครื่องหมายสมาคม

สีประจำสมาคม “ชมพู” ซึ่งหมายถึง สีแห่งความสุภาพอ่อนหวาน อ่อนโยน น้อบน้อม เป็นสีแห่งความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มีเมตตาธรรมต่อบุคคลทั่วไป นำมาเป็นสีประจำสมาคม

ต่อมา ภารกิจในการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์ได้สำเร็จลุล่วงได้ ในสมัยนายนิยม ไกรพฤกษะวัน ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ โดยสามารถจัดซื้ออาคารพาณิชย์ 4 ชั้น ขนาด 4 คูหา ณ สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 36/2 ถนนริมเขื่อน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตลาดปากน้ำโพตรงข้ามศาลเจ้าเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิมที่เป็นที่เคารพสักการะยิ่งนับได้ว่าเป็นภูมิทัศน์ที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ แวดล้อมไปด้วยความร่วมเย็นของทัศนียภาพบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) หลังจากนั้น มีการตกแต่งออกแบบภายในและก่อสร้างเพิ่มเติมเพื่อให้อาคารสมาคมฯ มีความเข้มแข็งและสวยงาม มีการเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลิฟต์โดยสาร พร้อมทั้งจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเป็นห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง-สัมมนา เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ ที่ต้องการให้เป็นศูนย์รวมของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์อย่างแท้จริง รวมทั้งสำหรับการพบปะสังสรรค์ของชาวจีนไหหนำ และบุคคลทั่วไปในวาระต่าง ๆ

วันอังคารที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2550 พระบาทสมเด็จพระรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีฯ ทรงพระอักษรเป็นภาษาจีนพระราชทานแก่ชาวจีนไหหนำปากน้ำโพ พระราชทานแก่ชาวจีนไหหนำปากน้ำโพ ในคราวเสด็จพระราชดำเนินงานเทศกาลตรุษจีนจังหวัดนครสวรรค์ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ในการนี้ พระองค์ทรงอักษรจีนพระราชทาน ว่า ตัวอ่านภาษาจีนกลาง คือ กง อี้ หลิว ฉุน ฉิง เฉียว ยี เก็ต ตัวอ่านภาษาจีนไหหนำ คือ กง เง็ก เลา ซน เฮง เกียว ยี เก็ต คำแปลภาษาไทย คือ จีนไหหนำโพ้นทะล ร่วมใจ ทำคุณประโยชน์ เป็นอนุสรณ์

วันเสาร์ที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2552 คณะกรรมการได้กำหนดให้ทำพิธีเปิดที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์เป็นวันสถาปนาไหหนำนครสวรรค์อย่างเป็นทางการ

ภาพที่ 4 อักษรจีนพระราชทาน

การดำเนินการจัดหาสถานที่ ตลอดจนการก่อสร้างและการตกแต่งภายในให้อาคารสมาคมฯ พร้อมใช้งานคณะกรรมการพบกับยากลำบาก แต่คณะกรรมการทุกคนต่างร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างเข้มแข็ง โดยมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างยิ่ง ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด ตลอดจนการเสียสละกำลังทรัพย์อย่างมากมาย จึงทำให้สัมฤทธิ์ผลที่เห็นได้ในปัจจุบัน ถือเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนถึงความรัก ความสมัครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเข้มแข็งและความวิริยะอุตสาหะของคณะกรรมการและชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์จนสำเร็จสมประสงค์ ภายใต้คติพจน์สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ที่ว่า “เรามั่นใจว่า สมาคมไหหนำนครสวรรค์ของเรา จะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ด้วยการสืบสาน สร้างสรรค์ สามัคคีของมหามวลสมาชิกทุกคน”

ภาพที่ 5 ที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์

การบริหารของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

ปัจจุบันสมาคมไหหนำนครสวรรค์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10 คณะที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมไหหนำนครสวรรค์ จำนวน 9 คน ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร สมาคมไหหนำนครสวรรค์ จำนวน 8 คน คณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ จำนวน 25 คน ประกอบด้วย นายกสมาคม อุปนายก ฝ่ายการจัดซื้อจัดจ้าง เลขานุการ ผู้จัดการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ นายทะเบียน ผู้ช่วยนายทะเบียน ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายจัดการรายได้ ฝ่ายปฏิคม ฝ่ายกิจรรม ฝ่ายสวัสดิการ สงเคราะห์บรรเทาทุกข์ ฝ่ายทรัพย์สิน ฝ่ายอาคารและสถานที่ และชุดอนุกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ (ประกาศสมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2567 : 1-2) และมีผู้ตรวจสอบบัญชีสมาคมฯ จำนวน 1 คน โดยคุณสมชาย พัฒนาธรชัน ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2567 อาศัยอำนาจตามข้อบังคับสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ปีพุทธศักราช 2567 หมวดที่ 3 เรื่องการดำเนินกิจการสมาคมและคุณสมบัติของกรรมการ ข้อที่ 11 อนุที่ 11.2

จากการสัมภาษณ์นายกสมาคมไหหนำเกี่ยวกับการบริหารงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ กล่าวคือ 1) องค์กรจิตอาสาเพื่อชาวจีนไหหนำที่เกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มคนทำงานภาคสังคมเพื่อการส่งเสริมการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการสาธารณะประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อรักษาและคงอยู่ของชาวจีนไหหนำ 2) การสนับสนุนร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานราชการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเป็นคณะทำงาน การเข้าร่วมประชุมคณะทำงาน การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ตลอดจนการรายงานและการประเมินผลร่วมกัน 3) การบริหารงานองค์กรแบบสากลที่กำหนดทิศทางในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมฯ โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) ระดับการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของสมาคม สามารถนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านการสื่อสารสื่อโซเชียล เพจ เช่น Face book สมาคมไหหนำนครสวรรค์ 2) ระดับการให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การแสดง ดนตรีต่อลูกหลานในครอบครัวสมาชิกสมาคมฯ 3) ระดับการเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมด้วย และระดับความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในการตัดสินใจในระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และวางแนวทางการแก้ไขร่วมกัน ในลักษณะภาคีความร่วมมือในกิจกรรมกับหน่วยงานภายในและภายนอกจังหวัดนครสวรรค์ ในความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน ก่อเกิดรักใคร่ปรองดอง ความสามัคคีกลมเกลียวกัน และความเข้มแข็งของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์เช่นในวันนี้ ทำให้สมาคมฯ เป็นศูนย์กลางความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงที่มั่นคงกับชาวจีนไหหนำและประชาชนทั่วไป ตลอดจนเป็นพลังที่เข้มแข็งของจังหวัดนครสวรรค์ได้ (สมชาย พัฒนาธรชัย, สัมภาษณ์ : 28 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 6 สมาคมไหหนำร่วมกับศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหม่ส่งเสริมการศึกษา มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา วันที่ 1 พฤษภาคม 2567 โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์เป็นประธานมอบทุนการศึกษา

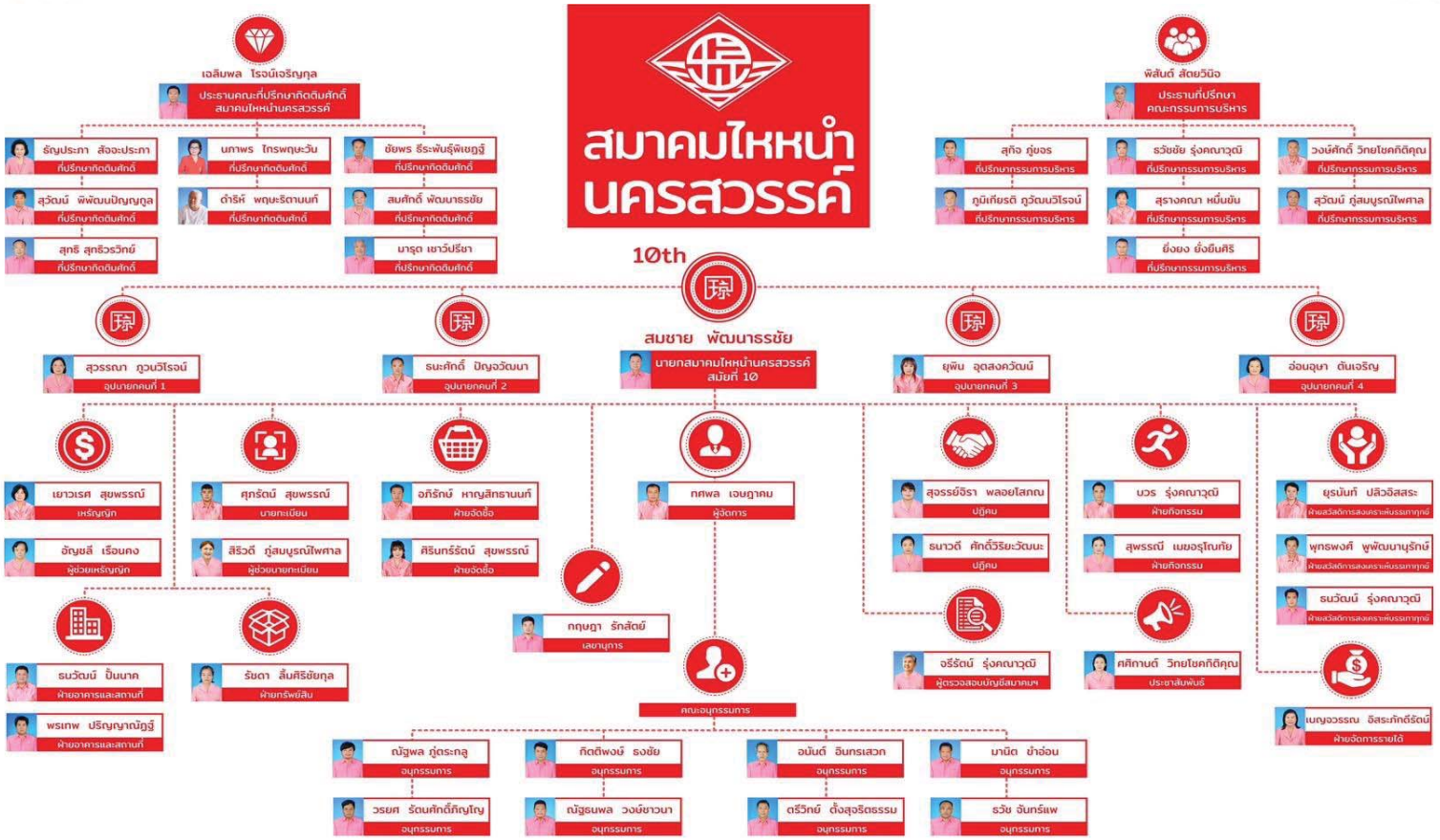

ภาพที่ 7 การประชุมประจำเดือนพฤษภาคม 2567 ณ สมาคมไหหนำนครสวรรค์

ภาพที่ 8 วันที่ 1 พฤษภาคม 2567 สมาคมไหหนำนครสวรรค์ และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพได้ร่วมฉลองสมโภชเจ้าแม่สวรรค์ (เทียนโฮ่วเตี้ยงหม่าย) องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ณ ศาลเจ้าพ่อเก้าเสี้ยว ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สมาคมไหหนำนครสวรรค์เป็นศูนย์รวมชนชาวจีนไหหนำ ส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิตมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มชน แสดงให้เห็นถึงความรักความสามัคคีภายใต้การทำงานของคณะกรรมการฯ ที่มีระบบการบริหารจัดการภายในสมาคมอย่างเป็นระบบ และการรวมกลุ่มขององค์กรภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและให้เกิดการยอมรับของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์

รูปที่ 1 โครงสร้างที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมไหหนำ ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10

วัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ผ่านการปลูกฝัง เรียนรู้ ประสบการณ์ ที่ผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ วัฒนธรรมจีนมีลักษณะเด่นหลายประการที่มีอิทธิพลต่อชุมชนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เช่น ภาษาไหหนำ เดิมชาวจีนไหหนำพูดภาษาไหหนำ ภาษาไหหนำเป็นภาษาจีนโบราณที่พัฒนาขึ้น บนเกาะไหหลำ ภาษานี้มีความใกล้เคียงกับภาษาจีนกวางตุ้ง แต่มีคำศัพท์และไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน ภาษาไหหนำมีหลายสำเนียง สำเนียงที่สำคัญที่สุดคือ สำเนียงไหโข่ว สำเนียงเหวินชาง และสำเนียงซานย่า ภาษาไหหนำเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนเฉพาะกลุ่ม เพราะส่วนใหญ่กลุ่มคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันเรียนและสื่อสารกับเป็นภาษาจีนกลางหรือภาษาไทย แต่อย่างไรก็ตาม คุณเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล ผู้จัดการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ได้รวบรวมและเรียบเรียงหนังสือภาษาไหหนำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของลูกหลานและบุคคลที่สนใจ

การแสดงการเชิดเสือไหหลำเป็นหนึ่งในการแสดงกายกรรมของเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ “เสือ” ตามความเชื่อของชาวจีนไหหนำเป็นสัญลักษณ์ของ “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” หรือ “เจ้าพ่อเทพารักษ์” เสือเป็นเสมือนสัตว์ที่คอยเบิกทางก่อนที่เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากงจะเสด็จ คอยปกป้องภยันตราย สิ่งที่ไม่ดีไม่งามมาย่างกราย รวมถึงการละเล่น ได้แก่ 1. งิ้วไหหลำ มีลักษณะเฉพาะไม่สวมชุดที่ฉูดฉาดแวววาว ค่อนไปแบบพื้นบ้าน ท่วงทำนองเพลงงิ้วอ่อนหวานเรียบง่าย จังหวะไม่ซับซ้อน ใช้ภาษาไหหลำในบทร้องและเจรจา 2. หุ่นไหหลำ แสดงในงานเทศกาลประจำปีของเจ้าแม่ทับทิมและแก้บนต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่ใช้คือ ซออู้ ซออี้ ปี่ ฆ้อง กลอง โหม่ง ทำนองเพลงจะอ่อนหวาน เทศกาลประเพณีของคนจีนไหหนำ เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลโคมไฟ ประเพณีแห่งเจ้าพระเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีความสำคัญในชีวิต คนไหหนำในเมืองไทยมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับคนแต้จิ๋วหรือกวางตุ้ง แต่ก็มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับคนไทยเป็นอย่างดี

คนจีนไหหนำในนครสวรรค์ มีวัฒนธรรมอาหารที่อุดมไปด้วยวัตถุดิบจากป่าและอาหารทะเลสดใหม่ ผสมผสานวัฒนธรรมอาหารจีนดั้งเดิม เทคนิคการทำอาหารฮกเกี้ยนและกวางตุ้ง รสชาติของอาหารแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเพณีด้านอาหารของชนเผ่าหลีเหมียว ก่อเกิดเป็นตำรับอาหารรสเลิศที่มีเอกลักษณ์ด้านความสดใหม่และหลากหลาย (ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศจีน ณ กรุงเทพ, 2560 : ออนไลน์) อาหารที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของคนจีนไหหนำ คือ ข้าวมันไก่และเนื้ออบ และคนจีนไหหนำมีความเชี่ยวชาญด้านการทำอาหารฝรั่ง เช่น ซีเต๊ก (สเต๊ก) ขนมจีนไหหนำต้นตำรับต้องใช้เนื้อวัว กะปิเป็นเครื่องปรุงสำคัญ จับฉ่ายไหหนำหรือผัดวุ้นเส้นไหหนำ อาหารมงคลต้อนรับเทศกาลตรุษจีนชาวไหหนำมีไก่ ปู หมูติดหนัง ปลาสีแดง และไข่ เป็นอาหารไหว้เจ้า ขนมมงคล ได้แก่ จินเด เป็นขนมก้อนกลมชุบงาทอด

ความหมายคือกลมเกลียว สมัครสมานสามัคคี ขนมบั๊วะต่ม คล้ายขนมเทียนหน้าตาเหมือนขนมเข่งแต่มีไส้ข้างในเป็นฟักแห้งผสมถั่วลิสงคั่ว งาคั่ว มะพร้าวขูด ขนมตู่ฮุน ตู่ แปลว่า มัน หรือหัวมัน เอามาขูดเป็นแป้งนวดแล้วผ่านเครื่องกดมีรู คล้ายทำลอดช่อง แต่เส้นจะยาว ๆ ทานกับน้ำตาลทรายแดงเคี่ยวกับน้ำบัวะเกี่ย (เกาจื่อ) สไตล์ไหหนำ (ร้านขนมบัวะเกี่ย หลังธนาคารกรุงไทยสาขาสวรรค์วิถี) ลักษณะคล้ายเกี้ยมอี๋ อาหารหลักของชาวจีนไหหนำ คือ ข้าวมันไก่ไหหลำ แพะตุ๋นน้ำแดง สูตรไหหลำ เนื้อร่อน ไม่เหนียว ไม่มีกลิ่น ใส่ฟองเต้าหู้ ทานคู่กับขิงป่น และน้ำจิ้มเผ็ด (ร้านโกติ๋ข้าวมันไก่ไหหลำนครสวรรค์) นอกจากนี้ คนจีนไหหนำในนครสวรรค์เปิดร้านอาหารระดับภัตตาคาร ได้แก่ เล่งหงษ์ภัตตาคาร ภัตตาคารโกยี มีเมนูอาหารจีนไหหลำและอาหารอื่น ๆ และในครอบครัวชาวจีนไหหนำจะประกอบอาหารไหหลำรับประทานในครอบครัว และในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำ

ปัจจัยทางสังคม เครือข่ายทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ครอบครัวที่เป็นหน่วยฐานของสังคมที่พึ่งพาอาศัยช่วยเหลือสนับสนุนกันการมีครอบครัวที่อบอุ่นช่วยให้สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ง่าย ในส่วนของชุมชน บทบาทสำคัญของสมาชิกในสังคมที่ได้รับการยกย่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคมทำให้มีโอกาสได้พบประสังสรรค์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างมิตรภาพร่วมกัน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ อย่างสมาคมไหหนำ ศาลเจ้า ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับและเปิดใจของชุมชนที่มีทัศนคติที่เป็นบวกและสนับสนุนการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมด้านศึกษาให้ลูกหลานมีความรู้สามารถประกอบอาชีพที่ดีเป็นที่พึ่งของตนเองและครอบครัวได้

ปัจจัยเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมด้วยงานเทศกาลประเพณีสำคัญของชาวปากน้ำโพ อย่างเช่น ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม จากพิธีกรรมมีการสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างอาชีพก่อเกิดรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้กับคนจีนไหหนำและคนปากน้ำโพ ผสมผสานระหว่างคุณค่าวิทยาการทางวัฒนธรรมด้วยความเชื่อ ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมให้เกิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนได้

ปัจจัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผ่านทางการสื่อสาร และสารสนเทศ ถือเป็นเรื่องสำคัญในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีนวัตกรรมทางสังคมถือเป็นเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถสร้างสื่อสารสนเทศเพื่อการแสดงออกถึงวัฒนธรรมจีนและการปรับตัวของคนจีนไหหนำเพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณะ ตลอดจนการช่องทางการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบออนไลน์ สามารถส่งรับข้อมูล

สารสนเทศถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเข้าถึงและเรียนรู้วัฒนธรรมของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม และทันเวลา การสื่อสารเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ยึดโยงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ การปฏิบัติร่วมกันได้อย่างปกติ ถือเป็นการเสริมสร้างทุนทางสังคมต่อการพัฒนาชุมชมชาวจีนไหหนำได้

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์

แนวโน้นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการยอมรับปรับใช้ขึ้นอยู่กับรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ การสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจถือเป็นเรื่องสำคัญ ด้วยการกระตุ้นให้ยอมรับและการอนุรักษ์สืบสานส่งต่อให้อยู่คู่สังคม ทั้งนี้วัฒนธรรมทำให้เกิดความงอกงามทางความคิดที่อยู่บนฐานของรากเหง้าและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมธรรมเนียมปฏิบัติของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) ถือเป็นสิ่งทรงคุณค่าทางจิตใจและการแสดงออกทางพฤติกรรมของลูกหลานต่อรุ่นต่อรุ่น การสืบสานอาหารขนมไหหนำที่เป็นอาหารท้องถิ่นของคนจีนที่มีทั้งประเพณีและสืบทอดมาโดยรอบ กำหนดแหล่งรวมสูตรอาหารจีนไหหนำ จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจากผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นให้กับลูกหลานและบุคคลที่สนใจ และการฟื้นฟูวัฒนธรรมภาษาไหหนำ สืบหารวบรวมภาษาเขียน ภาษาพูดจัดทำเป็นหนังสือที่สามารถนำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนแหล่งค้นหาข้อมูลได้ ตลอดจนสามารถเรียนรู้จากสื่อโซเชียลได้

การส่งเสริมสนับสนุนโครงการและกิจกรรมทางสังคมที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เช่น ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ความรู้ และกำลังใจ เพื่อให้การดำเนินโครงการและกิจกรมทางสังคมเกิดเป็นรูปธรรมด้วยการพัฒนาวิถีวัฒนธรรมของคนจีนไหหนำเพื่อต่อยอดให้ก่อเกิดรายได้ เช่น การจัดงานประเพณีตรุษจีน การสืบสานประเพณี 12 เดือน เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์สถานที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเสริมสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่จุดหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการให้ประสบการณ์ใหม่กับนักท่องเที่ยว (สุวิมล สมไชย และคณะ, 2566 : 1044)

บทบาทสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดและอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้ยังคงสืบเนื่องต่อไป ซึ่งแสดงถึงนัยสำคัญของความพยายามสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ของคนจีนรุ่นปัจจุบัน เช่น การรวมกลุ่มองค์กรในการทำงานสืบสานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพร่วมกันเป็นประจำทุกปี การจัดเทศกาลเทกระจาดหรือทิ้งกระจายเพื่อสงเคราะห์ผู้ยากไร้ หรือการจัดงานสืบสานประเพณีตรุษจีนของคณะกรรมการเถ่านั้ง ปัจจุบันลูกหลานชาวจีนไหหนำที่อาศัยอยู่ในนครสวรรค์ ถือเป็นคนรุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 รุ่น 4 ที่มีบทบาทเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสมาคมฯ และคณะกรรมการบริหารศาลเจ้าฯ ตลอดจนสมาชิกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับสูง มีความรู้ความสามารถ มีสถานภาพทางสังคมที่ดี มีธุรกิจที่มั่นคง มีจิตอาสา และจิตสาธารณะกุศลช่วยเหลือผู้คนยากไร้ เป็นแหล่งสนับสนุนด้านพัฒนาชุมชนสังคมนครสวรรค์ได้เป็นอย่างดี ถือว่าเป็นคนกลุ่มที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าเป็นพลังของนครสวรรค์และประเทศต่อไป

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะหน่วยงานที่มีพันธกิจในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนางานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการทางด้านงานวิจัย การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมในแขนงต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาสู่การประยุกต์ใช้ในสังคม ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงได้จัดทำหนังสือเพื่อการศึกษาเรื่อง “นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้บทเรียนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเพื่อก่อเกิดสร้างสรรค์งานวิชาการทางวัฒนธรรมในเชิงพื้นที่อย่างมีจิตนาการและเป็นระบบ (สุชาติ แสงทอง, 2560) การเข้าร่วมงานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะชมรมศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยได้ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจน การดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์วิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อรวบรวมและจัดทำระบบข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิถีชุมชนด้านอาหาร การแสดง ตลอดจนจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทยจีนนครสวรรค์ ก่อเกิดเส้นทางการท่องเที่ยวไทยจีน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม ตลอดจนมีการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยจีน เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อน Soft Power บนฐานอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

บทสรุป

การรวมกลุ่มทางสังคมเป็นสมาคมไหหนำนครสวรรค์นั้นสะท้อนให้เห็นถึงการรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ยึดมั่นหลักการความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่ชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำที่จะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการศึกษา การกีฬา และดนตรีต่อลูกหลาน สงเคราะห์ด้านสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อการกุศลและสาธารณประโยชน์ที่สำคัญคือเพื่อการส่งเสริมด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของสังคม สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนภาพความสนใจและความสัมพันธ์ของสมาชิกในระดับเครือญาติและระดับองค์กร เกิดการประสานความร่วมมือของกลุ่มสมาคมและองค์กรในนครสวรรค์ สร้างความเป็นชุมชนยึดถือความเชื่อธรรมเนียมปฏิบัติร่วมกันผสานประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนครสวรรค์ โดยสมาคมไหหนำนครสวรรค์เป็นกลุ่มคนที่เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ที่มีความสนใจร่วมกัน มารวมตัวกันเพื่อเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน โดยมีข้อบังคับ โครงสร้าง และกิจกรรมที่ชัดเจน สมาคมมีบทบาทสำคัญในสังคมนครสวรรค์ ได้แก่ 1. การส่งเสริมความร่วมมือสมาคมช่วยให้กลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน สามารถมารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงาน พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ 2. การพัฒนาสังคม สมาคมจัดและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาสังคม เช่น การกุศล การศึกษา สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ซึ่งเป็นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส พัฒนาทักษะความรู้ และสร้างสังคมนครสวรรค์ให้น่าอยู่ 3. กระตุ้นเศรษฐกิจ: สมาคมการค้า สมาคมผู้ประกอบการ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมธุรกิจ กระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างโอกาสทางธุรกิจ และเชื่อมโยงเครือข่ายทางการค้า 4. การเป็นตัวแทนกลุ่ม: สมาคมเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน สามารถเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และผลักดันนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา รักสัตย์. ผู้สัมภาษณ์ :25 4 2567.

ธัญประภา สัจจะประภา, วิเชียร ธัญธเนส, ธเนศ จิตสุทธิภากร, สมศักดิ์ พันาธรชัย, ณรงค์ศักดิ์ ด่านวุฒินันท์, อดิศร ประชาเลิศชัย, มนัส เบญจหิรัญศักดิ์ และเชิดชัย ภู่ขจร. (2552). สมาคมไหหนำนครสวรรค์.

ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดนครสวรรค์ เรื่องจดทะเบียนจัดตั้งสมาคม. (2550, 8, 30). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 732 ง. หน้า 83-84.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (15 เมษายน 2567). เข้าถึงได้จาก https://dictionary.orst.go.th/: https://dictionary.orst.go.th/

พรพรรณ จันทโรนานนท์. 2546. *วิถีจีน*. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น

ภัทรภร สุวรรณจินดา. (2560). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช.* วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. (20 พฤษภาคม 2567). *ประวัติมูลนิธิ*. เข้าถึงได้จาก https://pohtecktung.org/: index.php?option=com_content&view=article&id=380&Itemid=228.

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศจีน ณ กรุงเทพฯ. (20 เมษายน 2567). เข้าถึงได้จาก https://cccbkk.org/great-food-on-the-island.

สมชาย พัฒนาธรชัย. สัมภาษณ์ : 28 พฤษภาคม 2567.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (7 มกราคม 2567). เข้าถึงได้จาก http://legacy.orst.go.th/?knowledges=วัฒนธรรม-๗-สิงหาคม-๒๕๕๕

สุชาติ แสงทอง, บรรณาธิการ. (2560). นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. นครสวรรค์ : หจก.ริมปิงการพิมพ์.

สุวิมล สมไชย, พิกุล ภูมิแสน, สำเร็จ อาจธะขันธ์ และ สนุก สิงห์มาตร. 2566. การจัดการวัฒนธรรมสู่แนวคิดการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3 (6): 1035-1048.

เหนือขวัญ บัวเผื่อน. (2021). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางรถม้าสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาจีน.* เข้าถึงได้จาก: https://harrt.in.th/handle/123456789/3500.

อภิชัย พันธเสน. (2546). การประยุกต์พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

The Cultural Practices of the Hainanese Chinese People in the Nakhon Sawan Hainanese Association

Introduction

Culture is a narrative that embraces the lives of human beings. It is a source of refinement and progress for communities, as exemplified by Thai culture and the culture of dressing. The diverse ways of life emerge from the harmonious coexistence of various ethnic groups, such as Thai, Chinese, and Laotian. This harmonious interaction gives rise to a rich tapestry of cultures, including folk traditions, ethnic group cultures like the Karen hill tribe culture, and Chinese culture. Nakhon Sawan Province is home to a diverse group of people from various ethnicities, forming a vibrant multicultural tapestry. The province's inhabitants include Thai, Mon, Tai Dam, Chinese, and other communities, spread throughout the Nakhon Sawan area. The Hainanese Chinese community, one of the five Chinese language groups in Nakhon Sawan, stands as a testament to unity, harmony, and strong adherence to traditions. Their distinctive cultural identity shines brightly, making them a unique and remarkable presence in Thailand. These unique traits have been shaped and passed down through the customs and practices of the Chao Pho[1] Thepharak-Chao Mae[2] Thapthim Shrine, a revered sanctuary that has graced the province for over 150 years.

In this context, the cultural tapestry of Hainanese Chinese in Nakhon Sawan will be discussed under the following topics: 1. Historical settlement and livelihood of Hainanese Chinese, including their relationship with the local people of Nakhon Sawan 2. The background and operations of the Nakhon Sawan Hainanese Association 3. Cultural gems of Hainanese Chinese in Nakhon Sawan 4. Factors affecting the cultural adaptation of the Hainanese Chinese 5. The revival, preservation, and continuation of the Hainanese

[1] God

[2] Goddess

Chinese culture in Nakhon Sawan and 6. The role of the Nakhon Sawan Hainanese Association in the local community's economy and society. This legally registered association functions as a collaborative group, fostering mutual support among its members. It focuses on ongoing projects and activities, not on generating profit or distributing income. The association must have regulations and be registered in accordance with the provisions of the Civil and Commercial Code (the Royal Institute Dictionary, 2011). Under the name Hainan Association of Nakhon Sawan, it is a social institution with a long history and significant role in the development of the local community in Nakhon Sawan for several decades. This has been driven by the descendants of Hainan Chinese who have come together to dedicate their time, resources, and intellect in the form of an association committee, operating with a clearly structured management framework. The association's objectives serve as the conceptual framework and goals for its activities, collectively developing Nakhon Sawan through a system of social capital (Pantasen, 2003, p. 1). This social force connects the Hainanese Chinese members, fostering relationships, trust, and the reproduction of ideas and practices. It acts as a bridge, fostering cooperation between individuals, between individuals and organizations, and between organizations. This network is strengthened by a shared norm of faith, gratitude, and unity.

The Hainanese Chinese in Nakhon Sawan: A history of settlement, livelihood, and community relations

Thailand and China have had long-standing, close economic and social relations. Historical evidence from the Sukhothai era reveals that Chinese merchants brought goods from China to sell in various port cities and purchased Thai products to export back to China. There were Thai junks operated by Chinese merchants that could travel to various cities for trade, including conducting significant trade within the territory of Siam. Later, during the Ayutthaya period, there was an increase in Chinese immigration to the land of Suvarnabhumi. This was due to the royal benevolence of Thai Kings, who

granted permission for the Chinese to settle in Siam and earn a living freely (Juntaronanont, 1994, p. 17). The Chinese community has grown and expanded since the early Rattanakosin period. Most Chinese immigrants initially came as laborers in various businesses in Sampheng. They then sought out other occupations and residences in other areas. In addition to the internal factors in Thailand that facilitated migration, there were also external factors that were major causes of Chinese migration. These factors included poverty, overpopulation, limited natural resources, frequent natural disasters that led to food shortages and famines such as typhoons and droughts on Hainan Island, and the Chinese civil war in the late 19th and early 20th centuries. These factors prompted Chinese people living in southern China to migrate to various countries, including Thailand. Through this migration, Chinese communities were established in Thailand, and there has been a long-standing exchange and learning of Thai and Chinese lifestyles and cultures.

According to Nueakwan Buaphuan (2020, p. 90), Chinese people express their culture and traditions through various means, such as communicating in Chinese, instilling Chinese beliefs in their descendants, adhering to customs and traditions, preserving traditional festivals, respecting and honoring ancestors, and maintaining familial love and lineage across generations to sustain their Chinese identity. They also support fellow Chinese in various ways, manifesting social expressions such as establishing associations and charitable foundations, awarding scholarships, and participating in community, social, and organizational activities to repay their gratitude to Thailand. The Chinese residing in Thailand can be categorized into five groups based on their spoken language and regions of origin: the Hokkien Chinese living in the southern part of Fujian Province, the Teochew Chinese in the northeastern part of Guangdong Province, the Hakka Chinese in the northeastern part of Guangdong Province, the Cantonese Chinese in central Guangdong Province, and the Hainanese Chinese in the northeastern part of Hainan Island (Suwanjinda, 2017, pp. 3-5).

The Hainanese Chinese settled in Thailand following a migration route from the northeastern part of Hainan Island to Koh Samui, Surat Thani Province. Hainan Island, also known as Hainan or Hai'nan depending on the local dialect, is the southernmost island in China. It is China's second-largest island after Taiwan. The name 'Hainan' means 'south of the sea', fitting for its location at the southernmost point of China. The geographical features resemble Koh Samui in Thailand, known for its abundance of coconut trees. Currently, Hainan Island is designated as China's largest special economic zone. This group of Chinese people are more resistant to malaria compared with other Chinese groups due to the tropical and humid climate of Hainan Island, which is rife with malaria similar to rural areas of Thailand (Saengthong, 2017, p. 66). The Hainanese Chinese have settled in many regions of the country, migrating to smaller towns where there are often no established roads. They are often more risk-taking than others, so they tend to establish settlements in various towns along the Yom River and areas not reachable by railway on the Nan River (ibid., p. 75). The Hainanese Chinese were the first group to settle in various provinces, such as Phuket and Ranong Provinces, where they were mainly involved in mining. Krabi Province relies primarily on agriculture. In Trang Province, the majority of people are engaged in trading as their main occupation. In central Thailand, some groups settled in Bangkok, engaging in various professions and waiting to move and expand their presence in other places, as well as Chai Nat Province. In the northeast, they settled in Nakhon Ratchasima Province. In the north, they were in Phitsanulok, Phichit, Lampang, and Nakhon Sawan Provinces. In Nakhon Sawan Province, they initially established themselves in Kao Liao District, Ban Maklua Subdistrict, and Mueang Nakhon Sawan District. Subsequently, other groups such as the Teochew, Hakka, and Cantonese Chinese immigrated (ibid., p. 58). The largest Hainanese Chinese community in Thailand is located at Pak Nam Pho, Nakhon Sawan Province (Nakhon Sawan Hainanese Association, 2009). The Hainanese Chinese are skilled in trading, fishing, shipbuilding, and operating sawmills. Therefore, they often live along the banks of rivers. They are also proficient in professions such as preparing medicines based on Western

recipes, hotel ownership, money remittance shop owners, men's tailoring, machinery shop owners, contractors, baristas (coffee shop owners), furniture makers, and goldsmiths. Consequently, they are able to earn an income to support themselves and their families.

The social life of the Hainanese people in Nakhon Sawan is characterized by a rich tapestry of cultural traditions and community structures that have shaped their identity and resilience over generations. They place great importance on family, living in multigenerational households, and maintaining relationships and harmony within the family as a key duty. Descendants show respect and gratitude to their elders, providing mutual assistance and care. Elders in the Hainanese Chinese community are respected and play a crucial role in preserving cultural traditions, offering advice, and solving the social problems of community members. The Hainanese people established their settlements along the Chao Phraya River, forming both small and large communities scattered throughout the districts of Nakhon Sawan Province.

Hainanese Chinese beliefs encompass Buddhism and reverence for deities like other Chinese communities. Nakhon Sawan Province is the origin of the Chao Phraya River. It is home to the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine (Kwae Yai), which the residents of Nakhon Sawan and neighboring provinces revere. These shrines are considered sacred and serve as spiritual anchors for the community. They are located across from Pak Nam Pho Market on the Nakhon Sawan-Chum Saeng Road. Facing the Chao Phraya River, the Shrine's origins have been shrouded in mystery. The only tangible evidence of its age is an ancient bell, over 150 years old, donated in 1870 (BE 2413) by Mr. Hong Biao of Kejiasan Village, Wunyu County (present-day Wunshan), Hainan Island, China. This donation occurred during the late Qing Dynasty, coinciding with the early reign of King Chulalongkorn (Rama V). Therefore, it is reasonable to conclude that the shrine's establishment predates 1870 (BE 2413) (Nakhon Sawan Hainanese Association, 2009, p. 48).

The Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine serves as a revered sanctuary for Chinese and Hainanese communities in Nakhon Sawan, where devotees seek blessings, offer blessings, offer prayers, and invoke protection. Beyond its religious significance, the shrine serves as a cultural hub, hosting traditional ceremonies, fostering community gatherings, and showcasing unique architectural artistry (Saengthong, 2017, p. 168). The shrine's architectural style comprises a two-story wooden structure with a concrete foundation. The ground floor serves as a storage area, while a staircase at the front leads to the main entrance on the upper floor. Upon ascending the stairs, a terrace on the right houses an altar dedicated to heavenly and earthly deities. The shrine's original wooden hall occupies the central space, while the newly constructed rear section culminates in the shrine's highest point. The roof is adorned with a pair of dragons clutching a pearl, while dragon heads adorn the downward-sloping roof ends. Within this sanctuary, multiple deities, including Chao Pho and Chao Mae, are enshrined and worshiped. The shrine's revered deities are arranged as follows: The central altar holds Chao Pho Thepharak. Chao Pho Guan Yu is enshrined on the right side. The left side is dedicated to Chao Mae Thapthim and Chao Mae Sawan. The shrine also features Chao Pho Sam Ta on the side near Chao Mae's altar. Within the shrine's premises, sacred palanquins (Kong Kieow) used to carry the deities during processions, antique Chinese ceremonial chairs for seating the deities during ceremonies, and traditional weapons (Boi Bo) displayed for the annual Chinese New Year procession are meticulously preserved. There is also a room showcasing an ancient bell over 150 years old, a significant artifact of the shrine. Additionally, there is a throne that was used by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn when she led the cadets of the Chulachomklao Royal Military Academy to pay their respects and learn about the shrine's history on Monday, November 2, 1992.

Figure 1 The Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine

The traditions and rituals of the Hainanese Chinese are closely related to their way of life and have been preserved and passed down to the present day. These traditions include significant life events such as birth, marriage, and death, as well as the Qingming Festival and the Hungry Ghost Festival. Nakhon Sawan Province has a tradition centered around the Chao Pho Chao Mae Pak Nam Pho Festival, which has become a local cultural heritage. This tradition has been passed down through generations. The exact origins of this procession remain shrouded in mystery, but it is said to have existed before a certain epidemic. Initially, the procession took place along waterways, spanning two days. Later, with the advent of convenient land transportation, the deities were paraded around the Pak Nam Pho Market. The procession also incorporates Hainanese cultural elements, including lion dances, beautiful women carrying ceremonial weapons, and colorful banners. This vibrant festival has garnered immense popularity, attracted visitors, and generated significant revenue for Nakhon Sawan Province. Chinese New Year, celebrated on the first day of the Lunar New Year, marks the beginning of a new year according to the Chinese lunar calendar. It is a time for festivities, joyous celebrations, and auspicious blessings (ibid., p. 48).

Figure 2 Hainan Tiger Dance

The background and operations of the Nakhon Sawan Hainanese Association

Like other Chinese communities, the Hainanese Chinese have traditionally formed associations to provide mutual support and assistance in various areas, including education, charity, and business ventures. Initially, the Hainanese formed two associations of labor-intensive professions: Kheng Dao Association (Chong Tao) and the Wui Buon Te Association (Hui Wen Que), which were associations of hotel and restaurant operators. In addition to its primary functions, the association extended its support to newly arrived Hainanese immigrants by assisting them with various aspects of their lives in Thailand. Beyond its primary role as a charitable organization, the Poh Teck Tung Foundation holds a special significance for the Hainanese community in Thailand. It was established under the principle of "sustainable goodness". Initially, it began as the Tai Hong Kong Funeral Association and later evolved into the Poh Teck Tung Foundation. The foundation assists Chinese immigrants arriving in Thailand and collects unclaimed bodies. The symbol of the Pho Teck Tung Foundation represents charitable acts and the continuation of good deeds in gratitude to the country (The Poh Teck Tung Foundation, 2024). The Hainan Association of Thailand is a prominent organization established by Hainanese Chinese immigrants from Hainan Province, China. The association stands as a beacon of unity, cultural preservation, and social responsibility within the Hainanese community in Thailand. The Hainan Association of Thailand is headquartered at 324

Surawong Road, Si Phraya Subdistrict, Bangrak District, Bangkok, Thailand. Throughout the year, the Hainan Association organizes a diverse range of activities that bring together the Hainanese community and celebrate their heritage such as Chinese New Year Celebrations, Ancestor Worship Ceremonies, Vegetarian Festivals, Scholarship Programs, and Community Outreach Programs.

Even before the formal establishment of Nakhon Sawan Hainanese Association in 2009, the Hainanese community in the city had a long history of collaboration and mutual support. Through regular social interactions, they fostered a vibrant exchange of ideas and dispensed valuable advice on various matters. Later, some Hainanese elders sought the benevolence of King Bhumibol Adulyadej, who then presided over Thailand. Recognizing the potential, members of the Hainanese community strategically established a base at the mouth of Chao Phraya River in Nakhon Sawan Province. This key river junction city offered abundant resources, and as the saying goes, “There is rice in the fields and fish in the water,” signifying its prosperity. Throughout the ages, the Hainanese ancestors of Nakhon Sawan have maintained a strong sense of unity, with the Chao Pho Thepharak-Chao Mae Thapthim Shrine serving as their spiritual center. This revered shrine draws devotion from not only the people of Nakhon Sawan but also countless individuals from all corners of the world.

The activities undertaken by the Hainanese community in Nakhon Sawan have become increasingly diverse, extending beyond those solely associated with the shrine or confined to the Hainanese community. Over the years, successive committees of the shrine have agreed on the need to establish the Nakhon Sawan Hainanese Association. This association originated from the idea of the former Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim shrine management and executive committees, along with the ancestors of the Nakhon Sawan Hainanese people. They envisioned an association where the Hainanese community could gather, socialize, and provide a learning center for future generations. Although the association’s establishment was initially delayed due to

various factors, the concept persisted. In 1986, the committee and members of the Nakhon Sawan Hainanese community formed a club named the “Nakhon Sawan Hainanese Club”. Initially, the club lacked a permanent venue, and meetings were often held at rented venues. Funding was primarily gathered through contributions from club committee members or donations from Nakhon Sawan Hainanese people involved in community service initiatives. Subsequently, the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine, located at 529/58 Kosri Road, Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, offered its office space for the club’s meetings, which has served as the primary venue ever since.

In 2007, the executive committee and the board of directors of the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine continued the ancestral vision of the Hainanese community by applying for the official registration of the Nakhon Sawan Hainanese Association. They were granted the association registration certificate number 3/2550 and the issuance of the association or organization establishment permit number To[3] No[4] Wo[5] (ต.นว.) 3/2550, dated July 2, 2007. This was issued by the National Cultural Committee and signed by Mr. Wilas Phusilp, Deputy Governor of Nakhon Sawan Province, acting on behalf of the Governor of Nakhon Sawan. The objectives of the Nakhon Sawan Hainanese Association are as follows: 1. To serve as a central hub for the Hainanese Chinese and Thai-Hainanese community in Nakhon Sawan Province. 2. To provide mutual support and assistance among its members. 3. To promote education, sports, and music for the children of member families. 4. To promote and preserve the culture and traditions within the community. 5. To provide funeral and cremation assistance to its members. 6. To support and collaborate with various public benefit organizations. 7. To remain non-partisan and unaffiliated with any political party. Driven by a clear

[3] Thai alphabet

[4] Thai alphabet

[5] Thai alphabet

commitment to fostering unity, solidarity, and mutual support among the Hainanese community of Nakhon Sawan Province, the association has established a comprehensive and transparent set of guidelines. These guidelines serve as a beacon, illuminating the path for future generations to uphold the rich tapestry of Hainanese heritage. The association is a temporary office space for its operations, including the registration process. This arrangement is necessitated by the ongoing search for an appropriate location to establish a permanent association building.

In 2008, the association's board of directors decided to acquire a building on the road along the headwaters of the Chao Phraya River, opposite the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine. The building was an unfinished structure consisting of four units. The acquisition of this building represented a significant step towards establishing a permanent home for the association and solidifying its presence within the Hainanese community. With the cooperation of the board of directors and the Hainanese community in Nakhon Sawan, donations were collected, enabling the establishment of a building for the Nakhon Sawan Hainanese Association. This building will serve as the central hub for the Hainanese community in Nakhon Sawan, in line with the association's motto: "Heritage, Creativity, Unity." The emblem of the Nakhon Sawan Hainanese Association is a diamond shape set on a white background bordered by a red outer line and a blue inner line. These three colors are derived from the Thai national flag, symbolizing the Thai land where the ancestors sought refuge and prospered. Inside the emblem, the stylized Chinese character "Kheng" represents the "Hainanese people" and is depicted in red, symbolizing the prosperity of the Hainanese community in Nakhon Sawan. The four solid blue lines supporting the red symbol represent the four major rivers in Thailand – Ping, Wang, Yom, and Nan – that converge to form the Chao Phraya River, where the association is located. This signifies unity and collective effort in continuing the legacy of its ancestors.

Figure 3 The emblem of the Association

The association's official color is "pink," symbolizing politeness, gentleness, humility, and love. It represents the kindness and compassion extended to everyone and is chosen as the association's official color.

Subsequently, the Nakhon Sawan Hainanese Association's long-awaited quest for a permanent home culminated in a remarkable achievement during the tenure of President Niyom Kraiprueksawan. Under his visionary leadership, the association finalized the purchase of a four-story commercial building comprising of four units. The headquarters of the Nakhon Sawan Hainanese Association is located at 36/2 Rim Khuean Road, Pak Nam Pho Subdistrict, Mueang District, Nakhon Sawan Province (at the headwaters of the Chao Phraya River on the market side of Pak Nam Pho, opposite the highly revered Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine). This area is considered one of the most scenic spots in Nakhon Sawan Province, surrounded by the tranquility of the Chao Phraya River's headwaters. Afterward, the association's permanent home underwent extensive interior design and construction to enhance its strength, beauty, and functionality. Amenities such as a passenger elevator were installed, and the interior space was organized into meeting rooms and banquet-seminar halls. This was done to provide a venue for various activities aligned with the association's objectives, aiming to make it a genuine center for the Hainanese community in Nakhon Sawan. The building also serves as a gathering place for the Hainanese and the public for various occasions.

On Tuesday, February 20, 2007, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn graciously wrote in Chinese for the Hainanese community of Pak Nam Pho during her visit to the Chinese New Year festival in Nakhon Sawan Province at the Chao Pho Thepharak-Chao Mae Thapthim Shrine. On this occasion, she inscribed in Chinese characters, which in Mandarin read as "Gong Yi Liu Chun Qing Qiao Yi Get," and in Hainanese read as "Gong Ngiek Lao Son Heng Keow Yi Get," The Thai translation is "Hainanese overseas united, doing good deeds, as a memorial."

On Saturday, December 12, 2009, the committee decided to hold the opening ceremony of the Nakhon Sawan Hainanses Association as the official founding day of Hainan Nakhon Sawan.

Figure 4 Royal Calligraphy

The process of finding a location, as well as the construction and interior design to make the association building ready for use, was a challenging endeavor for the committee. However, the committee members worked together diligently and with great determination. They were committed to carrying out their assigned duties to the best of their abilities with the utmost integrity. They dedicated their time and effort without compensation and made significant financial sacrifices. This dedication and selflessness led to the successful results seen today. The successful establishment of the Nakhon Sawan Hainanese Association is a testament to the love, unity, strength, and

perseverance of the committee and the Hainanese community. This achievement embodies the association's motto: "We are confident that our Nakhon Sawan Hainanese Association will thrive and prosper through the continued collaboration, creativity, and unity of all its members."

Figure 5 Nakhon Sawan Hainanese Association Office

Administration of the Nakhon Sawan Hainanese Association

The Nakhon Sawan Hainanese Association has recently appointed the 10th Board of Directors, including 9 Honorary Advisors, 8 Executive Advisors, and 25 Executive Board Members. The Executive Committee comprises of the following positions: President of the Nakhon Sawan Hainanese Association, Vice President of the Nakhon Sawan Hainanese Association, Procurement and Inventory Management Director, Secretary of the Nakhon Sawan Hainanese Association, General Manager of the Nakhon Sawan Hainanese Association, Treasurer, Public Relations Officer, Registrar, Assistant Registrar, Procurement Director, Revenue Management Director, Housekeeping Director, Welfare and Disaster Relief Director, Property Director, Building and Facilities Director, along with a subcommittee team (Announcement of the Nakhon Sawan Hainanese Association, 2024, pp. 1-2), and there is one auditor of the Association, Mr. Somchai Pattanatornchai, who is serving his 10th term as President of the Nakhon Sawan Hainanese Association. He was appointed on March 6, 2024, under the authority of the Regulations of the Nakhon

Sawan Hainanese Association (Revised 2024), Section 3: Operations of the Association and Qualifications of the Board of Directors, Article 11, Subparagraph 11.2.

Based on an interview with the President of the Nakhon Sawan Hainanese Association regarding the association's administration, the following key points were highlighted: 1) The Nakhon Sawan Hainanese Association is a non-profit organization founded by social workers dedicated to promoting education, arts and culture, traditions, and public welfare. The association also aims to encourage the participation of Thai people of Hainanese descent in Nakhon Sawan Province to preserve and maintain Hainanese heritage. 2) The Nakhon Sawan Hainanese Association fosters collaboration with government agencies to achieve tangible outcomes through active participation in working groups, meetings, and the entire work process. This collaboration extends to joint reporting and evaluation to ensure successful outcomes. 3) The Nakhon Sawan Hainanese Association employs global organizational management principles to establish a framework for citizen engagement, encompassing the following levels: Level 1) Dissemination of accurate and up-to-date information about the association's activities through social media platforms like the Nakhon Sawan Hainanese Association Facebook page. Level 2) Facilitation of discussions on promoting arts, culture, and performances among the families of association members. Level 3) Incorporation of citizen representatives into committees to engage in decision-making processes. This involves collaboration and partnerships with the community to identify problems, develop alternatives, and formulate solutions. Such cooperation fosters unity, harmony, and strength within the Hainanese community in Nakhon Sawan. Consequently, the association serves as a central hub of collaboration and support for the Hainanese and the public, thus becoming a robust force in Nakhon Sawan Province (Somchai Pattanatornchai, interview: May 28, 2024).

Figure 6 The Hainan Association, in collaboration with the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine in Kwae Yai, awarded scholarships to students on May 1, 2024. The ceremony was presided over by the Governor of Nakhon Sawan

Figure 7 The monthly meeting for May 2024 at the Nakhon Sawan Hainanese Association

Figure 8 On May 1, 2024, the Nakhon Sawan Hainanese Association and the Chao Pho Theparak Chao Mae Thapthim Shrine Kwae Yai, Pak Nam Pho, celebrated the consecration of the largest Tian Hou Tiang Mai (the Chinese Goddess of Heaven) statue in Thailand, held at the Chao Pho Kao Liao Shrine in collaboration with the Governor of Nakhon Sawan

The Nakhon Sawan Hainanese Association is a central hub for the Hainanese people, fostering a strong sense of community and unity. Under the leadership of its dedicated board members, the association promotes a vibrant Hainanese lifestyle, encourages cohesiveness among its members, and fosters collaboration with various network organizations. These efforts have strengthened the association's position and gained recognition as an integral part of Nakhon Sawan society.

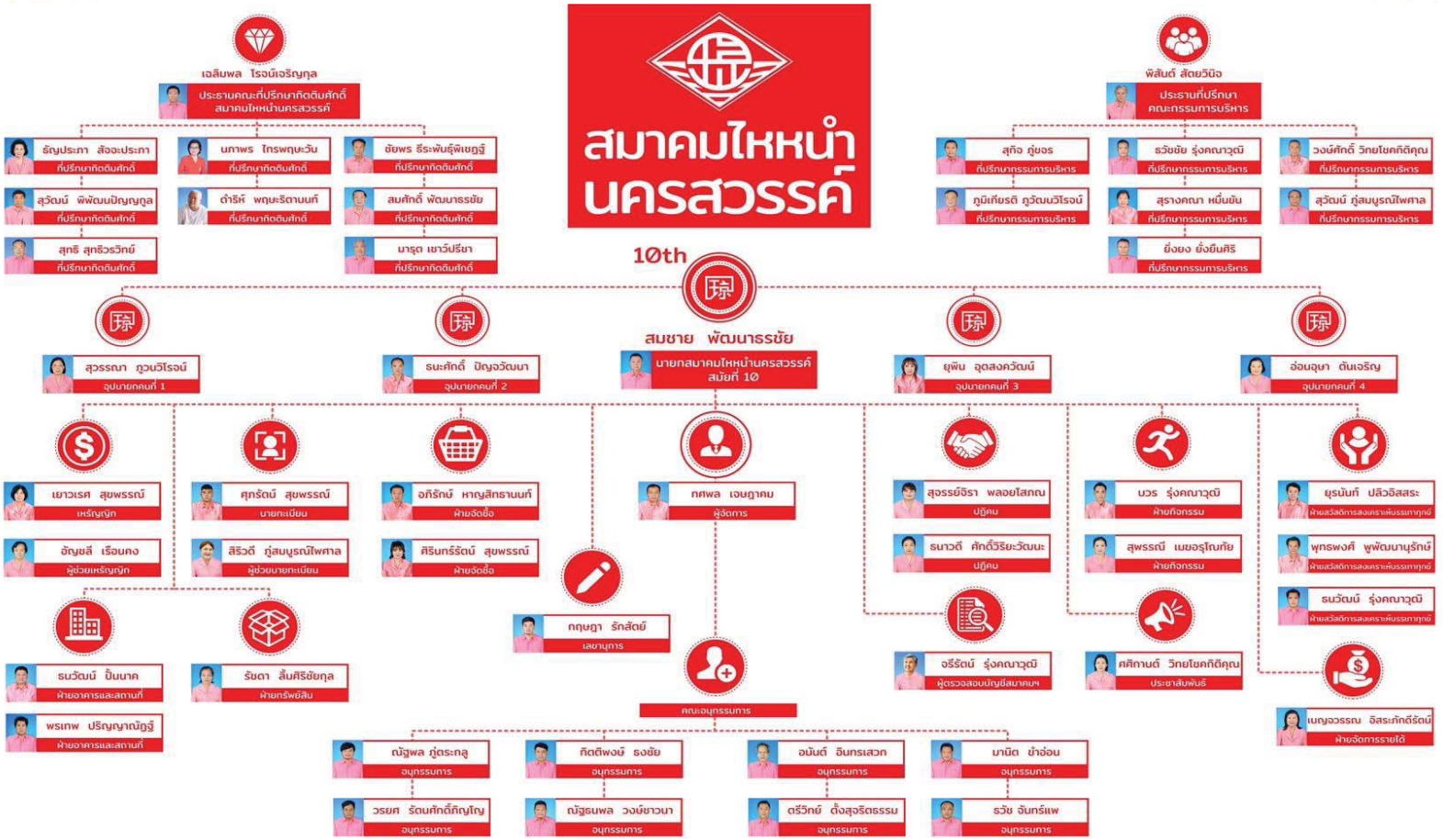

Figure 9 Structure of the Honorary Advisors, Advisors to the Executive Committee, and the 10th Term Executive Committee of the Nakhon Sawan Hainanese Association

The Hainanese culture in Nakhon Sawan Province

Humans shape culture through nurturing, learning, and shared experiences. Chinese culture has many distinctive features that influence the Pak Nam Pho community in Nakhon Sawan such as the Hainanese language. Originally, the Hainanese people in Pak Nam Pho spoke Hainanese. Hainanese is an ancient Chinese language that developed on Hainan Island. It is similar to Cantonese but has a distinct vocabulary and grammar. The Hainanese language, spoken by the Hainanese people native to Hainan Island in southern China, includes various dialects. Among these, the most prominent are the Haikou dialect, the Wenchang dialect, and the Sanya dialect. While Mandarin Chinese and Thai have become the primary languages of communication for younger generations, Hainanese remains a vital part of the cultural heritage of the Hainanese community. However, Mr. Chalermpol Rotcharoenkul, the manager of the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine in Kwae Yai, Pak Nam Pho, has undertaken the commendable task of compiling and publishing a Hainanese language book. This valuable resource serves as a repository of knowledge for future generations and those interested in exploring the linguistic heritage of the Hainanese people.

The Hainan Tiger Dance is one of the acrobatic performances featured in the Nakhon Sawan Chinese New Year Festival. According to Hainanese Chinese beliefs, the “tiger’ symbolizes “Bueng Tao Gong” or “Chao Pho Thepharak”. It is believed to have served as a pathfinder preceding the arrival of Bueng Tao Gong, protecting against dangers and negative influences. Furthermore, there are traditional plays, such as: 1. Hainanese opera: This has a unique characteristic of not using flashy, glittering costumes, leaning towards a more rustic style. The opera’s melodies are gentle and simple, with uncomplicated rhythms, and it uses the Hainanese language in its singing and dialogue. 2. Hainanese puppetry: This is performed during the annual festival of the Goddess Thapthim (Chao Mae Thapthim) and other vow fulfillment ceremonies. The musical instruments used include the Saw U (Thai Alto Fiddle), Saw I (Thai Soprano fiddle), Thai

oboe, Kong[6], drum, and Mong[7]. Together, these instruments weave a tapestry of gentle melodies. The Hainanese Chinese celebrate several traditional festivals, including the Lunar New Year, the Moon Festival, and the Lantern Festival. The traditions of the Lord and the Goddess of Pak Nam Pho significantly influence the daily routines of the community members. The Hainanese population in Thailand is relatively small compared to the Teochew or Cantonese communities, but they maintain close and friendly relationships with Thai people.

The Hainanese Chinese community in Nakhon Sawan has a rich food culture that includes ingredients from the forest and fresh seafood. This cuisine blends traditional Chinese culinary traditions with Hokkien and Cantonese cooking techniques, the flavors of Southeast Asian food, and the food traditions of the Li Miao people. This fusion results in unique and exquisite dishes known for their freshness and variety (China Cultural Center in Bangkok, 2017: Online). The signature dishes of the Hainanese Chinese are Hainanese chicken rice and braised beef. The Hainanese people are also skilled in cooking Western cuisine, such as steaks. Unlike the more traditional Hainan Rice noodles, the Hainanese version utilizes beef as its primary protein source and incorporates shrimp paste as a key ingredient. Other notable dishes include Hainanese mixed vegetable stew or stir-fried glass noodles. For the Chinese New Year festival, the Hainanese people prepare auspicious dishes for offerings, including chicken, crab, pork belly with skin, redfish, and eggs. Jian Dui is an auspicious dessert, a round-shaped sesame-coated fried dumpling. Jian Dui's perfect round shape symbolizes the ideals of unity, harmony, and the interconnectedness of all things. The dessert "Coconut Stuffed Dough" resembles a traditional Thai steamed sticky rice cake (Khanom Keng). However, it surprises with a sweet filling of dried pumpkin mixed with roasted peanuts, sesame seeds, and grated coconut. In Hainanese cuisine, the dessert "Khanom Tu Hoon" is often served with red

[6] Thai musical instrument

[7] Thai musical instrument

cane sugar syrup boiled with a Hainanese-style version of a special sauce known as “Bok Kia” (Kao Chue) (at Bok Kia Shop, located behind the Krungthai Bank–Sawanwithi Road Branch). The name “Tu” refers to the main ingredient: taro or sweet potato. The taro is scraped into a fine pulp before being kneaded into a dough. This dough is then pressed through a special sieve, creating long, thin strands– similar in appearance to Chinese vermicelli (Giam ee). The main dishes of the Hainanese include Hainanese chicken rice, Hainanese Braised Goat in Red Sauce, and Hainanese-style soft and non-sticky sliced beef with tofu skin. It is enjoyed with ground ginger and spicy dipping sauce (at Ko-Tee Hainanese Chicken Rice Restaurant). In addition, the Hainanese people also operate fine dining restaurants in Nakhon Sawan such as Leng Hong Restaurant and Go Yi Restaurant. These restaurants showcase the culinary diversity of Hainanese cuisine, offering both traditional dishes and innovative creations. Moreover, Hainanese families also cherish the tradition of preparing home-cooked meals, especially during festivals and celebrations.

Factors influencing the cultural adaptation of Hainanese people

Social factors and social networks play a crucial role in cultural adaptation. As the fundamental unit of society, the family is the cornerstone of cultural adaptation. A warm and supportive family environment plays a significant role in enabling individuals to adapt to new surroundings. Engaging in community events and social gatherings fosters opportunities for individuals to forge connections, share experiences, and cultivate friendships. Various organizations, such as the Hainan Association and local shrines, play a pivotal role in these activities, promoting mutual assistance and acceptance within the community. This positive attitude supports cultural cohesion and encourages education, enabling the younger generation to gain knowledge and secure good careers, thus becoming self-reliant and supportive of their families.

Economic factors play an important role in driving cultural activities for members of the Hainan Association. Entrepreneurs within the association significantly contribute to major cultural festivals in Pak Nam Pho, including the culturally significant Chao Pho and

Chao Mae Pak Nam Pho Procession Festival. This cultural heritage, rooted in rituals and beliefs, has been transformed into a catalyst for tourism, job creation, and improved livelihoods for both Hainanese and Pak Nam Pho residents. The fusion of cultural values, beliefs, and social norms has effectively generated economic value for the community.

The advancement of technology, particularly in communication and information, is crucial in the digital age. Social innovation technologies serve as powerful tools for systematically archiving and disseminating information about Chinese culture and the acculturation experiences of Hainanese people. These technologies, including various online platforms, enable the rapid and efficient transmission of information to a wide audience, fostering quick, comprehensive, and timely access to cultural knowledge for community members. Communication acts as a social tool that fosters solidarity, promotes mutual understanding, and supports collaboration, thereby strengthening the social capital essential for the growth of the Hainanese Chinese community.

Revitalizing, preserving, and perpetuating Hainanese culture in Nakhon Sawan

The trends in cultural change lead to acceptance and adaptation based on the cultural foundation of a society. Inspiring and motivating individuals to embrace and preserve their heritage is crucial to ensuring the continuity of cherished traditions. Culture fosters intellectual growth rooted in heritage and the changes that occur over time. The preservation of cultural practices associated with the Chao Pho Thepharak Chao Mae Thapthim Shrine Khwae Yai (the beginning of the Chao Phraya River), holds immense value, embodying the spiritual and behavioral expressions passed down through generations. The continuation of Hainanese food and desserts, a local cuisine of the Chinese community enriched with tradition, involves consolidating Hainanese recipes and creating a database of culinary knowledge from community experts. This database will be used to develop short courses for descendants and interested individuals. In addition, efforts to revive Hainanese culture include collecting and compiling written and

spoken language into books, which will serve as educational resources. These materials will also be accessible through social media for broader learning opportunities.

A community-driven initiative fosters cultural preservation and economic empowerment by supporting social projects and activities aligned with local community traditions and culture, such as financial support, material resources, human resources, knowledge sharing, and general encouragement. This initiative aims to revitalize Hainanese cultural traditions, transforming them into sustainable economic drivers. This initiative aims to revitalize Hainanese cultural traditions, transforming them into sustainable economic drivers. Examples include organizing Chinese New Year festivals and maintaining the 12-month traditions. This initiative also promotes creative cultural tourism that connects with historical arts, culture, lifestyles, and unique locations, allowing tourists to gain firsthand experiences with the cultural hosts. This approach adds value to the history, arts, culture, community lifestyle, and distinctiveness of the location, emphasizing the community's worth. Tourists can actively participate in learning about the area's arts and culture, fostering cross-cultural exchanges and providing them with new experiences (Somchai et al., 2023, p. 1044).

A significant role is reflected in the continuation and preservation of Chinese traditions and culture, highlighting efforts to establish the identity of the current Chinese generation. Examples of this dedication include the annual collaborative effort to organize the Chao Pho and Chao Mae Pak Nam Pho Procession, the "Tae Krachat" or "Thing Krachat" festival to aid the needy, and the Chinese New Year celebrations organized by the Tao Nang committee. Currently, the descendants of the Hainanese Chinese living in Nakhon Sawan, now in their second, third, and fourth generations, play significant roles as committee members of the association and the shrine's management committee. They are highly educated, accomplished professionals with prominent social standing and successful businesses. They possess a strong sense of volunteerism and public-mindedness, helping those in need and supporting community development in

Nakhon Sawan. This group is perfectly positioned to guide the organization's growth and progress. As a result, Nakhon Sawan will become a shining example of cultural preservation and thriving communities.

Revitalizing, preserving, and perpetuating Hainanese culture in Nakhon Sawan in collaborating with agencies and educational institutions (Nakhon Sawan Rajabhat University)

Nakhon Sawan Rajabhat University goes beyond art and cultural preservation and restoration. Their mission also promotes and supports the advancement of research and the dissemination of art and cultural knowledge in various fields. This aims to enrich society, improve quality of life, and enhance economic value. Therefore, the university has produced a book for educational purposes titled "Nakhon Sawan Studies: Chronicles of the Chinese Community in Pak Nam Pho". This publication fosters a collaborative learning process of local lessons, leading to the creative and systematic development of academic cultural works within the community (Saengthong, 2017). This includes annual participation in the Chao Pho and Chao Mae Pak Nam Pho Procession Festival in Nakhon Sawan. Beyond its academic pursuits, Nakhon Sawan Rajabhat University Alumni Association has actively engaged in activities to promote companionship within the Alumni network. On top of that, they have undertaken projects to revitalize the cultural identity of the local Chinese community towards the development of Nakhon Sawan. This ambitious project includes collecting and systematizing local wisdom related to community lifestyles, such as food and performances, and creating a guidebook for learning about Thai-Chinese culture in Nakhon Sawan. They have created Thai-Chinese cultural tourism routes, implemented innovative information technology systems to manage the city's cultural resources, and developed engaging educational materials on Thai-Chinese culture. These efforts aim to leverage the city's unique cultural identity as "soft power", attracting visitors and fostering a global appreciation for Nakhon Sawan's heritage.

Conclusion

The formation of the Nakhon Sawan Hainan Association reflects a collective group with shared goals and objectives, adhering to principles of unity and camaraderie. This association fosters love and harmony among the Hainanese Chinese and Chinese-Thai communities, encouraging mutual support and cooperation. It promotes education, sports, and music for the younger generations, provides various welfare services, and collaborates with government authorities for charitable and public benefit activities. Importantly, it aims to promote moral values, cultural heritage, and the cherished traditions of society. The association's work aligns with the shared interests and strong bonds that exist among its members, both on a personal and a professional level. The collaboration between associations and organizations in Nakhon Sawan fosters a sense of community, upholding shared beliefs and customs, while benefiting the local economy and society. The Nakhon Sawan Hainan Association unites individuals with mutual interests who work together to achieve common goals. Clear rules, a well-defined structure, and a calendar of activities guide the association's work.

The association plays a significant role in the city's society, encompassing a diverse range of contributions:

1. Promoting Collaboration: The association serves as a platform for individuals with shared interests to converge, fostering an environment for knowledge exchange, experience sharing, and exchanging valuable insights with one another. This collaboration leads to the development of expertise and the creation of new ideas.

2. Societal Development: The association organizes and participates in various initiatives aimed at social progress, such as charity, education, environmental protection, and public health. These endeavors empower the underprivileged, enhance community skills, and contribute to a more livable Nakhon Sawan.

3. Economic Stimulus: Business and entrepreneurial associations are essential in boosting commerce, stimulating the economy, generating business opportunities, and strengthening trade networks.

4. Advocacy for Shared Interests: The association acts as a representative for groups with shared interests, providing opinions, and suggestions, and advocating policies to relevant authorities.

References

Buaphuan, N. (2021). Developing an e-book on Cultural Tourism Along Horse Carriage Routes for Chinese-speaking tourists. Retrieved from https://hartt.in.th/handle/123456789/3500.

Chantharonanon, P. (2003). *Chinese Way.* Bangkok: Praphansarn.

China Cultural Center in Bangkok. (2024, April 20). Retrieved from https://cccbkk.org/great-food-on-the-island

Krisada Raksat. Interviewee: April 25, 2024

Office of the Royal Society. (January 7, 2024). Retrieved from http://legacy.orst.go.th/?knowledges=วัฒนธรรม-๗-สิงหาคม-๒๕๕๕

Phansen, A. (2003). Applying Sufficiency Economy Philosophy to Small and Medium-sized Enterprises. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand

Poh Teck Tung Foundation. (2024, May 20). Foundation History. Retrieved from https://pohtecktung.org/:index.php?option=com_content&view=article&id=380&Itemid=228.

Registrar's Announcement for the Association of Nakhon Sawan Province on the Registration of the Association. (2007, August 30). *Thai Government Gazette.* Volume 124, Section 732 Ng, 83-84.

Royal Institute Dictionary, 2011. (2024, April 15). Retrieved from https://dictionary.orst.go.th/

Saengthong, S. (2017). *Nakhon Sawan Studies: Chronicles of the Chinese Community in Pak Nam Pho. Nakhon Sawan*: Rimping Karnpim Limited.

Somchai Pattanatornchai. Interviewee: May 28, 2024

Somchai, S., Phumisarn, P., Atdakhan, S., & Singmat., S. (2023) Cultural Management Towards the Concept of Creative Cultural Tourism. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, *3*(6), 1035-1048.

Suwanjinda, P. (2017). *Cultural Adaptation of Thai Chinese: A Case Study of Thai Chinese in Yaowarat.* Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts (Social Development Administration), Faculty of

Social Development and Environmental Management, National Institute of Development Administration. National Institute of Development Administration

Thanprapa Sajjaprapa, Wichian Thanthanet, Thanet Chitsuthipakorn, Somsak Pattanatornchai, Narongsak Danwuttinun, Adisorn Prachalertchai, Manas Benjahiransak, and Cherdchai Phukachorn. (2009). *The Nakhon Sawan Hainan Association.*

那空沙旺南侨的文化风俗习惯

引言

文化与人类生活密切相关，它使人类社会繁荣发展。例如，泰国文化、服饰文化、在人类群居后而形成的生活方式等。如泰国人、中国人、老挝人等。这些都反映了人类各族和谐共处的美好生活，人与人之间的碰撞和融合形成了各种文化。比如本土文化、民族文化、高山族文化、中国文化等。那空沙旺是一个多族群共同生活的文化区域，被称为文化大杂烩，由泰国人、缅甸人、孟族人、老松族、中国人等组成的社区分布在那空沙旺府各地区。 南侨社区是那空沙旺五大华人族群之一。南侨组成了一个紧密团结、和谐稳定、遵循传统习俗的社区，其独特性在泰国国内十分引人注目。这种独特性来源于代代相传的宗教习俗，如华光大帝古庙、水尾圣娘庙等，这些古庙已经有150多年的历史，为人们所熟知。

在这里，我们将讨论那空沙旺南侨以下几个方面的情况，其中包括：1． 南侨的定居史和生活方式，以及他们与当地人的关系；2.海南会馆的起源和运作；3.南侨的文化风俗；4.影响南侨适应当地文化的因素；5. 南侨文化的修复、保护和传承；6. 海南会馆对当地经济和社会的影响。协会是成员间合作互助的体现形式，而非谋求个人利益或分享利润的盈利性法人机构，其创办必须依据商业法注册成立（国家行政委员会，2554年，来自网络）。南侨协会是一个有着悠久历史和对当地社区发展至关重要的社会机构。几十年来南侨及后代共同努力、奉献时间、奉献财富的优良品质与协会理事的聪明智慧相结合，使得协会得以在结构化管理下顺利运作。该协会树立了明确的目标，旨在有效利用社会资本共建那空沙旺（阿匹查． 彭塔献，2546年，1）。该协会作为一股社会力量，它凝聚了一群互信、尊重和团结的协会成员的心，基于相同的信仰、相同的孝心，这群人团结，共同奋斗，编织了促进人与人、人与组织、组织与组织之间的牢固合作关系网。

南侨的定居史和生活方式，以及他们与当地人的关系

中泰历史的形成和南侨的生活，以及泰国华人与曼谷地区居民的关系，泰国与中国之间经济和社会方面的往来均保持着良好的关系。在素可泰时期就有中国商人把商品从中国运到泰国各个码头城市进行销售，返程将从泰国购买的商品运回中国。华人操纵船只，开往不同的城市进行商品销售，甚至可以在暹罗自由贸易。大城时期，泰国国王皇恩浩大，赐予华人移居泰国的权力，因而吸引了更多的华人移民到此，在此自由贸易（彭唪.詹.洛南，2537: 17）。在曼谷王朝前期，华人社区不断发展壮大并向外扩张，各行各业都有华人的身影，刚开始他们集中在三聘，后来他们开始在别的地方寻找就业机会。除了泰国支持移民这一内部因素之外，造成大量华人移民的外部因素则是其主要原因，其中包括贫困、人口密集、自然资源匮乏、自然灾害频发导致食物严重短缺等原因。19世纪末和20世纪初期，正值中国内战，加上海南岛常年遭到旱灾、沙尘暴的袭击，其种种因素导致此时的海南人选择移民，包括泰国在内的许多国家。海南人移民泰国，逐渐形成南侨社区，其与泰国人相互学习泰中文化和彼此的生活方式，一直延续至今。

哪坤．布阿沛先生（2563：90）解释说华人展示文化传统的途径是使用汉语交流、将信仰传递给子孙后代，遵循传统习俗，庆祝重要节日，尊敬长辈，注重亲情、有兄弟情怀，这些华人身上的优良品质代代相传，彰显了华人的独特性。华人互利互助是其社会行为的表现形式，例如：成立社团、筹办慈善基金会、提供教育赞助、参与社区、社会和机构活动等，以回报泰国社会的恩德。华人按方言和居住地可划分为 5 大群体，包括居住在福建省南部的福建人，居住在广东省东北部的潮州人，来自广东省北部的客家人，居住在广东省中部的广东人，居住在海南岛东北部的海南人。（帕塔腊坡．素问金达，2560：3-5）。

南侨从海南岛东北部出发进入泰国素叻他尼府苏梅岛。南海岛或称为海南是中国最南端的岛屿，也是排名第一大岛--台湾岛之后的中国第二大岛。“海南岛”一词意为“南海”，与它的地理位置相符。海南岛的地形类似苏梅岛，盛产椰子。目前，海南岛是中国最大的经济特区。由于海南岛位于热带地区，因此海南人比其他地方的人更能适应热带湿润的气候，与泰国一样这里也会有疟疾，但是这里的人们比别人抵抗力更强(素猜 · 贤通, 2560 : 66)。初到泰国的华人迁徙至较小城市，大部分尚未开发的土地，永河畔和楠河流域尚未开通铁路的地区建立家园(素猜 · 贤通, 2560 : 75)。南侨是首批定居在外府的华人，如南部的普吉府、罗勇府，主要从事矿业；甲米府，主要从事农业；而在董里府，主要从事商业；在中部，一部分华人住在曼谷和猜那府，从事不同职业，寻求更好的发展；在东北部，如在呵叻府；在北部，彭世洛府、披集府、南邦府和那空沙旺府。他们是首个在那空沙旺府高廖县班马格村定居的华人群体，随后到来的群体包括潮州人、客家人和广东人(素猜 · 贤通, 2560 : 58)。在泰国最大的南侨群体在那空沙旺府（那空沙旺海南华侨协会，２００９年）。南侨擅长经商、渔业、航运和锯木，一般居住在河岸边，除此之外他们还擅长按照法国配方调试药剂、办理代付业务 、男士服装设计、销售机器零件、承包商、经营咖啡店、制造家具和金匠等业务。因此，他们可以凭借自己的技能养家糊口。

南侨的社会活动主要体现在人与人之间、群体间、社区间的生活经历，以及与传统文化息息相关的社会活动中，以维持南侨在社会生存中表现的特性。 也就是说，南侨世世代代都重视家庭，家庭成员经常聚在一起，共同维系和谐的家庭关系是每个家庭成员的重要责任。 晚辈尊敬家中长辈，相互照顾。社区老前辈们指导晚辈，提供宝贵建议帮助他们解决各种

问题，因此受到晚辈的尊敬和爱戴，他们也为传统文化的传播作出了巨大贡献。南侨喜欢在靠近湄南河的地方建造房屋，这些房屋分布在那空沙旺大大小小的城镇中。

南侨和大多数华人一样信仰佛教、本头公和本头公妈。那空沙旺是湄南河的源头，在北榄坡市集对面，那空沙旺到春森县之间，有一座被那空沙旺人及周边人民视为精神支柱的神圣古庙——本头公-水尾圣娘庙，这也被视为虔诚信仰的象征。关于神庙的来历，目前还没有确凿证据证明其建造者和建造年代。只有一个超过150年历史的古钟是在1870年（佛历2413），由一位来自中国海南省名为溥弘彪的人（现为文昌市，海南岛的某个市）赠送的。由此可见，这座神庙在1870年（佛历2413）前就已经存在。

本头公- 水尾圣娘庙是一座华人和南侨供奉的、有着崇高权威的神庙，人们在此祈求神明的庇护。 除此之外，该神庙也是举行各种传统仪式、聚会和举行庆典活动的中心。 神庙的建筑风格独特，其建筑结构为半砖半木，底层用于贮藏物品，神庙前面的楼梯通往神台，二楼右侧是天地父母的祭坛，中间部分是保留下来的木制建筑，而最里面的部分则是新建的，庙顶最高，雕刻着一对双龙戏珠和凤凰，再往下是一条躺着的巨龙头。 庙内供奉着本头公妈、华光大帝（居中）、关公（居右）、天后圣母水尾圣娘（居左）、二郎神（妈祖旁）等多尊神明。 庙内陈列着一顶用来恭迎本头公、本头公妈的的神明轿和一张神明椅，和每年用来游神的兵器。另一个房间还摆放着象征该神庙的标志性古钟。公元1870年（佛历2413年）11月2日，星期一，诗琳通公主殿下率领警察学校学生前往此庙朝拜、参观。

图一：本头公-水尾圣娘庙

南侨的传统习俗和仪式与其奉行的生活方式相联系，并保留至今。出生礼、婚礼、葬礼、清明节和中元节等传统仪式，这些传统习俗与南侨的生活息息相关。北榄坡春节游神盛会这一习俗代代相传，现如今已成为那空沙旺重要的传统文化之一。第一届游神盛会是在什么时候开始举办的已无从考证，据民间流传应该是在疟疾传播之前，之前通过水路进行，历时两天，后来由于陆路更加便利，改在北榄坡市集举行游神活动，也可以观看到海南的一些传统表演，如：海南舞虎、擎标旗队伍等也参与其中，为政府带来了客观的收入。游神活动是按照中国农历举办的新年庆祝活动，也承载着无数中华儿女浓浓的思乡情谊和爱国情怀。

图二：海南舞虎

海南会馆的起源和运作

南侨和其他群体一样喜欢聚集在一起，开展教育、慈善等社会活动。最初，南侨曾组建过两个协会，即“琼岛”协会和“魏文帝”协会，旨在帮助成员的酒店和餐馆的正常营运。后来，协会开始帮助新抵华人更快更好地融入社会，提供职业技能培训、住所和就业机会。此外，报德善堂是一个在“永恒的善爱”理念下创办的，旨在帮助南侨和其他群体的公益组织。成立初期，华人成立的是一支收尸队，后来发展为“华侨报德善堂”，帮助处理无人认领的遗尸和华人移民。善堂的标志是仁善、施舍、传递爱，回报社会，回报泰国这片土地（华侨报德善堂，2024）。泰国南侨协会是来自中国海南的华人移民创建的，协会宗旨是增进成员之间的情谊，加强大家的凝聚心，保持并传承海南美丽而独特的传统文化，帮助成员度过难关，支持公益事业。 协会总部位于曼谷邦啦区苏拉翁路324号。 协会全年都会开展丰富多彩的活动，如庆祝中国春节、祭祖仪式、吃斋节、捐赠教育基金、救灾穷人等公益活动。

2012年，那空沙旺海南会馆正式成立，积极社交、交换意见、积极开展社会活动，实现共同利益。 后来，在泰王普密蓬．阿杜德陛下洪恩的庇护下，部分南侨选择在北榄坡定居。以前，这里是重要的水陆交通枢纽，适合经济贸易活动，并且自然资源丰富，有“江有鱼，田有稻” 的美誉。随着时间的推移，本头公- 水尾圣娘庙如同一缕丝带将南侨祖祖辈辈的心连接在一起，使其更紧密更团结。此神庙虔敬而神圣，吸引了当地和四面八方的游客前来朝拜。

那空沙旺南侨进行的社会活动越来越多元化，不再局限于开展与神庙或者南侨群体内部相关的活动。早期，神庙理事会就有创办那空沙旺海南会馆这一构想。据说，会馆的创办理念来源于神庙过去的管理委员会成员和理事会长老。他们希望成立一个协会，为南侨群体提供一个互相交流的聚集场所，同时也能成为年轻一代的学习中心。尽管因为种种原因，当时无法立即成立协会，但这个理念一直存在。直到在1986（泰历2529年），神庙管理委员会和南侨齐心合作，成立了名为“南侨协会”的团体。此时协会还未有固定场所，只能租赁不同地方举行会议，场地的租金则来自管理委员会或南侨的捐款。直到本头公- 水尾圣娘庙建成后，设立了办事处，才将此地设为会议场地。

2007**年**（佛历2550年），本头公-水尾圣娘庙秘书处和管理委员会继承海南先辈们的愿望，提交了创建“海南会馆”的申请并获得了协会注册编号3/2550；并于同年7月2日，获得了泰国文化部委员会一致通过并颁发的“组建协会许可证”，许可证编号为3/2550，由那空沙旺常务秘书长代表签署，标志着该协会的成立。成立该协会旨在：1 . 成为南侨社区和泰国华裔的聚集中心；2 . 成员间互帮互助，相互扶持；3 . 促进对成员子女的教

育、体育和音乐的培养；4.推动文化传承及民俗保护；5.支持开展慈善活动和建设社区公共设施；6.与各种公益组织开展合作；7. 明确规定该协会与任何政党无关。 通过建立明确的目标，促进团结、友爱、互助的原则，加强南侨社区内的互助与合作。该协会制定了明确计划并加以监管，以便为南侨群体世代传承优秀传统文化奠定基础。因当时尚未找到适宜建立协会大楼的场地，只能将提交注册申请时的地址设为临时办公室。

2008年（佛历2551），协会管理委员会通过了一项决议，决定购买位于湄南河大坝沿岸路段的本头公- 水尾圣娘庙对面的大楼。该大楼共四个单元，将其进行整修和扩建后，用作海南会馆的永久办公楼。这项购置计划需要大量经费，因为只有整修和改建后才算得上是名副其实的会馆，同时这也是让南侨群体感到自豪的一件事。在管理委员会和南侨的共同努力下，成功筹集资金购置了这栋大楼。到此时，那空沙旺海南会馆终于有了属于自己的办公大楼，同时也是南侨之间的联络中心。协会的口号是“传承、创新、和谐”；协会的标志是一个切割的方形图案，其底色为白色，外边缘是红色线条，内部是蓝色线条，这三种颜色是泰国国旗的颜色，象征着南侨先辈因受到泰国国王的庇佑，事业得以繁荣昌盛。标志里面是红色的“ 琼”字，代表“ 海南人民”，寓意着在那空沙旺的南侨能够丰衣足食、幸福安康。标志下方还有四条蓝色的粗线条，代表流经那空沙旺的四条河流，分别是：滨河、汪河、永河和楠河，这四条河汇集成湄南河，也就是会馆的所在地，寓意同心同德，寄托了人们的美好愿望。

图三： 协会标志

海南会馆的代表色是“粉色”，象征着温柔、体贴，爱心、谦逊、关怀和仁慈。

随后，那空沙旺海南会馆选址完成后，顺利完成了一系列筹备工作，挙梅· 盖普萨汶先生担任第一任理事长。这座四单元四层办公大楼，门牌号为36/2，位于那空沙旺市北榄坡村湄南河大坝沿岸路段，大楼对面是本头公- 水尾圣娘庙。神庙周围环境优美、空气清新。另外，大楼内部进行了装修和加建，使之更加稳固、更具美感，还增加了电梯等便利设施。此外还规划出会议室、宴会厅和研讨室等功能型空间，旨在打造真正的南侨交流中心，以满足南侨和普通市民的各种活动需求。

2007年二月二十日星期二（佛历2550年），思琳通陛下下榻那空沙旺府参加中国新年庆典，并为北榄坡南侨亲笔题词：琼侨谊结，公益留存。意为“ 南侨人民团结一心，公益事业将永远流传”。

2009年十二月十二日星期六（佛历2552年），海南会馆理事会决定举行大楼启用仪式，并将该日作为会馆成立纪念日。

图四：陛下亲笔题词

海南会馆在选址和修建的过程中，负责选址和修建的委员会遇到了多种困难，大家都以极强的合作精神克服了困难，凭借着满腔热忱和坚决完成任务的决心，不计报酬，投入了大量资金。正是因为有这种彼此相爱、相互理解、同舟共济的精神，才实现了共同筹建成功南昆沃华侨协会的愿景，同时也证明了管理层和南昆沃华侨社区的团结与努力。根据南昆沃华侨协会的宗旨，“　我们深信南昆沃华侨协会将因广大会员的团结、创新及合作而蓬勃发展。”

图五：那空沙旺海南会馆

那空沙旺海南会馆管理如下：

目前，那空沙旺海南会馆第十届名誉顾问委员会由 9 名成员组成；执行委员会顾问由8名成员组成；管理委员会则由25名成员组成，包括协会主席、副主席、采购处、秘书处、经理、

财务主管、宣传组、登记处、登记助理、收入管理部门、礼仪部、活动部、福利援助部门、财物部、建筑及场所组及审核委员会（那空沙旺海南会馆公告，2567年：1-2）。此外，还有1名账目审查员。宋猜．怕塔纳托拉辰先生于2024年3月6日被任命为第十届那空沙旺海南会馆主席（职权范围基于那空沙旺海南会馆修订章程规定，章程内容包括了协会经营，具体涉及到11条款之11.2条）。

从对那空沙旺海南会馆主席进行的关于协会管理工作的访谈，得出以下几点：

1.. 海南会馆志愿者是一群社会工作者与泰国华裔联合起来为了推动教育、文化、传统和公共利益、维护南侨生活而形成的组织。

2. 会馆与政府部门合作，参与社会活动，使之规范化，包括共同参与工作小组、共同出席会议、共同参与工作流程、共同汇报和共同评估活动成果。

3. 会馆以采用国际化的组织管理模式，鼓励民众参与活动过程为方向，其中包括：1）向民众提供有关协会各项活动的信息，并通过社交媒体平台如Facebook向民众传达该协会真实、及时、易于获取的信息；2）为华裔后代提供文化艺术、表演、音乐等方面的建议；3）参与决策，以委员会的身份从群众的角度交换意见、参与决策；与当地和外地政府机构合作，协助其解决问题、制定解决方案、做出最后决策。这些合作促进了那空沙旺南侨之间团结合作、互爱互助、团结一心、坚强有力的关系。就如今天所看到的，协会已成为南侨和广大民众的坚强后盾，也是那空沙旺强大的社会力量。（宋猜．怕塔纳托拉辰，2024年5月28日采访）

图六：2024年5月1日海南会馆与本头公-水尾圣娘庙合作，为学生颁发奖学金

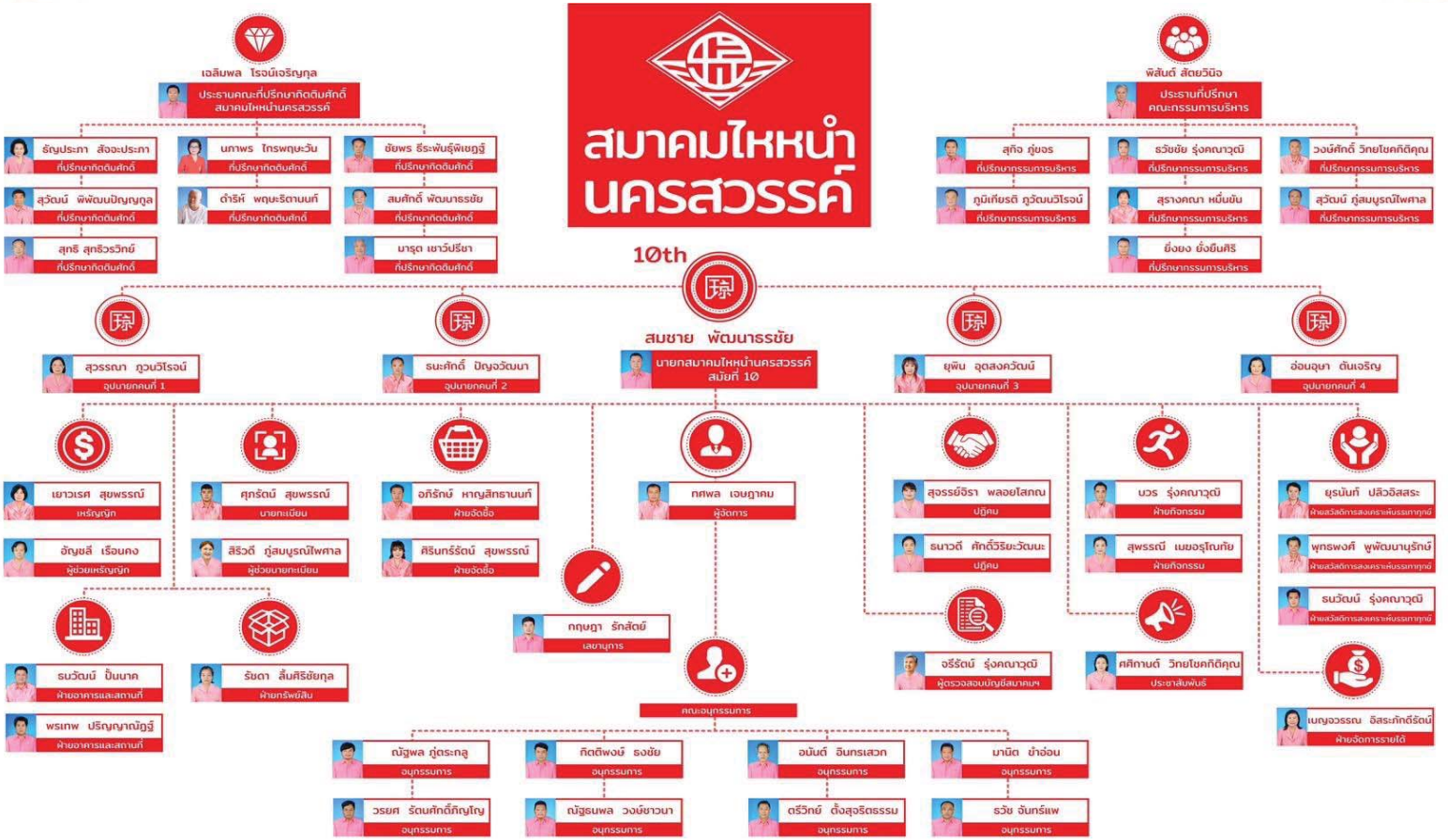

图七：2024 年5月海南会馆举行每月一次会议

图八：2024年5月8日海南会馆、本头公-水尾圣娘庙及那空沙旺省委会在高廖县参加泰国至尊“天后圣母”神像庆祝活动

海南会馆是南侨的活动中心，向成员提倡一种团结且强有力的生活方式。协会内部管理体系系统化和合作伙伴之间相互促进、相互加强。委员会在工作中体现了仁爱和团结的精神，海南会馆是那空沙旺社会的重要组成部分并深受人们尊敬。

图一：海南会馆第十届名誉顾问、执行委员会顾问、委员会成员架构图

南侨的文化风俗

文化，是人类在社会实践过程中所获得的物质、精神的生产能力和精神财富的总和。中国文化具有多种特征，对那空沙旺人民产生了深远的影响，例如海南话，最初在那空沙旺的南侨说海南话，这是一种发源于海南岛的古老方言。这种语言与广东话相似，但在词汇和语法上有所不同。海南话有多个口音，其中最主要的属海口口音、文昌口音以及三亚口音。海南话原先是某一特定群体的交流工具，而新一代海南人学习了普通话，使用普通话或泰语进行交流。无论如何，本头公- 水尾圣娘庙负责人查隆彭．络扎楞坤先生整理出了一份关于海南话的资料，供南侨后代和语言爱好者学习研究。

“ 舞虎”是那空沙旺春节活动中不可缺少表演形式之一。“虎”在南侨的信仰中是本头公的开路先锋，保护其免受危险和不详的事物。1.“海南戏剧”有其独特的表现形式，不使用华丽的服装，而是以普通平淡的风格呈现，表演曲调简单而不失优美，节奏不复杂，用海南话颂唱和对白。2.“海南人偶戏”本头公- 水尾圣娘庙和其他年度庆典中，使用传统乐器如二胡、阮、笛子、锣和鼓等演奏出温馨柔和的乐曲。南侨的传统节日有：农历新年庆祝活动、中秋节和灯节等，尤其是游神盛会，对泰国南侨非常重要。泰国南侨相较潮州人和广东人来说虽然数量不多，但也与泰国人民紧密联系并友好相处。

在那空沙旺的南侨在当地发展出了丰富多元的饮食文化，主要从野外和海里获取食材，融合中国传统饮食习惯并结合福建和广东的烹制方法，同时受东南地区及黎族、苗族少数民族的口味影响，形成了独具一格的美食文化（曼谷中国文化中心 2017 网络）。最有名的海南菜包括鸡油饭和烤肉，海南人还精通西式烹饪，如牛排等。海南米粉最经典的烹饪方式是使用牛肉作为主料，虾酱是主要调料。海南杂菜和炒粉丝等也是海南特色菜。海南人庆祝春节的菜肴有：鸡肉、螃蟹、红烧肉、红烧鱼和鸡蛋，用来祭祖和祭神。还有一些象征吉祥吉利

的点心，如“尖堆”，是一个圆形的，裹有芝麻的油炸点心，寓意团圆，还有“ 红糖糕” 。还有“ 信封饼” ，有点像琼糕，将花生、芝麻、椰肉碎包裹在糯米里。还有“ 薯粉” ,“ 薯” 指的是红薯，把薯打成粉，揉成团，经过过滤器过滤成条状，和红糖水一起熬着吃（泰京银行天堂路分行的海南风味甜品店）。海南人的主食是鸡油饭。海南炖羊肉软糯香甜，鲜而不膻，加入腐竹，跟姜丝一起食用（哥弟海南鸡饭）。此外，部分南侨经营餐饮店和高级酒楼，如凤凰酒楼和一哥餐厅，有很多海南风味的菜肴。逢年过节，南侨及后代也喜欢在家庭聚会中烹饪海南美食，并且这一传统也延续至今。

影响南侨适应当地文化的因素

社会因素。社交网络在文化适应中发挥着重要作用。家庭是给人提供温暖、提供帮助的地方，使南侨能够轻松适应新环境。在社区，得到社区认可的成员有机会与外界接触、交流，成为社会活动的一部分，一起建立友谊，建立各种组织。如：海南会馆、神庙，成员间互助互利的关系发挥着重要作用。以积极的态度接受和开放社区，支持文化融合，促进教育，使子孙后代储备知识，能够从事良好的职业，成为自己和家人的依靠。

经济因素。海南会馆的企业家成员是推动文化传承的重要因素。如：北榄坡游神盛会，是那空沙旺重要的文化遗产。此庆典仪式旨在促进旅游业的发展，创造就业机会，增加收入，提高南侨和当地居民的生活水平，在社区的倡导下，将文化科学价值观、信仰价值观和社会规范相结合，创造社区经济价值。

在数字时代，信息技术和现代科技的快速发展至关重要。社会创新技术被视为系统化数据存储的工具，通过信息的创建和传播来展示中国文化和南侨社区的适应性，并传播给公众。同时，不同形式的沟通渠道如网络在线形式能够迅速、高

效地发送和接收信息，使得社区成员能够快速全面地了解和学习各自的文化，及时获得知识。沟通是社会联结和促进社会成员间相互理解、合作的工具，对南侨社区的社会资本的建设和发展至关重要。

南侨文化的修复、保护和传承

文化变革趋势是接受和适应，这取决于该社会的文化基础，但是鼓励和引导很重要。鼓励接受并将其保护传播到社会中并使其与社会共存。文化允许思想在根源不发生变化的基础上成长为美好的思想。保护本头公- 水尾圣娘庙（湄南河的源头）的传统仪式和传统习俗相关的文化，对子孙后代具有极高的示范意义。海南地方美食的延续是传承传统和创新的结合，制作海南食谱，对内对外开办美食培训班。在海南话教学上，调查和收集书面语，将口语编写成书籍，作为教材和信息资源，学习者可以从社交媒体上学习。

通过开展推广当地传统文化习俗的社会项目和活动，例如在预算、材料、人员和知识方面为社区项目和社会活动提供支持，在以发展南侨社区的传统文化的基础上，进一步创造收入。比如，组织春节庆祝活动、十二个月传统庆典等等。此外，推动与历史、艺术文化、生活方式和地方特色相关的文化创意旅游，使游客与当地文化建立互动关系，增加与当地居民共同体验的机会，从而提升历史、文化、社区生活方式和地域特色的价值。这些活动强调社区的文化价值，让游客有机会学习到当地文化，进行跨文化学习，获得不一样的旅游体验。（素里蒙．宋册及团队2566：1044）

继承、保护和推广华人传统文化，并不断持续下去，是当代华人身份建构的关键。例如，组织工作团队每年定期举办游神盛会活动、筹款支援贫困人士、以及举行春节庆祝活动。目前，居住在那空沙旺南侨社区是南侨第二、第三、第四代继承人，他们在协会委员会和神庙管理委员会中扮演领导角色，同时是海南会馆的成员。他们当中大多数人受过高等教育，具

备丰富的知识和较强的能力，同时有较高的社会地位，有稳定的收入，他们积极参与公益事业，扶贫救济。他们是南侨群体中促进当地社会发展的重要因素，被视为促进那空沙旺和国家未来发展的重要因素。

南侨协会与教育机构（那空沙旺皇家大学）合作，共同努力恢复、保护和传承海南文化。

那空沙旺大学担任着在艺术和文化领域恢复、保护和传承文化的使命，同时他们不断推动研究发展，传递各领域的文化知识，将其融入到社会生活中，提升生活质量并实现经济价值。因此，该大学出版了名为“ 那空沙旺研究：北榄坡华人故事” 专题的书籍，旨在通过亲身参与当地学习的过程，创造当地文化领域的具有创造性的系统化学术文献（素猜 ． 贤通, 2560）。那空沙旺举办的一年一度的春节游神盛会，那空沙旺皇家大学以校友协会的名义积极参加活动，促进师生之间的感情、开展社区文化复兴项目，把中国文化从社区推广至那空沙旺。收集当地饮食、表演、地方智慧的资料创建一套中泰文化学习手册。打造泰中旅游线路，实现文化信息系统管理，打造泰中文化媒体，提升当地艺术和文化的软实力。

结论

社会团体的成立反映了一个具有共同目标和意图的群体的凝聚力，坚持团结合作的原则，推动南侨和华裔社群之间的爱与团结，并互相帮助互相支持。把教育、体育和音乐传承下去，为社区成员提供福利，与政府合作推动慈善和社会公益事业。更重要的是推动优良品德、优秀文化和传统习俗的传播。这些家庭成员和协会成员，为了共同目标聚集在一起，协会对于那空沙旺社会、文化和经济的发展有着重要作用。协会的重要性在于：

1. 促进协会成员之间协作，把有相同爱好的人们汇聚在一起，交换知识、经验和信息，从而促进合作、知识创新和制造新产品。

2. 促进社区发展，协会组织、创办不同活动，以促进社区发展，如慈善、教育、环境和公共健康，帮助弱势群体，发展技能和知识，让华人社区变得更加宜居。

3. 促进经济发展：商业协会对于促进商业发展、刺激经济发展、促进发展商业和链接商业网点发挥至关重要的作用。

4.团体代表：协会是代表拥有共同兴趣的团体，能提出建议、意见和促进相关机构政策的实施。

参考资料

Kritsada Ruksat 采访者： 2567年 4月25日

Thanyaprapha Sajjaprapa、 Wichian Thanyatanes、 Thanet Jitsuthipakorn、 Somsak Panatornchai、 Narongsak Danwuttinan、 Adisorn Prachalertchai， Manas Benjahiransak 和Cherdchai Phukajorn （2550）海南会馆

那空沙旺协会章程注册事项公告（2550 年8月30日）泰国官方公报 第124卷，第732d 部分，第83-84页

2554年版皇家学院词典（2567年4月15日）

https://dictionary.orst.go.th/:https://dictionary.orst.go.th/

PornphanChantronanon，2546年 中国方式。曼谷：滚版印刷

Pattaraporn Suwannachinda （2560） 泰国华侨文化适应性： 耀华路地区泰国华人的案例研究 社会发展管理学硕士论文 社会发展管理与环境发展学院

报德基金会（2567年5月20日） 关于基金会历史

https://pohtecktung.org/:Index.php？

Option=com_content&view=article&id=380&Itemid=228

曼谷中国文化中心（2567年4月20日） https://cccbkk.org/great-food-on-the-island

Somchai Pattanatrachai 采访： 2567年5月28日

泰国皇家委员会办公室（2067年1月7日）从

http://legacy.orst.go.th/?knowledges=文化-2555年8月7日

Suchart Sangthong，编辑（2017年）Nakhon Sawan研究：中国北榄坡记录 Nakhon-Sawan： Rimping Pim Ltd.， 部分

Suwimol Somchai、 Pikul Phumsaen、 Success Arthakhan和Sanook Singmatr， 2566 文化管理到创意文化旅游的概念 跨学科学术与研究杂志，3（6）： 1035-1048

Nuakwan Buapuen（2021）为中国游客使用开发关于使用马车路线文化旅游的电子书https://harrt.in.th/handle/123456789/3500.

ApichaiPhanthasen（2546）《自给自足经济宣言》对中小企业的应用 曼谷：研究基金办公室

วิถีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์จีนไหหนำในสมาคมคนจีนไหหนำนครสวรรค์

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนมนุษย์ เป็นสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมการแต่งกาย วิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของแต่ละชาติพันธุ์ เช่น คนไทย คนจีน คนลาว เป็นต้น โดยภาพสะท้อนการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างดีงามมีการปะทะสังสรรค์จนก่อเกิดเป็นวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง วัฒนธรรมคนจีน ซึ่งชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถแบ่งตามกลุ่มภาษาพูดและภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ ชาวจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน ชาวจีนแต้จิ๋วอาศัยอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนแคะมาจากทางตอนเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนกวางตุ้งอาศัยอยู่ตอนกลางของมณฑลกวางตุ้ง และชาวจีนไหหนำอาศัยอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ (ภัทรภร สุวรรณจินดา, 2560 : 3-5) และในจังหวัดนครสวรรค์มีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันหลากหลายชาติพันธุ์ จนสามารถเรียกเมืองปากน้ำโพหรือเมืองนครสวรรค์ว่าเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมได้ เพราะมีชาวไทย ชาวจีน ชาวมอญ ชาวไททรงดำ ฯลฯ รวมกลุ่มเป็นชุมชนกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ และชุมชนคนจีนไหหนำที่เป็นหนึ่งใน 5 คนจีนกลุ่มภาษาของจังหวัดนครสวรรค์ คนจีนไหหนำรวมกลุ่มเป็นชุมชนที่มีความสามัคคี กลมเกลียว และมีความเหนียวแน่นในธรรมเนียมปฏิบัติอย่างยิ่ง อันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเด่นชัดแห่งหนึ่งในประเทศไทย เอกลักษณ์เหล่านี้ ได้ถูกหล่อหลอมและถ่ายทอดผ่านทางธรรมเนียมปฏิบัติของศาลเจ้าพ่อเทพรักษ์-เจ้าแม่ทับทิม-แควใหญ่ เป็นศาลเจ้าแห่งนี้มีอายุมากกว่า 150 ปี ด้วยความเชื่อความศรัทธา และการดำเนินชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกันตามหลักคุณธรรมและการประพฤติปฏิบัติตนต่อกันและกันอย่างพี่น้องเกื้อกูลกันรูปแบบของครอบครัว เครือญาติ และสมาคมเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในรูปแบบของสมาคมเป็นนิติบุคคลที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกัน และมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน สมาคมต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์) ภายใต้ชื่อว่า สมาคมไหหนำนครสวรรค์ เป็นสถาบันทางสังคมที่มีประวัติความเป็นมาและบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์มาหลายสิบปี ด้วยการขับเคลื่อนของลูกหลานคนจีนไหหนำที่ร่วมตัวกันเสียสละเวลา กำลังทรัพย์ สติปัญญาในรูปแบบคณะกรรมการสมาคมดำเนินงานอย่างมีโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานของสมาคมที่เป็นกรอบแนวคิดและเป้าหมายการปฏิบัติงานของสมาคมสร้างสรรค์เมืองนครสวรรค์ร่วมกันด้วยระบบของทุนทางสังคม อภิชัย พันธเสน (2546 : 1) เป็นพลังทาง

สังคมเชื่อมร้อยสมาชิกของกลุ่มคนจีนไหหนำที่มีความสัมพันธ์ ความไว้เนื้อเชื่อใจ การผลิตซ้ำทางความคิดและการปฏิบัติ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับองค์กร และองค์กรกับองค์กร ภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน คือ ความศรัทธา ความกตัญญู และความสามัคคี เพื่อส่งเสริมความรักความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้การดำรงคงอยู่ของความเป็นชาติพันธุ์ชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์มีความเหนี่ยวแน่นดังเช่นปัจจุบัน

ในหนังสือเล่มนี้มุ่งนำเสนอถึงวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนไหหนำในสมาคมจีนไหหนำจังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้หัวข้อดังต่อนี้ 1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนไหหนำในสังคมนครสวรรค์ และความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์ (การปรับตัว / ผสมผสานทางวัฒนธรรม) 2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประกอบด้วย การก่อตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์ วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ การบริหารงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ได้แก่ โครงสร้างสมาคม คณะกรรมการ สมาชิกของสมาคม การบริหารงาน การบริหารจัดการทุนในการดำเนินงาน 3. วัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านภาษา วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมด้านการแสดง และการละเล่น 4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำ ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ประกอบด้วย การฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมที่หายไป ได้แก่ การฟื้นฟูวัฒนธรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และวางแผนจะดำเนินการในอนาคต การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และวางแผนจะดำเนินการในอนาคต และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์) ที่กำลังดำเนินการอยู่ และการวางแผนจะดำเนินการในอนาคต 6. บทบาทของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์ ประกอบด้วย บทบาทในการดูแลและช่วยเหลือชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำในนครสวรรค์ บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน และบทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

การสำรวจและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสำคัญและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของคนในแต่ละยุคสมัย ทำให้ได้ข้อมูลความสำคัญและเข้าใจบทบาทของคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาอาศัยตั้งถิ่นฐานในจังหวัดนครสวรรค์ คณะวิจัยได้หยิบยกและให้ความสนใจในการศึกษาคนจีนในนครสวรรค์

เป็นจุดเริ่มต้นในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

โดยเลือกกระบวนการและวิธีวิทยาในการสืบค้นข้อมูลในประเด็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์ด้วยการศึกษาเอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารสำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งการเลือกใช้การศึกษาและรวบรวมข้อมูลผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่าของคนในชุมชน ด้วยจุดเด่นและความสำคัญของแนวทางการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่สำคัญในกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นจะใช้วิธีการจดบันทึกอย่างเป็นระบบ (Ethnography) คือ การใช้หลักการบรรยายที่ละเอียดและลุ่มลึกของนักวิจัยที่ได้จากการเฝ้าสังเกตการณ์อย่างละเอียดในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ การบันทึกจะครอบคลุมถึงกิริยาท่าทาง สีหน้าการแสดงออก ประกอบเป็นข้อมูลในเชิงลึกร่วมกับการตีความหมายของคำพูด การกระทำ ท่าทางที่ได้ประสบมาขณะทำการสัมภาษณ์ซักถามเก็บข้อมูลชุมชน ตลอดจนการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือทัศนคติต่อแนวคิดโดยคำถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระระหว่างผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เข้าร่วมด้วยกันเอง

การศึกษาวิธีการทำงานของ เกียร์ซ นักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักคนหนึ่ง จากบทความชื่อ The Interpretation of Cultures ผ่านงานเขียนของ อคิน รพีพัฒน์ (2551) นั้นช่วยสะท้อนภาพอย่างชัดเจน ในการเลือกที่จะประยุกต์ใช้วิธีการและกระบวนการจดบันทึกตามแบบฉบับของนักมานุษยวิทยาที่ต้องอาศัยหลักการบรรยายที่ละเอียดและลุ่มลึกของเกียร์ซในการศึกษากลุ่มชนหรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง ที่ได้จากการเข้าไปอยู่ในชุมชน เฝ้าสังเกตการณ์ หรือสัมภาษณ์คนในชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มาจากทัศนะความคิดและมุมมองของคนในชุมชน รวมทั้งผ่านการตีความของตัวนักวิจัยด้วยเป็นสำคัญ เนื่องจากนักวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่ถูกศึกษาด้วย

งานด้านชาติพันธุ์วรรณนาต่างๆ ของนักมานุษยวิทยานั้นมีความสำคัญมาก เพราะช่วยให้เกิดการสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่นักวิจัยพบเห็น แล้วนำไปสู่การตั้งคำถามอันเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัย คือการหาคำตอบโดยการหาข้อมูล ตั้งคำถามเสาะแสวงหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ คำพูด การกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ นัยสำคัญของการเลือกพื้นที่ศึกษาของนักมานุษยวิทยาที่มักจะเป็นสถานที่ที่ห่างไกลจากสิ่งที่คุ้นเคย ธรรมดาสามัญ หรือมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมของตัวผู้ศึกษาเองยิ่งดีเพราะว่าความเคยชินนั้นจะทำให้เราไม่ตั้งคำถามต่อสิ่งที่เราเห็นหรือสิ่งที่ได้ฟัง ดังข้อคิดจากแนวคิดที่สำคัญเรื่อง ภูเขาน้ำแข็ง สิ่งที่เห็นหรือปรากฏอยู่นั้นไม่ได้มีเพียงสิ่งที่เห็น สิ่งที่ได้ยินเท่าที่ตาดู หูฟัง หรือสัมผัสได้เท่านั้น แต่ยังมีส่วนที่มองไม่เห็นหรือส่วนที่อยู่ใต้ที่มีมากมาย ดังนั้นเราไม่ควรที่จะรีบสรุปง่าย ๆ โดยไม่ตั้งคำถามต่อสิ่งที่ได้เห็น หรือได้ยินได้ฟัง เมื่อเราไม่สงสัยและตั้งคำถาม เราก็จะไม่สามารถจินตนาการถึงความหมายที่

ซับซ้อนอยู่ในสิ่งเหล่านั้นได้ และจะทำให้เรามองไม่เห็นว่าเรื่องราวและข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมานั้น จะสามารถเลือกเรื่องราว พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นมาทำการตีความ ขยายความเข้าใจไปสู่ภาพที่กว้างใหญ่กว่าของวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้ อธิบายได้ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์

1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์

จากการศึกษาค้นคว้างานเขียนเรื่องสังคมจีนในประเทศไทย ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ของ จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์, (2529) ทำให้ทราบข้อมูลที่ช่วยเปิดประเด็นความสนใจและนำมาสู่การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคนจีน ในนครสวรรค์เพิ่มเติมโดยเฉพาะประเด็นคนจีนในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลุ่มน้ำเจ้าพระยา จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ ที่ได้กล่าวถึงในงานศึกษาว่า *ชาวจีนที่เข้ามาในประเทศไทยปรากฏหลักฐานการติดต่อสัมพันธ์มาอย่างยาวนานและต่อเนื่องตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์* โดยชี้ให้เห็นถึงสาเหตุหลายประการในการเข้ามาของชาวจีน เช่น ปัญหาความหนาแน่นของประชากรในประเทศจีน ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

ในบรรดาดินแดนโพ้นทะเลที่ชาวจีนอพยพไปตั้งรกรากนั้น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอเชียหรือดินแดนที่ชาวจีนเรียกขานว่า “หนานหยาง” เป็นอาณาบริเวณที่ชาวจีนโพ้นทะเลอยู่อาศัยมากที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ และในภูมิภาคแถบนี้ชาวจีนโพ้นทะเลได้เป็นชนกลุ่มน้อยที่สำคัญของหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย แม้ว่าชาวจีนซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนโพ้นทะเลจะมีเอกลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นจีนร่วมกัน อาทิ การใช้ภาษาจีน อาหารจีน ความเชื่อตามแนวลัทธิขงจื้อ การไหว้เจ้า การกราบไหว้บรรพบุรุษ รวมทั้งประเพณีจีนต่าง ๆ (พรพรรณ จันทโรนานนท์. 2546) จนกระทั่งสามารถสร้าง “ชุมชนของชาวจีน” (Chinese Communities) ในดินแดนนั้น ๆ ได้ แต่ทว่าวิถีชีวิตและชะตากรรมของชาวจีนโพ้นทะเลที่ตั้งรกรากในแต่ละดินแดนก็แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมทางการเมืองของแต่ละประเทศและความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแต่ละยุคสมัย โดยชาวจีนโพ้นทะเลต้องยอมรับเงื่อนไขและการกระทำโดยรัฐผู้ครอบครองหรือเป็นเจ้าของดินแดนโพ้นทะเลนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรัฐก็มีนโยบายต่อชาวจีนในลักษณะต่างกันไป

จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ไทยกล่าวว่า ชาวจีนที่เดินทางมาไทยในสมัยอยุธยาส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยน มักมีอาชีพรับราชการแต่หลังสมัยอยุธยาจะมี ชาวจีนแต้จิ๋ว อพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก จีนฮกเกี้ยนมีเป็นจำนวนมากแถบภาคใต้ของไทยในจังหวัดภูเก็ต ปัตตานี สงขลา และระนองสำหรับ จีนแต้จิ๋ว อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา และชลบุรีเป็นส่วนใหญ่ ชาวจีนแต้จิ๋วอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในระยะหลังปี พ.ศ. 2310 เนื่องจากได้รับการสนับสนุนและได้รับสิทธิพิเศษ

บางประการ เพราะพระเจ้าตากสินทรงมีพระบิดาเป็นชาวแต้จิ๋ว และชาวแต้จิ๋วได้มีบทบาทในการสู้รบเพื่อกอบกู้เอกราช

พวกแต้จิ๋วส่วนใหญ่จะอพยพมาทางเรือ และตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ได้แก่เมืองต่างๆ ในอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ ตราด จันทบุรี บางปลาสร้อย (ชลบุรี) แปดริ้ว (ฉะเชิงเทรา) และในกรุงเทพมหานคร ต่อมาภายหลังในคริสต์ศตวรรษที่ 19 พวกแต้จิ๋วจึงขยับขยายออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่นอกเขตดังกล่าว ได้แก่ อุตรดิตถ์ ปากน้ำโพ (นครสวรรค์) ตลอดจนพิจิตร พิษณุโลก สวรรคโลก เด่นชัยเมื่อมีการสร้างทางรถไฟไปถึงแก่งคอย และขึ้นไปทางเหนือในปี พ.ศ. 2451 (สุภางค์ จันทวานิช. 2549 : 35)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ นครสวรรค์มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากทางธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งก่อให้เกิดการค้าในระบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมทำให้จังหวัดนครสวรรค์กลายเป็นแหล่งสินค้าที่สำคัญ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535 : 19) เนื่องจากมีการขนส่งสินค้าได้สะดวกด้วยเส้นทางน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา จะเห็นความเจริญได้จากบ้านเมืองฝั่งตะวันออก คือ ฝั่งแม่น้ำแควใหญ่ เจริญรุ่งเรืองขึ้น มีโรงสีเหนือ โรงสีกลาง โรงสีใต้มีตลาดบริษัทค้าไม้อีสต์เอเชียติก บริษัทแม่เงา ห้างไม้มิสหลุยส์ โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง และโกดังสินค้าต่าง ๆ มากมายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ คือ ข้าว ซึ่งส่งมาลงที่แม่น้ำน่าน โดยอาศัยการขนส่งทางเรือยนต์และรถไฟ ทำให้การขยายตัวทางการค้ามีมากขึ้น มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าต่าง ๆ ในนครสวรรค์มากขึ้น คนจีนเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ (เสรี ชาเหลา. 2545 : 65-66)

การขยายตัวมาจากทางฝั่งตะวันออกนี้เริ่มมาจากสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดให้ย้ายตัวเมืองมาตั้งบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ ประมาณกันว่า ปี พ.ศ. 2477 มีกลุ่มชาติพันธ์ไทยจีนในนครสวรรค์ถึง 6,000 คน ในขณะที่ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ) มีคนจีนประมาณ 10,000 คน และจำนวนคนจีนในนครสวรรค์นั้นจัดว่าอยู่ในอันดับ 3 รองจากกรุงเทพมหานครและภูเก็ต (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535 : 19)

สาเหตุที่ทำให้ชาวจีนอพยพมายังประเทศไทยหรือที่อื่น ๆ นั้นเพราะต้องการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น อาจกล่าวได้ว่าในช่วงต้น คริสตวรรษที่ 20 มีคนจีนเข้ามาตั้งหลักปักฐานในเขตชายฝั่งทะเล บริเวณลุ่มแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ตั้งแต่บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน มาจนถึงปากน้ำโพ ตั้งแต่สมัยต้นรัชกาลที่ 1

ชุมชนต้นน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่ทางกายภาพพื้นที่หนึ่ง ที่มีความสำคัญทั้งในด้านสภาพภูมิศาสตร์และเชิงพื้นที่ เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งรวมของแม่น้ำ ๔ สาย และเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญสายหนึ่งของประเทศ เป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของพืชพันธุ์ธัญญาหาร ความหลากหลายของกลุ่มคน วีถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม จากประเด็นดังกล่าวจึงทำให้คณะวิจัยมีความสนใจที่จะหยิบยกพื้นที่ชุมชนต้นน้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่ศึกษาในการทำงานบริหารจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นกระบวนในการสร้างกระบวนทัศน์การเรียนรู้ใหม่ ๆ ต่อการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

นครสวรรค์ถือว่าเป็นเมืองที่มีประชากรจีนอาศัยอยู่เป็นอันดับสามของประเทศไทย จึงได้นำวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม และสิ่งที่ตนเคารพนับถือติดตัวมาด้วย เพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจประกอบกับเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางขนบธรรมเนียมประเพณี มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทย-จีน แล้วยังสามารถสร้างรายได้ในภาคธุรกิจประเภทต่างๆ อีกมากมาย ยังงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในเทศกาลตรุษจีนที่เห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้จังหวัดนครสวรรค์มีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ชาวจีนที่มาอยู่ในนครสวรรค์ก็มีเทพเจ้าที่ตนเคารพกราบไหว้ เมื่อมาทำมาหากินที่ปากน้ำโพต่างก็รวมตัวกันจัดสร้างศาลเจ้า ไว้เป็นที่ศูนย์รวมทางด้านจิตใจ เป็นที่เคารพกราบไหว้ใช้ทำพิธีตามความเชื่อของตน และยังใช้ ศาลเจ้าเป็นที่พบปะพูดคุยกัน ปรึกษาหารือเรื่องทำมาหากิน เป็นศูนย์รวมในยามคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอน การเกิด ศาลเจ้าก็ได้พัฒนาพิธีกรรมต่างๆ ตามยุคตามสมัย ไม่ว่าจะเป็นยามมีเรื่องความสุขหรือมีความทุกข์ทั้งทางกาย ทางด้านจิตใจ ศาลเจ้าจึงเป็นสถานที่สำคัญในทุกสภาวการณ์ของทั้งชาวจีนและคนในท้องถิ่นใกล้เคียง จากความเชื่อความศรัทธาก่อให้เกิดเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์

1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนไหหนำในสังคมนครสวรรค์

นครสวรรค์เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ตอนบนของที่ราบภาคกลาง เป็นดินแดนที่มีความสำคัญและมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน โดยปรากฏชื่อเรียกในหลายชื่อ อาทิ ปากน้ำโพ เมืองพระบาง และเมืองชอนตะวัน ลักษณะภูมิประเทศของนครสวรรค์คล้ายแอ่งกระทะ โดยพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นแอ่งที่ต่ำ น้ำท่วมถึง ส่วนพื้นที่บริเวณขอบทางตะวันออกและทางตะวันตกมีระดับสูงขึ้น และด้วยสาเหตุที่พื้นที่ตอนกลางของนครสวรรค์เป็นแอ่งต่ำ จึงเป็นที่รองรับแม่น้ำหลายสายที่ไหลมารวมกัน อีกทั้งนครสวรรค์ยังเป็นจังหวัดที่เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งมีบึงบอระเพ็ดซึ่งเป็นบึงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ
(นงคราญ กาญจนประเสริฐ. 2528: 24)

ภาพที่ 1 แสดงอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์
ที่มา นงคราญ กาญจนประเสริฐ. 2528

นครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีแม่น้ำสำคัญหลายสาย และโดยเฉพาะการที่ผู้คนมักเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อสะดวกต่อการดำรงชีพ ส่งผลให้สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง และ แม่น้ำน่านของจังหวัดนครสวรรค์ มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่นมากกว่าบริเวณอื่น แต่หากพื้นที่ใดไกลแหล่งน้ำหรือไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ผู้คนก็มักขุดสระขนาดใหญ่ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งการบริโภค เลี้ยงสัตว์ และการเพาะปลูก ซึ่งพบลักษณะเช่นนี้ในอำเภอท่าตะโก อำเภอไพศาลี (นงคราญ กาญจนประเสริฐ. 2528 : 27) และเมื่อมีการขุดสระขึ้นที่ใด บริเวณดังกล่าวก็มักจะมีผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยจนเกิดเป็นชุมชนมากขึ้น

นอกจากนี้ จากการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางโบราณคดี ยังทำให้ทราบว่านครสวรรค์ไม่เพียงแต่มีความสำคัญในแง่ของการเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมืองในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ และมีพัฒนาการและความเจริญมาเป็นลำดับเท่านั้น แต่นครสวรรค์ยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์ทางการทหาร โดยเฉพาะการทำสงครามระหว่างอยุธยากับพม่าในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังมีความสำคัญในการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้า มีเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เป็นต้นมา ความเจริญทางการค้าดังกล่าว ส่งผลให้มีผู้คนอพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์เป็นจำนวนมาก จนทำให้นครสวรรค์กลายเป็นเมืองที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอีกลักษณะหนึ่ง คือ มีความหลากหลายทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งไทย ลาว มอญ ญวน มุสลิม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนที่เข้ามาสร้างความเจริญและสร้างเอกลักษณ์ให้นครสวรรค์ จนกลายเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในด้านการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมระหว่าง 2 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ไทย-จีน จนกลายเป็นพหุสังคมวัฒนธรรมในที่สุด

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์ (การปรับตัว/ผสมผสานทางวัฒนธรรม)

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในตอนกลางของประเทศ ในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งน้ำสำคัญ ตลอดจนเป็นพื้นที่ต้นของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นแม่น้ำสายหลัก โดยกำเนิดจากแม่สายสำคัญ ๆ รวม 4 สาย ได้แก่ แควปิง (แม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง) แควน่าน (แม่น้ำน่านและแม่น้ำยม) ที่ไหลมาจากเทือกเขาต่างๆ ในภาคเหนือผ่านพื้นที่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดตาก ลำปาง กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก จนมารวมกันที่ต้นน้ำเจ้าพระยา หรือปากน้ำโพ ตรงบริเวณหน้าตลาดปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่ถือได้ว่าเป็นชัยภูมิสำคัญที่มีแม่น้ำใหญ่ และแม่น้ำสาขาที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางสัญจร ตลอดจนการลำเลียงสินค้าต่าง ๆ ไประหว่างภาคภาคเหนือ และกรุงเทพมหานคร โดยมีตลาดปากน้ำโพเป็น ชุมทางการทางค้าและชุมทางการเดินทางที่สำคัญในช่วงปลายอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ที่ถือได้ว่าเป็นยุคทองของการค้ากับประเทศจีน

ภาพที่ 2 ลักษณะแม่น้ำเจ้าพระยาสองสี ที่นครสวรรค์หรือปากน้ำโพ

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ดังนั้นในอดีตการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ และนำผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมือง ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายกรุงเทพมหานคร พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ จะอาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร

นครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่า ชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาในนครสวรรค์ตั้งแต่เมื่อใด ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหลำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้งจึงเริ่มอพยพตามมา ศาสตราจารย์จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ กล่าวถึงชาวจีนในนครสวรรค์ว่ามีจำนวน 6,300 คน ใน พ.ศ. 2447 ซึ่งอยู่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากจำนวนชาวจีนทั้งหมดในมณฑลภาคกลางที่มีจำนวน 10,900 คน และจากจำนวนชาวจีนทั่วประเทศในปีเดียวกันที่มี 397,100 คน

ทางตอนในของประเทศไทย มีหัวเมืองต่าง ๆ มากขึ้นที่รับชาวจีนเข้ามาในระหว่างปี พ.ศ. 2393 - 2443 เมื่อเศรษฐกิจเกิดการแลกเปลี่ยนและกระจายตัวไปต่างจังหวัด หัวเมืองเล็ก ๆ จึงเจริญขึ้นเป็นศูนย์กลางการค้า และทำให้พวกพ่อค้ารวมทั้งเจ้าของร้านค้าจากกรุงเทพฯ สนใจขึ้น ศูนย์กลางการค้าอื่นๆ เช่น ที่สุโขทัย ต.ท่าอิฐ (อุดรดิตถ์) พิษณุโลก พิจิตรและโคราช มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาอยู่จำนวนมาก การเคลื่อนย้ายครั้งใหม่นี้รวมถึงอัตราส่วนของพวกแต้จิ๋วและจีนแคะที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย ดังที่ราเวซกล่าวไว้เมื่อ ค.ศ. 1903 (พ.ศ. 2446) ว่า

“...เมื่อปักหลักมั่นคงในกรุงเทพฯ เป็นแห่งแรกแล้ว ชาวเฉาโจวได้ขยายตัวออกไปทีละเล็กทีละน้อยตามสภาพแวดล้อม โดยเลือกอยู่แถวสี่แยกถนนและลำคลองตามความพอใจ มาจนกระทั่งไม่นานนี้ พวกเหล่านี้ยังไม่ไปไกลเกินกว่ารัศมี 100 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ทางตอนเหนือ อุตรดิตถ์ และปากน้ำโพก็เป็นจุดสำคัญ พวกนี้ไม่กล้าเข้าไปในเขตป่าไม้สัก ซึ่งพวกบุกเบิกรุ่นแรกต้องเสียชีวิตไป...”

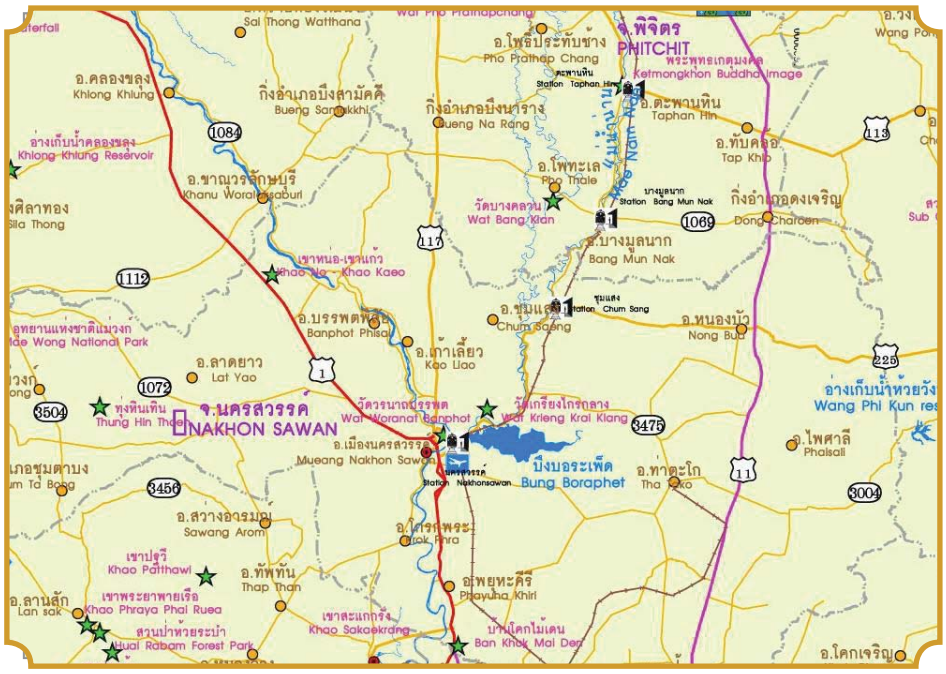
ต่อมาได้มีการเคลื่อนย้ายครั้งใหม่เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2440 ชาวจีนแต้จิ๋วและจีนแคะได้มีการเคลื่อนย้ายไปในต่างจังหวัดพร้อมๆ กับเป็นแรงงานสร้างเส้นทางรถไฟสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ต่อมาในปี พ.ศ. 2446 ชาวแต้จิ๋วและชาวแคะ กระจายตัวจากกรุงเทพสู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และปากน้ำโพ เป็นจุดสำคัญ มีการเคลื่อนย้ายตั้งรกรากของชาวแต้จิ๋วและแคะ พร้อมกับทางรถไฟที่กำลังเริ่มสร้างขึ้น (พ.ศ. 2451) รถไฟสายที่แล่นเรียบแม่น้ำน่านไปภาคเหนือปากน้ำโพถึงอุตรดิตถ์ รถไฟสายเหนือทั้งสายเด่นชัย จ.แพร่ และสายฝั่งแม่น้ำยม ไปสวรรคโลก บนฝั่งแม่น้ำยม จึงมีเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ผ่านบริเวณที่ชาวไหหลำตั้งถิ่นฐานอยู่ (พรรณี ฉัตรพลรักษ์และคณะ, 2529: 80-89)

สาเหตุของการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำมาหากินของกลุ่มชาวจีนในปากน้ำโพหรือนครสวรรค์ มีปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำเลหรือสภาพพื้นที่เหมาะสมเนื่องจากมีแม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ทำให้สะดวกในการเดินทางสัญจรโดยเรือในการบรรทุกสินค้าต่างๆ เป็นเส้นทางการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างภาคเหนือ ผ่านแม่น้ำต่างๆ เชื่อมต่อกันได้

2. เป็นเส้นทางที่มีความสะดวกในการเดินทางเชื่อมต่อไปยังภาคเหนือ ทั้งทางรถไฟ และรถยนต์ เป็นเส้นทางผ่านและเชื่อมโยงที่ทำให้ผู้คนเดินทางสัญจรได้ง่าย สะดวกและปลอดภัย

3. เป็นจุดศูนย์กลางในการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าจากกรุงเทพฯ กระจายสู่ภาคเหนือ รวมทั้งยังเป็นแหล่งผลิตผลทางการเกษตร ทั้งข้าว อ้อย น้ำตาล และพืชไร่ต่าง ๆ รวมทั้งสินค้าอื่น ๆ

จ.พิจิตร
PHITCHIT
จ.นครสวรรค์
NAKHON SAWAN
บึงบอระเพ็ด
Bung Boraphet
อ.เมืองนครสวรรค์
Mueang Nakhon Sawan
อ.ตะพานหิน
Taphan Hin
อ.โพทะเล
Pho Thale
อ.บางมูลนาก
Bang Mun Nak
อ.ชุมแสง
Chum Saeng
อ.หนองบัว
Nong Bua
อ.ไพศาลี
Phaisali
อ.ท่าตะโก
Tha Tako
อ.ตาคลี
Takhli
อ.ลาดยาว
Lat Yao
อ.บรรพตพิสัย
Banphot Phisai
อ.เก้าเลี้ยว
Kao Liao
อ.ทับคล้อ
Tap Kho
อ.โกเกเจริญ
อ่างเก็บน้ำคลองขลุง
Khlong Khlung Reservoir
อ่างเก็บน้ำห้วยวังพิจิตร
Wang Phi Kun res
เขาหน่อ-เขาแก้ว
Khao No - Khao Kaeo
เขาปลวิ
Khao Patthawi
เขาพระยาพายเรือ
Khao Phraya Phai Ruea
สวนป่าห้วยระบำ
Huai Rabam Forest Park
เขาสะแกกรัง
Khao Sakaekrang
บ้านโคกไม้เดน
Ban Khok Mai Den
วัดบางคลาน
Wat Bang Khlan
วัดเกรียงไกรกลาง
Wat Kriang Krai Klang
วัดวรนาถบรรพต
Wat Woranat Banphot
ทุ่งหินเทิน
Thung Hin Thoen
1084
1112
1072
3504
3456
3475
1069
117
11
3004
225
1
Khlong Khlung
Buengsamakkhi
Khanu Woralaksaburi
Pho Prathap Chang
Queng Na Rang
Bang Mun Nak
Dong Charoen
Chum Saeng
Sawang Arom
Thap Than
Phayuha Khiri
Lan sak
Nakhonsawan
Taphan Hin
Tap Kho
Tha Tako
Phaisali
Nong Bua
Takhli
Lat Yao
Kao Liao
Banphot Phisai
Wang Phi Kun res
Ketmongkhon Buddha Image
Wat Pho Prathapchang
Sai Thong Watthana
Khlong Khlung Reservoir
Khao No - Khao Kaeo
Khao Patthawi
Khao Phraya Phai Ruea
Huai Rabam Forest Park
Khao Sakaekrang
Ban Khok Mai Den
Wat Bang Khlan
Wat Kriang Krai Klang
Wat Woranat Banphot
Thung Hin Thoen
Mueang Nakhon Sawan
Bung Boraphet
Nakhonsawan
Taphan Hin
Bang Mun Nak
Chum Saeng
Nong Bua
Phaisali
Tha Tako
Takhli
Lat Yao
Kao Liao
Banphot Phisai
Tap Kho
Dong Charoen

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศ ประกอบกับเกิดการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมมาเป็นทางรถไฟ โดยมีเส้นทางรถไฟสายเหนือไปถึงเชียงใหม่ ใน พ.ศ. 2465 อีกทั้งภายหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ. 2488 ได้มีการสร้างสถานีรถไฟขึ้นที่ตำบลหนองปลิง ซึ่งเป็นสถานีรถไฟนครสวรรค์ในปัจจุบัน ทำให้การคมนาคมขนส่งทางน้ำลดลงตามลำดับ และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2493 มีการเปิดใช้สะพานเดชาติวงศ์ นครสวรรค์จึงเป็นเสมือนประตูเชื่อมการเดินทางและการคมนาคมขนส่งทางบกที่มีความสำคัญอย่างมากตามเส้นทางถนนพหลโยธินเพื่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมจากภาคกลางสู่ภาคเหนือ หรือเชื่อมไปยังภาคอื่นๆ อีกด้วย

ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนในนครสวรรค์แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มภาษา เช่น กลุ่มแต้จิ๋ว ฮากกา (แคะ) ไหหลำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนครสวรรค์ทุกอำเภอ นับได้ว่า กลุ่มคนจีนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มชาติพันธุ์จีนเหล่านี้ใช้ชีวิตผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตแบบไทยได้เป็นอย่างดี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีความเป็นอัตลักษณ์ในด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียดทางวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มคนจีนแต่ละกลุ่มภาษา การดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มโดยผ่านการรวมกลุ่ม วิธีคิด ความเชื่อและศาสนา พิธีกรรม ฯลฯ โดยอิงกับบริบททางวัฒนธรรม บริบทการค้า บริบทการเมือง หรือบริบทการใช้ชีวิต เป็นอัตลักษณ์เหล่านี้มีทั้งกระบวนการสืบทอดและกระบวนการสร้างขึ้นใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับวัฒนธรรมใหม่ๆ และการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อัตลักษณ์ที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์จีนยังคงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม พิธีกรรมความเชื่อ และวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษมานานนับหลายร้อยหลายพันปี ซึ่งเป็นวิธีคิดและวิถีชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนจากรุ่นอดีตจนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวโดยสรุปเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และการดำเนินชีวิตของชาวจีนไหหนำ ตลอดจนความสัมพันธ์ชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ได้ดังนี้ ประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมอันดีต่อกันมายาวนาน โดยมีหลักฐานในสมัยสุโขทัย พบว่า มีพ่อค้าชาวจีนบรรทุกสินค้าจากจีนเข้ามาขายในบริเวณเมืองท่าต่าง ๆ และซื้อสินค้าจากไทยกลับไปยังจีน มีเรือสำเภาของไทยที่ชาวจีนเป็นผู้ดำเนินการสามารถเดินทางไปขายตามเมืองต่าง ๆ ได้รวมถึงสามารถเข้ามาค้าขายในแผ่นดินสยามจำนวนมากได้เช่นกัน ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นยุคที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิเพิ่มมากขึ้น เพราะพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ไทยทรงพระราชทานอนุญาตให้ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยามประเทศได้สามารถทำมาหากินได้อย่างเสรี (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2537 : 17) ชุมชนชาวจีนเติบโตมาและขยายตัวอย่างมาในช่วงตอนต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่ชาวจีนเข้ามาเป็นแรงงานในกิจการต่าง ๆ ที่

สำเพ็ง จากนั้นจึงหาอาชีพและที่อยู่ในพื้นที่อื่นต่อไป นอกจากปัจจัยภายในประเทศไทยที่เอื้อต่อการอพยพย้ายถิ่นฐานแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุหลัก ๆ ของการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวจีน ได้แก่ ความยากจน ประชากรหนาแน่น มีทรัพยากรธรรมชาติจำกัด ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดภาวะอดอยากขาดแคลน เช่น เกาะไหหนำมักประสบกับพายุไต้ฝุ่นและภัยแล้งอยู่ และภัยสงครามกลางเมืองจีนในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต้นศตวรรษที่ 20 จึงเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนได้อพยพมายังประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย ด้วยการอพยพย้ายถิ่นฐานจนเกิดเป็นชุมชนชาวจีนในประเทศไทย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมไทยจีนร่วมกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

ชาวจีนไหหนำเข้ามาอาศัยในประเทศไทยตามเส้นทางการอพยพจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำสู่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะไหหลำ หรือ ไหนนำ หรือ ไห่หนาน แล้วแต่สำเนียงท้องถิ่น ซึ่งไหหนำเป็นเกาะใต้สุดของประเทศจีน เป็นเกาะที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 2 รองจากเกาะไต้หวัน “ชื่อเกาะไหหนำ หมายถึง ทะเลใต้” สมกับที่อยู่ใต้สุดของจีน ลักษณะภูมิประเทศคล้ายกับเกาะสมุยของประเทศไทยที่มีมะพร้าวมากที่สุด และปัจจุบันเกาะไหหนำเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดของจีน ชาวจีนกลุ่มนี้มีภูมิต้านทานเชื้อมาเลเรียได้ดีกว่าชาวจีนกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของเกาะไหหนำอยู่ในเขตร้อนชื้น มีไข้ป่าชุกชุมเช่นเดียวกับชนบทไทย (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 66)

ชาวจีนไหหนำมาอาศัยอยู่หลายภาคของประเทศ อพยพย้ายออกไปอยู่ในเมืองที่เล็กกว่า ไปตามบริเวณที่มักจะยังไม่มีการหักร้างถางพง ชาวจีนไหหนำมักเป็นคนเผชิญโชคมากกว่าจึงมักมีการตั้งถิ่นฐานกันมากในเมืองต่างๆ บนฝั่งแม่น้ำยม และบริเวณที่ทางรถไฟยังไปไม่ถึงบนฝั่งแม่น้ำน่าน (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 75) คนจีนไหหนำเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ต่างจังหวัด อย่างเช่น ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเหมืองแร่ จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ภาคกลาง บางกลุ่มมาอาศัยอยู่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบอาชีพตามความถนัดที่โดดเด่นของชาวไหหนำ คือ การทำอาหาร จึงมีชาวไหหนำบางกลุ่มที่ทำงานเป็นพ่อครัวตามบ้านของชาวตะวันตกที่อาศัยอยู่ในย่านบางรัก สาทร และสีลม นอกจากนี้ ชาวจีนไหหนำยังประกอบอาชีพที่สะท้อนให้เห็นถึงความถนัดเฉพาะตัว อาทิ ช่างตัดเสื้อบุรุษ ช่างทำเครื่องเรือน การค้าขายของชำ ขายกาแฟ ข้าวมันไก่ โรงแรม โรงเลื่อย โรงสี และรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น (ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง, 2543 : 55) ซึ่งเป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และเพื่อรอขยับขยายไปอยู่ที่อื่น เช่น จังหวัดชัยนาท ในภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดลำปาง และ

จังหวัดนครสวรรค์ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว ตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่นต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้ง (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 58) และชุมชนชาวจีนไหหนำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ (สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552) ชาวจีนไหหนำมีความเชี่ยวชาญชำนาญในการค้าขาย การประมง ต่อเรือ และโรงเลื่อยป่าไม้ และการเกษตร จึงมักอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำสายต่าง ๆ และมีความชำนาญในการประกอบอาชีพปรุงยาตามตำรับฝรั่ง ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการโรงแรม เจ้าของร้านส่งเงิน ช่างตัดเสื้อบุรุษ เจ้าของร้านขายเครื่องจักร ผู้รับเหมา เจ้าของร้านกาแฟ ช่างทำเครื่องเรือน ช่างทอง จึงสามารถหารายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

ระบบความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม

ชาวจีนไหหนำนับถือลัทธิขงจื้อ เต๋า และพุทธ แต่มีการนับถือเทพเจ้าท้องถิ่นที่สำคัญคือเจ้าแม่ทับทิม เชื่อว่าคอยคุ้มครองให้ปลอดภัยและพ้นจากภัยพิบัติ มีชื่อตามเสียงภาษาพูดของจีนไหหนำว่า ตุยบวยเต้งเหนี่ยง (水尾圣娘) แปลว่า พระแม่ท้ายน้ำ หรือพระแม่ปลายน้ำ ปัจจุบันมีศาลเจ้าหลายแห่ง แต่ที่นับถือกันมากคือ ศาลเจ้าเจียวเอ็งเบี้ยว หรือศาลเจ้าเก่าของชาวจีนไหหนำย่านบางรัก และศาลเจ้าแม่ทับทิม (จุ้ยโบวเนี้ยว) เชิงสะพานซังฮี้

โดยธรรมชาติชาวจีนไหหนำเป็นนักเดินเรือ เพราะอาศัยอยู่บนเกาะ ทำให้มีเทพเจ้าที่นับถือเกี่ยวข้องกับการเดินเรือคือ เจ้าแม่ทับทิม ซึ่งเป็นชื่ออย่างไทย แต่ความจริงแล้วเดิมทีเป็นหม่าโจ้ว เป็นเทพสวรรค์สูงสุดของจีน ฮ่องเต้ทุกพระองค์จะต้องถวายพระนามให้ และอีกองค์คือ เจ้าแม่ท้ายน้ำ มีตำนานออกทะเลแล้วช่วยคนตกทะเล เป็นเจ้าแม่ของคนไหหนำ เรียกสององค์นี้ หม่าโจว้คนไต้หวัน จีน มีหูทิพย์ตาทิพย์ เจ้าแม่ท้ายน้ำเป็นเจ้าแม่ท้องถิ่นของไหหนำ อยู่ท้ายน้ำ มีอายุ 100 กว่าปีเท่านั้น ในไทยมีศาลเจ้าของทั้งสององค์ คนไทยชอบเรียกรวมว่าเจ้าแม่ทับทิม สร้างเครื่องทรงถวายด้วยเครื่องทรงสีแดง ให้ทั้งสององค์ ทำให้เกิดการรวมกัน แล้วเสื้อแดงก็เลยกลายเป็นเจ้าแม่ทับทิม ทั้งสององค์มีต้นกำเนิดจากทะเลคล้ายกัน

จากหนังสือสมาคมไหหนำนครสวรรค์ (2552 : 65) ในด้านของความเชื่อชาวไหหลำมีความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายานและเจ้าพ่อเจ้าแม่ เช่นเดียวกับคนจีนโดยทั่วไป ในกรุงเทพฯ มีศาลเจ้าสำคัญที่ชาวไหหลำเคารพนับถืออยู่ 3 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ทับทิม ที่สามเสน มีอายุประมาณ 185 ปี ศาลเจ้าแห่งนี้นอกจากจะเป็นศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดของชาวไหหลำในประเทศไทยแล้วยังเป็นศาลเจ้าที่ใหญ่ที่สุดและมีชาวไหหลำนับถือมากที่สุดด้วย ชาวไหหลำเรียกเจ้าแม่ทับทิมว่าตุ๊ยบ่วยเหนี่ยว เจ้าแม่ทับทิมได้รับการยกย่องว่า เป็นเทพแห่งความเมตตาการุณย์ ช่วยคุ้มครองมวลมนุษย์จากภัยพิบัติและความ

ทุกข์ยาก เมื่อคนไหหลำเดินทางมารอนแรมมาเมืองไทยต่างก็ขอพรจากเจ้าแม่ทับทิมให้รอดพ้นจากอันตรายในทะเล เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว จึงได้สร้างศาลเจ้าแม่ทับทิมแห่งนี้ขึ้น

นอกจากศาลเจ้าแม่ทับทิมที่สามเสนแล้ว ยังมีศาลเจ้าเจี้ยงเอี่ยงเบี่ยว (เจายิ่งเมี่ยว) ที่บางรัก ซึ่งชาวไหหลำให้ความเคารพนับถือมากศาลเจ้าเจี้ยงเอี้ยงเบี่ยวมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ศาลเจ้ายาดี่กง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับความเป็นนักเดินเรือของชาวไหหลำที่ครั้งหนึ่งในการเดินทางมาสุวรรณภูมิ เรือของไหหลำผจญมรสุม ต้องหลบเข้าไปในน่านน้ำของเวียดนาม พระเจ้าแผ่นดินเวียดนามทรงเข้าใจว่าเรือดังกล่าวเป็นพวกโจรสลัด จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตนายเรือและลูกเรือชาวไหหลำทั้ง 108 คน แต่ภายหลังเมื่อทราบความจริง จึงให้สร้างศาลเจ้าขึ้นตรงบริเวณที่ชาวไหหลำทั้ง 108 คนถูกประหาร ชาวไหหลำรุ่นหลังพากันเคารพนับถือยาดี่กง หรือเทพบรรพชนเหล่านี้จนมีธรรมเนียมว่าเมื่อจะออกเรือจะต้องตัดผมตนเองเผาไฟ และอธิษฐานขอให้ยาดี่กงคุ้มครอง

ศาลเจ้าอีกแห่งซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวไหหลำ ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ไท้หวา (ไท่ฮว่า) ตั้งอยู่ที่ถนนมหาพฤฒาราม ตลาดน้อย ซึ่งชาวไหหลำเรียกว่า ไท้หวาโผ่ (ไท่ฮว่าพั่ว) ศาลเจ้าแห่งนี้มีอายุกว่า 100 ปี แต่ไม่มีประวัติความเป็นมา ทั้ง 3 ศาลนี้อยู่ในความดูแลของสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย

ประเพณี เทศกาล และพิธีกรรม

สำหรับชาวไหหนำมีพิธีสำคัญคือ พิธีกงเต๊กไหหนำ หรือ พิธีโต้เจ เป็นพิธีงานศพที่คล้ายกับพิธีกงเก๊กของจีนกลุ่มอื่น ๆ แต่เอกลักษณ์ของพิธีกงเต๊กของชาวไหหนำคือ พิธีเบิกวิญญาณหน้าโลงศพ และการแสดงงิ้วที่เป็นการจำลองเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ตายในดินแดนปรโลก โดยมีเครื่องดนตรีประกอบด้วยหลั่น (กระดิ่ง) เหลี่ยนโด (มีดหมอ) และหวู่ก๊ก (เขาควาย) เป็นเครื่องดนตรีประกอบการสวดมนต์ และมีเป็นเครื่องดนตรีประกอบการบรรเลงในพิธีกรรม ซึ่งจะไม่มีเครื่องสายเข้ามาเกี่ยวข้องในพิธีกรรมและวัสดุจะต้องเป็นทองเหลืองเท่านั้น (จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว,2550 : 22-52) โดยพิธีกรรมของชาวไหหนำจะมีจังหวะดนตรีระดับเสียง และทำนองพื้นเมืองที่มีในมณฑลไหหนำ

ประเพณีลอยเรือสำเภา เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษ และสะเดาเคราะห์ทุกเดือน 6 ของปี โดยชาวไหหนำจะร่วมกันต่อเรือสำเภาจำลองขึ้นมา และเริ่มพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การไหว้เจ้าแม่ทับทิม เทพธิดาแห่งท้องทะเล และเจ้าพ่อปุนเถ้ากง ไหว้บรรพบุรุษ เผากระดาษเงินกระดาษทองให้กับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ รวมถึงจุดประทัดเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้ายและโรคภัยไข้เจ็บตามความเชื่อ (พรปวีณ์ ทองด้วง,2559) ในปัจจุบัน ยังมีการสืบทอดพิธีกรรมนี้ที่หมู่บ้านวังส้มซ่า ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิถีชีวิตทางสังคมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ผ่านเรื่องราวการดำเนินชีวิตของผู้คน กลุ่มคน ชุมชน และสังคมอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมประเพณีเพื่อสามารถดำรงคงอยู่ของสังคมชาวจีนไหหนำ กล่าวคือ ชาวจีนไหหนำให้ความสำคัญกับครอบครัวอย่างมาก เป็นครอบครัวใหญ่ มักอยู่รวมกันหลายรุ่นรักษาความสัมพันธ์และสันติสุขในครอบครัวเป็นหน้าที่สำคัญ ลูกหลานมีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ผู้สูงอายุในชุมชนชาวจีนไหหนำได้รับความเคารพนับถือและมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ แก่สมาชิกในชุมชน ส่วนลักษณะที่อยู่อาศัย การสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดนครสวรรค์

ความเชื่อชาวจีนไหหนำมีความเชื่อทางพุทธศาสนาและเจ้าพ่อเจ้าแม่เหมือนคนจีนทั่วไป จังหวัดนครสวรรค์เป็นจุดเริ่มต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา และมีศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์–เจ้าแม่ทับทิม (แควใหญ่) ที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง ให้ความเคารพยึดเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเลื่อมใสในความศักดิ์สิทธิ์อยู่ ณ ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพ ตั้งอยู่บนถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง ตัวศาลตั้งหันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าฯ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างมาแต่สมัยใด ใครเป็นผู้สร้างจะมีก็เพียงระฆังโบราณ 1 ใบ ที่มีอายุกว่า 150 ปี โดยนายหงเปียว แซ่ภู่ แห่งหมู่บ้านเคอเจี้ยซัน อำเภอวุ่นอี้ (ปัจจุบันคืออวุ่นชัง) เป็นอำเภอหนึ่งของเกาะไหหนำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นำมาถวายในปี ค.ศ.1870 (พ.ศ.2413) ซึ่งอยู่ในปลายสมัยราชวงศ์ชิงตรงกับต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าศาลเจ้าแห่งนี้ต้องมีมาก่อนปี ค.ศ.1870 (พ.ศ.2413) (สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552 : 48)

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นที่ประดิษฐานของเทพเจ้าที่ชาวจีนและชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์เลื่อมใสศรัทธาเพื่อเป็นที่เซ่นไหว้หรือขอความคุ้มครองให้ปลอดภัย นอกจากนี้ ศาลเจ้ายังเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ ใช้เป็นที่ประชุมพบปะสังสรรค์กัน เป็นแหล่งเรียนรู้ถึงศิลปะทางสถาปัตยกรรมรูปแบบเฉพาะ (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 168) มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นตัวอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ชั้นล่างเป็นที่เก็บของ ส่วนด้านหน้าของศาลเจ้าเป็นบันไดทางขึ้นสู่ตัวศาล และเมื่อเดินขึ้นบันไดมาระเบียงด้านขวาจะเป็นสถานที่ตั้งโต๊ะสักการะเทพยดาฟ้าดิน ส่วนกลางเป็นอาคารไม้หลังเดิม และส่วนด้านในสุดเป็นส่วนที่สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งยอดของอาคารหลังนี้จะสูงสุด ส่วนหลังคาประดับด้วยมังกรคู่ชูลูกแก้ว ปลายหลังคาที่ทอดยาวลงมาจะทำเป็นหัวมังกรหงาย ภายในเป็นที่ประดิษฐานองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ และเทพเจ้าที่เคารพสักการะอยู่หลายองค์ กล่าวคือ เจ้าพ่อเทพารักษ์ประดิษฐานอยู่ตรงกลาง

เจ้าพ่อกวนอูประดิษฐานอยู่ทางขวา เจ้าแม่ทับทิม เจ้าแม่สวรรค์ ประดิษฐานอยู่ทางด้านซ้าย เจ้าพ่อสามตา ประดิษฐานอยู่ด้านข้างที่ประดิษฐานเจ้าแม่ และภายในศาลเจ้าจัดเก็บกงเกียว (เกี้ยว) สำหรับใช้อัญเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ประทับและเก้าอี้ตะปูที่ทำมาจากประเทศจีน ตลอดจนจัดโชว์อาวุธ (โบ้ยโบ้) ใช้สำหรับออกแห่ในเทศกาลตรุษจีนทุกปี และมีห้องจัดโชว์ระฆังเก่าแก่ที่มีอายุกว่า 150 ปี ที่เป็นหลักฐานสำคัญของศาลเจ้า ตลอดจนพระที่นั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ครั้งที่เสด็จนำคณะนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามาสักการะและเยี่ยมชมประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าฯ เมื่อวันจันทร์ที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535

ประเพณีและพิธีกรรมของคนจีนไหหนำมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่ยึดปฏิบัติ และมีการอนุรักษ์และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิต เช่น การเกิด การแต่งงาน และการตาย วันเช็งเม้ง และวันสารทจีน จังหวัดนครสวรรค์มีประเพณีแห่งเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประเพณีที่กลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สืบทอดปฏิบัติสืบต่อกันมา การแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพเริ่มครั้งแรกเมื่อใดไม่มีปรากฏหลักฐานชัดเจน จากคำบอกเล่าว่าการแห่เจ้ามีมาก่อนโรคระบาด แต่เดิมใช้เส้นทางน้ำ เป็นใช้เวลา 2 วัน ต่อมาเมื่อการคมนาคมทางบกสะดวก จึงได้อัญเชิญออกแห่รอบตลาดปากน้ำโพ และได้นำศิลปวัฒนธรรมของชาวนไหหนำ คือ การเชิดเสือพะโหล่วสาวงามถือโบ้ยโบ้ (อาวุธเจ้า) ไซกี่ (ธง) และมาร่วมในขบวนด้วย สามารถสร้างชื่อเสียง สร้างรายได้ให้กับจังหวัดนครสวรรค์เป็นอย่างยิ่ง ประเพณีวันตรุษจีน ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินจีน จะมีงานรื่นเริงและงานมงคลที่ต้องเฉลิมฉลองกัน (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 48)

ภาพที่ 4 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์ในอดีต ในช่วงแรกความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นนครสวรรค์นั้นค่อนข้างตึงเครียด เนื่องจากความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ชาวจีนไหหนำมักถูกมองว่าเป็นคนขยัน มัธยัสถ์ และรักษาประเพณี แต่ก็ถูกมองว่าเป็นคนเก็บตัว ไม่ค่อยสุงสิงกับใคร ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่มเริ่มดีขึ้น ชาวจีนไหหนำเริ่มเรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และประเพณีไทย พวกเขาเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น ประเพณีลอยกระทง และประเพณีสงกรานต์ และปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นนครสวรรค์นั้นดีขึ้นมาก ทั้งสองกลุ่มสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน มีการแต่งงาน การค้าขาย และการร่วมมือกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี

ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยที่ส่งผลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ เช่น ปัจจัยการค้าขาย ชาวจีนไหหนำมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจของนครสวรรค์ พวกเขาเป็นเจ้าของร้านค้า โรงงาน และธุรกิจต่าง ๆ การค้าขายช่วยเชื่อมโยงชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่น ปัจจัยการศึกษา ชาวจีนไหหนำให้ความสำคัญกับการศึกษา พวกเขาส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือในโรงเรียนไทย ทำให้ลูกหลานของพวกเขาสามารถพูดภาษาไทย เข้าใจวัฒนธรรมไทย และสามารถเข้าร่วมสังคมไทยได้ ปัจจัยการสมรส มีการสมรสระหว่างชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่น การสมรสเหล่านี้ช่วยเชื่อมโยงสองกลุ่มเข้าด้วยกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ชาวจีนไหหนำมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับคนไทย เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การให้เกียรติผู้อื่น การรักษาประเพณี งานประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเหล่านี้ช่วยให้ชาวจีนไหหนำสามารถกลมกลืนกับคนในท้องถิ่นได้ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำกับคนในท้องถิ่นนครสวรรค์จึงแน่นแฟ้น กลมกลืน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการปรับตัวเรียนรู้อยู่ร่วมกัน และผสมผสานทางวัฒนธรรมผ่านประเพณีวิถีชีวิตจนเกิดเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนครสวรรค์อย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน

2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

ชาวจีนมีการแสดงออกทางวัฒนธรรมและประเพณี กล่าวคือการสื่อสารภาษาจีน ปลูกฝังความเชื่อของชาวจีนให้ลูกหลาน ยึดถือขนบธรรมเนียมปฏิบัติ รักษาประเพณีดั้งเดิม เทศกาลสำคัญ เคารพกตัญญูต่อบรรพบุรุษ มีความรักตระกูลพี่น้องสืบเชื้อสายกันรุ่นต่อรุ่นเพื่อดำรงคงไว้ซึ่งความเป็นชาวจีน (เหนือขวัญ บัวเผื่อน. 2563 : 90) รวมถึงให้ความช่วยเหลือชาวจีนด้วยกันในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการแสดงออกทางสังคม เช่น การจัดตั้งสมาคม มูลนิธิเพื่อการกุศล การมอบทุนการศึกษา และการมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน สังคม และหน่วยงาน เพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดินไทย

ชาวจีนไหหนำมีการรวมตัวกันเหมือนกลุ่มชาวจีนอื่น ๆ เพื่อให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน เพื่อการศึกษา การกุศล และกิจการต่าง ๆ ในช่วงแรกชาวไหหนำได้มีการรวมกลุ่มเป็นสมาคมของผู้ประกอบการอาชีพที่ใช้แรงงาน คือ สมาคมเข่งด่าว (ฉงต่าว) กับสมาคมวุ้ยบ่วนเต้ (หุ้ยเหวินเฉ้อ) เป็นสมาคมของผู้ประกอบการบริการด้านโรงแรม และภัตตาคาร ภายหลังสมาคมนี้ได้ช่วยเหลือสมาชิกที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยใหม่ ๆ ในด้านการเรียนรู้อาชีพ หาที่พักอาศัย และหางานให้ทำภายใต้ระบบอุปถัมภ์ นอกจากนี้ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ช่วยเหลือคนจีนไหหนำและกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันก่อตั้ง ภายใต้แนวคิด “ความดีที่ยั่งยืน” ยุคแรกเกิดเป็นคณะเก็บศพไต้ฮงกง จนพัฒนามาเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ช่วยเหลือชาวจีนที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทย เก็บศพไร้ญาติ สัญลักษณ์ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง คือ การทำบุญกุศล สานต่อความดี เพื่อสนองคุณแผ่นดิน (มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง, 2567)

นายมานะผล ภู่สมบุญ (2566) ก่อนที่จะเป็นสมาคมอย่างทุกวันนี้ มีที่มาจากการรวมตัวกันของคนจีนไหหนำเพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน และการประกอบอาชีพ แต่เดิมรวมตัวพบกันที่ร้านกาแฟ ซึ่งคนจีนไหหนำเปิดร้ายขายกาแฟ คนไหหนำจะมาร่วมตัวกันแลกเปลี่ยน ฝากข้อมูลข่าวสารให้กัน และคนจีนไหหนำมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจคือองค์เจ้าแม่ทับทิม ต่อมาคนจีนไหหนำเข้ามาอยู่ในเมืองไทยมีการกินดีอยู่ดี มีฐานะที่ดีมั่นคง พอนึกถึงเจ้าแม่จึงอยากมีที่กราบไหว้ คนจีนไหหนำจึงช่วยกันสร้างศาลเจ้า ศาลเจ้าจึงกลายเป็นจุดศูนย์ร่วมของคนจีนไหหนำ จะทำกิจกรรมอะไรเพื่อช่วยเหลือสังคม จะไปรวมตัวพูดคุยกันที่ศาลเจ้า คนจีนไหหนำไปอยู่ที่ไหนมีความคิดว่าต้องตอบแทนบุญคุณท้องถิ่นที่อยู่ เป็นการตอบแทนสังคมทำประโยชน์เพื่อสังคม

ต่อมาคนไหหนำรวมตัวกันก่อตั้งเป็นสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2482 ขึ้น โดยชาวจีนโพ้นทะเลที่เป็นบรรพบุรุษอพยพมาจากมณฑลไหหนำ สาธารณรัฐประชาชนจีน สมาคมมีวัตถุประสงค์เพื่อการรวมรวมชาวไหหลำในประเทศไทย โดยสมาคมมีหน้าที่รวบรวมชาวไหหลำที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ให้พวกเขารู้จัก สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมไหหนำ โดยสมาคมมีหน้าที่รักษา สืบทอด และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาวไหหนำ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนไหหนำกับคนไทย โดยสมาคมมีหน้าที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวไหหนำ กับคนไทย ให้พวกเขาอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การช่วยเหลือสมาชิก โดยสมาคมมีหน้าที่ช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบปัญหา เช่น การให้ทุนการศึกษา การหางาน การให้คำปรึกษา เป็นต้น

สมาคมไหหนำแห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ สมาคมเป็นองค์กรที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายไหหนำ สมาคมมีบทบาทสำคัญในการรักษา สืบทอด และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาวไหหนำ และสมาคมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวจีนไหหลำกับคนไทย และสมาคมมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสมาชิก และสังคม ปัจจุบันสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทยตั้งอยู่ที่ 324 ถนนสุรวงศ์ แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กิจกรรมของสมาคมฯ จัดขึ้นตลอดทั้งปี เช่น งานประเพณีตรุษจีนงานประเพณีไหว้บรรพบุรุษ งานเทศกาลกินเจ งานมอบทุนการศึกษา กิจกรรมช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น

ในช่วงเวลาเดียวกันบรรพบุรุษชาวจีนไหหนำที่เดินทางเข้าในประเทศไทยเพื่อเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย และบางส่วนได้เลือกที่จะตั้งถิ่นฐานที่ชุมชนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยเห็นว่าเป็นเมืองชุมทางแม่น้ำสำคัญ เหมาะสมต่อการค้าขาย และยังมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่ง สมดังคำกล่าว “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบรรพบุรุษชาวไหหนำนครสวรรค์ได้มีการรวมคัวกัน อย่างเหนียวแน่นโดยมีศูนย์รวมจิตใจอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม อันเป็นที่เคารพสักการะยิ่งของทั้งขาวนครสวรรค์ และผู้คนจำนวนมากจากทั่วทุกสารทิศ

กิจกรรมที่ชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ได้ทำร่วมกันได้มีความหลากหลายมากขึ้น มิได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าฯ หรือภายในหมู่พี่น้องชาวจีนไหหนำนครสวรรค์เท่านั้น คณะกรรมการศาลเจ้าฯ ที่ผ่านมาหลาย ๆ สมัยได้เห็นพ้องกันว่า ควรมีการจัดตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์ขึ้น โดยกล่าวได้ว่าสมาคมไหหนำนครสวรรค์เกิดจากแนวคิดของอดีตคณะกรรมการอำนวยการ

และคณะกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ และบรรพชนของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ ที่ต้องการก่อตั้งสมาคมเพื่อให้ชาวไหหนำนครสวรรค์ได้มีสถานที่ติดต่อพบปะสังสรรค์ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับอนุชนรุ่นหลัง แต่ไม่สามารถได้ก่อตั้งในเวลานั้นด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ แต่แนวคิดนี้ยังดำเนินการต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2529 คณะกรรมการและชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์รวมตัวกันก่อตั้งเป็นชมรมใช้ชื่อว่า "ชมรมไหหนำนครสวรรค์" มาจนถึงทุกวันนี้ แต่ยังไม่มีสถานที่ทำการที่เป็นหลักแหล่ง จะจัดประชุมมักจะเช่าสถานที่ต่างๆ อยู่เสมอ โดยค่าเช่าได้จากการเรี่ยไรจากคณะกรรมการชมรมหรือเงินที่ได้รับบริจาคจากชาวจีนไหหนำ จากการออกไปช่วยงานของชาวไหหนำจนกระทั่งต่อมาศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ได้มีสำนักงานศาลเจ้าฯ ตั้งอยู่เลขที่ 529/58 ถนนโกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทางชมรมจึงใช้เป็นสถานที่จัดการประชุมเรื่อยมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการอำนวยการคณะกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ประจำปี 2550-2551 ได้สานต่อแนวคิดของบรรพชนชาวจีนไหหนำ โดยดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนก่อตั้งเป็นสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และได้รับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนสมาคมเลขที่ 3/2550 และใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ เลขที่อนุญาต ที่ ต.นว. 3/2550 ลงวันที่อนุญาต 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ออกโดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงนามโดยนายวิลาศ ภู่ศิลป์ ปลัดจังหวัดนครสวรรค์ ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ในขณะนั้น โดยมีสำนักงานที่ใช้ในการยื่นขอจดทะเบียน ณ เลขที่ 529/58 ถนนโกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ (ตลาดโกสีย์นคร) โดยสำนักงานที่ใช้ในการยื่นขอจดทะเบียน เป็นสำนักงานชั่วคราว ทั้งนี้เพราะยังไม่สามารถหาสถานที่เหมาะสมก่อตั้งเป็นอาคารสมาคมฯ ได้ ดังนั้น คณะกรรมการสมาคมจึงต้องจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อตั้งสมาคมต่อไป

ต่อมาในปี พ.ศ.2551 คณะกรรมการสมาคมฯ มีมติให้ดำเนินการขอซื้ออาคารบริเวณถนนริมเขื่อนต้นน้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ซึ่งเป็นอาคารที่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จจำนวน 4 คูหา เพื่อใช้ปรับปรุงและก่อสร้างเพิ่มเติมใช้เป็นที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์อย่างถาวร ซึ่งการขอซื้ออาคารดังกล่าวจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อีกทั้งจำเป็นที่จะต้องต่อเติมเพื่อให้สมกับเป็นที่ทำการสมาคม และทำให้ชาวไหหนำนครสวรรค์ได้ภาคภูมิใจ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการและชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกันบริจาคเงิน ทำให้มีอาคารที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อของชาวจีนไหหนำนครสวรรค์สืบต่อไป

ภาพที่ 5 เครื่องหมายสมาคม
ที่มา สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552

เครื่องหมายสมาคม “รูปสี่เหลี่ยมขลามตัด” อยู่บนพื้นขาวขอบนอกเป็นเส้นสีแดงขอบในเป็นเส้นสีน้ำเงิน โดยสีทั้งสามสีน้ำสีของธงไตรรงค์ มาเป็นสีของสัญลักษณ์ อันหมายถึงดินแดนไทยที่บรรพชนได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ประกอบสัมมาอาชีพเจริญรุ่งเรือง ภายในนำอักษรจีน “ตัวเข่ง” ซึ่งสื่อความหมายถึง “ชาวไหหนำ” มาประดิษฐ์เป็นสัญลักษณ์สีแดง สื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาวไหหนำนครสวรรค์ และมีเส้นทึบ 4 เส้น สีน้ำเงินรองรับ สื่อแทนแม่น้ำ 4 สาย คือ ปิง วัง ยม น่าน ที่ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นบริเวณสถานที่ตั้งของสมาคม สื่อความหมายถึงการรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อช่วยกันสืบสารปณิธานของบรรพชน

สีประจำสมาคม “ชมพู” หมายถึง สีแห่งความสุภาพอ่อนหวาน นอบน้อมอ่อนโยน เป็นสีแห่งความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มีเมตตาธรรมต่อบุคคลทั่วไป นำมาเป็นสีประจำสมาคม

ดังคำขวัญของสมาคมที่ว่า "สืบสาน สร้างสรรค์ สามัคคี"

สืบสาน หมายถึง การตั้งใจแน่วแน่ที่จานต่อปณิธานของบรรพชน

สร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้กับสังคม

สามัคคี หมายถึง การปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

และถือเอาวันเสาร์ที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2552 คณะกรรมการสมาคมได้กำหนดให้เป็นวันเปิดที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และเป็นวันสถาปนาไหหนำนครสวรรค์อย่างเป็นทางการ

และภารกิจการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์ได้สำเร็จลุล่วงได้ในปี พ.ศ. 2552 โดยมีนายนิยม ไกรพฤกษะวัน ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ โดยสามารถจัดซื้ออาคารพาณิชย์ 4 ชั้น ขนาด 4 คูหา สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 36/2 ถนนริมเขื่อน (บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตลาดปากน้ำโพตรงข้ามศาลเจ้าเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิมที่เป็นที่เคารพสักการะยิ่ง นับได้ว่าเป็นภูมิทัศน์ที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ แวดล้อมไปด้วยความร่มเย็นของทัศนียภาพบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา)

หลังจากนั้น มีการตกแต่งออกแบบภายในและก่อสร้างเพิ่มเติมเพื่อให้อาคารสมาคม มีความแข็งแรง สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลิฟต์โดยสาร พร้อมทั้งจัดพื้นที่ใช้สอยภายในให้เป็นห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง-สัมมนา เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม ที่ต้องการให้เป็นศูนย์รวมของชาวไหหนำนครสวรรค์อย่างแท้จริง รวมทั้งสำหรับการพบปะสังสรรค์ของชาวไหหนำ และบุคคลทั่วไปในวาระต่าง ๆ

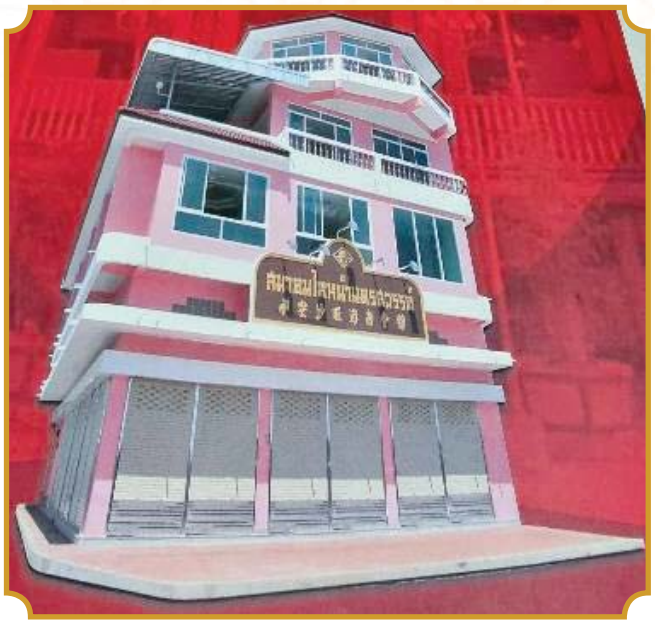
ต่อมาวันอังคารที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2550 พระบาทสมเด็จพระรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีฯ ทรงพระอักษรเป็นภาษาจีนพระราชทานแก่ชาวไหหนำปากน้ำโพ พระราชทานแก่ชาวไหหนำปากน้ำโพ ในคราวเสด็จพระราชดำเนินงานเทศกาลตรุษจีนจังหวัดนครสวรรค์ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ในการนี้ พระองค์ทรงอักษรจีนพระราชทาน ว่า ตัวอ่านภาษาจีนกลาง คือ กง อี้ หลิว ฉุน ฉิง เฉียว ยี เก็ต ตัวอ่านภาษาจีนไหหนำ คือ กง เง็ก เลา ซน เฮง เกียว ยี เก็ต คำแปลภาษาไทย คือ จีน ไหหนำโพ้นทะล ร่วมใจ ทำคุณประโยชน์ เป็นอนุสรณ์

ภาพที่ 6 อักษรจีนพระราชทาน

ที่มา สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552

การดำเนินการจัดหาสถานที่ ตลอดจนการก่อสร้างและการตกแต่งภายในให้อาคารสมาคมฯ พร้อมใช้งานคณะกรรมการพบกับยากลำบาก แต่คณะกรรมการทุกคนต่างร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างเข้มแข็ง โดยมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างยิ่ง ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด ตลอดจนการเสียสละกำลังทรัพย์อย่างมากมาย จึงทำให้สัมฤทธิ์ผลที่เห็นได้ในปัจจุบัน ถือเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนถึงความรัก ความสมัครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเข้มแข็งและความวิริยะอุตสาหะของคณะกรรมการและชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งสมาคมไหหนำนครสวรรค์จนสำเร็จสมประสงค์ ภายใต้คติพจน์สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ที่ว่า “เรามั่นใจว่า สมาคมไหหนำนครสวรรค์ของเรา จะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ด้วยการสืบสาน สร้างสรรค์ สามัคคีของมหามวลสมาชิกทุกคน”

ภาพที่ 7 ที่ทำการสมาคมไหหนำนครสวรรค์
ที่มา สมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2552

2.2 วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ โดยสมาคมไหหนำนครสวรรค์กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์รวมชนชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันในหมู่มวลสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา การกีฬา และดนตรี ต่อบุตรหลานในครอบครัวสมาชิก
4. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามในหมู่มวลสมาชิก
5. เพื่อให้การสงเคราะห์งานฌาปนกิจ และฌาปนสถานในหมู่มวลสมาชิก
6. เพื่อให้การสนับสนุน และร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์
7. สมาคมนี้ไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ไม่ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการพนัน การหาผลกำไรมาแบ่งปัน ตลอดจนไม่ทำให้เสื่อเสียศีลธรรม จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

จากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์ ความสมัครสมาน สามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างพี่น้องชาวไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ มีการวางระเบียบแบบแผนให้ชัดเจนและตรวจสอบได้ เพื่อเป็นแนวทางให้อนุชนลูกหลานชาวจีนไหหนำนครสวรรค์รุ่นต่อรุ่นสามารถสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามที่บรรพบุรุษได้วางรากฐานไว้ได้

2.3 การบริหารของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

ปัจจุบันสมาคมไหหนำนครสวรรค์ แต่งตั้งคณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10 เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2567 อาศัยอำนาจตามข้อบังคับสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ปีพุทธศักราช 2567 หมวดที่ 3 เรื่องการดำเนินกิจการสมาคมและคุณสมบัติของกรรมการ ข้อที่ 11 อนุที่ 11.2 (ประกาศสมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2567 : 1-2)

การแต่งตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมไหหนำที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมตั้งแต่สมัยที่ 1-9 ตามลำดับ ได้แก่ 1. คุณเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล 2. คุณธัญประภา สัจจประภา 3. คุณนภาพร ไกรพฤษะวัน 4. คุณสุวัฒน์ พิพัฒนปัญญกูล 5. คุณดำริห์ พฤษะริตานนท์ 6. คุณสุทธิ สุทธิวรวิทย์ 7. คุณสมศักดิ์ พัฒนาธรชัย 8. คุณมารุต เชาว์ปรีชา และ 9. คุณชัยพร ธีระพันธุ์พิเชฏฐ์

ในส่วนที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ได้แก่ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร คือ คุณพิสันต์ สัตยวินิจ และกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1. คุณสุกิจ ภู่ขจร 2. คุณธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ 3. คุณวงษ์ศักดิ์ วิทยาโชคกิติคุณ 4. คุณภูมิเกียตริ ภูวัฒนนิโรจน์ 5. คุณสุรางคณา หมื่นขัน 6. คุณยิ่งยิง ยั่งยืนศิริ และ7. คุณสุวัฒน์ ภู่สมบูรณ์ไพศาล โดยมี คุณจรีรัตน์ รุ่งคณาวุฒิ เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีสมาคมไหหนำ

คณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10 ประกอบด้วย

1. คุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคมเป็นผู้แทนสมาคมในการติดต่อกับบุคคลภายนอกและทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการและการประชุมใหญ่ของสมาคม

2. อุปนายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคมปฏิบัติตามหน้าที่ ที่นายกสมาคมได้มอบหมายและทำหน้าที่นายกสมาคมเมื่อนายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่การทำหน้าที่แทนนายกสมาคมให้อุปนายกสมาคมตามลำดับตำแหน่งเป็นผู้กระทำการแทน ซึ่งอุปนายกสมาคมไหหนำทั้งหมด 4 คน จะมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน กล่าวคือ คนที่ 1 คุณสุวรรณา ภูวนวิโรจน์ รับผิดชอบดูแลเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณของสมาคมไหหนำ การชำระภาษี การตรวจสอบบัญชีเงินฝากเป็นหลัก คนที่ 2 คุณธนะศักดิ์ ปัญจวัฒนา รับผิดชอบดูแลเรื่องการติดต่อประสานงานระหว่างองค์กร การประชาสัมพันธ์กิจกรรมทั่วไปเป็นหลัก คนที่ 3 คุณยุพิน อุตสงควัฒน์ รับผิดชอบดูแลเรื่องทะเบียนสมาชิก การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ และคนที่ 4 คุณอ่อนอุษา ตันเจริญ รับผิดชอบดูแลเรื่องการจัดซื้อ จัดจ้างของสมาคม การจัดเตรียมของอุปโภค บริโภคภายในสมาคม

3. คุณกฤษฎา รักสัตย์ ตำแหน่งเลขานุการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ทำหน้าที่เกี่ยวกับธุรการของสมาคมทั้งหมด เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคมตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่างๆ ของสมาคม พร้อมทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลทรัพย์สินของสมาคม

4. คุณทศพล เจษฎาคม ตำแหน่งผู้จัดการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลทรัพย์สินของสมาคมให้คงอยู่ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา ทั้งดูแลติดตามการให้หรือยืมหรือเคลื่อนย้าย อุปกรณ์ทรัพย์สินของสมาคมไปที่หนึ่งที่ใด เป็นหน้าที่ในการจัดเตรียมสถานที่ของสมาคมและจัดเตรียมสถานที่ประชุมต่าง ๆ ของสมาคม

5. คุณเยาวเรศ สุขพรรณ์ ตำแหน่งเหรัญญิก และคุณอัญชลี เรือนคง ผู้ช่วยเหรัญญิก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคมเป็นผู้จัดการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีงบดุลของสมาคมและเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ

6. คุณศศิกานต์ วิทยโชคกิติคุณ ตำแหน่งประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่กิจการและชื่อเสียงเกียรติคุณของสมาคมให้สมาชิกและบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

7. คุณศุภรัตน์ สุขพรรณ์ ตำแหน่งนายทะเบียน และคุณสิริวดี ภู่สมบูรณ์ไพศาล ตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียน มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคมและดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน

8. คุณอภิรักษ์ หาญสิทธานนท์ และคุณศิรินทร์รัตน์ สุขพรรณ์ ตำแหน่งฝ่ายจัดซื้อ มีหน้าที่ในการจัดการซื้อจัดจ้าง เครื่องอุปโภค บริโภคพร้อมทั้งจัดให้มีความพร้อมสามารถนำมาใช้ได้

9. คุณเบญจวรรณ อิสระภักดิรัตน์ ฝ่ายจัดการรายได้ มีหน้าที่ในการหาผู้สนับสนุนหรือช่องทางในการหางบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาหรือบริหารในกิจการของสมาคม

10. คุณสุจรรย์จิรา พลอยโสภณ และคุณธนาวดี ศักดิ์วิริยะวัฒนะ ฝ่ายปฏิคม มีหน้าที่ในการให้การต้อนรับแขกของสมาคม เป็นหัวหน้าในการจัดเตรียมสถานที่ของสมาคม และจัดเตรียมสถานที่ประชุมต่าง ๆ ของสมาคม

11. คุณบวร รุ่งคณาวุฒิ และคุณสุพรรณี เมฆอรุโณทัย ฝ่ายกิจรรม มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสมาคม โดยให้ทำหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายปฏิคมในการจัดกิจกรรม

12. คุณยุรนันท์ ปลิวอิสสระ และคุณธนะวัฒน์ รุ่งคณาวุฒิ ฝ่ายสวัสดิการสงเคราะห์บรรเทาทุกข์ มีหน้าที่ในการดูแลหมู่มวลสมาชิกของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ที่เดือดร้อน หรือประสบปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือ

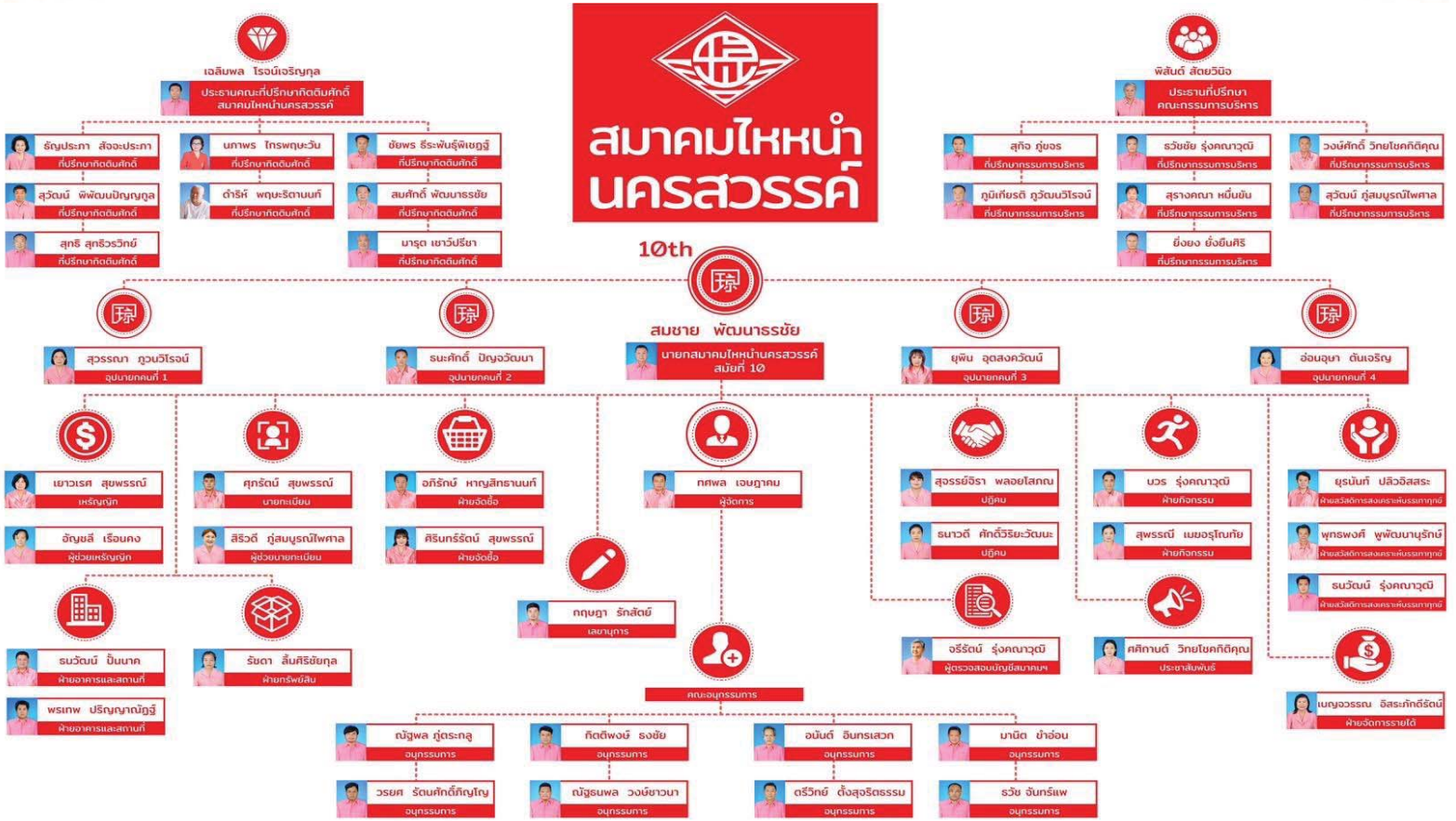
13. คุณรัชดา ลิ้มศิริชัยกุล ฝ่ายทรัพย์สิน มีหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินของสมาคมให้คงอยู่พร้อมทั้งรายงานต่อประชุมให้รับทราบ เพื่อมีการเคลื่อนย้ายทรัพย์ของสมาคม และ

14. คุณธนวัฒน์ ปั้นนาค และคุณพรเทพ ปริญญาณัฏฐ์ ฝ่ายอาคารและสถานที่ มีหน้าที่ในการดูแล จัดเตรียม ซ่อมบำรุง ทำความสะอาด อาคารของสมาคม หรือพื้นที่ของสมาคม ให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม หรือให้สวยงามเป็นเกียรติแก่สมาคมอยู่ตลอดเวลา

15. การแต่งตั้งอนุกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ได้แก่ 1. คุณกิตติพงษ์ ธงชัย 2. คุณอนันท์ อินทรเสวก 3. คุณตรีวิทย์ ตั้งสุจริตธยยม 4. คุณณัฐธนพล วงษ์ชาวนา 5. คุณณัฐพล ภู่ตระกูล 6. คุณมานิต ขำอ่อน 7. คุณวรยศ รัตนศักดิ์ภิญโญ และ 8. คุณธวัช จันทร์แพ

ทุกตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่นายกสมาคมมอบหมาย การทำหน้าที่ของกรรมการแต่ละฝ่าย สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเห็นชอบของนายกสมาคมหรือมติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ (ประกาศสมาคมไหหนำนครสวรรค์, 2567 : 1-2)

โครงสร้างการบริหารงานของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ในชุดปัจจุบัน ประกอบด้วยที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมไหหนำ ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10 อธิบายเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 8 โครงสร้างที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมไหหนำ ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสมาคมไหหนำนครสวรรค์
และคณะกรรมการสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10

จากการเก็บข้อมูลนายกสมาคมไหหนำคนปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารงานของสมาคม ทำให้ทราบถึงแนวทางและวิธีการในการบริหารองค์กร ดังตัวอย่างการทำงานดังต่อไปนี้

1. องค์กรจิตอาสาเพื่อชาวจีนไหหนำที่เกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มคนทำงานภาคสังคมเพื่อการส่งเสริมการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการสาธารณะประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อรักษาและคงอยู่ของชาวจีนไหหนำ

ภาพที่ 9 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์เป็นประธานมอบทุนการศึกษา โดยสมาคมไหหนำนครสวรรค์ร่วมกับศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ส่งเสริมการศึกษา มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2567 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่

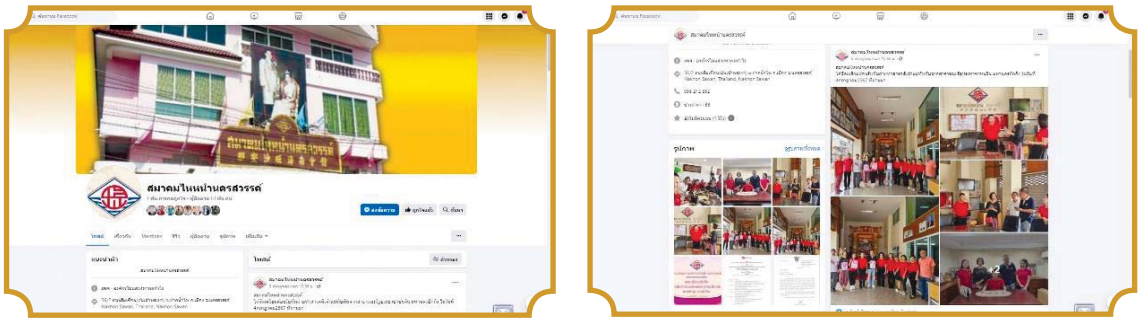
2. การสนับสนุนร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานราชการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเป็นคณะทำงาน การเข้าร่วมประชุมคณะทำงาน การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ตลอดจนการรายงานและการประเมินผลร่วมกัน

ภาพที่ 10 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ สมาคมไหหนำนครสวรรค์ และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ได้ร่วมงานฉลองสมโภชเจ้าแม่สวรรค์ (เทียนโฮ่วเตี้ยงหม่าย) องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2567 ณ ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

3. การบริหารงานองค์กรแบบสากลที่กำหนดทิศทางในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคม โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

3.1 การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคม สามารถนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านการสื่อสารสื่อโซเชียล เพจ เช่น Face book สมาคมไหหนำนครสวรรค์

ภาพที่ 11 เพจ Face book ของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

3.2 การให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การแสดง ดนตรีต่อลูกหลานในครอบครัวสมาชิกสมาคมฯ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้เยาวชนถือเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าและเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในอัตลักษณ์สมาคมได้ดำเนินการจัดสอนการแสดงเสือไหหนำ ดนตรีไหหนำ และนำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ

ภาพที่ 12 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การแสดง ดนตรีต่อลูกหลานในครอบครัวสมาชิกสมาคมฯ
ที่มา เพจ Face book ของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

3.3 การเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมด้วย และระดับความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในการตัดสินใจในระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และวางแนวทางการแก้ไขร่วมกัน ในลักษณะภาคีความร่วมมือในกิจกรรมกับหน่วยงานภายในและภายนอกจังหวัดนครสวรรค์ ในความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน ก่อเกิดรักใคร่ปรองดอง ความสามัคคีกลมเกลียวกัน และความเข้มแข็งของชาวไหหนำนครสวรรค์เช่นในวันนี้ ทำให้สมาคมฯ เป็นศูนย์กลางความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงที่มั่นคงกับชาวไหหนำและประชาชนทั่วไป ตลอดจนเป็นพลังที่เข้มแข็งของจังหวัดนครสวรรค์ได้ (สมชาย พัฒนาธรชัย, สัมภาษณ์ : 28 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 13 การประชุมประจำเดือนพฤษภาคม 2567 ณ สมาคมไหหนำนครสวรรค์

ภาพที่ 14 การประชุมไหหนำภาคเหนือสัญจร ครั้งที่ 49 วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2563 โดยสมาคมไหหนำเป็นเจ้าภาพร่วมจัดกิจกรรมการประชุมในครั้งนี้ ณ ภัตตาคารเล่งหงษ์

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า สมาคมไหหนำนครสวรรค์เป็นศูนย์รวมชาวจีนไหหนำ ส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิตมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มชน แสดงให้เห็นถึงความรักความสามัคคีภายใต้การทำงานของคณะกรรมการฯ ที่มีระบบการบริหารจัดการภายในสมาคมอย่างเป็นระบบ ที่มีกิจกรรมดำเนินงาน การประสานงาน ควบคุม และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ภายใต้กลยุทธ์ที่เหมาะสม มีโครงสร้างองค์กรที่รองรับการบริหารงานที่ความยืดหยุ่น คล่องตัว และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความหลากหลายของคนทุกช่วงวัย ความเท่าเทียม การเคารพให้ทุกคนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร มีระบบการจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ คัดสรรบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับงาน และมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีระบบการจัดการการเงินที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสตรวจสอบได้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินกิจการงานขององค์กรอย่างมีจริยธรรม และสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารองค์กรต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ตลอดจนการเตรียมพร้อมวางแผนและการลงมือปฏิบัติร่วมกันกับองค์กรภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและให้เกิดการยอมรับของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์

3. วัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์

ชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ปัจจุบันยังคงสามารถรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ความเข้มข้นขึ้นอยู่กับพื้นที่และในแต่ละครอบครัว ชาวจีนได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นผู้มีความมัธยัสถ์ อดออม และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เชี่ยวชาญการทำมาค้าขาย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความคุ้นเคยกับการค้าและแรงกดดันทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วอัตลักษณ์สำคัญของชาวจีนในประเทศไทยที่เห็นได้ชัดคือ ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ พิธีถือศีลกินเจ พิธีตรุษจีน พิธีกรรมไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษ อาหาร ภาษา การแสดงและการละเล่น พิธีกรรมแบบจีนได้รับการยอมรับทั้งในพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ของการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับอาหารของชาวจีนนั้นได้รับการยอมรับ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาหารไทย เป็นที่นิยมของทั้งชาวจีนในประเทศไทย คนต่างเชื้อชาติ และนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนต้นแม่เจ้าพระยา มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ยังคงมีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมจีนอันดีงามของลูกหลานชาวไทย เชื้อสายจีนที่มีคุณค่าความหมายและสอดคล้องอย่างลงตัวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของลุ่มน้ำเจ้าพระยา จากการศึกษาวิถีวัฒนธรรมจีนไหหนำจังหวัดนครสวรรค์ผ่านหนังสือของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ หนังสือเอกสารของศาลเจ้าพ่อเทพรักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหม่ ที่รวบรวมไว้ ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบข้อมูลวัฒนธรรมด้านภาษา ด้านอาหาร และด้านการแสดงและการละเล่นของชาวจีนไหหนำยังดำรงและคงอยู่ด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางสังคมสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญาให้กลุ่มคนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งชาวจีนไหหนำและสมาคมไหหนำนครสวรรค์มีบทบาทในการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ผ่านประเพณี พิธีกรรม และกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัดนครสวรรค์

3.1 วัฒนธรรมด้านภาษา

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ผ่านการปลูกฝัง เรียนรู้ ประสบการณ์ ที่ผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ วัฒนธรรมจีนมีลักษณะเด่นหลายประการที่มีอิทธิพลต่อชุมชนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เช่น ภาษาไหหนำ เดิมชาวจีนไหหนำพูดภาษาไหหนำ ภาษาไหหนำเป็นภาษาจีนโบราณที่พัฒนาขึ้น บนเกาะไหหลำ ภาษานี้มีความใกล้เคียงกับภาษาจีนกวางตุ้ง แต่มีคำศัพท์และไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน ภาษาไหหนำมีหลายสำเนียง สำเนียงที่สำคัญที่สุดคือ สำเนียงไหโข่ว สำเนียงเหวินชาง และสำเนียงซานย่า ภาษาไหหนำเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนเฉพาะกลุ่ม

ชื่อเรื่องเมืองหรือสถานที่ต่างๆ ส่วนใหญ่ของประเทศจีนจะเป็นไปตามลักษณะของพื้นที่ เช่น ไหหลำ หรือ ไห่หนาน (จีน: 海南) เป็นชื่อเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน ไหหนำที่แปลว่าทางใต้ของทะเล (ชื่อเมืองของประเทศจีนจะบ่งบอกถึงลักษณะของพื้นที่นั้น ๆ) เป็นมณฑลของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีขนาดเล็กที่สุด ตั้งอยู่ทางใต้สุดของประเทศ คนจีนไหหนำใช้ภาษาไหหนำและภาษาจีนกลางเพื่อการสื่อสาร ภาษาไหหนำ เป็นส่วนหนึ่งของตระกูลภาษาเซียน ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาย่อยของตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ภาษาไหหนำมีโครงสร้าง ภาษาทางไวยากรณ์และการออกเสียงที่แตกต่างจากภาษาจีนกลาง คนจีนไหหนำให้ความสำคัญกับเรื่องของภาษาไหหนำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เดิมสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย เป็นการรวมตัวของสมาคมวุ้ยบ่วนเต้ และสมาคมเข่งด่าว เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2464 กลุ่มพ่อค้าชาวจีนไหหนำได้สร้างโรงเรียนยกหมิ่น เพื่อให้ลูกหลานชาวจีนไหหนำได้รับการศึกษา (สมเกียรติ ลิกขารักษ์สกุล, 2537) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อว่า “โรงเรียนยุหมินกงสวย ” อยู่ที่ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับจากยุโรป นักเรียนและคณะดนตรีของโรงเรียนได้มีโอกาสบรรเลงเพลงรับเสด็จฯ ร่วมกับนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ.2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาเสด็จฯ เยี่ยมโรงเรียนยกหมิ่นและมีพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

> “...การที่พวกพ่อค้าจีนได้คิดจัดตั้งโรงเรียนขึ้นนั้นก็โดยที่มีความประสงค์ให้บุตรหลานได้เล่าเรียนวิชาต่างๆ ในภาษาจีนอันเป็นภาษาของตน เพื่อจะได้เป็นการสะดวกสำหรับที่จะประกอบอาชีพทำการค้าขายต่อไปและเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ด้วย นอกจากการสอนภาษาจีนท่านยังได้จัดการสอนภาษาไทย และเรื่องที่เกี่ยวกับเมืองไทยด้วย เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนจีนนั้นมีประโยชน์มาก เพราะนอกจากที่จะให้วิชาแก่เด็กจีนให้สามารถทำมาหากินได้สะดวกยิ่งขึ้น ยังจะทำให้เด็กจีนรู้จักเมืองไทยดี และเมื่ออ่านหนังสือไทยออกและเขียนได้ ย่อมจะทำให้ไทยและจีนสนิทสนมกลมเกลียวกันยิ่งขึ้นอีก...”

ครั้งหนึ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนยกหมินได้ปิดกิจการไประยะหนึ่ง และกลับมาเปิดการสอนใหม่ในปี พ.ศ. 2491 และเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนยุหมินกงสวย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชน ปัจจุบันโรงเรียนยังเปิดสอนนักเรียนไหหนำ เด็กจีนกลุ่มภาษาอื่น รวมถึงเด็กไทยด้วย ซึ่งภาษาจีนกลางเป็นภาษาราชการของจีน ชาวจีนไหหนำส่วนใหญ่พูดภาษาจีนถิ่นไหหนำ ซึ่งแตกต่างจากภาษาจีนกลาง การเรียนรู้ภาษาจีนกลาง จึงมีความสำคัญช่วยให้พวกเขาสามารถสื่อสารกับคนจีนจากภูมิภาคอื่น ๆ และสังคม ภาษาของประเทศที่อาศัยอยู่เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารราชการและไม่เป็นราชการเป็นการเรียนรู้ภาษาของประเทศที่อาศัยอยู่ มีความสำคัญ ช่วยให้พวกเขาสามารถสื่อสาร

กับคนท้องถิ่น เข้าถึงโอกาสต่างๆ และมีส่วนร่วมในสังคม และภาษาถิ่นไหหนำเป็นสำคัญของวัฒนธรรมชาวจีนไหหนำ การรักษาภาษาถิ่นไหหนำ ช่วยให้พวกเขาเชื่อมโยงกับรากเหง้า และรักษาเอกลักษณ์ของตนเอง

เมื่อปี พ.ศ. 2563 เกิดชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทยขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสนใจเรียนภาษาไฮ้หน่ำ (ไหหนำ) ในรูปแบบออนไลน์ โดย ดร.เฉลิมชัย ผู้พัฒน์ ประธานชมรมวัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทย อุปนายก-เลขาธิการสมาคมสหกิจไทยจีนแห่งประเทศไทย อดีตรองเลขาธิการสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทยหลายสมัย และอดีตเลขาธิการสมาคมการค้าไทยไหหนำหลายสมัย ทำหน้าที่เป็นถ่ายทอดให้ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาไหหนำเป็นหลัก ต่อมามีผู้สนใจเรียนภาษาไฮ้หน่ำจำนวนมากทั้งที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน หรือคนไทยเองก็ตาม จึงทำให้ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทย และสมาคมสหกิจไทย-จีนแห่งประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไฮ้หน่ำและคุณค่าของวัฒนธรรมภาษาที่บรรพบุรุษส่งต่อมาให้กับลูกหลาน จากคำกล่าวของวิรัช พงศ์ฉบับนภา ได้กล่าวไว้ จึงได้ริเริ่ม รวบรวม เรียบเรียงหนังสือเรียนภาษาไฮ้หน่ำขึ้น ซึ่งที่จริงแล้วภาษาไฮ้หน่ำเป็นภาษาท้องถิ่นมีความยากวันหนึ่งอาจต้องสูญหาย ประกอบกับในประเทศจันมีการกำหนดนโยบายให้เรียนใช้ภาษาเดียวกันทั้งประเทศคือ ภาษาแมนดารินหรือบ้านเรานิยมเรียกว่าภาษาจีนกลาง ในอนาคตอันใกล้ไม่กี่รุ่นก็จะเป็นภาษาตาย แม้แต่ในเกาะไหหนำเอง คนรุ่นใหม่ก็เรียนรู้แค่ภาษาแมนดาริน ส่วนในประเทศไทยก็ต่อไปจะหาคนที่รู้ภาษาไหหนำได้ยากยิ่งเช่นกัน (วิรัช พงศ์ฉบับนภา และคณะ กองบรรณาธิการ, 2565) และในปัจจุบันการสื่อสารคนไทย หรือคนจีนเพื่อการเรียนการสอนหรือการประกอบธุรกิจนั้นส่วนใหญ่จะเป็นภาษาจีนกลางเท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นจุดเริ่มต้นการรวบรวมเรียบเรียงหนังสือเรียนรู้ภาษาจีนไฮ้หน่ำได้เกิดขึ้น

> “...สืบเนื่องจากการตั้งห้องเรียนรู้ภาษาจันไฮ้หน่ำทางห้องไลน์ ที่เกิดขึ้นครั้งแรกเดือนมิถุนายน 2563 หรือ ค.ศ. 2020 ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มาเรียนรู้ภาษาไฮ้หน่ำกันในห้องไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์ อยากให้คนไทยไหหนำพูดภาษาไฮ้หน่ำกันได้ เท่ากับเป็นการอนุรักษ์ภาษาไฮ้หน่ำ ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นที่นับวันจะหายไป ปรากฏว่ามีสมาชิกสนใจเข้ามาในไลน์เรียนภาษานี้เต็มเหยียดในเวลา เพียงไม่กี่วัน จนต้องเปิดห้องที่สอง เมื่อมีสมาชิกมากกว่า 500 คน จึงได้ร่วมกันก่อตั้งเป็น "ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทย" ขึ้น มีคนไทยไฮ้หน่ำหลายจังหวัดทั่วประเทศและต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาเรียนรู้กันมากในแต่ละวัน มีคนไทยไฮ้หน่ำหลายท่านที่เชี่ยวชาญภาษาไฮ้หน่ำทำหน้าที่เป็นเหล่าเซให้คำแนะนำ ถ่ายทอดค้นคว้า และสอนให้ตลอดเวลา เช่น เหล่าเซ วันชัย ชัยธีระสุเวท และ พญ.ทัศนีย์ สันติกุล นอกนั้น

ยังมีลูกหลานที่เคยเรียนรู้จากพ่อแม่หรือปู่ย่าตายาย ที่เป็นชาวจีนไฮ้หน่ำโพ้นทะเล อพยพมาอยู่เมืองไทยอีกหลายท่าน ที่ยังพอพูดภาษาไฮ้หน่ำได้ช่วยกันสอน ช่วยกันชี้แนะอีกด้วย ล้วนแต่เป็นคนรุ่น 3 รุ่น 4 ของชาวจีนโพ้นทะเลในไทยกันหมด นับเป็นนิมิตใหม่ของวงการคนไฮ้หน่ำในประเทศไทยทำให้คนไฮ้หน่ำทั่วสารทิศได้รู้จักการในห้องไลน์...(เฉลิมชัย ผู้พัฒน์, 2565)

เฉลิมพล โรจน์เจริญกุล อุปนายกสมาคมสหกิจไทยจีนแห่งประเทศไทย ประธานที่ปรึกษาสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และประธานบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ นครสวรรค์ ปี พ.ศ. 2561-2563 กล่าวว่า

“ภาษาจีนไฮ้หน่ำเป็นภาษาท้องถิ่นที่เรียกได้ว่าเป็นภาษาที่เยาวชนรุ่นหลังจะหาแหล่งศึกษาได้ยากยิ่ง ด้วยความซับซ้อนของภาษาที่มีการออกเสียงมากถึง 8 ระดับ หนังสือ “หล่ายก่งไฮ้หน่ำอวย” เล่มนี้ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและรวบรวมความรู้ทางภาษาไฮ้หน่ำไว้อย่างเป็นระเบียบ ประกอบด้วยตัวอักษรจีนคำอ่านพินอินภาษาจีนกลาง คำอ่านพินอินภายไฮ้หน่ำ และคำแปลภาษาไทย ที่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง หนังสือเล่มนี้ทรงคุณค่าและส่งมรดกทางวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษสู่ชนรุ่นหลังสืบไป และประพันธ์กลอนไว้ดังนี้

หนังสือดี มีค่า กว่าทองคำ ช่วยน้อมนำ เยาวชน คนรุ่นหลัง
ให้เรียนรู้ สืบสาน พูดอ่านฟัง เปรียบดั่งคลัง สมบัติยิ่ง กว่าสิ่งใด
ภาษาจีน ไฮ้หน่ำ ที่ตกทอด มาตลอด ยาวนาน กาลสมัย
ช่วยกันสืบ ช่วยกันสาน ตำนานไป ร่วมรวมใจ ลูกหลานไทย ไฮ้หน่ำเอย

ภาพที่ 15 หนังสือหล่ายไฮ้หน่ำอวย เรียนพูดภาษาจีนกลาง เทียบไฮ้หนำ พร้อมพิน - อิน ทั้งสองภาษา โดยชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทยและสมาคมสหกิจไทย-จีนแห่งประเทศไทย

สมาคมไหหนำนครสวรรค์มีส่วนร่วมสมทบงบประมาณในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ด้วย เพื่อการส่งเสริมและสืบสานวัฒนธรรมภาษาไหหนำ หรือไฮ้หน่ำ นอกจากนี้ สมาคมได้มีแนวทางการส่งเสริมและสืบสานวัฒนธรรมภาษาผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม งานเทศกาลที่เฉลิมฉลองและส่งเสริมวัฒนธรรมไหหนำ เช่น การแสดงดนตรี การเต้นรำ และการจัดนิทรรศการ ตลอดจนการสร้างชุมชนและกลุ่มที่สนใจในภาษาไหหนำเพื่อสร้างเครือข่ายและการสนับสนุนเพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งการอนุรักษ์ภาษาไหหนำไม่เพียงแค่เป็นการรักษาภาษาให้ดำรงคงอยู่เท่านั้น แต่ยังเป็นการรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวไหหนำไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และสืบต่อไป

3.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร

คนจีนไหหนำในนครสวรรค์ มีวัฒนธรรมอาหารที่อุดมไปด้วยวัตถุดิบจากป่าและอาหารทะเลสดใหม่ ผสมผสานวัฒนธรรมอาหารจีนดั้งเดิม เทคนิคการทำอาหารฮกเกี้ยนและกวางตุ้ง รสชาติของอาหารแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเพณีด้านอาหารของชนเผ่าหลีเหมียว ก่อเกิดเป็นตำรับอาหารรสเลิศที่มีเอกลักษณ์ด้านความสดใหม่และหลากหลาย (ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศจีน ณ กรุงเทพ, 2560 : ออนไลน์) คนจีนไหหนำยังมีเมนูอาหารคาวหรือเมนูอาหารหลักของชาวไหหนำ คือ ข้าวมันไก่ไหหลำ แพะตุ๋นน้ำแดง สูตรไหหลำ เนื้อร่อน ไม่เหนียว ไม่มีกลิ่น ใส่ฟองเต้าหู้ ทานคู่กับขิงป่น บะหมี่ไหหนำ เต้าหู้ทอดเสิร์ฟพร้อมน้ำจิ้มเต้าหู้สูตรพิเศษ ขนมจีนไหหลำ เส้นขนมจีนเหนียวนุ่ม ราดด้วยน้ำซุปกระดูกหมูหรือไก่ ทานคู่กับเนื้อสัตว์ ผักดอง และกะปิไหหนำสูตรพิเศษ

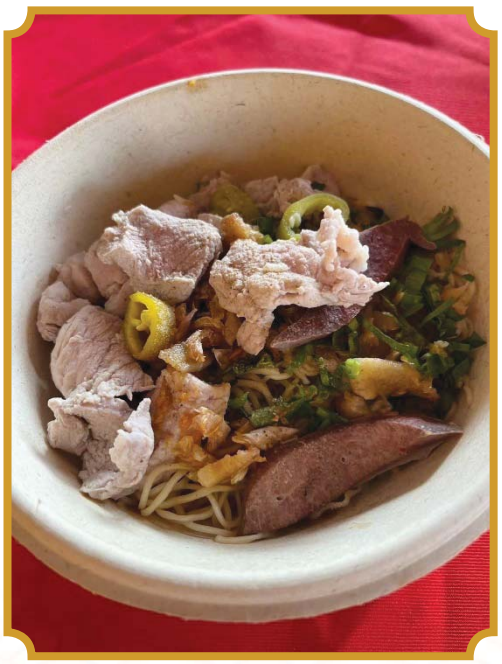
อาหารที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของคนจีนไหหนำ คือ “ข้าวมันไก่ไหหนำ เป็นอาหารที่เสริมขึ้นโต๊ะในงานเลี้ยง เป็นเมนูที่ทำมาจากไก่เหวินชาง ที่เป็นไก่บ้านของชาวจีนไหหนำ เรียกว่า บ่นเซียวโกย หรือ พันธุ์ไก่บ่นเซียว ซึ่งนักบริโภคจะยกให้เป็นพันธุ์ไก่ที่อร่อยที่สุดในโลก ซึ่งหากเป็นไก่พันธุ์อื่น ต้องนำมาขุนพิเศษหรือถ้าตัวผู้ต้องนำมาตอน ก็จะเรียกว่า ไก่ตอนไหหนำ เพราะคนจีนไหหนำมีความเชี่ยวชาญเรื่องไก่ และการเลี้ยง การตอนไก่ หรือตอนหนู จะทำให้ได้รสที่พิเศษ ขั้นตอนการเลี้ยงมีความพิเศษ ด้วยแป้งถั่วลิสงมะพร้าวขูด และมันเทศ เป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของคนไหหนำและเมื่ออพยพมาตั้งรกรากในเมืองไทย ก็ได้นำความรู้นี้มาถ่ายทอดกัน นำมาปรุงด้วยวิธีการต้มทั้งตัว เสิร์ฟพร้อมซอสที่มีรสชาติเผ็ดเล็กน้อย ๆ (ที่เกาะไหหนำข้าวมันไก่จะมีรสชาติน้ำซอสไม่เผ็ด) ซึ่งถ้าเป็นน้ำซอสที่เมืองไทยจะปรุงรสด้วยขิงบดกระเทียมบด ผักชี และน้ำส้มคั้น” และมีร้านที่เปิดขายอยู่หลายที่ เช่น โรงแรมมณเฑียร ภัตตาคารพงหลี เป็นต้น ที่กำหนดให้เมนูข้าวมันไก่ไหหนำเป็นเมนูหลัก (ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาไฮ้หน่ำแห่งประเทศไทย, 2565)

ภาพที่ 16 ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหนำสาขาต้นตำรับ เจ้าแรกของนครสวรรค์

ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหนำสาขาต้นตำรับ เจ้าแรกของนครสวรรค์ มีประวัติความยาวนานมามากกว่า 50 ปี ตั้งอยู่ที่ 277 28 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 (ถนนริมเขื่อนเจ้าพระยา) เปิดตั้งแต่ เวลา 06.30 – 15.00 น. เปิดทุกวัน นอกจากนี้ร้านอาหารโกตี๋ข้าวมันไก่ไหหนำ มีเมนูอีกหลายเมนู ได้แก่ แพะตุ๋นยาจีน เป็นเมนูที่สืบทอดกันมาตั้งแต่เมืองจีน ข้าวขาหมู หมูแดง หมูกรอบ ไก่ทอด ซี่โครงหมูอบฮ่องกง กระเพาะปลาน้ำแดง ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋น เป็ดตุ๋น เป็ดย่างกรอบนอกนุ่มใน เป็นต้น

ภาพที่ 17 บะหมี่ไหนหนำทำจากแป้งสาลี เสิร์ฟพร้อมน้ำซุปหรือผัดกับเนื้อสัตว์และผัก

นอกจากนี้ เมนูที่ทำมาจากแพะตงซาน เป็นแพะที่เลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ ขนาดตัวค่อนข้างเล็ก ชอบกินเจ้อกูเฉ่า (สามารถนำไปทำยาสมุนไพรจีน แก้ร้อนในและล้างสารพิษ) แพะตงซานนำไปทำเมนูได้หลากหลาย คนท้องถิ่นนิยมทานพร้อมกับแป้งย่าง ให้สัมผัสกรอบนอกนุ่มใน มีกลิ่นหอมนุ่มลึก รสชาติกลมกล่อม เมนูที่ทำมาจากปูเหอเล่อ มาจากทะเลเล็ก ๆ ในแถบเมืองว่านหนิง ที่มีทะเลน้ำเค็มและน้ำจืดไหลผ่าน นิยมนำมา “นึ่ง” เพื่อให้มีรูปลักษณ์สมบูรณ์แบบและคงรสชาติสดใหม่ของเนื้อปูเอาไว้ ที่นำมาประกอบเป็นเมนูอาหารของคนจีนไหหนำ

คนจีนไหหนำมีความเชี่ยวชาญด้านการทำอาหารฝรั่ง เช่น ซีเต็ก (สเต็ก) ขนมจีนไหหนำต้นตำรับต้องใช้เนื้อวัว กะปีเป็นเครื่องปรุงสำคัญ จับฉ่ายไหหนำหรือผัดวุ้นเส้นไหหนำ อาหารมงคลต้อนรับเทศกาลตรุษจีนชาวไหหนำมีไก่ ปู หมูติดหนัง ปลาสีแดง และไข่ เป็นอาหารไหว้เจ้า ขนมมงคล ได้แก่ จินเด เป็นขนมก้อนกลม ชุบงาทอด ความหมายคือกลมเกลียว สมัครสมานสามัคคี ขนมบั๊วะต่ม คล้ายขนมเทียนหน้าตาเหมือนขนมเข่งแต่มีไส้ข้างในเป็นฟักแห้งผสมถั่วลิสงคั่ว งาคั่ว มะพร้าวขูด ขนมตู่ฮุน ตู่ แปลว่า มัน หรือหัวมัน เอามาขูดเป็นแป้งนวดแล้วผ่านเครื่องกดมีรู คล้ายทำลอดช่อง แต่เส้นจะยาว ๆ ทานกับน้ำตาลทรายแดงเคี่ยวกับน้ำบัวะเกีย (เกาจื่อ) สไตล์ไหหนำ (ร้านขนมบัวะเกี่ย หลังธนาคารกรุงไทยสาขาสวรรค์วิถี) ลักษณะคล้ายเกี้ยมอี๋ ขนมลอดช่องไหหนำ หวานเย็นชื่นใจ เส้นลอดช่องเหนียวนุ่ม ราดด้วยน้ำกะทิและน้ำตาลทรายแดง

ภาพที่ 18 จินเด ขนมมงคลคนจีนไหหนำ

นอกจากนี้ คนจีนไหหนำในนครสวรรค์เปิดร้านอาหารระดับภัตตาคาร ได้แก่ เล่งหงษ์ ภัตตาคาร ภัตตาคารโกยี มีเมนูอาหารจีนไหหลำและอาหารอื่น ๆ และในครอบครัวชาวจีนไหหนำประกอบอาหารไหหลำรับประทานในครอบครัว และในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ

ภาพที่ 19 เล่งหงษ์ ภัตตาคาร

อิทธิพลและการแพร่กระจายของวัฒนธรรมอาหารของคนจีนไหหนำ ได้รับการเผยแพร่ไปยังหลายประเทศทั่วโลก เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการอพยพย้ายถิ่นฐาน เช่น ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย และมี**การปรับตัวของ**อาหารไหหนำให้เข้ากับวัฒนธรรมและวัตถุดิบท้องถิ่นในแต่ละประเทศ เช่น การเพิ่มรสชาติที่เผ็ดขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น อาหารไหหนำไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการกินดื่มเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และประเพณีของชาวจีนไหหนำอีกด้วย

ดังนั้น สมาคมไหหนำนครสวรรค์ จึงทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมอาหารไหหนำให้คงอยู่ด้วยการประกอบอาหารรับประทานในครอบครัว และการเข้าร่วมงานหรือจัดกิจกรรม เช่น **จัดงานเทศกาลอาหารไหหนำ**เป็นการนำเสนออาหารไหหนำหลากหลายเมนู สูตรดั้งเดิม วัตถุดิบสดใหม่ ปรุงโดยเชฟมืออาชีพ พร้อมทั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรม การแสดง และดนตรีไหหนำ **สอนทำอาหารไหหนำ** สืบสานภูมิปัญญาการทำอาหารไหหนำสูตรต้นตำรับ ผ่านการจัดอบรม สาธิต และเวิร์คช็อป ถ่ายทอดเทคนิคการทำอาหาร เคล็ดลับ และวัตถุดิบต่าง ๆ ให้กับผู้สนใจ **ส่งเสริมธุรกิจอาหารไหหนำ** สนับสนุนผู้ประกอบการร้านอาหารไหหนำ พัฒนาธุรกิจ ขยายฐานลูกค้า และสร้างโอกาสทางธุรกิจ **เผยแพร่วัฒนธรรมไหหนำ** จัดนิทรรศการ แสดงภาพถ่าย วิดีโอ และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไหหนำ**ความร่วมมือระหว่างประเทศ** เชื่อมโยงสมาคมไหหนำในประเทศไทยกับต่างประเทศ แลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม และส่งเสริมธุรกิจอาหารไหหนำในระดับสากล ซึ่ง**สมาคมไหหนำนครสวรรค์** เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของวัฒนธรรมอาหารไหหนำ มุ่งมั่นสืบสาน รักษา และส่งเสริมให้วัฒนธรรมอาหารไหหนำคงอยู่ และเป็นที่รู้จักของคนต่อไป

3.3 วัฒนธรรมการแสดงและการละเล่น

วัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำด้านการแสดงและการละเล่นที่ประดิษฐ์คิดค้นสร้างอัตลักษณ์และส่งเสริมคุณค่าของสังคมชาวจีนไหหนำ เช่น ภาษาไหหนำ การแสดงรำถ้วย ดนตรีไหหนำ และการแสดงเสือไหหนำ ด้านอาหารและการประกอบอาหาร เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ สร้างความสนุกสนานให้ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ประเพณี และความเชื่อของชาวจีนไหหนำ ดังนี้

3.3.1 ประวัติเสือไหหนำ

จากหนังสือสมาคมไหหนำนครสวรรค์ (2552 : 98) ได้เขียนถึงประวัติเสือไหหนำไว้ว่า “เสือ” ตามความเชื่อของชาวจีนไหหลำเป็นสัญลักษณ์ของ “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” หรือที่ชาวไทยรู้จักกันดีคือ “เจ้าพ่อเทพารักษ์” เสือเป็นเสมือนสัตว์ที่คอยเบิกทางก่อนที่เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากงจะเสด็จ คอยปกป้องภยันตรายสิ่งไม่ดีไม่งามมาย่างกราย ดังนั้น ชาวไหหลำที่นับถือเทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง จะนำเสือมาเป็นสัญลักษณ์ใช้เชิดในเทศกาลและงานพิธีมงคลต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวประสพแต่โชคดี นำมาเสริมความเป็นสิริมงคล

สำหรับประวัติความเป็นมาของการเชิดเสือ มีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งของอำเภอบุ้นเชียง ในหมู่เกาะไหหลำมีศาลเจ้าซึ่งเป็นที่ประดิษฐ์รูปจำลองของ “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” ซึ่งเป็นที่นับถือของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น และที่บริเวณใกล้กับศาลเจ้าฯ เป็นที่อยู่ของเสือตัวหนึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสัตว์ที่ “เทพเจ้าบ้วนเถ่ากง” เลี้ยงไว้ ซึ่งโดยปรกติเสือตัวนี้จะเป็นสัตว์ที่ไม่เคยทำอันตรายแก่ผู้ใด จวบจนวันหนึ่งมีเด็กชายซึ่งเป็นเด็กชายของเด็กหญิงในหมู่บ้านนั้น ด้วยความซุกซนจึงได้แหย่เสือตัวนี้ซึ่งกำลังหลับอยู่ เสือตัวนี้จึงตื่นขึ้นมาด้วยความโกรธ จึงคำรามลั่นและมุ่งตรงเข้ามาทำร้ายเด็กและได้กลืนเด็กลงท้องไป เรื่องรู้ถึงแม่ของเด็กก็ตกใจจึงได้ออกตามผู้กล้าทั้งหลายในหมู่บ้านให้มาช่วยเหลือลูกของตน แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ แม่ของเด็กก็เศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ความล่วงรู้ถึง “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” ด้วยทิพย์ญาณที่เสือได้กลืนเอาเด็กลงท้อง จึงบัญชาให้พระภูมิเจ้าที่ 2 องค์มาช่วยชีวิตเด็ก ดังนั้นพระภูมิเจ้าที่ทั้ง 2 องค์จึงได้ปรากฏกายมาสยบเสือและได้ช่วยให้เสือยอมคายเด็กออกมาโดยปลอดภัย

ภาพที่ 20 การเชิดเสือไหหนำ

ดังนั้น ชาวจีนไหหนำได้นำตำนานเรื่องนี้ มาเป็นการแสดงในตอนหนึ่งของการเชิดเสือ และเมื่อชาวจีนไหหนำได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารที่ชุมชนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ จึงได้นำเอาวัฒนธรรมประเพณีของการเชิดเสือเข้ามาเผยแพร่ให้ลูกหลานของชนรุ่นหลังได้สืบทอดวัฒนธรรมการเชิดเสือจนแพร่หลาย และยังได้อัญเชิญ “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” มาประดิษฐานเพื่อสักการบูชา ซึ่งปัจจุบันองค์จำลองของ “เทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง” หรือ “เจ้าพ่อเทพารักษ์” ได้ประดิษฐานรวมกับ “เจ้าพ่อกวนอู” “เจ้าแม่ทับทิม” “เจ้าแม่สวรรค์” ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิมแควใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพ ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา (สงกรานต์ สังสิทธยากร, 2559 : 31-32)

3.3.2 ประวัติรำถ้วยจีน

การรำถ้วยจีน เป็นนาฏกรรมในเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ขบวนรำถ้วยไหหนำเป็นการแสดงออกถึงวิถีชีวิต (ภูริตา เรืองจริยศ และสุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2021 : 62) รำถ้วยจีน เรียกตามภาษาไหหนำว่า “เจียงบั่ว” เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนไหหนำ ใช้แสดงในงานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ โดยเป็นนักแสดงชาวจีนไหหนำ การร่ายรำประกอบดนตรี ซึ่งท่ารำประดิษฐ์โดยใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันมาเป็นส่วนประกอบ เช่น ถ้ายตะไล จาน ตะเกียบ และลำไม้ไผ่ เป็นอุปกรณ์ประกอบจังหวะ โดยได้นำเข้ามาเผยแพร่ในขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ในเทศกาลตรุษจีน เมื่อปี พ.ศ. 2512 ชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ "เจ้าพ่อ-เจ้าแม่" และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย และในปัจจุบัน ยังคงอนุรักษ์ไว้ และมีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย มีผู้แสดงประมาณ 40 คน (สงกรานต์ สังสิทธยากร, 2559 : 18-19)

โดยผู้แสดงเป็นเด็กหญิงอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 3 คน แต่งกายด้วยชุดจีนสวยงาม พร้อมปักช่อดอกไม้ติดผม โดยจะเกล้าเป็นมวย 2 ข้าง เด็กคนแรกจะถือไม้ไผ่ หรือในปัจจุบันอุปกรณ์ที่ได้นำมาทำเป็นไม้แทนไม้ไผ่ คือท่อ PVC ขนาด 4 หุล มีความยาวประมาณ 60-80 เซนติเมตร เจาะคว้านรูตามแนวนอนท่อขนาดประมาณ 1.5 นิ้ว ถึง 2 นิ้ว ข้างละ 3 รู ความห่างระหว่างรูไม่เกิน 2 นิ้ว สอดด้วยฉิ่งเล็กๆ รูละ 2 อันประกบกัน และจะต้องเว้นที่ไว้ให้เด็กจับตรงกลางท่อ มีพื้นที่ไม่เกิน 30 ซม. การร่ายรำจะเขย่าให้ไม้กระทบฝ่ามือและไหล่ทั้ง 2 ข้าง ย่างก้าวไปตามจังหวะเสียงเพลง เด็กคนที่สองจะร่ายรำโดยใช้ถ้วยตะไล 2 ใบ ที่วางซ้อนกันอยู่ทั้งมือซ้ายและขวา โดยการจับจะใช้นิ้วหัวแม่มือรองถ้วนใบล่าง นิ้วชี้และนิ้วนางหนีบถ้วยใบบน มีนิ้วกลางวางพาดอยู่บ้านถ้วยใบบน ร่ายรำให้ถ้วยตะไลกระทบกันไปตามจังหวะเสียงเพลง เด็กคนที่สามร่ายรำโดยใช้จานและตะเกียบ 1 คู่ โดยมือซ้ายจะถือจานและตะเกียบ 1 ข้าง มือขวาถือตะเกียบอีก 1 ข้าง ลักษณะจานที่ใช้จะเหมือนจานรองถ้วยกาแฟแต่จะมีขนาดเล็กกว่า การร่ายรำจะนำตะเกียบมาเคาะที่จานให้เข้ากับจังหวะเสียงเพลง

ในการรำถ้วยจีน ของเด็กน้อยน่ารักจะแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน โดยการแต่งกายที่สวยสด งดงามพร้อมช่อดอกไม้ "ปักติดผม" จะมีลีลาท่าทางการร่ายรำให้สอดคล้อง ไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง "รำถ้วย" เด็กคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน คนที่สองใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง "กรุ๊งกริ๊ง" เด็กคนที่สาม ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง ซึ่งเป็นการร่ายรำที่เพียบพร้อมและไพเราะที่สุด "ชาวจีนเชื้อสายไหหลำนครสวรรค์" ทุกคนภาคภูมิใจที่ได้มีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม "การร่ายรำถ้วยจีน" นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

โดยบทเพลงที่ใช้ประกอบการร่ายรำคือเพลง “อู๊ลิ้วกง และยิวโห่” ซึ่งในอดีตจะบรรเลงโดยเหล่าบรรพชนที่ได้รวมตัวกันฝึกซ้อม อาทิเช่น เดจิวเซ้งหย่วน เดอ่วงลิ๊กบ๊วด เดห่านเด๊กเซง จวบจนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการในขณะนั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและควรที่จะมีผู้สืบทอดมรดกอีกชิ้นหนึ่งเพื่อไม่ให้สูญหายไป จึงได้ว่าจ้าง “เดเซียม” ซึ่งเป็นผู้บรรเลงดนตรีให้กับงิ้วคณะยี่หน่ำมาเป็นผู้ฝึกสอน โดยได้รวมตัวลูกหลานที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขชาวไหหนำมาฝึกสอน โดยใช้ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นสถานที่ฝึกซ้อม และได้ออกแสดงครั้งแรกในงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ในเทศกาลตรุษจีน วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบันศิลปวัฒนธรรมนี้มีการสืบทอดโดยเหล่าลูกหลานชาวจีนไหหนำที่ได้รับการฝึกสอนเมื่อครั้ง ปี พ.ศ. 2525

ภาพที่ 21 การรำถ้วยไหหนำ

3.3.3 งิ้วไหหนำ

การละเล่นการแสดงคนจีนไหหนำของนครสวรรค์ ได้แก่ งิ้วไหหนำ (Qiong opera) กับ หุ่นไหหนำ เป็นที่ชื่นชอบของชาวจีนไหหนำจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนรุ่นเก่า คณะงิ้วไหหนำที่รู้จักมานานคือ คณะหยีหน่ำ (เอ้อร์หนาน) ลักษณะเฉพาะของงิ้วไหหนำไม่สวมชุดที่ฉูดฉาดแวววาว ค่อนไปในแบบพื้นบ้านท่วงทำนองของเพลงงิ้วจะอ่อนหวานเรียบง่าย จังหวะมักไม่ซับซ้อน รวมทั้งใช้ภาษาไหหนำในบทร้องและเจรจา เรื่องที่แสดงมักเป็นเรื่องชีวิตรัก โศก โดยมีบริบทแบบจีน เช่น การสอบจองหงวน ส่วนมากลงเอยด้วยความสุข ไม่นิยมเรื่องที่มีการรบฆ่าฟัน

สำหรับหุ่นไหหนำหรือที่รู้จักกันในชื่อ “หุ่นจีนไหหนำ” เป็นศิลปะการแสดงหุ่นกระบอกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ถือกำเนิดบนเกาะไหหนำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และถูกนำเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยโดยชาวจีนไหหนำที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน หุ่นไหหนำในประเทศไทย มีวิวัฒนาการมาจากหุ่นจีนแต้จิ๋ว แต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่าง ดังนี้

1. ตัวหุ่น: ตัวหุ่นไหหนำมีขนาดใหญ่กว่าหุ่นจีนแต้จิ๋ว แกะสลักจากไม้ และทาสีสันสดใส หัวหุ่นมีลักษณะกลม ตาโต แก้มป่อง ยิ้มกว้าง แสดงถึงความร่าเริง แจ่มใส

2. การเชิด: ผู้เชิดหุ่นไหหนำใช้มือสอดเข้าไปในตัวหุ่น บังคับให้หุ่นขยับ เคลื่อนไหว และพูด ผู้เชิดหุ่นไหหนำต้องมีความสามารถสูง ทั้งด้านการเชิด การร้อง และการแสดง

3. เนื้อหา: การแสดงหุ่นไหหนำส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตำนาน นิทานพื้นบ้าน วีรบุรุษ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน มีทั้งแบบตลกขบขัน และแบบดราม่า

หุ่นไหหนำในประเทศไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวจีนไหหนำ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวจีนไหหนำ การแสดงหุ่นไหหนำ ช่วยให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนไหหนำ และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย เคยได้รับความนิยมอย่างมากในอดีต นิยมแสดงตามงานประเพณี งานเฉลิมฉลอง และงานมงคลต่าง ๆ ปัจจุบัน หุ่นไหหนำเริ่มหายากขึ้น แต่ยังมีการแสดงหุ่นไหหนำอยู่บ้าง โดยเฉพาะในชุมชนชาวจีนไหหนำ

วัฒนธรรมของคนจีนไหหนำ ด้านภาษา การเชิดเสือ การรำถ้วย และการแสดงงิ้ว การแสดงออกที่สะท้อนให้เห็นถึงการรวมตัวกันเป็นกลุ่มคนและสังคม มีการสื่อสารผ่านภาษาสามารถสร้างวัฒนธรรมที่งดงามด้วยการแสดงรำถ้วย การแสดงงิ้ว มีเครื่องดนตรีที่ใช้คือ ซออู้ ซออี้ ปี่ ฆ้อง กลอง โหม่ง ทำนองเพลงจะอ่อนหวานประกอบการแสดงงิ้ว ทั้งนี้ เพื่อความสนุกสนานในพิธีงานมงคลต่าง ๆ เช่น ประเพณี

แห่งเจ้าพระเจ้าแม่ปากน้ำโพ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลโคมไฟ ตลอดจนความเคารพความศรัทธาต่อเทพเจ้าบ๊วนเถ่ากง คอยปกป้องภยันตราย สิ่งที่ไม่ดีไม่งามมาย่างกราย ชาวจีนไหหนำนครสวรรค์ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยกันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่คู่กับชาวนครสวรรค์ สืบต่อไปชั่วกาลนาน

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำ

ปัจจัยทางสังคม เครือข่ายทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ครอบครัวที่เป็นหน่วยฐานของสังคมที่พึ่งพาอาศัยช่วยเหลือสนับสนุนกันการมีครอบครัวที่อบอุ่นช่วยให้สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ง่าย ในส่วนของชุมชน บทบาทสำคัญของสมาชิกในสังคมที่ได้รับการยกย่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคมทำให้มีโอกาสได้พบประสังสรรค์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างมิตรภาพร่วมกัน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ อย่างสมาคมไหหนำ ศาลเจ้า ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับและเปิดใจของชุมชนที่มีทัศนคติที่เป็นบวกและสนับสนุนการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมด้านศึกษาให้ลูกหลานมีความรู้สามารถประกอบอาชีพที่ดีเป็นที่พึ่งของตนเองและครอบครัวได้

ปัจจัยเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกสมาคมไหหนำ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมด้วยงานเทศกาลประเพณีสำคัญของชาวปากน้ำโพ อย่างเช่น ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม จากพิธีกรรมมีการสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างอาชีพก่อเกิดรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้กับคนจีนไหหนำและคนปากน้ำโพ ผสมผสานระหว่างคุณค่าวิทยาการทางวัฒนธรรมด้วยความเชื่อ ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมให้เกิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนได้

ปัจจัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผ่านทางการสื่อสาร และสารสนเทศ ถือเป็นเรื่องสำคัญในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีนวัตกรรมทางสังคมถือเป็นเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถสร้างสื่อสารสนเทศเพื่อการแสดงออกถึงวัฒนธรรมจีนและการปรับตัวของคนจีนไหหนำเพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณะ ตลอดจนการช่องทางการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบออนไลน์ สามารถส่งรับข้อมูลสารสนเทศถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเข้าถึงและเรียนรู้วัฒนธรรมของสมาชิกในสังคมนั้นๆ ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม และทันเวลา การสื่อสารเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ยึดโยงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ การปฏิบัติร่วมกันได้อย่างปกติ ถือเป็นการเสริมสร้างทุนทางสังคมต่อการพัฒนาชุมชมชาวจีนไหหนำได้

5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์

แนวโน้นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการยอมรับปรับใช้ขึ้นอยู่กับรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ การสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจถือเป็นเรื่องสำคัญ ด้วยการกระตุ้นให้ยอมรับและการอนุรักษ์สืบสานส่งต่อให้อยู่คู่สังคม ทั้งนี้วัฒนธรรมทำให้เกิดความงอกงามทางความคิดที่อยู่บนฐานของรากเหง้าและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมธรรมเนียมปฏิบัติของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) ถือเป็นสิ่งทรงคุณค่าทางจิตใจและการแสดงออกทางพฤติกรรมของลูกหลานต่อรุ่นต่อรุ่น การสืบสานอาหารขนมไหหนำที่เป็นอาหารท้องถิ่นของคนจีนที่มีทั้งประเพณีและสืบทอดมาโดยรอบ กำหนดแหล่งรวมสูตรอาหารจีนไหห นำจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจากผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นให้กับลูกหลานและบุคคลที่สนใจ และการฟื้นฟูวัฒนธรรมภาษาไหหนำ สืบหารวบรวมภาษาเขียน ภาษาพูดจัดทำเป็นหนังสือที่สามารถนำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนแหล่งค้นหาข้อมูลได้ ตลอดจนสามารถเรียนรู้จากสื่อโซเชียลได้

การส่งเสริมสนับสนุนโครงการและกิจกรรมทางสังคมที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เช่น ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ความรู้ และกำลังใจ เพื่อให้การดำเนินโครงการและกิจกรมทางสังคมเกิดเป็นรูปธรรมด้วยการพัฒนาวิถีวัฒนธรรมของคนจีนไหหนำเพื่อต่อยอดให้ก่อเกิดรายได้ เช่น การจัดงานประเพณีตรุษจีน การสืบสานประเพณี 12 เดือน เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์สถานที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเสริมสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่จุดหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการให้ประสบการณ์ใหม่กับนักท่องเที่ยว (สุวิมล สมไชย และคณะ, 2566 : 1044)

บทบาทสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดและอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้ยังคงสืบเนื่องต่อไป ซึ่งแสดงถึงนัยสำคัญของความพยายามสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ของคนจีนรุ่นปัจจุบัน เช่น การรวมกลุ่มองค์กรในการทำงานสืบสานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพร่วมกันเป็นประจำทุกปี การจัดเทศกาลเทกระจาดหรือทิ้งกระจายเพื่อสงเคราะห์ผู้ยากไร้ หรือการจัดงานสืบสานประเพณีตรุษจีนของคณะกรรมการเถ่านั้ง ปัจจุบันลูกหลานชาวจีนไหหนำที่อาศัยอยู่ในนครสวรรค์ ถือเป็นคนรุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 รุ่น 4 ที่มีบทบาทเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสมาคมฯ และคณะกรรมการบริหาร

ศาลเจ้าฯ ตลอดจนสมาชิกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับสูง มีความรู้ความสามารถ มีสถานภาพทางสังคมที่ดี มีธุรกิจที่มั่นคง มีจิตอาสา และจิตสาธารณะกุศลช่วยเหลือผู้คนยากไร้ เป็นแหล่งสนับสนุนด้านพัฒนาชุมชนสังคมนครสวรรค์ได้เป็นอย่างดี ถือว่าเป็นคนกลุ่มที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าเป็นพลังของนครสวรรค์และประเทศต่อไป

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนไหหนำในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะหน่วยงานที่มีพันธกิจในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนางานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการทางด้านงานวิจัย การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมในแขนงต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาสู่การประยุกต์ใช้ในสังคมตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงได้จัดทำหนังสือเพื่อการศึกษาเรื่อง “นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้บทเรียนท่องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเพื่อก่อเกิดสร้างสรรค์งานวิชาการทางวัฒนธรรมในเชิงพื้นที่อย่างมีจิตนาการและเป็นระบบ (สุชาติ แสงทอง, 2560) การเข้าร่วมงานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะชมรมศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยได้ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจน การดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์วิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อรวบรวมและจัดทำระบบข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิถีชุมชนด้านอาหาร การแสดง ตลอดจนจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทยจีนนครสวรรค์ ก่อเกิดเส้นทางการท่องเที่ยวไทยจัน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม ตลอดจนมีการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยจีน เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อน Soft Power บนฐานอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

6. บทบาทของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์

ในเรื่องของบทบาทของสมาคมไหหนำนครสวรรค์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์ในปัจจุบัน ถือเป็นบทบาทสำคัญของการก่อตั้งเป็นสมาคมไหหนำตามคำขวัญของสมาคมที่ว่า “สืบสาน” หมายถึง การตั้งใจแน่วแน่ที่สานต่อปณิธานของบรรพชน โดยการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมไว้ เช่น การเขียนหนังสือภาษาไหหนำ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของคนจีนไหหนำ การรำถ้วย ดนตรีไหหนำ ประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นต้น และการถ่ายอดภูมิปัญญาอาหารในครอบครัว และในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนคำว่า “สร้างสรรค์” หมายถึง การสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้กับสังคม โดยสมาคมได้ร่วมส่งเสริมพัฒนาชุมชน การส่งเสริมด้านการศึกษา เช่น สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับลูกหลานไหหนำ และสนับสนุนการศึกษาต่อในต่างประเทศโดยทำความร่วมมือกับสมาคมไหหนำแห่งประเทศไทย และสามัคคี หมายถึง การปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สมาคมไหหนำสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมตามวันสำคัญของปฏิทิน เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังร่วมมือกับชาวจีนเชื้อสายอื่นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน นอกจากนี้ ยังมีการระดมทุนเพื่อสร้างสาธารณะประโยชน์ให้กับครอบครัวชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

บทบาทในการดูแลและช่วยเหลือชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำในนครสวรรค์

สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ในฐานะองค์กรที่รวมตัวกัญชาวจีนไหหนำในจังหวัดนครสวรรค์ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในหลายมิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมการค้าและการลงทุนเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงนักธุรกิจท้องถิ่นกับนักลงทุนจากภายนอกเข้ามาในชุมชน มีการพัฒนาทักษะแรงงาน จัดอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมด้านสังคมด้วยอนุรักษ์วัฒนธรรมจัดงานเทศกาลตรุษจีนและงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไหหนำไว้ สนับสนุนการศึกษามอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนในท้องถิ่นและส่งเสริมการเรียนภาษาจีน ช่วยเหลือสังคม สร้างความรักความสามัคคีเป็นสะพานเชื่อมระหว่างชุมชนไหหนำกับชุมชนอื่นๆ ในจังหวัด และในประเทศไทย

บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน

สมาคมไหหนำจังหวัดนครสวรรค์ได้ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชนอย่างหลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน ได้แก่ ด้านการศึกษา มีการมอบทุนการศึกษา โดยสมาคมจัดทำโครงการมอบทุนการศึกษาประจำปีให้แก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในจังหวัดนครสวรรค์ จัดหางบประมาณและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ เช่น ภัยน้ำท่วม จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือฉุกเฉินสำหรับผู้ประสบภัยน้ำท่วมหรือภัยธรรมชาติอื่น ๆ การจัดกิจกรรมสืบสานทางวัฒนธรรมอย่างประเพณีทิ้งกระจาด เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีฐานะยากจนจะได้รับอาหารและขออุปโภคบริโภค ด้านสิ่งแวดล้อม

บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ - เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

สมาคมไหหนำนครสวรรค์ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในงานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพของจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญทางวัฒนธรรมของจังหวัด โดยมีบทบาทดังนี้ การประสานงานและจัดการงานโดยสมาคมไหหนำเป็นแกนนำหรือคณะกรรมการจัดงานได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดรูปแบบการจัดงานในแต่ละปี เพื่อให้งานมีความยิ่งใหญ่และสมเกียรติ เช่น การวางแผนเส้นทางขบวนแห่และกิจกรรมต่าง ๆ ในงานโดยในนามของสมาคม นอกจากนี้ การอนุรักษ์และสืบสานประเพณี ด้วยการรักษาพิธีกรรมและขั้นตอนต่างๆ ของงานให้คงความดั้งเดิม ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณี เช่น การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ตลอดจนประวัติความเป็นมาของงานให้แก่เยาวชนในครอบครัวและชุมชนได้เข้าใจ รวมถึงการสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรหาจัดงบประมาณและอุปกรณ์และเครื่องประดับต่าง ๆ ที่ใช้ในขบวนแห่ มีการจัดคนรับผิดชอบการจัดขบวน ดูแลการแต่งกายและการแสดงของในขบวนให้สวยงานและถูกต้องตามประเพณี มีการฝึกซ้อมเยาวชนที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในขบวนแห่ให้มีความชำนาญเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับผู้รับชม และเตรียมชุดการแสดงของคนไหหนำในเวทีกลางของงานแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ในแต่ละปี และอีกบทบาทหนึ่งคือการประชาสัมพันธ์งานให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างผ่านสื่อโซเชียล เช่น Facebook ของสมาคม และร่วมกับเพจการท่องเที่ยว ๆ ของจังหวัดนครสรรค์

7. ตะกูลแซ่ หรือนามสกุล ของชาวจีนไหหนำ ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ตระกูลแซ่หรือนามสกุลของกลุ่มคนจีนไหหนำ (ไหหลำ) ที่มีอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ให้ข้อมูล นายสมชาย พัฒนาธรชัย (แซ่ห่าน) ตำแหน่งนายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมัยที่ 10

รหัส	แซ่จีน	คำอ่าน	รหัส	แซ่จีน	คำอ่าน	รหัส	แซ่จีน	คำอ่าน	รหัส	แซ่จีน	คำอ่าน
01	陳	ด่าน	16	郭	ก้วย	31	蔡	สั่ว	46	翁	อง
02	符	ผู่	17	梁	เหลี่ยว	32	唐	ถั่ง (เด่ง)	47	尤	หยิ่ว
03	韓	ห่าน	18	呂	ลู่	33	鍾	ตง	48	傅	โบ่ว (เบ่า)
04	林	หลิ่ม (เหล่ม)	19	曾	ตัน	34	胡	เอ่า	49	徐	สี่
05	雲	หุ่น (ห่น)	20	鄭	เจ้ง	35	歐	เอา (โอ)	50	魏	งุ่ย
06	吳	โหง่ว	21	許	โค่ว	36	史	เส่ (ต่าย)	51	高	เกา
07	黃	อ่ย	22	詹	เจียม	37	施	ตี	52	賴	ไล่
08	邢	เห่ง	23	何	โห่	38	趙	เจี้ยว (เจ้า)	53	洪	อ่าง
09	潘	พัว (ค้ว)	24	葉	เอียบ	39	姚	หย่าว	54	顏	หงั่น
10	馮	บ่าง	25	盧	ลู่	40	黎	โหล่ย	55	龐	ผั่ง
11	王	อ่วง (อุ่ย)	26	韋	บี่ (บุ่ย)	41	連	เหลี่ยน	56	孫	ตุน (ตน)
12	張	เดียว (เจียง)	27	蘇	โตว (เตา)	42	蔣	เจี้ยง	57	羅	โหล่
13	周	จิว	28	余	หยี่ (เส่)	43	鄧	เด่ง	58	朱	ตู
14	謝	เตี้ย	29	楊	หย่าง (เอี่ยว)	44	范	ฮ่ำ	59	莊	ตวง
15	李	หลี่	30	劉	เหล่า	45	彭	เผ่	60	伍	เง่า
									61	--	อื่นๆ

ภาพที่ 22 ตระกูลแซ่หรือนามสกุลคนจีนไหหนำ ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ (เครื่องหมายจุดสีแดง)

ตระกูลแซ่หรือนามสกุลของกลุ่มคนจีนไหหนำ (ไหหลำ) ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในปัจจุบัน

01. 陳 : ด่าน
02. 符 : ผู่
03. 韓 : ห่าน
04. 林 : หลิ่ม (เหล่ม)
07. 黃 : อ่ย
11. 王 : อ่วง (อุ่ย)
13. 周 : จิว
18. 呂 : ลู่

บทสรุป

การรวมกลุ่มทางสังคมเป็นสมาคมไหหนำนครสวรรค์นั้นสะท้อนให้เห็นถึงการรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ยึดมั่นหลักการความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่ชาวจีนไหหนำและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำที่จะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการศึกษา การกีฬา และดนตรีต่อลูกหลาน สงเคราะห์ด้านสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อการกุศลและสาธารณประโยชน์ที่สำคัญคือเพื่อการส่งเสริมด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของสังคม สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนภาพความสนใจและความสัมพันธ์ของสมาชิกในระดับเครือญาติและระดับองค์กร เกิดการประสานความร่วมมือของกลุ่มสมาคมและองค์กรในนครสวรรค์สร้างความเป็นชุมชนยึดถือความเชื่อธรรมเนียมปฏิบัติร่วมกันผสานประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนครสวรรค์ โดยสมาคมไหหนำนครสวรรค์เป็นกลุ่มคนที่เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ที่มีความสนใจร่วมกัน มารวมตัวกันเพื่อเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน โดยมีข้อบังคับ โครงสร้าง และกิจกรรมที่ชัดเจน สมาคมมีบทบาทสำคัญในสังคมนครสวรรค์ ได้แก่ 1. การส่งเสริมความร่วมมือสมาคมช่วยให้กลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน สามารถมารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงาน พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ 2. การพัฒนาสังคม สมาคมจัดและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาสังคม เช่น การกุศล การศึกษา สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ซึ่งเป็นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส พัฒนาทักษะความรู้ และสร้างสังคมนครสวรรค์ให้น่าอยู่ 3. กระตุ้นเศรษฐกิจ: สมาคมการค้า สมาคมผู้ประกอบการ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมธุรกิจ กระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างโอกาสทางธุรกิจ และเชื่อมโยงเครือข่ายทางการค้า 4. การเป็นตัวแทนกลุ่ม: สมาคมเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน สามารถเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และผลักดันนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา รักสัตย์. ผู้สัมภาษณ์ :25 4 2567.

จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว. 2550. *ดนตรีประกอบพิธีกงเตกไหหลำ: กรณีศึกษาคณะกงเต๊ก ด่านเฮงกุน (โกกุน)* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธัญประภา สัจจะประภา, วิเชียร ธัญธเนส, ธเนศ จิตสุทธิภากร, สมศักดิ์ พันาธรชัย, ณรงค์ศักดิ์ ด่านวุฒินันท์, อดิศร ประชาเลิศชัย, มนัส เบญจหิรัญศักดิ์ และเชิดชัย ภู่ขจร. (2552). สมาคมไหหนำนครสวรรค์.

ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดนครสวรรค์ เรื่องจดทะเบียนจัดตั้งสมาคม. (2550, 8, 30). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 732 ง. หน้า 83-84.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (15 เมษายน 2567). เข้าถึงได้จาก https://dictionary.orst.go.th/: https://dictionary.orst.go.th/

พรพรรณ จันทโรนานนท์. 2546. *วิถีจีน*. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น

พรปวีณ์ ทองด้วง. 2559. ประเพณีลอยเรือสำเภา ของชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนไหหลำ ณ หมู่บ้านวังส้มซ่า. สืบค้นจาก https://www.nuac.nu.ac.th/v3/?p=1379.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (บรรณาธิการ). สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ / G. William Skinner; ผู้แปล พรรณี ฉัตรพลรักษ์ ... [และคนอื่น ๆ].

ภัทรภร สุวรรณจินดา. (2560). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช.* วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มานะผล ภู่สมบุญ. 2566. อัตลักษณ์ไหหลำและศาลเจ้าจีนไหหลำในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก https://www.youtube.com/watch?v=mmuAoEJ4YIQ

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. (20 พฤษภาคม 2567). *ประวัติมูลนิธิ*. เข้าถึงได้จาก https://pohtecktung.org/: index.php?option=com_content&view=article&id=380&Itemid=228.

ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง. 2543. *จากอาสำถึงหยำฉ่า ตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม.* กรุงเทพฯ: ร้านนายอินทร์.

วิรัช พงศ์ฉบับนภา. (2565). สะพานเชื่อม สมุย-ขนอม เสียงจากคนสองฝากฝั่ง. มิติชน ปีที่ 45 ฉบับที่ 16220 หน้า 1

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศจีน ณ กรุงเทพฯ. (20 เมษายน 2567). เข้าถึงได้จาก https://cccbkk.org/great-food-on-the-island.

สุภรณ์ โอเจริญ (บรรณาธิการ). (2528). นครสวรรค์ : รัฐกึ่งกลาง รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. นงลักษณ์ [และคนอื่น ๆ].

สมชาย พัฒนาธรชัย. สัมภาษณ์ : 28 พฤษภาคม 2567.

สมเกียรติ ลิกขารักษ์สกุล. (2537). บทบาทของสมาคมไหหลำกับการผสมผสานทางวัฒนธรรมในสังคมไทย:กรณีศึกษาโรงเรียนไหหนำ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. รัฐศาสตร์ (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (7 มกราคม 2567). เข้าถึงได้จาก http://legacy.orst.go.th/?knowledges=วัฒนธรรม-๗-สิงหาคม-๒๕๕๕

สุชาติ แสงทอง, บรรณาธิการ. (2560). นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. นครสวรรค์ : หจก.ริมปิงการพิมพ์.

สุดารัตน์ ศรีอุบล. (2565). จีน. https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/165/ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

สุวิมล สมไชย, พิกุล ภูมิแสน, สำเร็จ อาจธะขันธ์ และ สนุก สิงห์มาตร. 2566. การจัดการวัฒนธรรมสู่แนวคิดการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3 (6): 1035-1048.

เหนือขวัญ บัวเผื่อน. (2021). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางรถม้าสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาจีน.* เข้าถึงได้จาก: https://harrt.in.th/handle/123456789/3500.

อคิน รพีพัฒน์. 2551. วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของตลิฟฟอร์ด เกียร์ซ. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).)

อภิชัย พันธเสน. (2546). การประยุกต์พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภาคผนวก

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

ที่มาของโครงการ

จากสถานการณ์ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และของจังหวัดนครสวรรค์ นำมาสู่ฐานคิด และเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวมผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ภูมิภาค และนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมและสำนึกท้องถิ่นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบสร้างสรรค์ และต่อยอดการจัดการทุนและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมสู่นโยบาย Soft Power ของจังหวัดนครสวรรค์

ความสำเร็จของการทำงานโครงการ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ นักวิจัย จากสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และแผนความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการ

1. การจัดเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มเครือข่ายประชาคม
3. การจัดเวทีนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม โดยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายคณะทำงานเชิงบูรณาการศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นร่วมกับภาครัฐ ภาคสถาบันการศึกษาและภาคีสมาคมองค์กรจีน

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิถีวัฒนธรรมจีน โดย รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง และคณะ

2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านอาหาร โดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

3. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านศิลปะการแสดง โดย ผศ.ภัทธิรา จันทร์ดี สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

4. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาเส้นทางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน โดย อ.เจนจิรา เงินจันทร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

5. ฝ่ายจัดทำวิดีทัศน์งานสารคดีส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย นายชัยสิทธิ์ ผลเสวก และคณะ

6. ฝ่ายออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ผังเมือง โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด และคณะ

7. ฝ่ายพัฒนาและจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ ศิริโสม ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะ

8. ฝ่ายแปลภาษาต่างประเทศ โดย ผศ.ดร.ดาเรศ นฤมล หัวหน้าสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

ผลผลิตของโครงการ

1. นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power จำนวน 10 นวัตกรรม
2. เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม จำนวน 1 ระบบ
4. คู่มือแหล่งเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมจีน จำนวน 10 เล่ม
5. วิดีทัศน์/สารคดีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 11 ตอน
6. การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม
7. MASTER PLAN การออกแบบเมืองสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างน้อย จำนวน 1 ต้นแบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา คณะทำงานองค์กร และประชาชนเกิดความรักและหวงแหนตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-จีน ในการพัฒนาเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

2. เป็นเวทีสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการทำงานบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างคณาจารย์นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ตลอดจนขับเคลื่อนงานตามพันธกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

3. จัดทำข้อมูลเชิงนโยบายเสนอต่อผู้บริหารในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเป็นเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

4. มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีนที่ได้รับความนิยม และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

5. มีคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และนำมาสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนย่านตลาดเก่า จังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จนนำไปสู่ความเป็น “เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” ของ “นครสวรรค์” นั้น ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่ขับเคลื่อนจากความร่วมมือหรือการบูรณาการความรู้ความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของนครสวรรค์ และบันทึกไว้ให้กลายเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ และนำไปสู่การ “พลิกฟื้น” “ถ่ายทอด” และ ต่อยอด” ให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม

กิจกรรม : สำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การเป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรม และจัดทำหนังสือและบทความภาษาไทย-อังกฤษ-จีน

กิจกรรมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล

รายงานผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

(เดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ.2567)

วันเดือนปี : วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 16.00-18.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมคณะทำงานเข้าพบ นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบุคลากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประชุมเตรียมงาน วางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่นครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับกลุ่มจีน 5 ภาษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เมืองสู่วิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับคุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนไหหนำ”

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา เข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณี “เจ้าแม่กวนอิมเปิดทรัพย์” เพื่อสังเกตการณ์ในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.3-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับนางสาววรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ พร้อมคณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะ และรศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : เข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คณะสิงโต 5 ภาษา, กรรมการเถ่านั้ง ปี 109, คณะมังกรทอง กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว” ในกิจกรรมวันฝึกซ้อม เตรียมจัดงานเฉลิมฉลองรางวัลโหงวซก

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกา และคณะ ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา” ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล บันทึกเทปถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำทีมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าพบ นายศิลป จันทวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เชิญคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมงานฉลองรางวัล ASIA Pinnacle Awards ประเภทรางวัล Best Parade “โหงวซก” ชมกิจกรรมการแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน 5 ภาษา เช่น การแสดงกลองแห่งความสามัคคีที่ตีพร้อมกัน 5 ใบ และการเชิดสิงโตพร้อมแสงสีเสียง

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมพร้อมคณะทำงาน และนายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว พร้อมชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมศาลาประชาคมเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณาจารย์ คณะทำงานเก็บข้อมูล ร่วมกับนายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน“กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูล

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านกิจกรรมของคณะทำงานกรรมการศาลเจ้าพ่อชุมแสง

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-15.00 น.

สถานที่ : 239 ถนนสวรรค์วิถี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ดร.ชเล คุนาวงศ์ เจ้าของบริษัท องศาสถาปานิก จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ร่วมหารือเก็บข้อมูลความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของกลุ่มศาลเจ้า สมาคม ตลอดจนศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว เชิญคณะทำงาน เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานประจำปีประเพณีลอยเรือเสาเภาสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนเก้าเลี้ยว เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพพิธีกรรมลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ โดยทีมงาน Thai PBS
- อาหารกลุ่มคนไหหนำ บะหมี่โกโฮ่ง, ขนมอีบั๊ว, ขนมเหลี่ยงหุ้น, ขนมข้าวฟ่าง, ขนมนวลแห้ว
- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร เหลี่ยงหุ้น นวลแห้ว

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ) อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี เก็บภาพถ่ายอาหารไหหนำที่ร้านข้าวมันไก่โกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ)

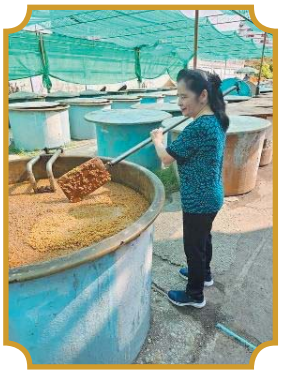

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : โรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ ถ.มาตุลี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ เก็บภาพถ่าย การผลิตเต้าเจี้ยวจี้แซของอร่อยในนครสวรรค์

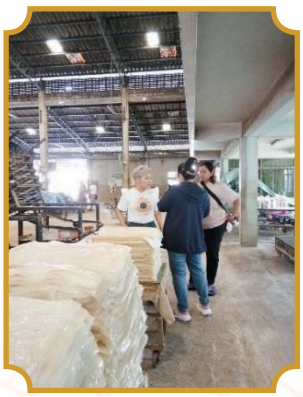

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิพัฒน์เจริญ ถ.นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS ที่โรงงานพิพัฒน์เจริญ ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นบะหมี่สด และวุ้นเส้น

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ ประธานกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ พร้อมทั้งคณะกรรมการจัดการของศาลเจ้าฯ ให้คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และทีมงาน Thai PBS ร่วมเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพศาลเจ้าฯ ถ่ายทำการแสดงดนตรี รำถ้วย โดยทีมงาน Thai PBS
- สัมภาษณ์ความต้องการการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศาลเจ้าฯ และสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 19 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณวรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยทีมงาน Thai PBS เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม เก็บภาพการทำขนม อั่งถ่อก้วย, กุยช่าย, และขนมเทียน

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊ และทีมงานเอ็งกอพะบู๊ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อถ่านทำสารดี เก็บภาพ โดยทีมงาน Thai PBS

- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร, ถ่ายทำสารคดี แต่งหน้าเอ็งกอ, การแสดงพะบู๊, และขนมเทียนชุมแสง ร้านเฮียตี๋ เจ้เข

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ และคุณนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และถ่ายทำสารคดีเก็บภาพถ่าย หัวสิงโตกว๋องสิว โดยทีมงาน Thai PBS และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการศาลเจ้า ในกิจกรรมปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีศาลเจ้าแม่หน้าผา และสัมภาษณ์คณะกรรมการ โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ เชิญเข้าร่วมทำบุญประจำปีของสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน นำทีมโดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ทำสารคดี ถ่ายภาพนิ่งอาหารกลุ่มคนจีนฮากกา นครสวรรค์

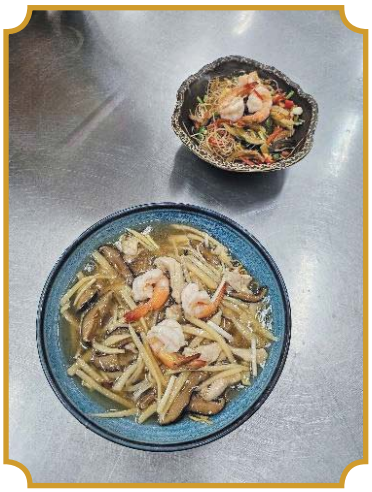

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีการทำอาหารของชาวจีนฮกเกี้ยน และกวางตุ้ง วิถีวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะกรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ร่วมกับทีมงาน Thai PBS จัดเวทีสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเรื่องการก่อตั้งและภารกิจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.00-09.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงานร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ กับผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูล และสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ถ่ายทำอาหารกลุ่มคน ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เก็บภาพถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-10.00 น.

สถานที่ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด หรือร้านบะจ่างแม่หมอกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บภาพ ถ่ายทำสารคดี การทำอาหารบ๊ะจ่าง โดยทีมงาน Thai PBS

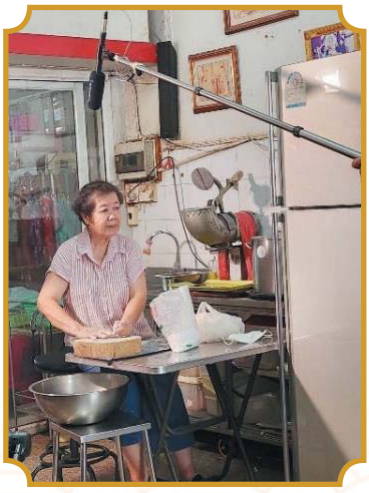

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 11.00-12.00 น.

สถานที่ : ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว หลังวัดนครสวรรค์ ถ.โกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : แม่มานี แซ่ตั่น (เจ้เนี้ยว) ผู้ประกอบการ ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการบันทึกการถ่ายทำสารคดี การทำขนมบั่วเกี้ยะ โดย ทีมงาน Thai PBS

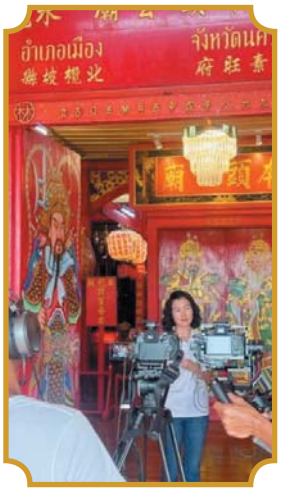
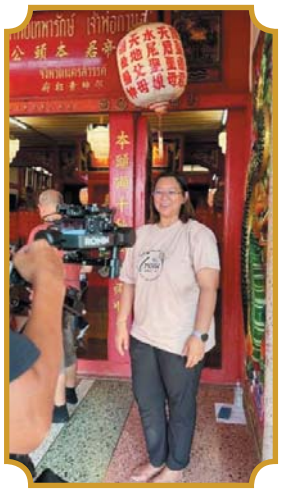

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน - ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะทำงานฝ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

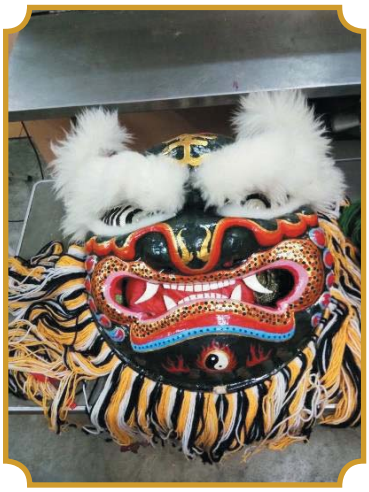
เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมกับคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับภารกิจของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-20.00 น.

สถานที่ : คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ (หน้าผา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวรพล ภัทราคณานนท์ (ลุงไหล) หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน ประกาศเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : อาคารเรียนคหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ อาจารย์นารีรัตน์ บุญลักษณ์ อาจารย์ทศพร โพธิ์เนียม และอาจารย์รังสิตา จันทร์หอม ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายบดินทร์ เกษมศานติ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน หารือและขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดกิจกรรมเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีนที่ตรอกซุนหงษ์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทาง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน และนำเสนอ Master plan และความก้าวหน้าของโครงการฯ โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 16.15-18.30 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือร่วมกับ รศ.ดร.สุชาติแสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ นางเบ็ญจมาศ บุญเทพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เรื่องเตรียมการลงพื้นที่พบปะประชาชนที่ ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 18.30-19.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมสมาคมไหหนำ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน พร้อมกับทีมคณะทำงาน พบปะประชาชนในพื้นที่ ตามโครงการถนนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตรอกชุนหงษ์ ตรอกรองเท้า ตรอกธนาคารกรุงไทย เพื่อเป็นแนวทางเลือกสถานที่จัดงานกิจกรรม

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมเทวาภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และคณะ บุคลากรจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และนายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประชุมเชิงปฏิบัติการหารือ เรื่องวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการจัดงานถนนวิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ที่ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 15.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ, รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นางสาวรัตนา สรภูมิ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, นางเบ็ญจมาส บุญเทพ วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์, ว่าที่ร้อยตรีณรงชัย จินดาพันธ์ นายอำเภอเมืองนครสวรรค์, นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์, นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการหารือและติดตามความคืบหน้าในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยจะมีการจัดกิจกรรมประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมเปิดงานเทศกาลศิลปะการแสดงวัฒนธรรมจีน “ตรอกชุมหงษ์” ถนนแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน อาหารจีน 5 ภาษา ระหว่างวันศุกร์ ที่ 23 และวันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม 2567 ณ ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-10.30 น.

สถานที่ : เลิฟลี่ สตูดิโอ นครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณะทำงานในโครงการฯ ประชุมหารือเตรียมสถานที่จัดงานกิจกรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน กับสำนักงานวัฒนธรรมนครสวรรค์, นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์, คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกับคณะทำงานในโครงการฯ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมทีมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนางเบ็ญจมาส บุญเทพ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และคณะ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-13.30 น.

สถานที่ : โรงแรม 42C The Chic Hotel ถ.นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : พิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน รมช.กระทรวงมหาดไทย นายชาดา ไทยเศรษฐ์ เป็นประธานเปิดพิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยมีนายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวถ้อยแถลงกิจกรรม พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร อาจารย์ เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้แทนสมาคมองค์กรจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะสื่อมวลชน และตัวแทนนักเรียน ร่วมให้การต้อนรับ

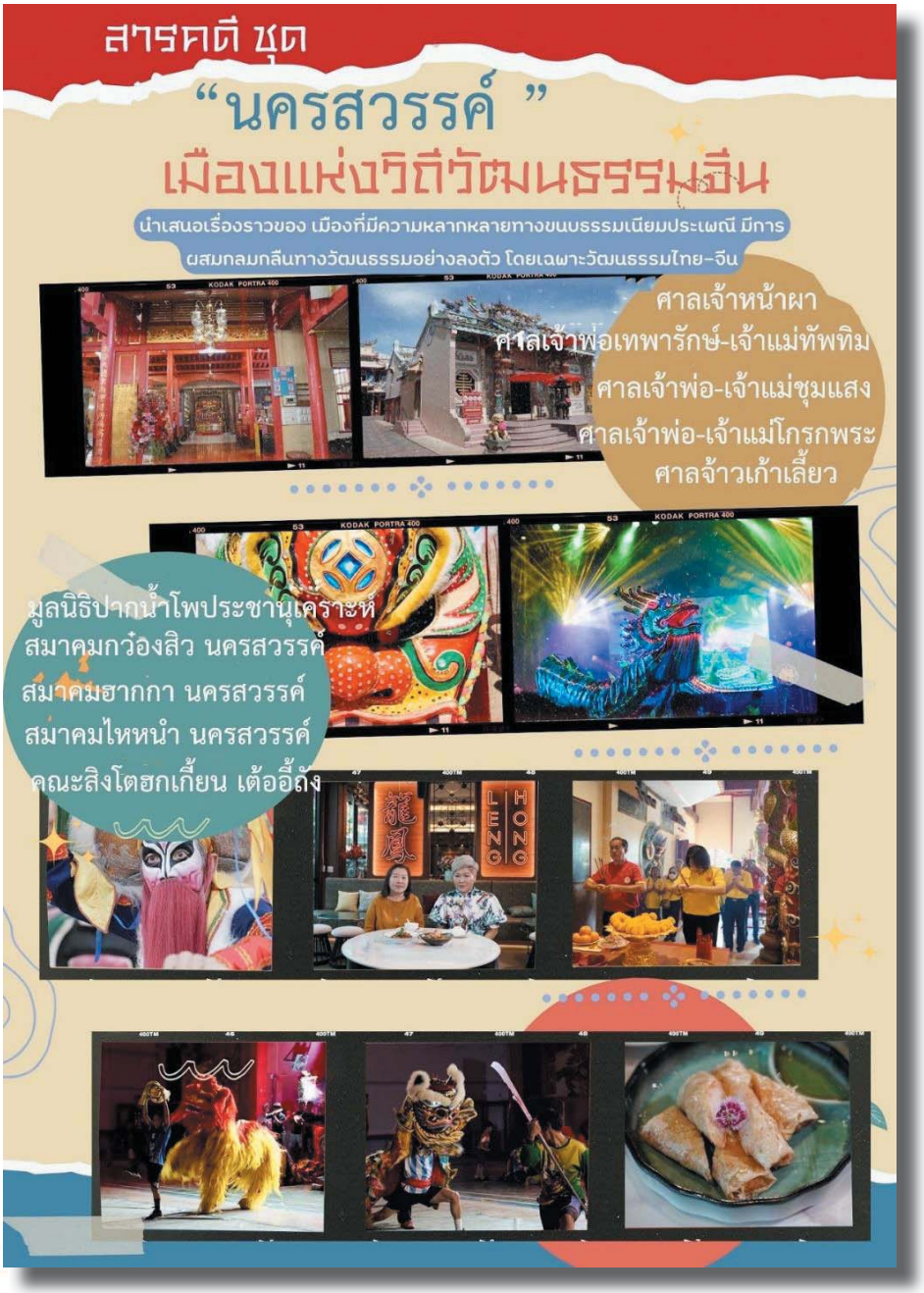
วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30 น.-13.00 น.

สถานที่ : รายการเช้าวันใหม่ Thai PBS กรุงเทพฯ

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ประชาสัมพันธ์ถ่ายทำออกสื่อ รายการเช้าวันใหม่ ทางช่อง Thai PBS นำเสนอเรื่อง นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ โดย คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงาน ร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ และ ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power
นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

Nakhon Sawan Hainanese Association
สมาคมไหหนำนครสวรรค์
海南会馆

วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีน และศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา
2. เพื่อออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะทำงานลงพื้นที่และดำเนินการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีนและศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ → นำข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นที่ได้มาออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของ จังหวัดนครสวรรค์ → ทดลองผลิตนวัตกรรมอาหารจีนต้นแบบ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสามารถนำไปผลิตเชิงพาณิชย์ได้

ไอศกรีมน้ำตาลสด

หน้าสิงโตกว่องสิวและศาลเจ้าแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนโดยผ่านสิงโตกว่องสิว และนำวัตถุดิบจากน้ำตาลสดเกษไชยที่เป็นเอกลักษณ์ของนครสวรรค์ มาสร้างอัตลักษณ์อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์อย่างลงตัว ซึ่งมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีจุดสนใจ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์ใหม่ - เอกลักษณ์ใหม่

จิ๋วรุ้นไหหลำ
(รุ้นบัวเกี๊ย, รุ้นเหลียงฮุ้น)
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนไหหลำ โดยนำขนมหวานของไหหลำที่นิยมในจังหวัดนครสวรรค์ คือ บัวเกี๊ยและขนมไหหลำที่หากินได้ยาก คือ เหลี่ยงฮุ้น ซึ่งมีอัตลักษณ์ในรสชาติและวิธีการรับประทานคือขนมหวานใส่น้ำแข็งมาพัฒนาในรูปแบบ “รุ้นไหหลำ” (รุ้นบัวเกี๊ยและรุ้นเหลียงฮุ้น)

อัตลักษณ์เดิม -เอกลักษณ์ใหม่

อั่งถ่อก้วยจิ่ว
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
วัฒนธรรมอาหารจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ นำวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจีนแต้จิ๋วมาร่วมในงานเทศกาลประจำปีของศาลเจ้ามาอย่างสม่ำเสมอเมนูอาหารแต้จิ๋วที่จำหน่ายในชุมชนและเป็นที่นิยม คือ กุ่ยช่ายและอั่งถ่อก้วย เป็นขนมที่นำมาใช้ในพิธีไหว้ต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ “อั่งถ่อก้วยจิ่ว” นี้ ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมทุกประการ เพิ่มนวัตกรรมด้านรูปแบบในการบริโภคให้สะดวกในการรับประทานโดยลดขนมให้เล็กลง กินได้ทั้งชิ้นใน 1คำได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

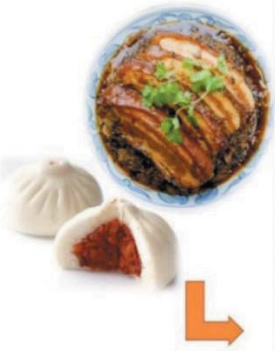
คุกกี้เอ็งกอ
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงมีวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเอ็งกอ (จีนแต้จิ๋ว) จึงมีการอนุรักษ์การวาดหน้าเอ็งกอทั้ง 108 หน้าไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เพื่อเป็นการสืบสานลายหน้าเอ็งกอชุมแสงให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบนวัตกรรมอาหารจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุกกี้เอ็งกอ โดยวาดหน้าด้วยน้ำตาลไอซิ่งลงบนคุกกี้หลากรสชาติ ซึ่งลวดลายบนหน้าคุกกี้ได้คัดลอกมาจากเอ็งกอชุมแสงที่บันทึกไว้

สามารถเป็นกิจกรรม Workshop ให้ผู้สนใจวาดหน้าเอ็งกอบนคุกกี้ของตัวเอง

อัตลักษณ์ใหม่ - นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

ชาลาเปาไส้เคาหยก
วัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ)
และจีนกวางตุ้ง

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานวัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ) และจีนกวางตุ้งเข้าด้วยกัน ซึ่งนำเมนูเคาหยกของจีนฮากกา และ ชาลาเปาของจีนกวางตุ้งมาบูรณาการจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมอาหารชาลาเปาไส้เคาหยก

เคาหยกหรือสามชั้นตุ๋นผักกาดดองแห้ง มีกรรมวิธียุ่งยากในการทำหลายขั้นตอน นิยมรับประทานกับข้าว เมื่อนำมาทำในรูปแบบชาลาเปาก็ยังคงอัตลักษณ์รสชาติเดิมที่คล้ายกับการรับประทานเคาหยกกับข้าวสวย แต่สร้างเอกลักษณ์ใหม่ในการรับประทานเมนูนี้ ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการรับประทานเมนูนี้ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน

1. ข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่น 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

2. นวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

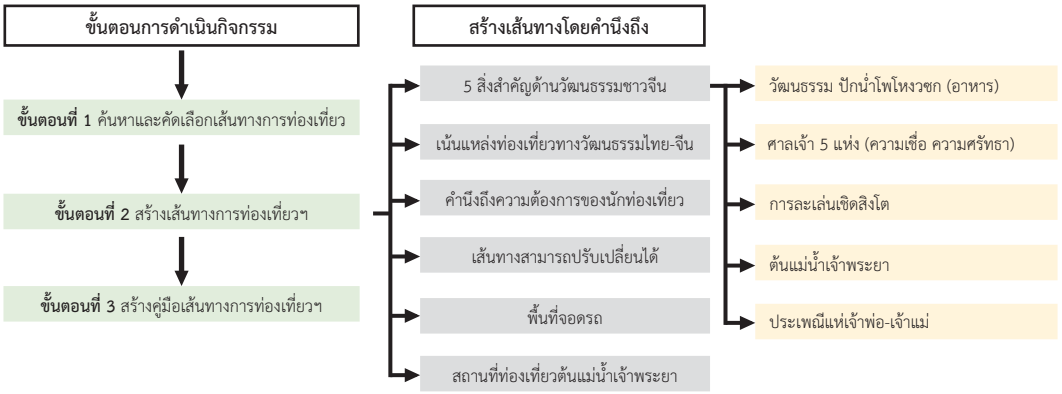
วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายจังหวัด ภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาและออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ผลการดำเนินกิจกรรม

5 เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ชื่อเส้นทาง ที่ 1 : เส้นทางเพิ่มพูน มั่งมี บารมี เสริมสุขเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : 1.ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม 2.ศาลเจ้าแม่หน้าผา
3.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 4.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ
5.ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

เส้นทาง ที่ 2 : เชิด 4 สิงห์ 1 เสือเมืองสวรรค์

จุดสนใจ : คณะเสือทองไหหนำ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม /
คณะสิงโตฮกเกี้ยน (เต้ออี้ถัง) ณ มูลนิธิเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (หน้าผา)

เส้นทาง ที่ 3 : เส้นทาง ย่ำยลย่าน ปากน้ำโพ

จุดสนใจ : ย่านการค้าเมืองปากน้ำโพ ร้านอาหารย่านถนนโกสีย์ ตลาดริมน้ำนครสวรรค์
วัดนครสวรรค์ หอศิลป์นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
(นั่งเรือข้ามฟาก) พาสาน อาคารสัญลักษณ์ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ศาลเจ้าแม่หน้าผา บึงบอระเพ็ด

เส้นทาง ที่ 4 : เส้นทางสานวัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก

จุดสนใจ : เส้นจัดงานตรุษจีนนครสวรรค์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
- งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- งานประเพณีแห่จ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
- งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

เส้นทาง ที่ 5 : เส้นทางล่องสายน้ำ ตามวิถีเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : ท่าเรือ และต้นแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำสองสี)
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
วัดเกาะหงษ์ (แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)
ร้านอาหารแพริมแม่น้ำ

คู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวนครสวรรค์ 5 เส้นทาง วัฒนธรรมไทย-จีน

นวัตกรรม “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

“Chinese Cup Dance” Hainan Nakhon Sawan Association

รำถ้วยจีนไหหนำ “พะเจียงบั่ว” เป็นศิลปะการร่ายรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “ชาวจีนไหหนำ” ซึ่งนักแสดงชาวจีนไหหนำ ได้ถ่ายทอดศิลปะการร่ายร่ำนี้ให้กับชาวจีนไหหนำเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2510 เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต่อจากนั้นชาวจีนไหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ “เจ้าพ่อ-เจ้าแม่” และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย “ชาวจีนเชื้อสายไหหนำนครสวรรค์” ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้มีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม “การร่ายรำถ้วยจี” นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

สำหรับกระบวนการถ่ายทอดการแสดง “รำถ้วยจีน” มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงรำถ้วยจีนไหหนำแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้รำถ้วยจีนขึ้น จากการนำ ศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

องค์ประกอบการแสดง “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

1. อุปกรณ์ ประกอบไปด้วยการใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1. จาน/ตะเกียบ 2. ถ้วยตะไล 3. ลำไม้ไผ่

2. เครื่องแต่งกาย นักแสดงทั้ง 3 คน จะสวมเครื่องแต่งกายคละสี ดังนี้
   นักแสดงคนที่ 1 (ถือจาน/ตะเกียบ) เครื่องแต่งกายสีเหลือง
   นักแสดงคนที่ 2 (ถือถ้วยตะไล) เครื่องแต่งกายสีชมพู
   นักแสดงคนที่ 3 (ถือลำไม้ไผ่) เครื่องแต่งกายสีเขียว

3. การแต่งหน้า ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ นักแสดงทั้ง 3 คน มวยผมและติดดอกไม้ทั้งสองข้างตามสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง

4. เครื่องดนตรีประกอบการใช้วงดนตรีจีนบรรเลงสดประกอบการแสดง

5. ท่ารำและการสื่อความหมาย ในการแสดงรำถ้วยจีนจะแบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน มีลีลาการร่ายรำที่สอดคล้องไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง “รำถ้วย” โดยนักแสดงคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน นักแสดงคนที่สอง ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง นักแสดงคนที่สามใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง “กรุ๊งกริ๊ง”

ในกระบวนท่ารำบางท่า ก็สื่อถึงนัยสำคัญบางประการ เช่น ท่าพายเรือ แสดงถึงการคมนาคมหรือการค้าขายทางเรือของคนในสมัยก่อน โดยสร้างสรรค์ท่ารำผ่านการใช้อุปกรณ์และลีลาในการแสดง ดังนี้

ท่ารำ	อธิบายท่ารำ	หมายเหตุ
ท่าพายเรือ 	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายถือตะเกียบ ขวาถือจาน **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	ลักษณะของท่าพายเรือ นักแสดงจะมีการวาดมือไปด้านหน้าพร้อมกับถ่ายน้ำหนักโน้มตัวไปด้านหน้า และกลับมาที่เดิม เปรียบเสมือนลักษณะของการพายเรือ
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** ซ้ายและขวาถือถ้วยตะไล **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** จับลำไม้ไผ่โดยการคว่ำมือทั้งสองข้าง **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	

“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

“Eng Kor” Godfather-Goddess Chum Saeng

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติและมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่า ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาว มีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ ซือไน่อาน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทมาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของ ซือไน่อาน จึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือ ผู้เขียนนิยายเรื่อง สามก๊ก อันลือชื่อนั่นเอง “ซ้องกั๋ง” เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของ สามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้า

อำพรางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอ มีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทย

ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหน จะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่ว อันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวน ผู้แสดงที่วิ่ง ผ่าน ไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้า ขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่นโดย นายคอซัว แซ่เตีย เมื่อพ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

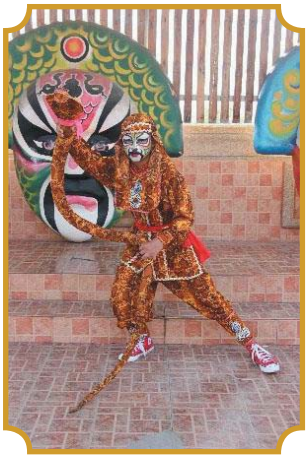
“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการ ถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้น จากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

ท่าทางในการแสดงเอ็งกอ

ท่าทางของการแสดงเอ็งกอดูผึ่งผายห้าวหาญ การแสดงเอ็งกอเมื่อได้ผ่านการแสดงและการเผยแพร่อย่างกว้างขวางก็ได้ค่อย ๆ มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่เพียงได้รักษาท่วงทำนองเก่าแก่ไว้ ยังพัฒนาเป็นหลายประเภท เช่น การแบ่งเป็นจังหวะช้า จังหวะกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งต่างมีลักษณะพิเศษของตน จังหวะช้านั้นมีท่ารำมั่นคง ช้า ๆ เรียบ ๆ สร้างความรู้สึกเบิกบาน สวยงาม สามารถทำการแสดงให้เห็นจิตใจส่วนลึกของตัวละครได้อย่างเต็มที่ ท่ารำจังหวะกลางเด็ดเดี่ยวมีพลังคล่องแคล่วปราดเปรียว จากลักษณะท่าทางโดยรวมนี้มาแสดงออกให้เห็นถึงพลัง และอานุภาพ ท่ารำ จังหวะเร็วก็จะมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและเร้าใจ ยิ่งประกอบกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทำให้เพิ่มอรรถรสมากยิ่งขึ้น

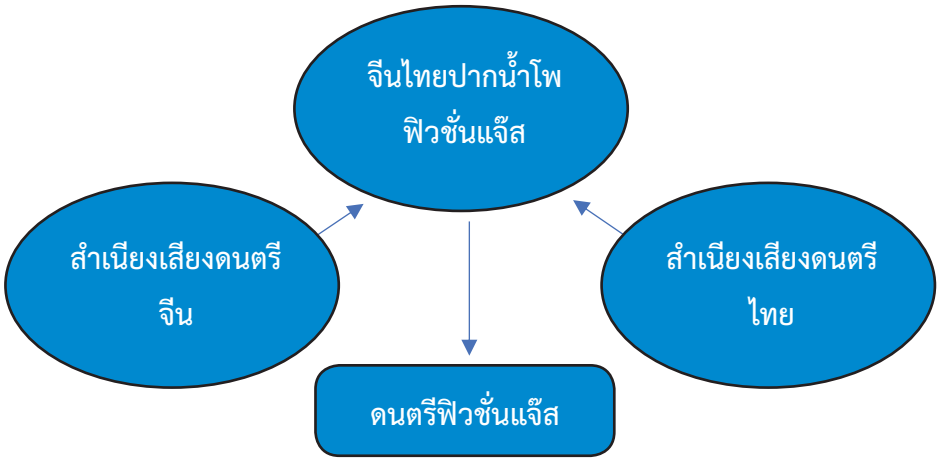

นวัตกรรมทางดนตรี นครสวรรค์เมืองจีนแห่งที่สอง
ชื่อผลงาน บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่นแจ๊ส
(The composition “Chinese-Thai Pak Nam Pho” Jazz Fusion)

ผลงานบทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น ได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อยู่ใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทเพลงจีน และวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน โดยผู้ประพันธ์ใช้หลักการสร้างสรรค์ทำนองในสำเนียงเสียงดนตรีจีน และเลือกใช้เครื่องดนตรีจีน คือ เอ้อหู (erhu) ในการดำเนินทำนองหลัก เพื่อเสริมแรงของจินตนาการในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เครื่องดนตรีโซบราโนแซ็กโซโฟน (Soprano saxophone) แทนเสียงปี่จีน และ เปียโน (Piano) แทนเสียงเครื่องดนตรีกู่เจิง เสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส โดยมีหลักการแนวคิด ดังนี้
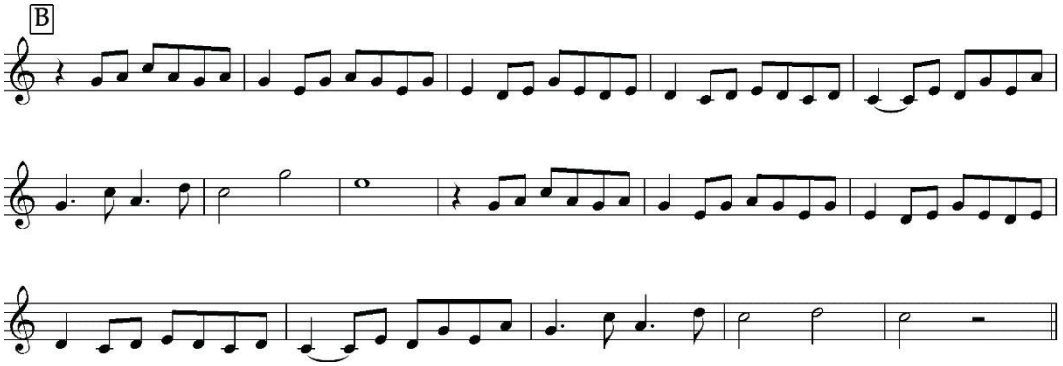
หลักการแนวคิด

ภาพกรอบแนวคิด

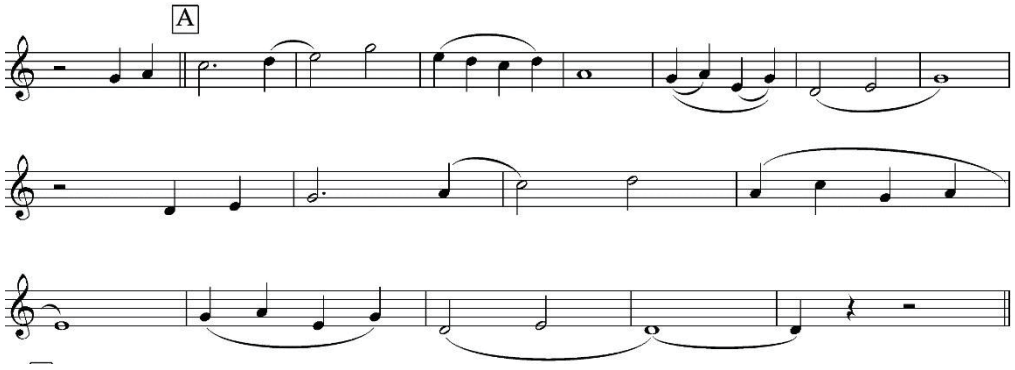
บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น มีการนำเสนอเป็น 2 กระบวน ดังนี้

กระบวนที่ 1 จีนไทยหลอมรวม
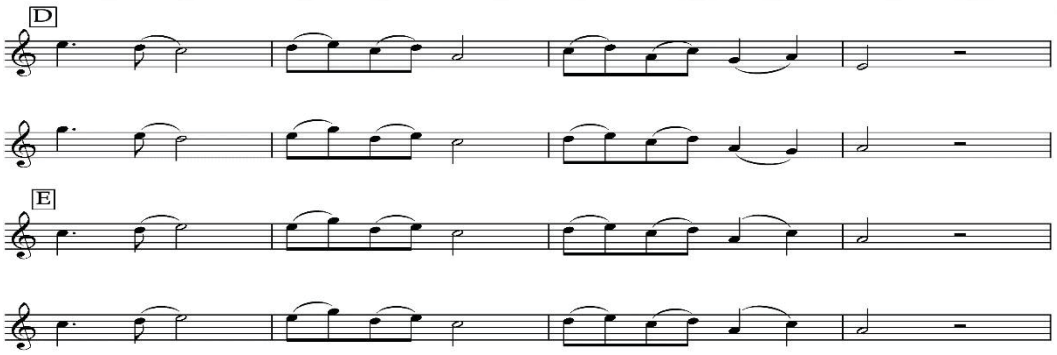

จีนไทยหลอมรวม

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน เอ (A) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง ซี เพนทาทอนิกแบบเมเจอร์ (C major Pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อพยพเดินทางมายังเมืองปากน้ำโพ ทางเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และท่อน บี (B) ใช้สำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มคนไทยที่มีวิถีการดำเนินชีวิตในเมืองปากน้ำโพ

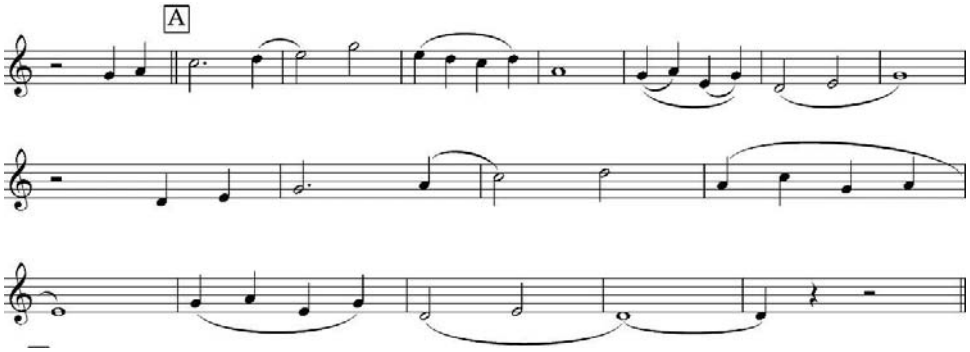
กระบวนที่ 2 จีนถิ่นปากน้ำโพ

จีนถิ่นปากน้ำโพ

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน ดี (D) และ อี (E) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย ได้หลอมรวมวิถีวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของสองชาติพันธ์ในเมืองปากน้ำโพ แต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์จีนดั้งเดิม

บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น เป็นบทประพันธ์ ที่นำเสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส นอกจากกระบวนทั้ง 2 กระบวนแล้วยังมีการอิมโพรไวเซชั่น (Improvisation) ซึ่งได้สอดแทรกไปในแต่ละกระบวน โดยมีการวางแนวทางในการอิมโพรไวเซชั่น โดยอ้างอิงจากทำนอง การดำเนินคอร์ด และกระสวนจังหวะ บนหลักการของสำเนียงเสียงจีน และสำเนียงเสียงไทย

ฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่งดงามและน่าภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ มีเป้าหมายหลักในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า สมาคม และศิลปะวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

ฐานข้อมูลนี้เปิดโอกาสให้กับทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

ข้อมูลที่ถูกรวบรวมในฐานข้อมูลนี้ครอบคลุมถึงประวัติ และกิจกรรมของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของความศรัทธาและพิธีกรรมทางศาสนา สมาคมและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมจีน รวมถึงศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการแสดง และนวัตกรรมอาหาร ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและประเพณีของชาวจีนในนครสวรรค์

นอกจากนี้ โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและจีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม การสร้างฐานข้อมูลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญ

การเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราอย่างยั่งยืน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ ด้วยการเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลนี้ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่าและสำคัญต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง โดยทุกท่านสามารถเข้าใช้งานฐานข้อมูลได้ที่เว็บไซต์ https://nscc.nsru.ac.th

โครงการการวางผังพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองนครสวรรค์

Master Plan Nakohn Sawan

หลักการและเหตุผล

“นครสวรรค์” เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่สามารถสืบค้นย้อนหลังกลับไปได้อย่างยาวนาน หลักฐานบ่งชี้การอพยพของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่สำหรับการดำรงชีพ โดยเฉพาะชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงเวลาที่สถานะ “รัฐกึ่งกลาง” ของนครสวรรค์รุ่งเรืองในแง่เศรษฐกิจ ทำให้ระบบการค้าแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมเข้ามา นครสวรรค์กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญต่าง ๆ การขยายตัวทางการค้านี้เองเป็นผลให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในนครสวรรค์ในฐานะรัฐกึ่งกลาง ในพ.ศ.2447 ตัวเลขชาวจีนในนครสวรรค์โดยประมาณเชื่อว่ามีมากถึง 6,000 คน ซึ่งในเวลานั้นนครสวรรค์เป็นจังหวัดอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ และภูเก็ตที่มีคนจีนอาศัยอยู่

ชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และ ฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มใหญ่นี้มีรากฐานการดำรงชีพแบบจีนดั้งเดิม ทั้งในด้านวิธีการดำเนินชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อในการไหว้เทพเจ้า

ศาลเจ้าจึงมีความสำคัญสอดกล้องกับวิถีชีวิตของชุมชุนชาวจีนเป็นอย่างมาก รวมทั้งชาวจีนยังมีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิชุมชนชาวจีนตามกลุ่มภาษา เพื่อการช่วยเหลือ ต่อยอดและพัฒนาวิถีชุมชนจีนอีกด้วย ทั้งหมดเป็นผลก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

“โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้นครสวรรค์เป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” จึงเกิดขึ้นเพื่อตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการฟื้นอัตลักษณ์ของชาวจีนในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมการพลิกฟื้นมรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อดำเนินการออกแบบวางผังอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) ซึ่งจะเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล

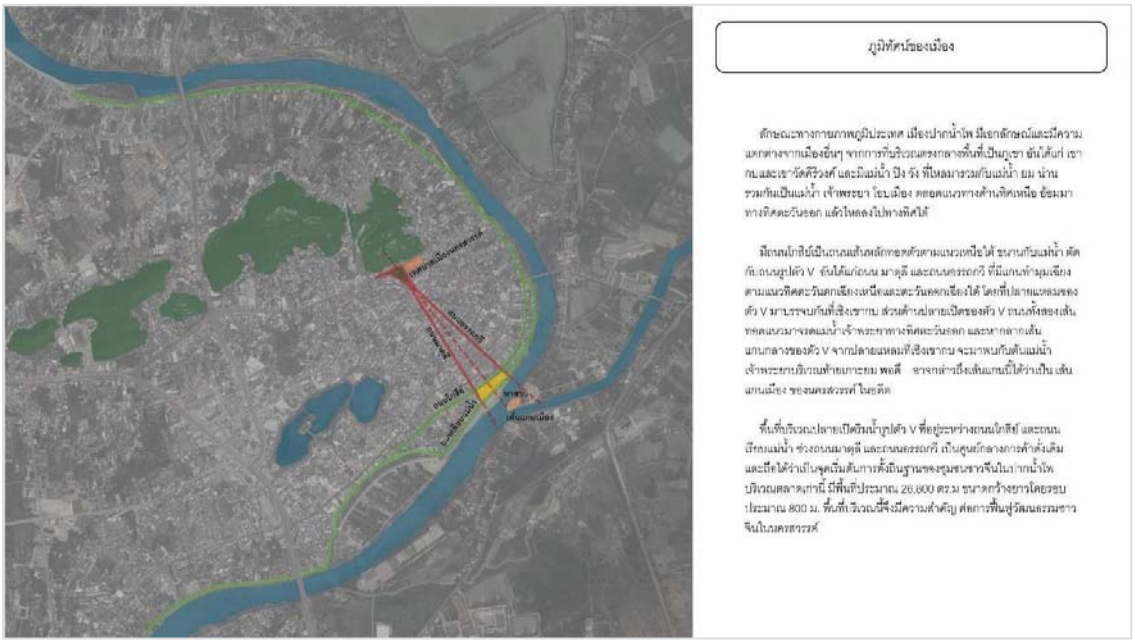
การท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวในมิติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ พัฒนาและพลิกฟื้นอัตลักษณ์ แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในชุมชนนครสวรรค์ ให้สามารถสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนา

- การฟื้นฟูอัตลักษณ์วิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ควบคู่กับการพัฒนาชุมชน
- ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชน

ศาลเจ้าและ สมาคมจีน

ชุมชนจีนในนครสวรรค์ประกอบด้วย 5 เชื้อสาย ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหน่ำ จีนฮกเกี้ยน จีนฮากกา และจีนกวางตุ้ง

มีการจัดตั้งเป็นสมาคม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปี เพื่อธนูรักษ์วัฒนธรรมของตน มีการสร้างศาลเจ้าที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา กระจายตัวไปทั้งในเขตเมืองส่วนกลาง และพื้นที่รอบนอก ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีจุดเด่นและมีคุณค่าแก่การแวะเยือน เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีนจะมีการรวมตัวกัน ร่วมกันจัด ขบวนแห่เจ้าใหญ่ประจำปี

ตำแหน่งที่ตั้งศาลเจ้า 5 แห่ง และสมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง

1. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
10 ถนน แสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง นครสวรรค์ 60120

2. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว
ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์ 60230

3. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ นครสวรรค์ 60170

4. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
ตำบลนครสวรรค์ออก แควใหญ่ 469 อำเภอเมือง นครสวรรค์ 60000

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
200/3 ถนน สวรรควิถี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง นครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

2. สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์
รอยมาตุลี 7 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

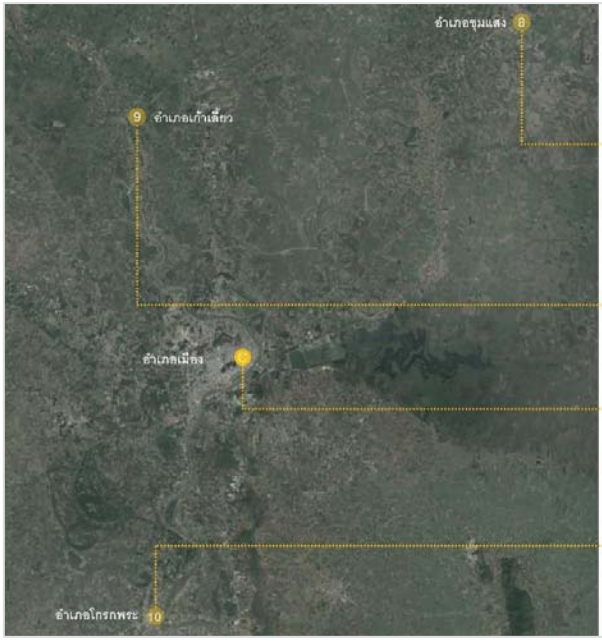
3. สมาคมไหหนำนครสวรรค์
ถนนธรรถกวี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

4. สมาคมฮากกานครสวรรค์
151 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้อยี่ยัง
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

ศาลเจ้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างอำเภอ

8. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

9. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

สมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง ในเทศบาลเมือง
ศาลเจ้า 2 แห่ง ในเทศบาลเมือง

10. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารสมาคม ศาลเจ้า และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 เชื้อสาย อันได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ (จีนฮากกา) สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (จีนกวางตุ้ง) สมาคมไหหนำนครสวรรค์ (จีนไหหนำ) มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (จีนแต้จิ๋ว) ศาลเจ้าแม่หน้าผา (จีนฮกเกี้ยน) ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประเด็นคือ

1. แผนพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพลิกฟื้นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. แผนพัฒนาและออกแบบวางผังอาคาร เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการจัดแสดงวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์ ทั้ง 5 กลุ่มภาษา ไว้ในสถานที่เดียวกัน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3. แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนให้แก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนผลการสัมภาษณ์ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- สมาคมไม่มีพื้นที่ ที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องประชุม ห้องรับรอง หรือพื้นที่จัดเก็บและแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเชิดสิงโตและมังกร อีกทั้งสถานที่ฝึกซ้อมที่จำกัดและห่างไกลจากชุมชน การเดินทางที่ไม่สะดวก ทำให้การดำเนินกิจกรรรมทำได้อย่างยากลำบาก

- เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ตั้งของศาลเจ้าบางแหล่งยังมีความซับซ้อน และทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสับสนได้

- ความแออัดในบางช่วงเวลาของผู้เข้ามาเยี่ยมชม เนื่องจากมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาในพื้นที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมากทำให้อาจจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับ

- เกือบทุกสมาคมมีความเห็นตรงกันในเรื่องการรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวจีนทั้ง 5 ภาษาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวควรจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาวจีนแต่ละภาษา ณ สถานที่ดั้งเดิมนั้น ๆ การพัฒนาและออกแบบอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

จากศาลเจ้าทั้ง 5 แห่ง มี 2 ศาลเจ้า ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าแม่หน้าผา ที่อยู่ในรัศมี 2.20 กม. จากศูนย์กลางเมืองเก่า ส่วนอีก 3 ศาลเจ้า อันได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ที่อยู่ต่างอำเภอ จะต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากจุดศูนย์กลาง ประมาณ 28 นาที 15 นาที และ 17 นาที ตามลำดับ

ชุมชนชาวจีนในนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ มีประเพณีฉลองเทศกาลตรุษจีน มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเป็นที่รู้กันในระดับประเทศว่า ถ้าจะเที่ยวเทศกาลตรุษจีน ต้องมาที่

นครสวรรค์ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวให้ยั่งยืน จึงควรมี**ศูนย์อนุรักษ์และสืบสาน** ที่มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา พื้นที่จัดเก็บสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน มีพื้นที่เป็นลานซ้อมและฝึกสอน ห้องซ่อม และอนุรักษ์โบราณวัตถุ เช่น หัวสิงโต หรือมังกร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลเจ้าที่มีความพร้อม และที่ตั้งอยู่ในกลุ่มศูนย์กลาง

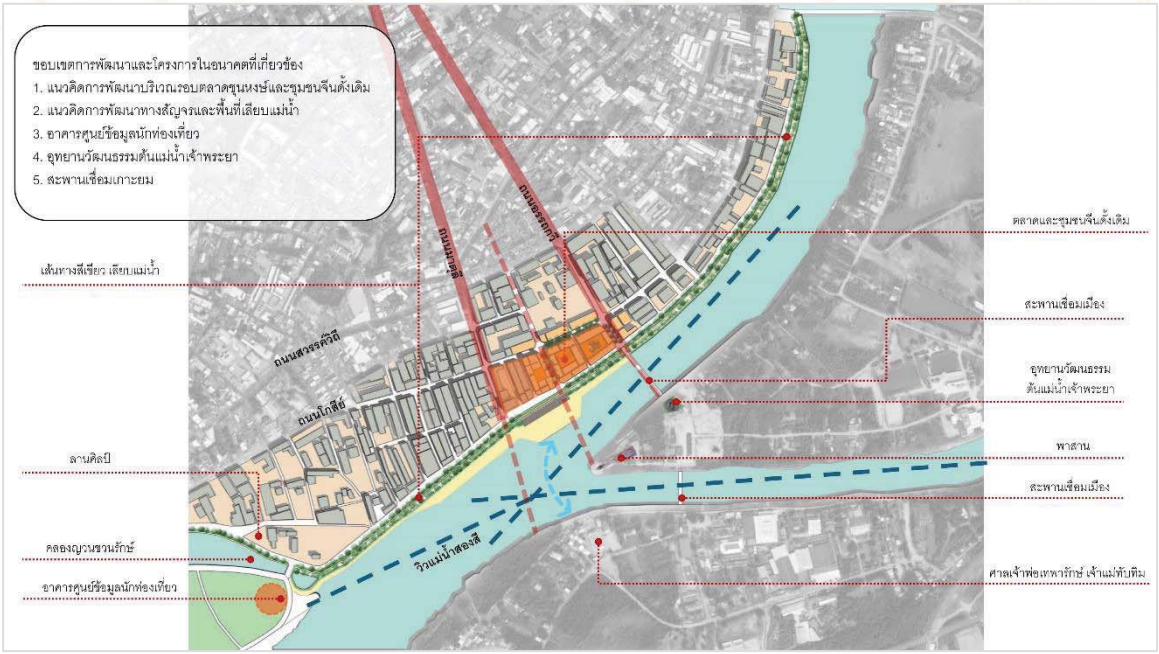
การที่นักท่องเที่ยวจะทราบถึงความน่าสนใจ และข้อมูลเบื้องต้นของศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมี ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นจุดพักแวะพักจุดแรก เพื่อการวางแผนท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเหมาะกับช่วงเวลาที่ตั้งใจ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

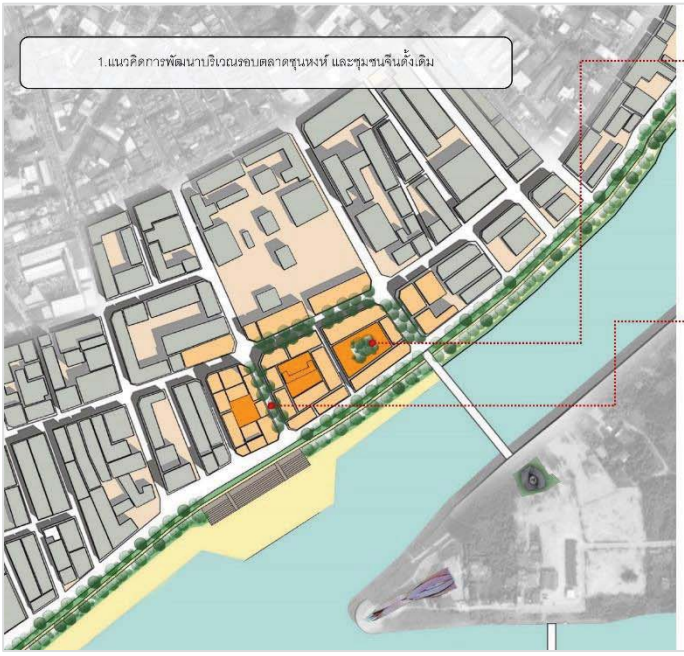

ครอกชุนหงษ์ เป็นถนนที่อยู่ในแนวแกนกลาง ตัว V และอยู่กึ่งกลางระหว่าง ถนนบาทุลี กับ ถนนครรลองกรี ครอกนี้เป็นถนนที่เชื่อมระหว่าง ถนนโกสีย์อันเป็นถนนสายหลักตามแนวเหนือใต้ และถนนเลียบแม่น้ำ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดสดหลัก จึงนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต

ตลาดชุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิมมีพื้นที่ประมาณ 26,800 ตร.ม ขนาดกว้างยาวโดยรอบ ประมาณ 800 ม.

1.1 การเชื่อมต่อพื้นที่และถนนโดยรอบ

พื้นที่ในตลาดเก่านี้ มีอาคารเก่า รู้จักกันในนามว่า ตึกเหลือง อาคารมีเค้าโครงในรูปแบบ โคโลเนียล ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ที่เดิมมีวัดโพธารามเป็นเจ้าของ ในอดีตเป็นตลาดขายผ้าใหญ่ แต่ปัจจุบัน ผู้เช่า ใช้พื้นที่ดำเนินธุรกิจเท่า

อีกทั้งยังมีอาคารศูนย์พระเครื่อง ที่เป็นอาคารยาวแทรกตัวอยู่ระหว่าง ตึกแถวสมัยเก่า โดยมีหลังคาขนาดใหญ่คลุมอยู่ ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ปิดซึ่งยากต่อการเข้าถึง

ในการพัฒนาพื้นที่จึงเสนอให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วนให้โปร่งโล่ง เข้าถึงง่าย และเชื่อมทางสัญจรระหว่างถนนซุนหงษ์ ถึงถนน อรรถกวี เพื่อเปิดพื้นที่ให้มีการสัญจรที่สะดวกขึ้นได้ ศักยภาพของพื้นที่จะปรากฏให้ประจักษ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ เช่นการลงทุนใหม่ๆ เป็นต้น

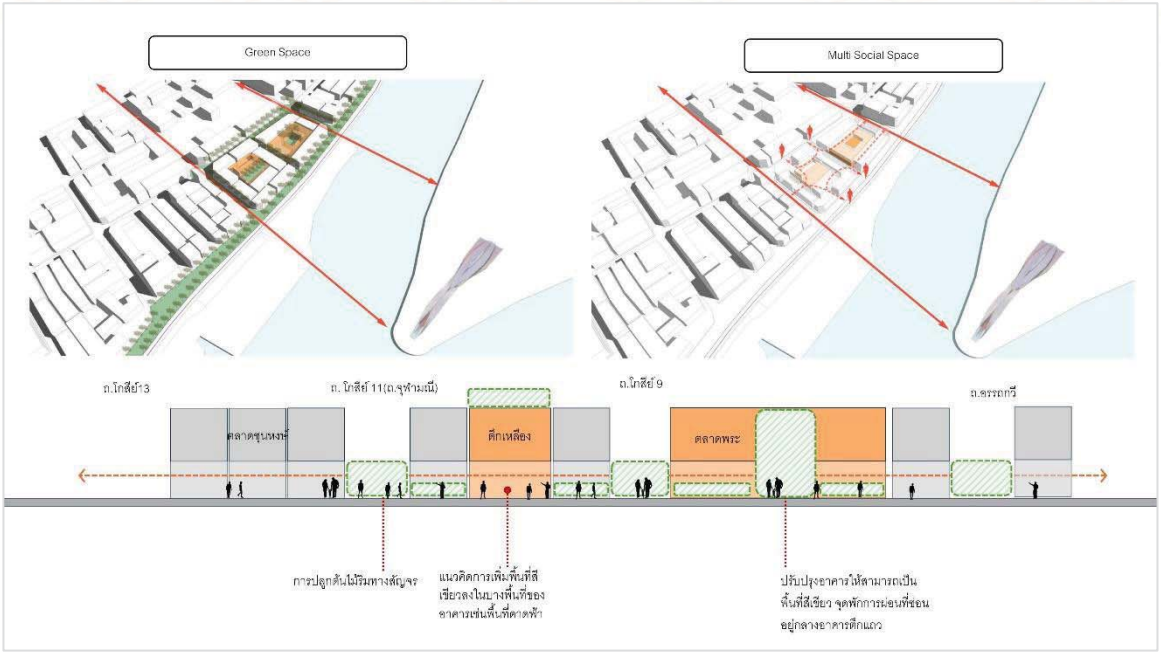
1.2 การพัฒนาถนนโดยรอบ

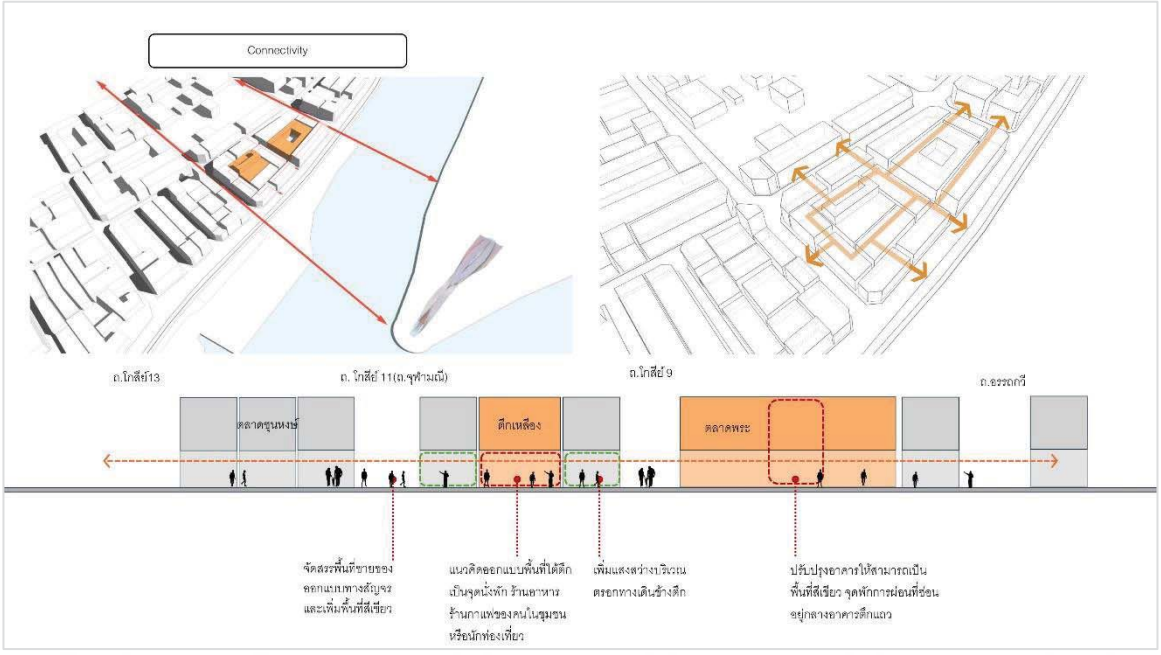
สภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในเมือง

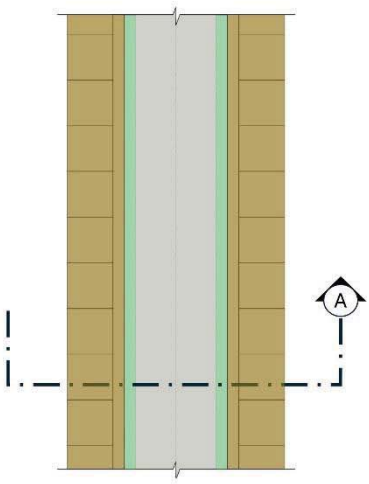
พื้นที่สีเขียวเฉลี่ยต่อประชากร เท่ากับ 9 ตร.ม ต่อคน แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตาคือความรู้สึกแห้งแล้ง ร้อน ไม่ร่มรื่น ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏต้นไม้ ที่ให้ร่มเงา ตามถนนสายต่างๆ ในเมือง รวมถึงถนนและทางเดินริมน้ำ และนี่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของนครสวรรค์สูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศ

อุปสรรคอย่างหนึ่งของการปลูกต้นไม้ริมถนนคือสายไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การปลูกต้นไม้สูงเพื่อให้ร่มเงา จะต้องมีการค่าใช้จ่ายสูงในการตัดแต่ง ดูแลในระยะยาว

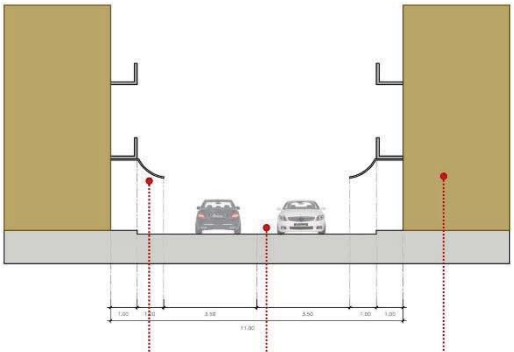
แนวทางการพัฒนาจึงเสนอให้มีการนำสายไฟห้วงใต้ดิน เริ่มปลูกต้นไม้ริมทาง เพื่อสร้างร่มเงา ลดความร้อนที่เกิดจากการเก็บความร้อนของมวลของอาคาร และการถ่ายเทความร้อนจากอาคาร ในรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะจากเครื่องทำความเย็นรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ในภาพรวมจะทำให้เมืองมีทัศนียภาพที่ มีความสะอาดเรียบร้อย และที่สำคัญ มีความร่มรื่นน่าอยู่ จากร่มเงาของต้นไม้สีเขียวริมทาง

Green Space
Multi Social Space
ถ.โกสีย์ 3
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
การปลูกต้นไม้ริมทางสัญจร
แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สีเขียวลงในบางพื้นที่ของอาคารเช่นพื้นที่ดาดฟ้า
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็นพื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อนอยู่กลางอาคารตึกแถว

Connectivity
ถ.โกสีย์ 3
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
จัดสรรพื้นที่ขายของออกแบบทางสัญจรและเพิ่มพื้นที่สีเขียว
แนวคิดออกแบบพื้นที่ให้ตึกเป็นจุดนั่งพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟของคนในชุมชนหรือนักท่องเที่ยว
เพิ่มแสงสว่างบริเวณตรอกทางเดินข้างตึก
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็นพื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อนอยู่กลางอาคารตึกแถว

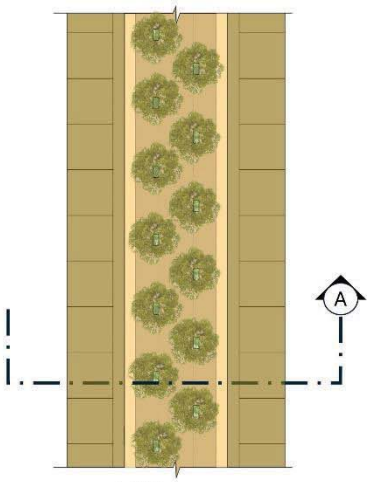

ถนนรุจิราม ณี ตรอกขุนหงษ์

กัดสาดที่ต่อเติมเกินแนวพุดบาท
สีของกันสาดที่ขัดกับเอกลักษณ์
อาคารสถาปัตยกรรมสมัยเก่า

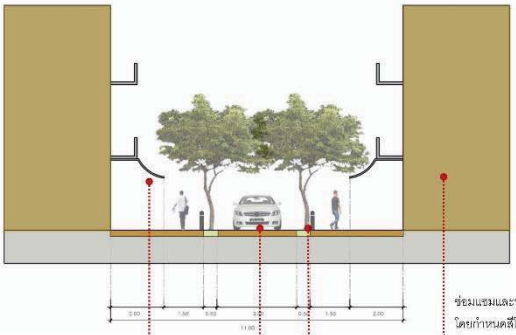
ถนน 2 เลนสัญจรที่ไม่มีการแบ่ง
เขตทางวิ่งโดยชัดเจน

อาคารที่มีเอกลักษณ์ของ
สถาปัตยกรรมสมัยเก่า

ปลูกต้นไม้ในแนวทะแยงระยะ
ไม่เกิน 5 เมตร ทำให้ระยะแผ่ของ
ต้นไม้สามารถเป็นอุโมงทางเดิน
ที่ให้ร่มเงาได้

ถนนรุจิราม ณี ตรอกขุนหงษ์ แนวคิด 1

เปลี่ยนและกำหนดสีของกันสาด
ตลอดแนว ไม่ให้ขัดกับโทนสีของ
อาคารโดยรอบ ใช้เป็นสีน้ำตาล
อ่อนหรือครีม

ปรับเป็นถนน 1 เลน
สัญจร เดินรถทางเดียว
และเว้นพื้นที่ด้านข้าง
สำหรับให้คนเดินสัญจร

ปรับระดับถนนและทำ
การเปลี่ยนพื้นผิวถนน

เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้และ
แนว Bollard เพื่อเพิ่ม
ความสว่างตลอด
แนวทางเดิน

ซ่อมแซมและทาสีใหม่
โดยกำหนดสีโทนเดิม เช่น
น้ำตาลอ่อน ครีม และขาว

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกรมพูอ่อนไปม่วง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

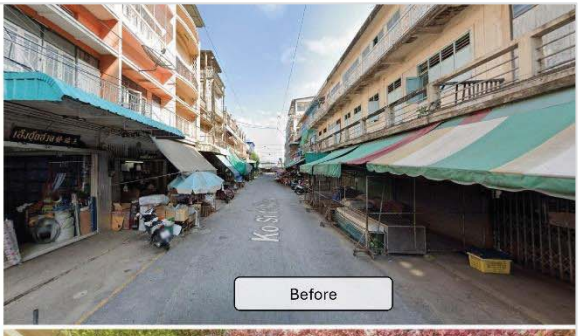

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกรมพูอ่อนไปม่วง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

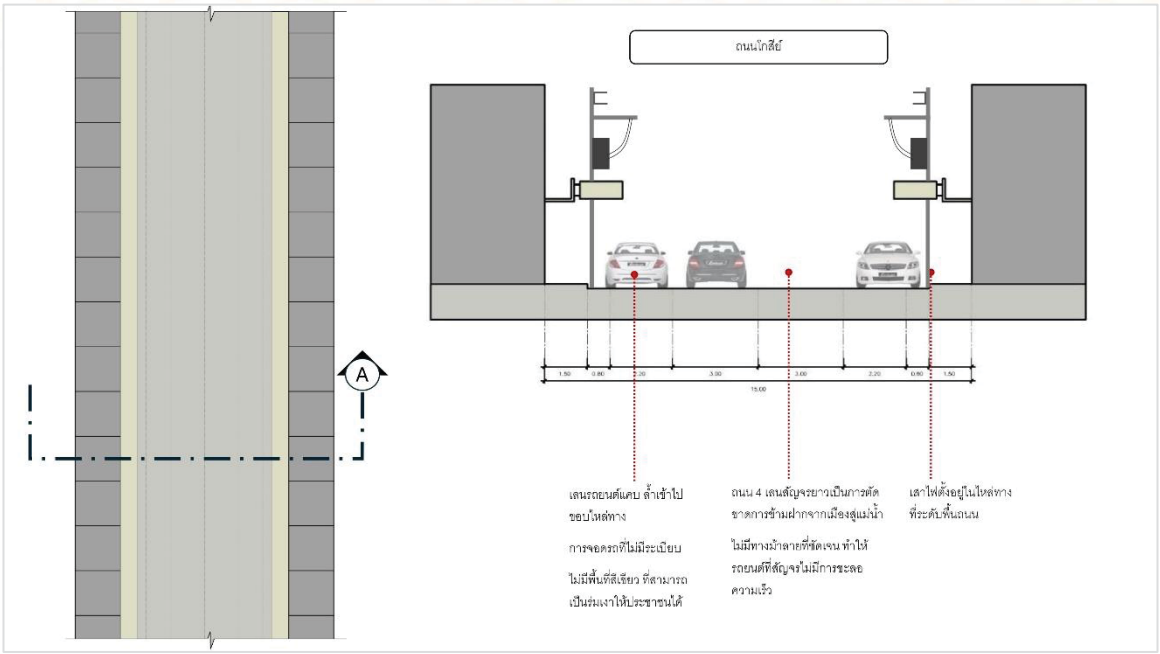

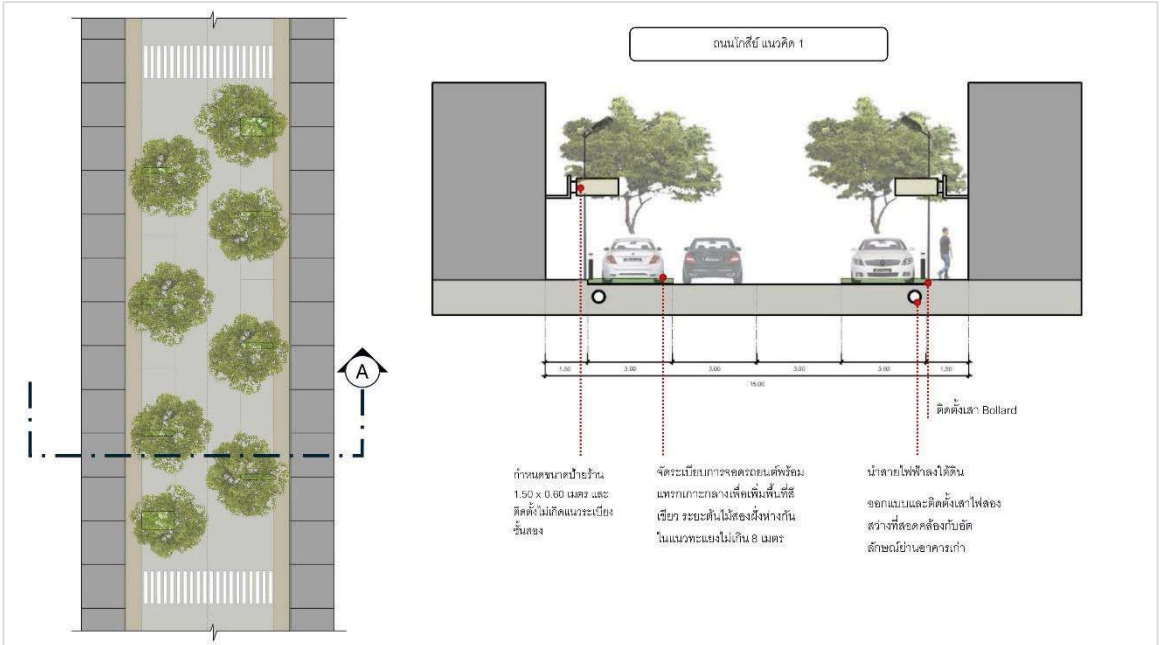

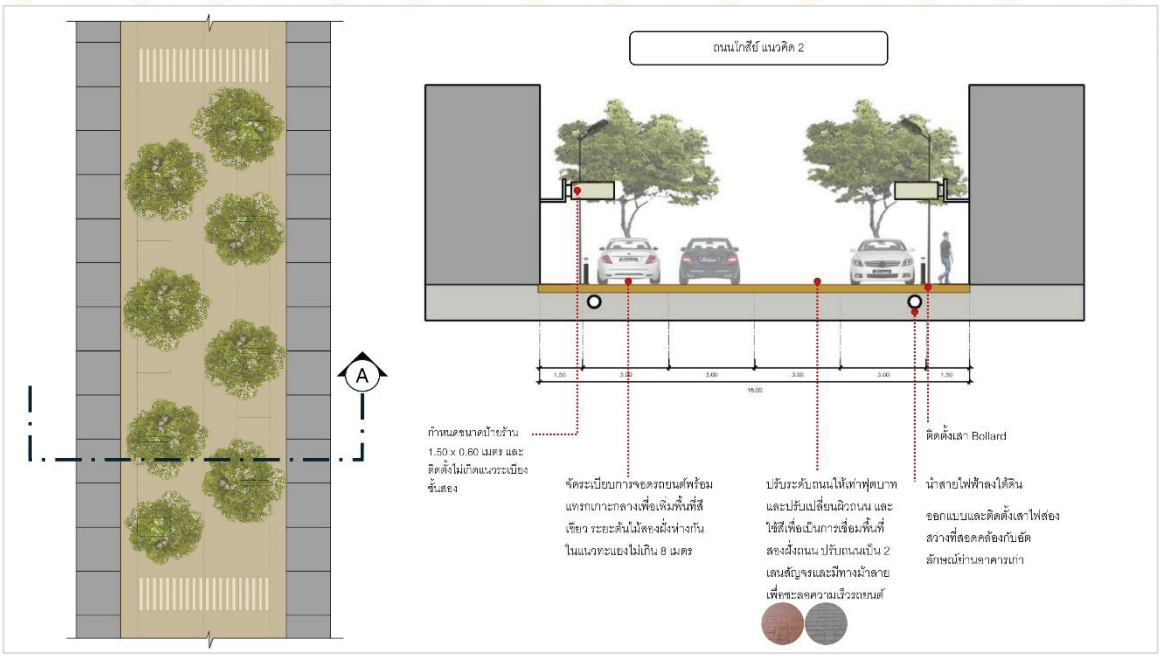

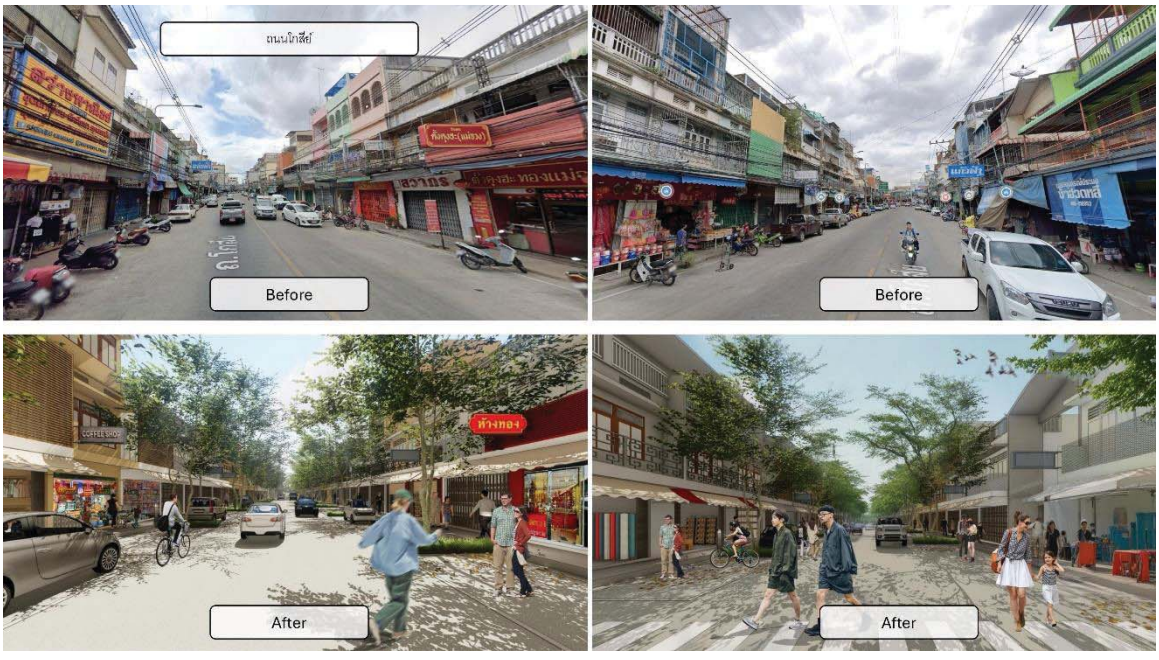

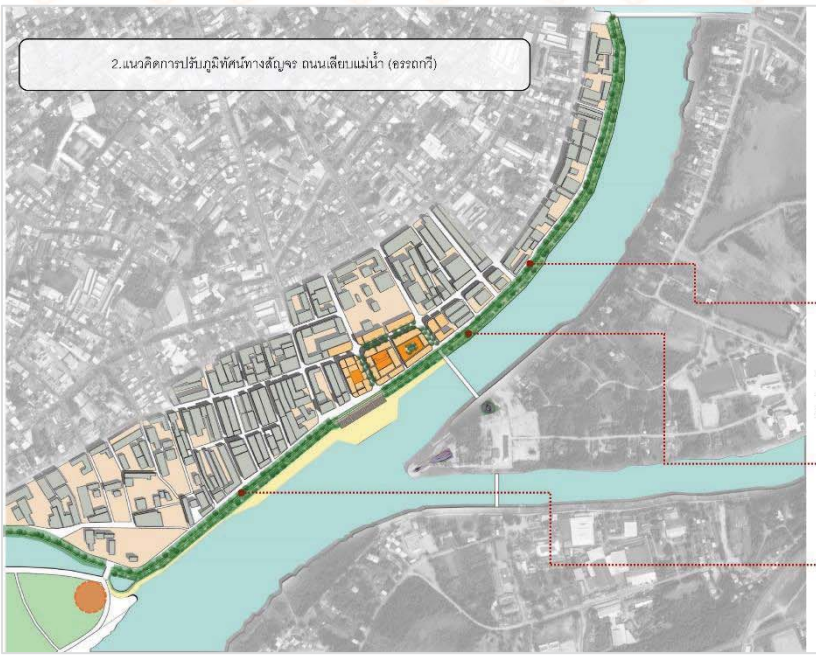

ถนนโกสีย์
A
เลนรถยนต์แคบ ล้ำเข้าไปขอบไหล่ทาง
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ
ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ
ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว
เสาไฟตั้งอยู่ในไหล่ทางที่ระดับพื้นถนน

ถนนโกสีย์ แนวคิด 1
A
ติดตั้งเสา Bollard
กำหนดขนาดบ้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และติดตั้งไม่เกินแนวระเบียงชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ระยะต้นไม้ห่างกันในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟสองข้างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ย่านอาคารเก่า

A
ถนนโกสีย์ แนวคิด 2
กำหนดขนาดป้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และ
ติดตั้งไม่เกินแนวระเบียง
ชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อม
แทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สี
เขียว ระยะต้นไม้ลองฝั่งห่างกัน
ในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
ปรับระดับถนนให้เท่าฟุตบาท
และปรับเปลี่ยนผิวถนน และ
ใช้สีเพื่อเป็นการเชื่อมพื้นที่
สองฝั่งถนน ปรับถนนเป็น 2
เลนสัญจรและมีทางม้าลาย
เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์
ติดตั้งเสา Bollard
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟส่อง
สว่างที่สอดคล้องกับอัต
ลักษณ์ย่านอาคารเก่า

ถนนโกสีย์
Before
Before
After
After

เส้นทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา

องค์ประกอบที่สำคัญของ พื้นที่ตลาดเก่า คือ เป็นพื้นที่เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างแนบแน่น โดยใช้หาดทรายริมแม่น้ำเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เมืองมีความเสี่ยงน้ำท่วมทุกปี ในฤดูน้ำหลาก ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ทำให้สันเขื่อนที่มีความสูงบดบังทัศนียภาพของแม่น้ำจากฝั่ง แม้ว่าเขื่อนจะออกแบบให้มีทางเดิน,ริวณสันเขื่อน แต่เมื่อร้านแผงลอยขายของ ซึ่งย้ายออกจากตลาดเก่าเหลือง ออกมาตั้งบนทางเท้าหน้าสันเขื่อน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำถูกตัดขาดจากกัน

4.1 แนวคิดออกแบบและจัดระเบียบร้านค้า

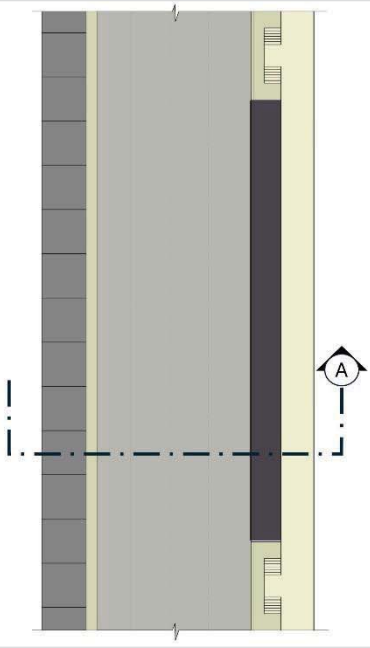
- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ยกยกยกปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

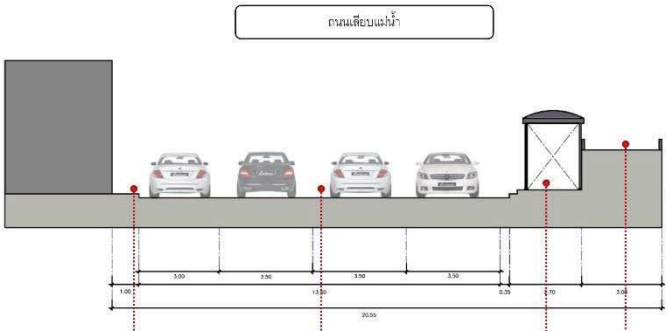
4.2 แนวคิดทางจักรยานนอกสันเขื่อน

- สร้างทางเดินทางจักรยานนอกสันเขื่อน เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำ

4.3 แนวคิดปรับทางสัญจรและเพิ่มเลนจักรยาน

- การปรับทางสัญจรบนถนนอรรถกวี ต่อเนื่องบริเวณที่ไม่มีร้านค้า

ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้

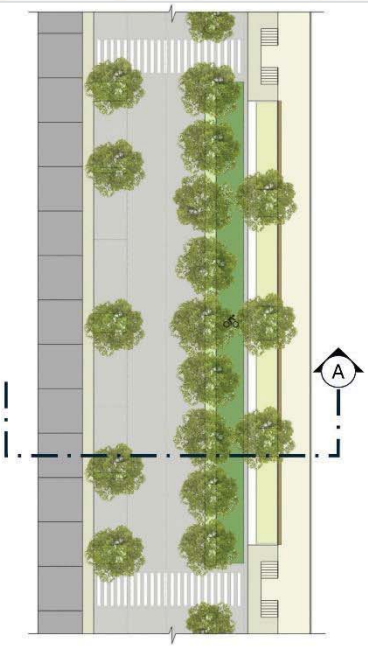
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ

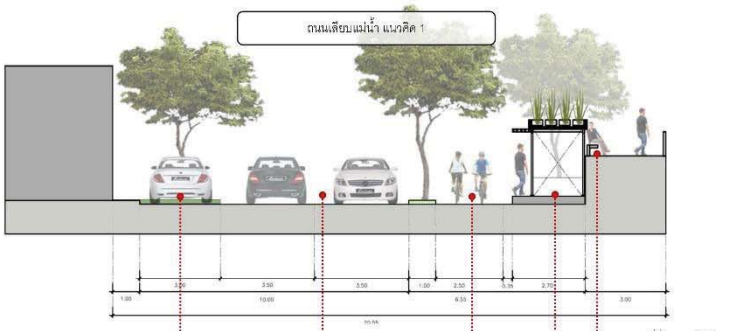
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ

ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว

โครงสร้างร้านค้าเดิมที่ตั้งเต็มพื้นที่ของฟุตบาทและมีความยาวต่อช่วง 40 เมตร

ทางเดินแนวสันเขื่อนสูงที่บดบังทัศนียภาพจากเมืองสู่แม่น้ำ

จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแหรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และเปรียบเสมือนจุดสังเกตุก่อนถึงทางม้าลาย

ปรับถนนเป็น 2 เลนสัญจร และเพิ่มทางม้าลายในช่วงระยะทางขึ้นทางเดินบนสันเขื่อน เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์และเป็นการชี้นำผู้คนจากตัวเมืองสู่ทางเดินริมแม่น้ำ

เพิ่มเลนจักรยาน และแนวต้นไม้ตลอดแนว

ออกแบบที่นั่งขนานไปกับทางเดินเพื่อเป็นจุดพักคอย และชมวิวแม่น้ำ

ลดขนาดความยาวต่อเนื่องโดยการขั้นด้วยพื้นที่สีเขียวในระยะทุกๆ 8 เมตร

หลังคาร้านของรับกระถางต้นไม้ตลอดแนว

กันสาดด้านหน้าติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน

พื้นที่ทางกระบะต้นไม้ ที่สามารถปรับเปลี่ยนชนิดต้นไม้ได้ตามเทศกาล

เช่นเปลี่ยนเป็นต้นไม้สีแดงช่วงเทศกาลตรุษจีน

ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน

โครงสร้างร้านเป็นวัสดุ Galvanized บิดด้วย Aluminium Composite ในบางส่วน

แนวคิดการเชื่อมพื้นที่ในระดับที่ต่างกันของพื้นที่ร้านค้าและแนวทางเดินสันเขื่อน

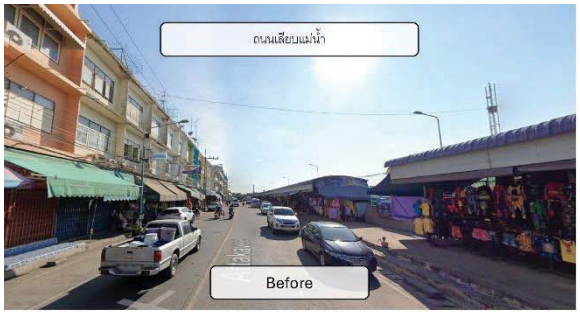
การเพิ่มพื้นที่สีเขียวบนหลังคาและเพิ่มที่นั่งเป็นจุดพักคอยและชมวิวแม่น้ำ

เพิ่มแนวต้นไม้ตลอดถนน เพื่อแบ่งเขตการจราจรของรถยนต์และเลนจักรยาน

ทางจักรยานอุผิวด้วย Asphaltic Concrete หนา 5 ซม.

(ตามมาตรฐานการออกแบบทางจักรยานของกระทรวงคมนาคม)

Green Kiosk
8.00
3.00
8.00
ออกแบบขนาดร้านค้าความยาวไม่เกิน
8 เมตร เพื่อลดความแออัด
แทรกพื้นที่สีเขียวขนาด 2.5 - 3 เมตร
ในทุกๆช่วงร้านค้าระยะ 8 เมตร
เว้นช่วงร้านค้าสำหรับบันไดทางขึ้น
ทางเดินบนสันเขื่อนสลับกับพื้นที่สีเขียว

ถนนเลียบแม่น้ำ
Before

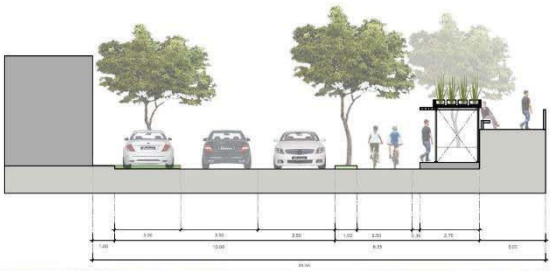

Before

After

After

ถนนเลียบแม่น้ำ

- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่เพื่อลดผลกระทบ และ ส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเลนบนสันเขื่อน

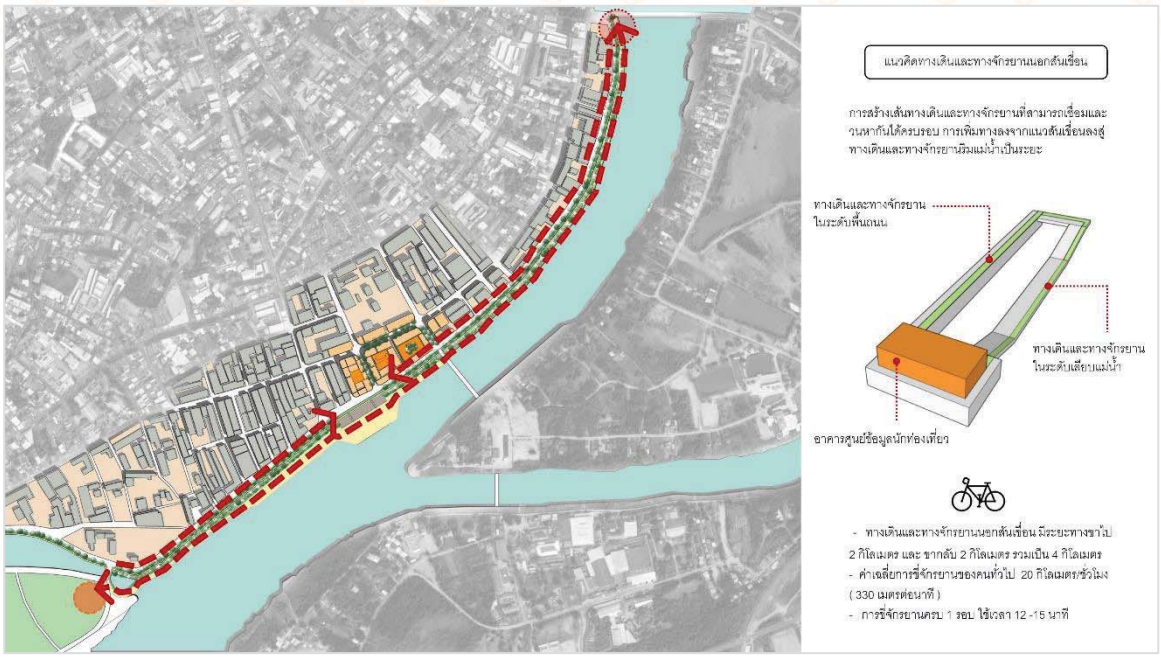
ถนนเลียบแม่น้ำ ช่วงไม่มีร้านค้า

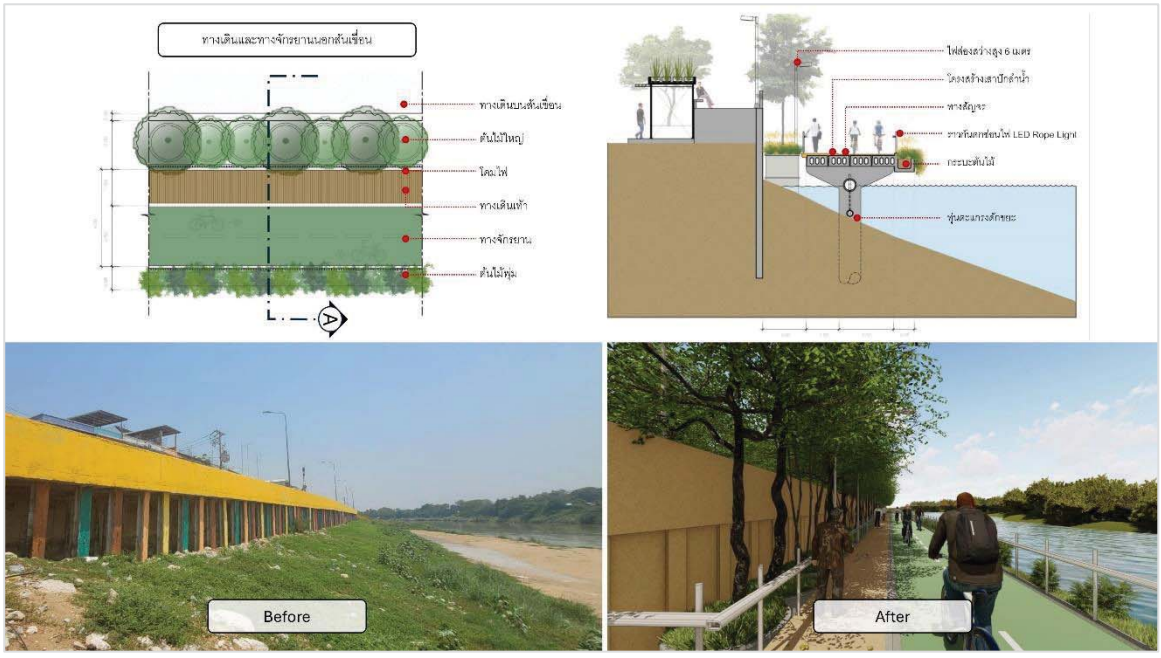
- เพิ่มต้นไม้สีเขียวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อสร้างร่มเงา และขนลดอุณหภูมิโดยรวม
- เพิ่มเลนจักรยานยาวตลอดถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อเมืองและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
การสร้างเส้นทางเดินและทางจักรยานที่สามารถเชื่อมและวนหากันได้ครบรอบ การเพิ่มทางลงจากแนวสันเขื่อนลงสู่ทางเดินและทางจักรยานริมแม่น้ำเป็นระยะ
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับพื้นถนน
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับเสมอแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน มีระยะทางขาไป 2 กิโลเมตร และ ขากลับ 2 กิโลเมตร รวมเป็น 4 กิโลเมตร
- ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)
- การขี่จักรยานครบ 1 รอบ ใช้เวลา 12 -15 นาที

ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
ทางเดินบนสันเขื่อน
ต้นไม้ใหญ่
โคมไฟ
ทางเดินเท้า
ทางจักรยาน
ต้นไม้พุ่ม
ไฟส่องสว่างสูง 6 เมตร
โครงสร้างสลักลำน้ำ
ทางลัญจระ
ราวกันตกพร้อมไฟ LED Rope Light
กระบะต้นไม้
พุ่มละแวกจักรยาน
Before
After

3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

นครสวรรค์ในอดีต เป็นเมืองที่ใช้พักการเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ กับ จังหวัดภาคเหนือ เพราะมีการเดินทางที่ต้องใช้เวลากว่า 4 ชม. จากกรุงเทพฯ ทำให้ธุรกิจที่พักค้างแรม อาหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเฟื่องฟู แต่ปัจจุบัน การขยายถนน คุณภาพของพาหนะโดยสาร ทำให้การเดินทางใช้เวลาลดลงเหลือน้อยกว่า 3 ชม. จากกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ จึงกลับกลายเป็นเมืองทางผ่าน การขยายตัวของธุรกิจและเมือง จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แนวคิดการปรับให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มีหลายแห่งที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น บึงบอระเพ็ด เทศกาลแห่เจ้าช่วงตรุษจีน พาสานต้นแม่นำเจ้าพระยา และอุทยานวัฒนธรรมต้นแม่นำเจ้าพระยา เจ้าแม่กวนอิมที่กำลังจะเปิดตัวในเร็ววันนี้

ในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน ก็จะมีการเชื่อมโยงศาลเจ้า 5 แห่ง เข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอีกด้วย และในอนาคตเทศบาล และจังหวัดต่างก็มีการริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ เช่นเทศกาลอาหารและอื่น ๆ ตามมาอีก

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เป็นจุดแวะแรกของนักท่องเที่ยว เพื่อการทำความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์นี้ จะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และเป็นจุดเปลี่ยนพาหนะ เช่น จากรถส่วนตัว หรือรถบัส สู่พาหนะรูปแบบอื่น ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น อาจเป็นรถแทรมไฟฟ้าฟรีที่วิ่งเป็นลูป จักรยานให้เช่า เดินตามทางที่ร่มรื่น หรือทางเรือ เป็นต้น

ศูนย์นี้นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความเป็นมาเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นการจัดระบบการจราจร ลดการติดขัด ลดมลภาวะ ในช่วงเทศกาล อีกด้วย

Location 1 พื้นที่ข้างแฟรี่แลนด์นครสวรรค์

Location 2 สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์

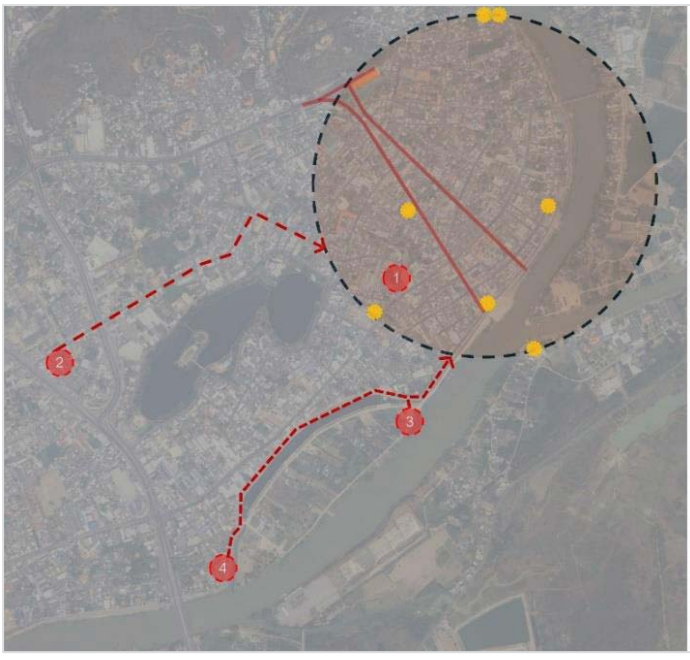

Location 3 พื้นที่ริมวัดเขาบันเกาะญวน

Location 4 พื้นที่ริมสะพานเดชาติวงศ์

ระยะทางระหว่างตำแหน่งที่ตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและกลุ่มศาลเจ้า / สมาคมในจังหวัดนครสวรรค์

1 ← 2 0 กิโลเมตร

2 ← 3 1.90 กิโลเมตร

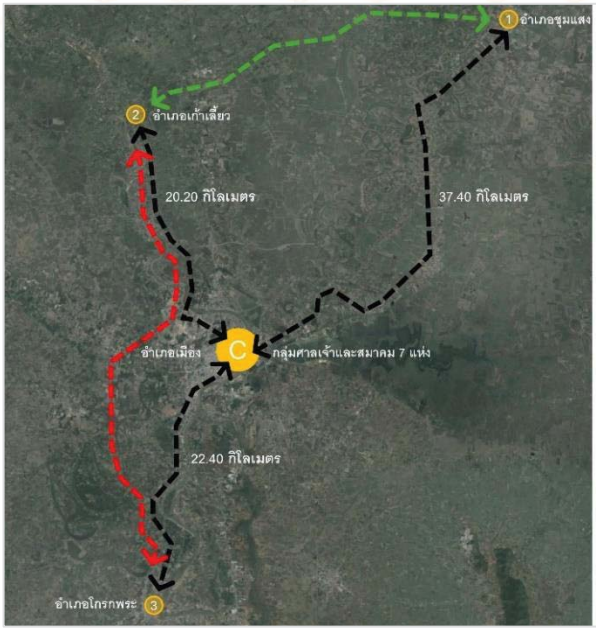
3 ← 4 0.50 กิโลเมตร

4 ← 1 2.10 กิโลเมตร

ระยะระหว่างกลุ่มศาลเจ้าและสมาคมอยู่ในรัศมีไม่เกิน 2.20 กิโลเมตรซึ่งเป็นระยะทางที่สามารถเดินหรือขี่จักรยานระหว่างสองสถานที่ได้ในเวลาไม่เกิน 30 นาที โดยประมาณ

ค่าเฉลี่ยการเดินของคนทั่วไป 1.40 เมตร/วินาที (80 เมตรต่อนาที)

ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)

ระยะทางระหว่างศาลที่อยู่ต่างอำเภอกับอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

C 1 37.40 กิโลเมตร

C 2 20.20 กิโลเมตร

C 3 22.40 กิโลเมตร

ระยะห่างที่ไกลที่สุดระหว่างศูนย์กลางเทศบาลเมืองและศาลเจ้านอกเทศบาลเมือง มีระยะ 37.40 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางที่ต้องใช้รถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง

เกณฑ์การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง

Issue / Locations	1. พื้นที่ข้างแท่รีแลนด์นครสวรรค์	2. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์	3.พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน	4. พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์
1. การเข้าถึงพื้นที่	2	3	2	2
2. ความคล่องตัวของปริมาณการจราจร	1	2	3	3
2. ระยะทางเชื่อมต่อสู่แหล่งวัฒนธรรมจีน	3	1	3	1
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2	1	3	3
4. การสร้างรายได้แก่ชุมชน	3	3	1	1
5. การได้มาซึ่งพื้นที่	2	1	3	2
รวม	13	11	15	12

เกณฑ์การให้คะแนน
1 น้อย 2 ปานกลาง 3 มาก

พื้นที่ภายในอาคาร		รองรับคน (คน)	LOS (ตร.ม./คน)	พื้นที่ / ตร.ม.
โซน	ห้อง			
พื้นที่สาธารณะ	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และจำหน่ายตั๋ว	100	1.5	150
	ร้านกาแฟ			70
	ห้องน้ำ			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			90
	พื้นที่รวม			390
พื้นที่นิทรรศการ	ห้องจัดแสดง	100	1.5	150
	นิทรรศการหมุนเวียน			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			70
	พื้นที่รวม			300
พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ	ห้องเตรียมนิทรรศการ			50
	ห้องควบคุมนิทรรศการ			30
	ห้องเก็บของ			40
	พื้นที่ทางเดิน 30%			36
	พื้นที่รวม			156
สำนักงาน	พื้นที่สำนักงาน	10		50
	ห้องน้ำ			30
	ห้องเก็บของ / ห้องเก็บเอกสาร			15
	พื้นที่ทางเดิน 30%			28.5
	พื้นที่รวม			123.5
พื้นที่สนับสนุนสำนักงาน	ห้องปฐมพยาบาล			10
	ห้องแม่บ้าน / ห้องเก็บของ			18
	ห้องไฟฟ้า			25
	ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า			40
	ห้องปั๊ม			15
	ห้องขยะ			8
	พื้นที่ทางเดิน 30%			35
	พื้นที่รวม			151
	พื้นที่ภายในอาคารรวม			1120.5
พื้นที่ภายนอกอาคาร				
พื้นที่จอดรถ	ที่จอดรถทั่วไป, ที่จอดรถสำนักงาน, ที่จอดรถส่วนบริการ	10 คัน		125
	ที่จอดรถคนพิการ	1 คัน		20.5
	ที่จอดรถบัส (4x12)	2 คัน		100
	ที่จอดรถจักรยาน	30 คัน		60
	ทางเข้า-ออก , ถนน 35%			92
	พื้นที่ภายนอกอาคารรวม			397.5
	พื้นที่รวมทั้งหมด			1518

สูตรการหาพื้นที่

การรองรับคน X LOS 1.5 (ตร.ม.)

พื้นที่ภายในอาคารรวม	1120.5 ตร.ม.
พื้นที่ภายนอกอาคารรวม	297.5 ตร.ม.
พื้นที่รวมของโครงการ	1518 ตร.ม.

อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การจัดสรรโปรแกรม

1 . พื้นที่สาธารณะ

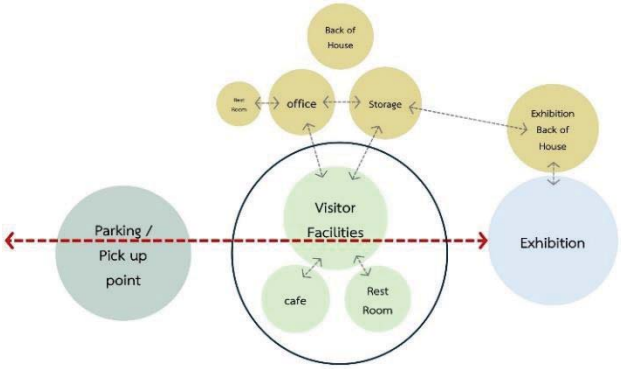
2. พื้นที่นิทรรศการ

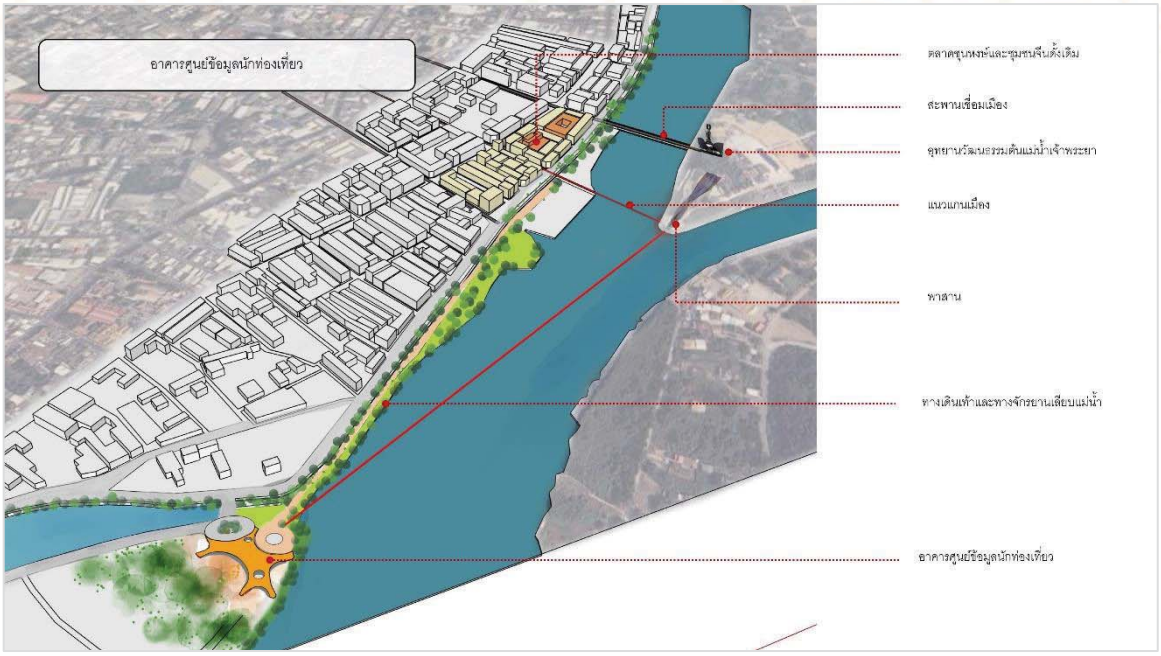
3. พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ

4. สำนักงาน

5. พื้นที่สนับสนุนอาคาร

6. พื้นที่จอดรถ

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดชุมชนและชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรมเดินแม่น้ำเจ้าพระยา
แนวแกนเมือง
พาสาน
ทางเดินเท้าและทางจักรยานเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นที่รองรับและเปลี่ยนผ่านการเดินทางจากภายนอก เพื่อเตรียมเข้าสู่แหล่งชุมชน
เพื่อช่วยลดทอนความแออัดของจำนวนยานพาหนะ
การเปลี่ยนโหมดการเดินทาง โดยการโดยสารมินิบัสเพื่อเข้าสู่แหล่งชุมชนและทางเลียบแม่น้ำ
เส้นทางเดินเท้าและทางจักรยานในระดับถนนหรือระดับเส้นเชือน และระดับเลียบแม่น้ำ ที่สามารถเชื่อมกันได้ครบรอบทั้งแต่อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไปบรรจบที่ละพานโอมเหนือ

แนวความคิดที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนเดิมในการศึกษานี้ จะเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้มีความน่าอยู่ หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมของคนในชุมชนโดยเชื่อว่า สภาพแวดล้อมใหม่ ที่น่าอยู่ ร่มรื่น จะนำไปสู่โอกาสใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

โครงการจากแนวทางที่นำเสนอ จะต้องผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดเทศกาลชั่วคราว ณ ตรอกชุนหงษ์

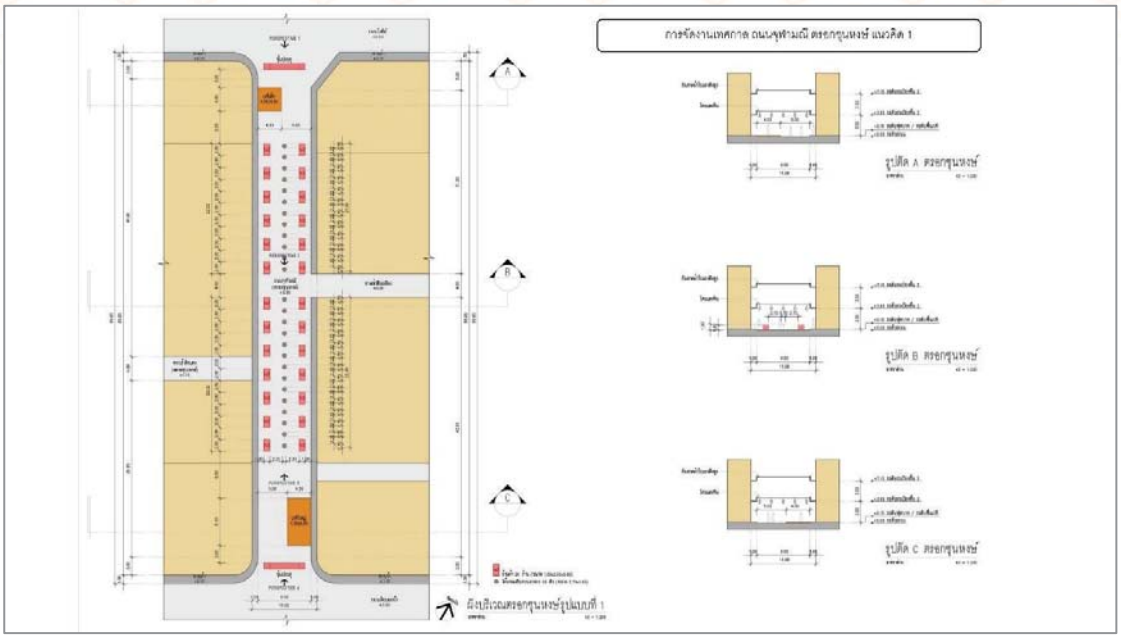
การจัดงานเทศกาลชั่วคราว ในวันที่ 23-24 สิงหาคม 2567 มีแนวคิดให้ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเป็นชุมชนจีนดั้งเดิมกลายเป็นถนนคนเดิน โดยจะมีการจัดงานแสดง และส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและอาหาร

แนวคิดการจัดวางตำแหน่งเวทีแบ่งเป็น

1. การจัดวางเวทีใหญ่และเวทีเล็กที่ตำแหน่งหัวและท้ายของถนน ใกล้กับซุ้มประตูที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ

2. การจัดวางเวทีใหญ่ไว้ที่หัวถนนตัดกับถนนเลียบแม่น้ำ และวางเวทีเล็กไว้ด้านในตรงกลางตรงกับทางเข้าตึกเหลือง

โดยทั้งสองแนวคิดจะมีรูปแบบการจัดวางซุ้มประตูทั้งสองฝั่งหัวและท้ายของถนน ที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ วางร้านค้าไว้ด้านข้างสองฝั่งตลอดแนวถนนตรอกชุนหงษ์ และวางโต๊ะกลมระหว่างร้านค้าทั้งสองฝั่ง

การจัดงานเทศกาล ถนนสุทามณี ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1
รูปตัด A ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด B ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด C ตรอกซุนหงษ์
ผังบริเวณตรอกซุนหงษ์รูปแบบที่ 1

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 1

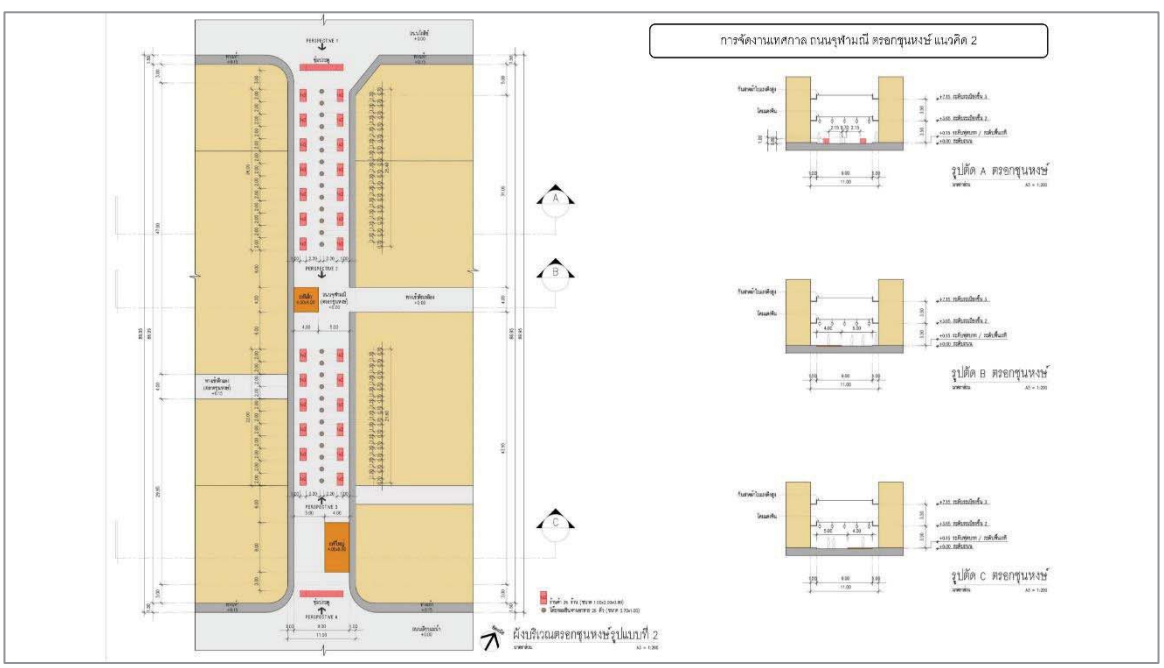
แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 4

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 1

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 4
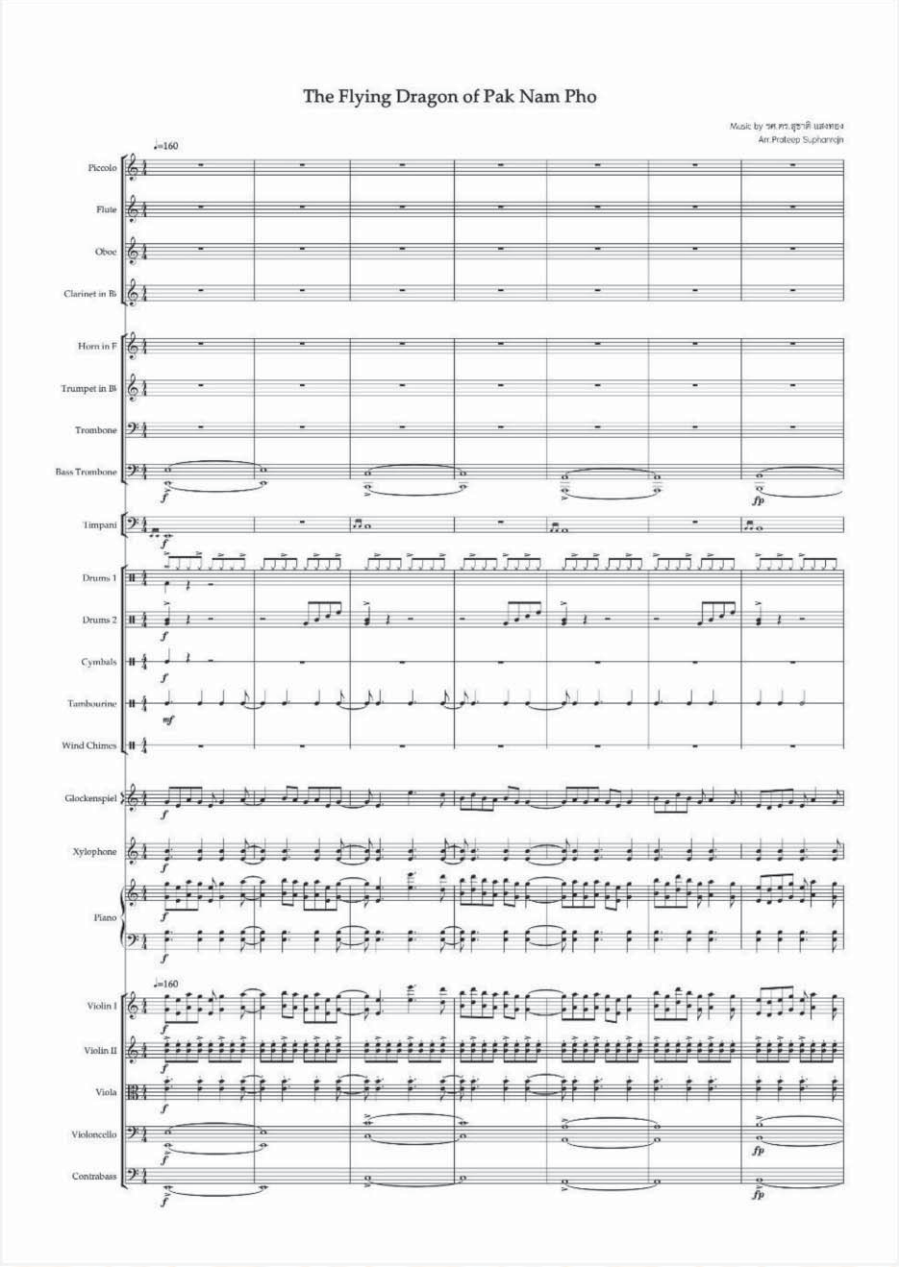
นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

ชื่อ**ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย)** นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

คำสำคัญต่อการเข้าถึงผลงาน “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ” “นครสวรรค์เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” “อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา”
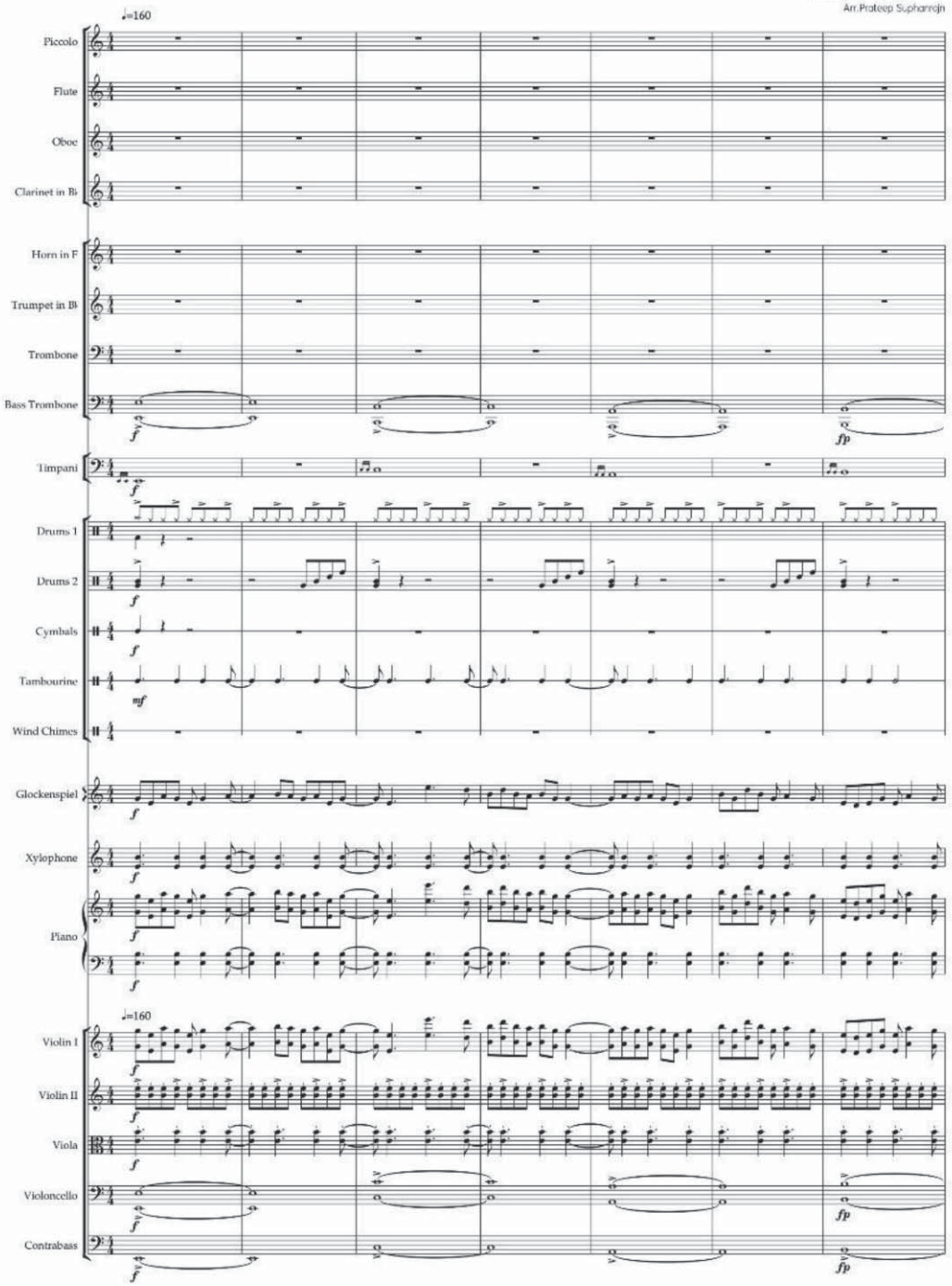
ชื่อ**ผลงานนวัตกรรม (ภาษาอังกฤษ)** The Flying Dragon of Pak Nam Pho Song.
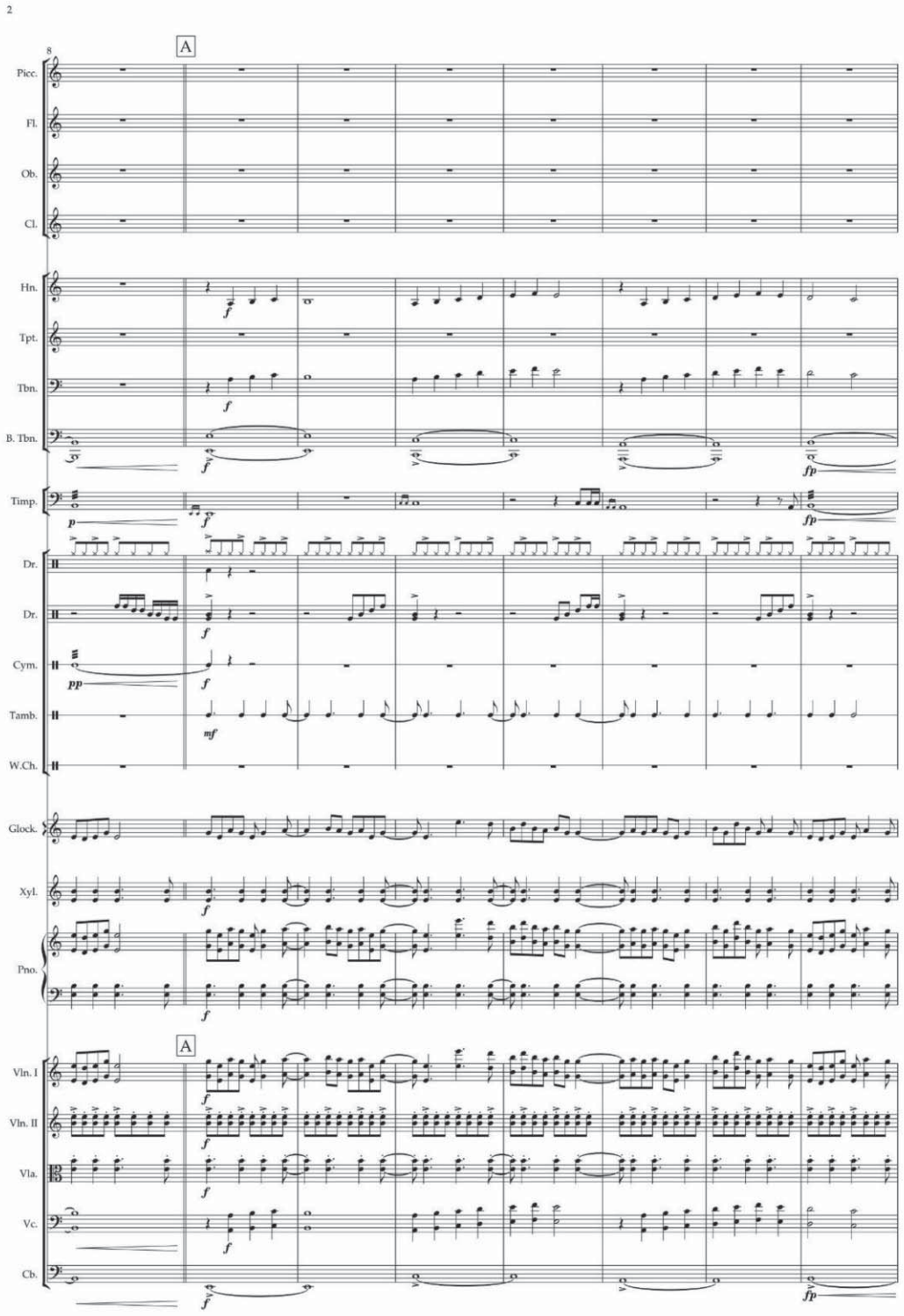
รูปภาพผลงาน Music Full Score เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ
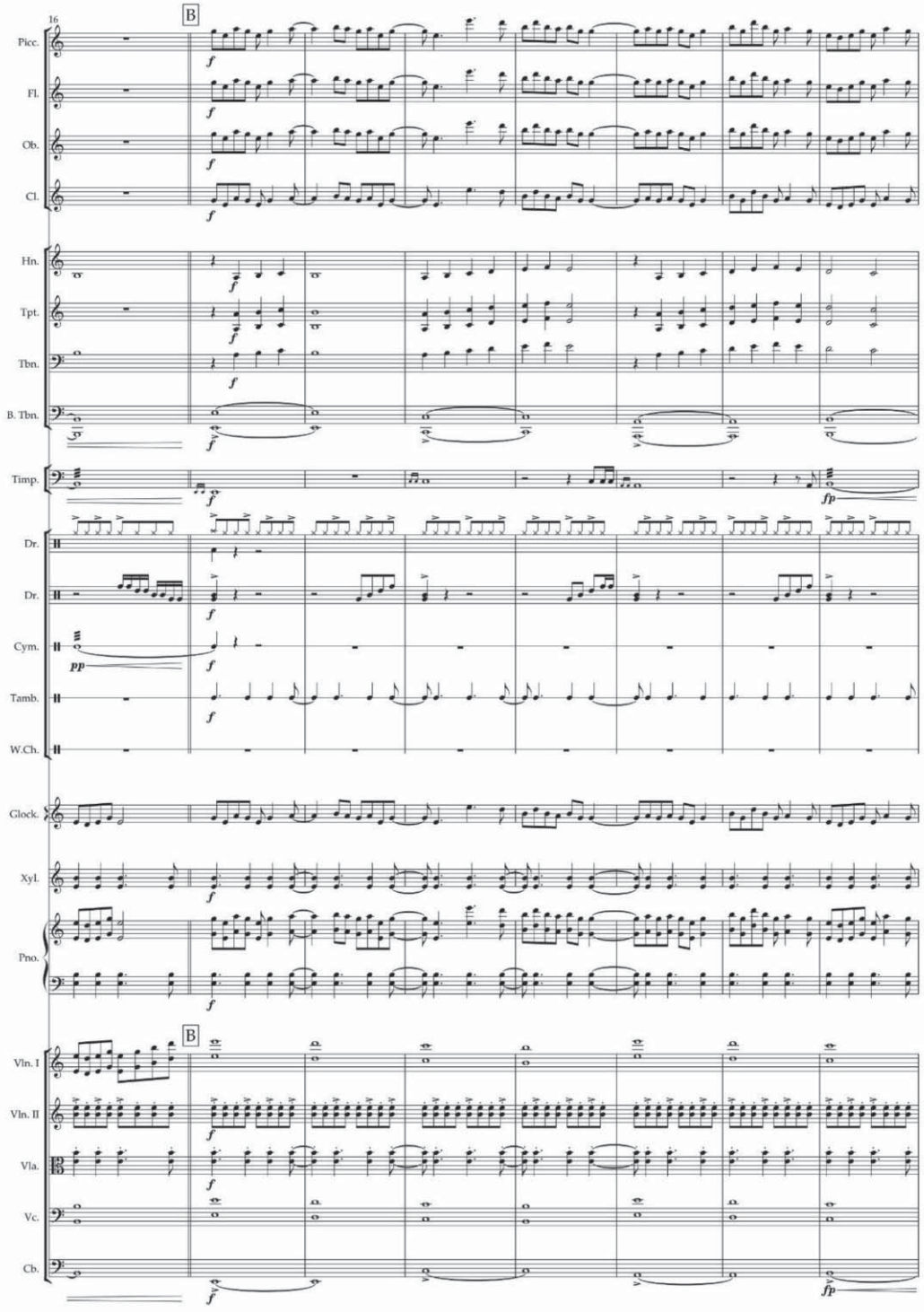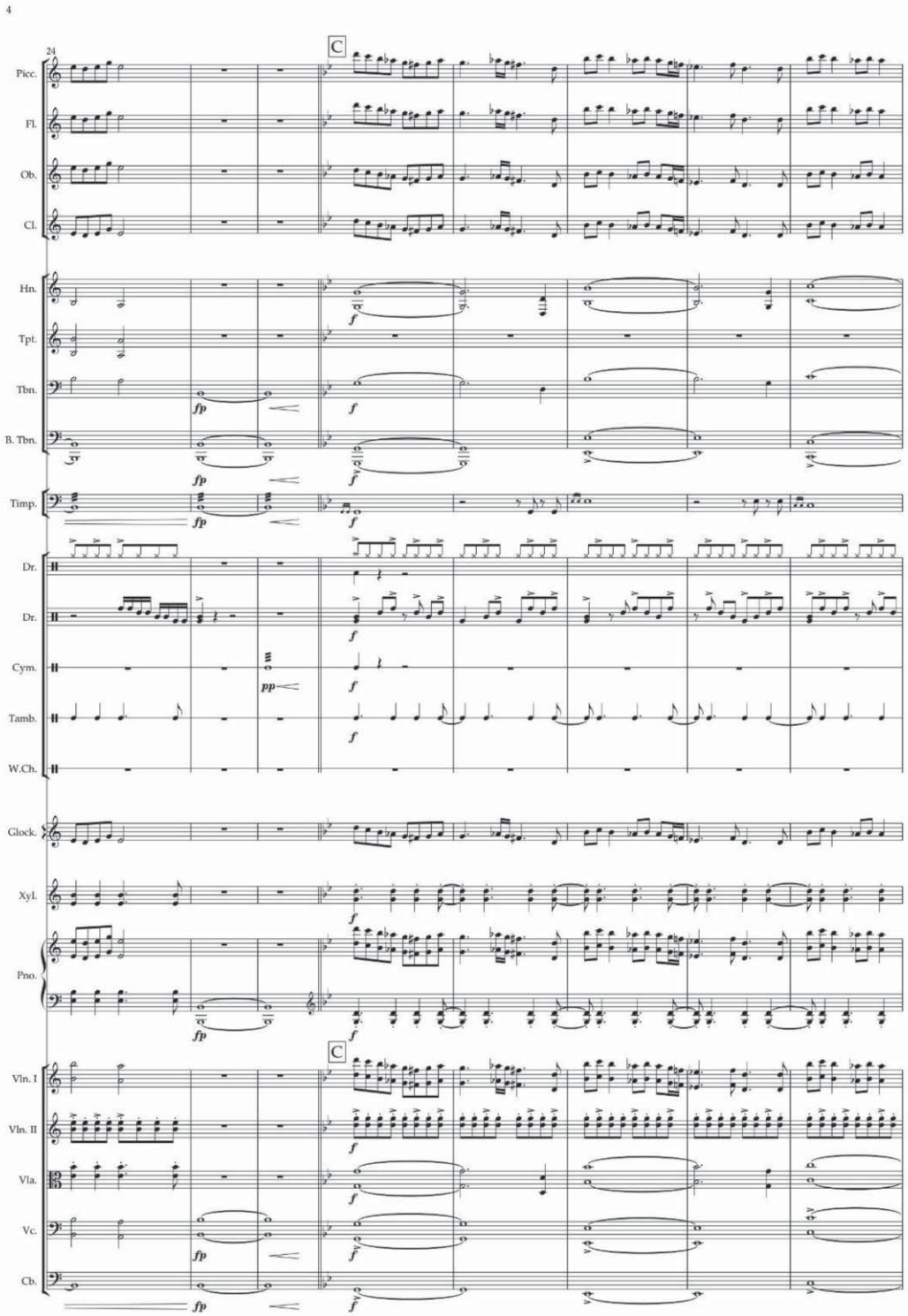

The Flying Dragon of Pak Nam Pho
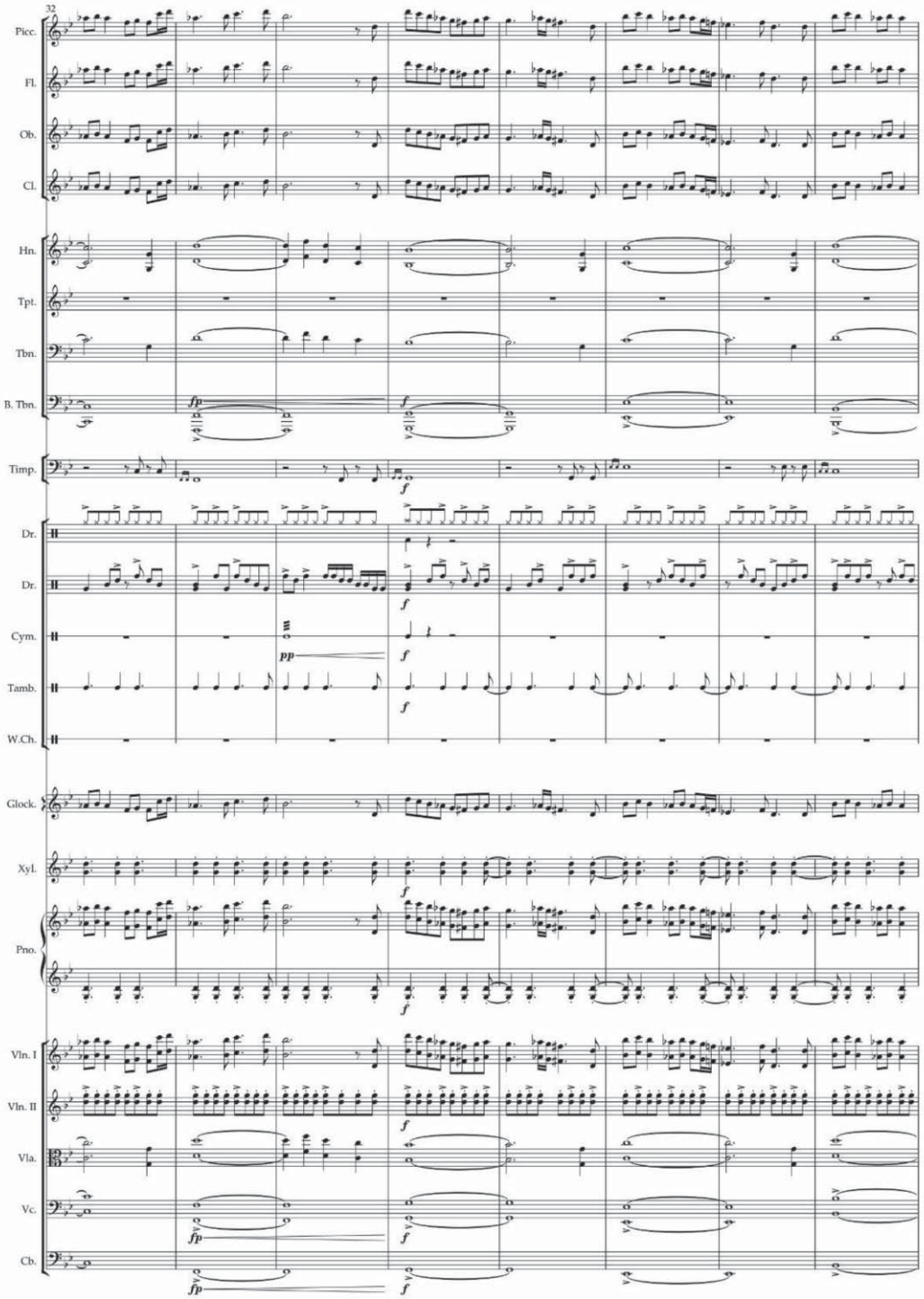
Music by วศ.ดร.สุรากิ แสงทอง
Arr.Prateep Suphanrojn
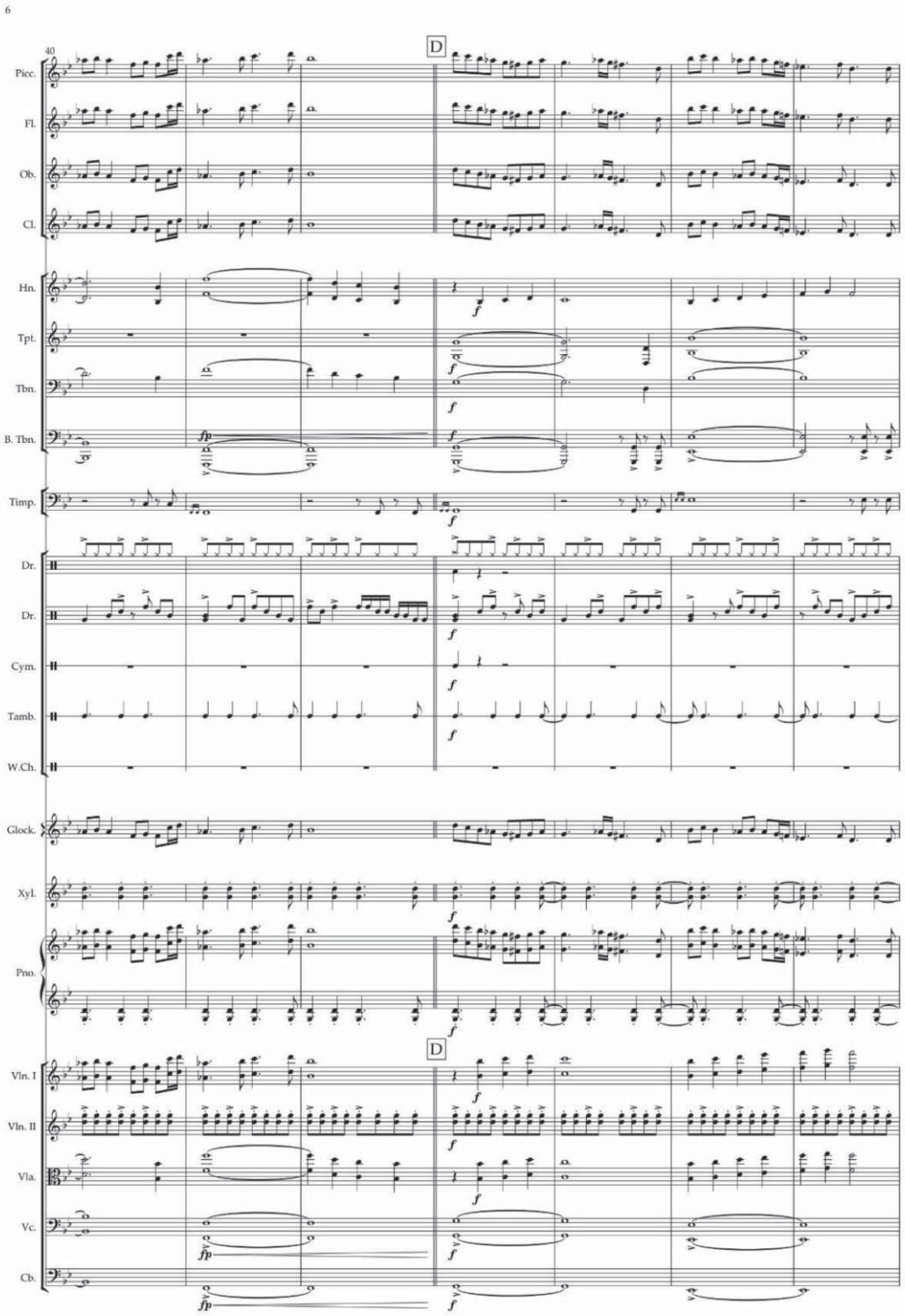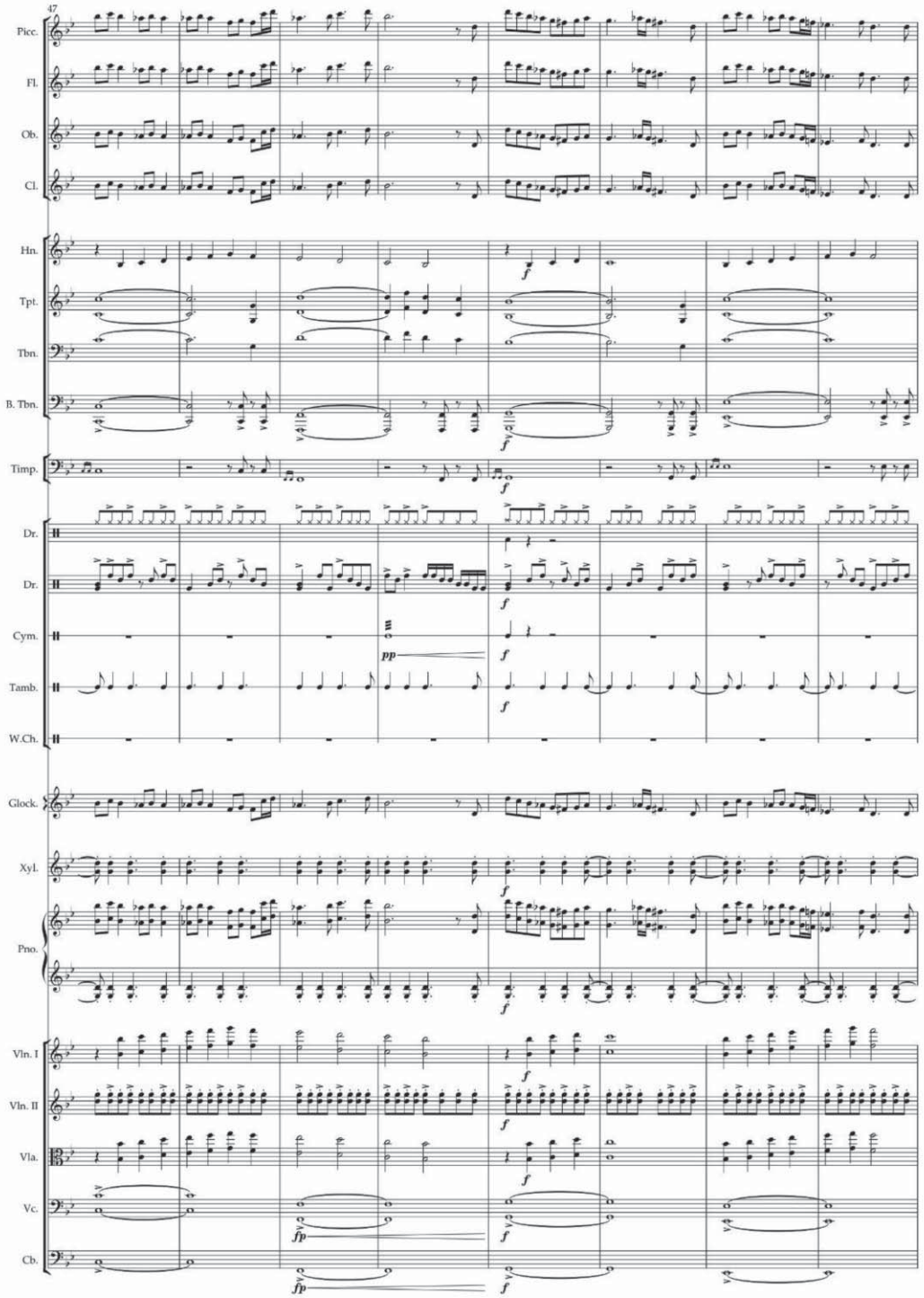

2
8
A
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
A
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
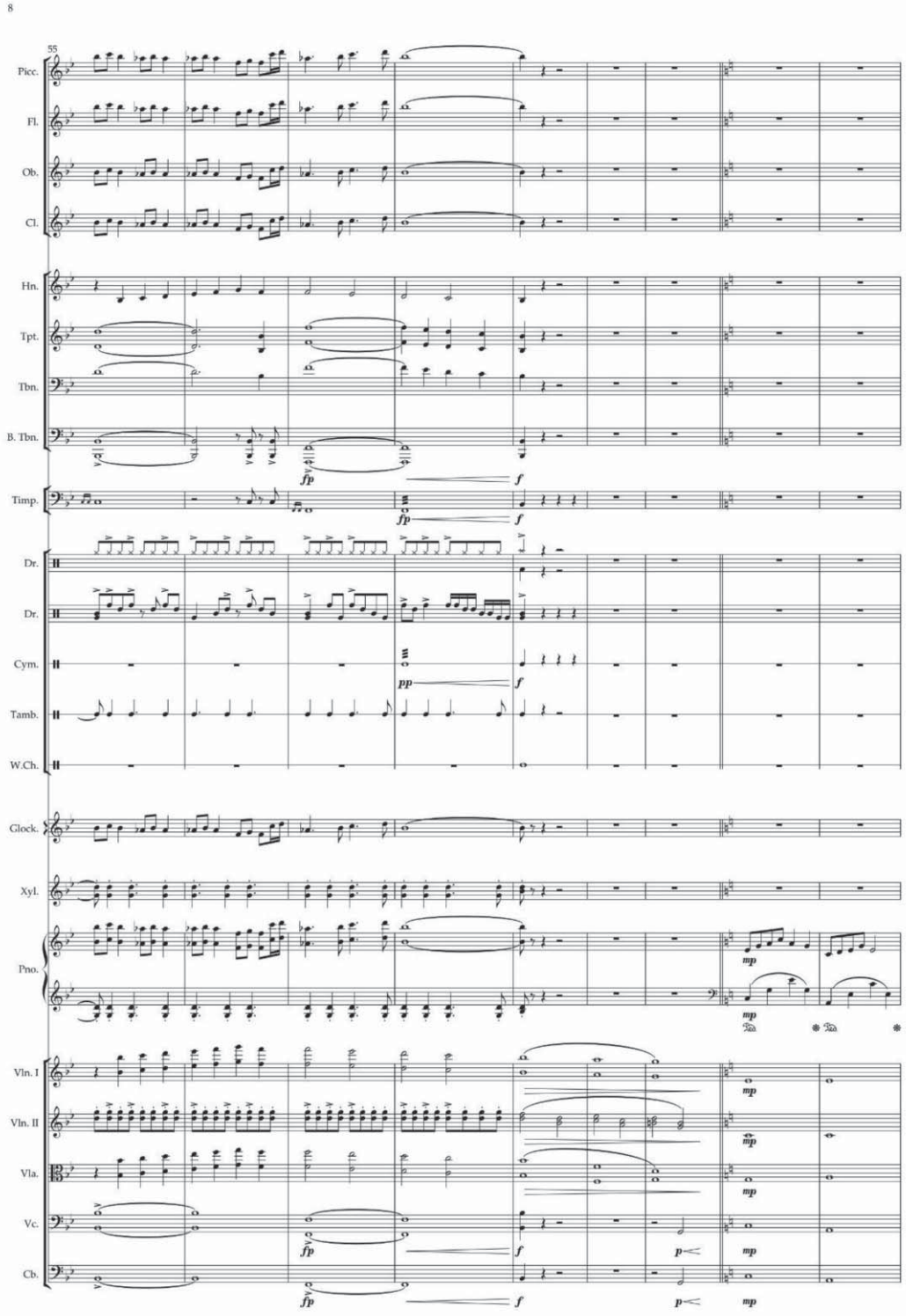

16
B
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
B
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
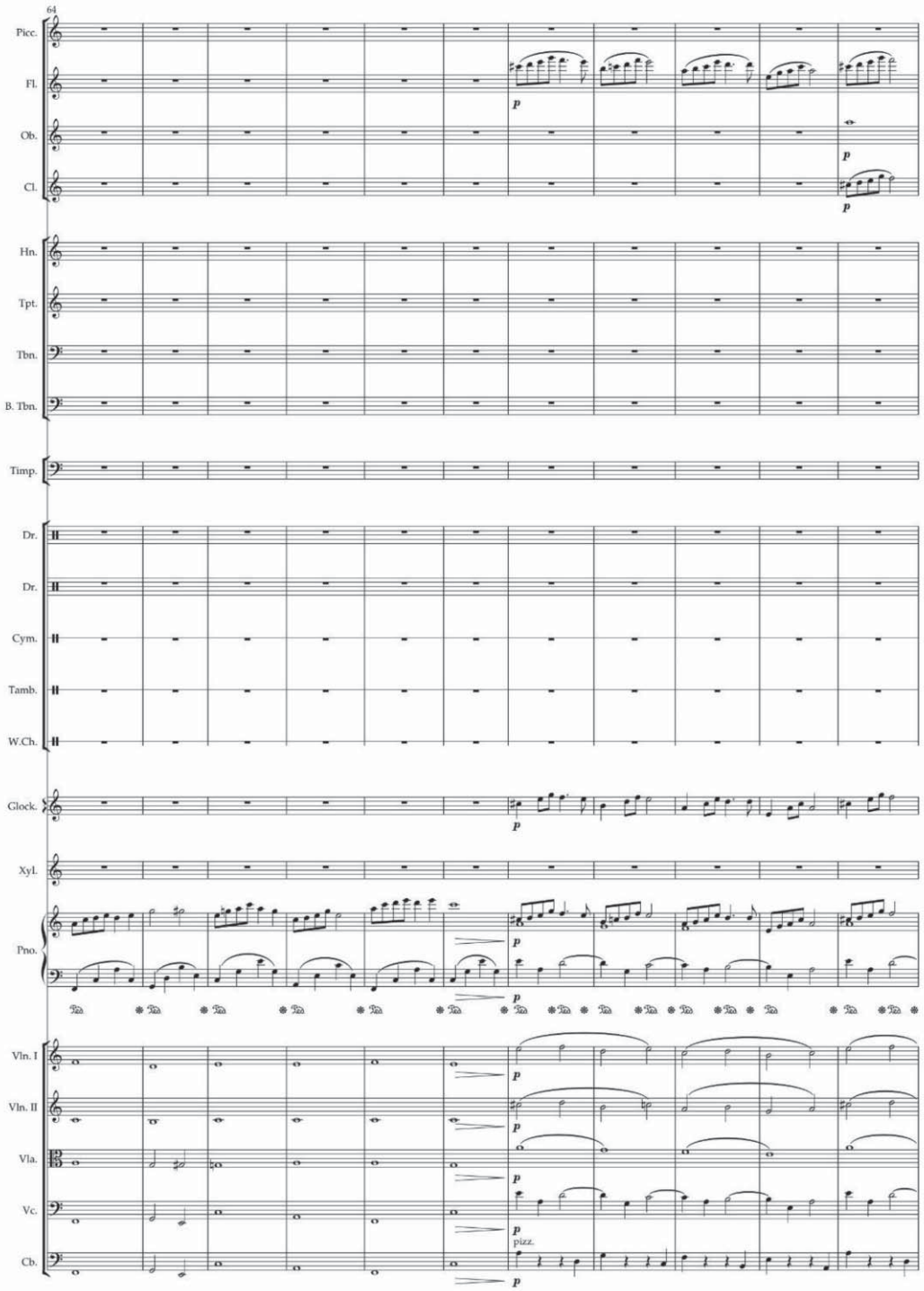

4
24
C
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
C
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
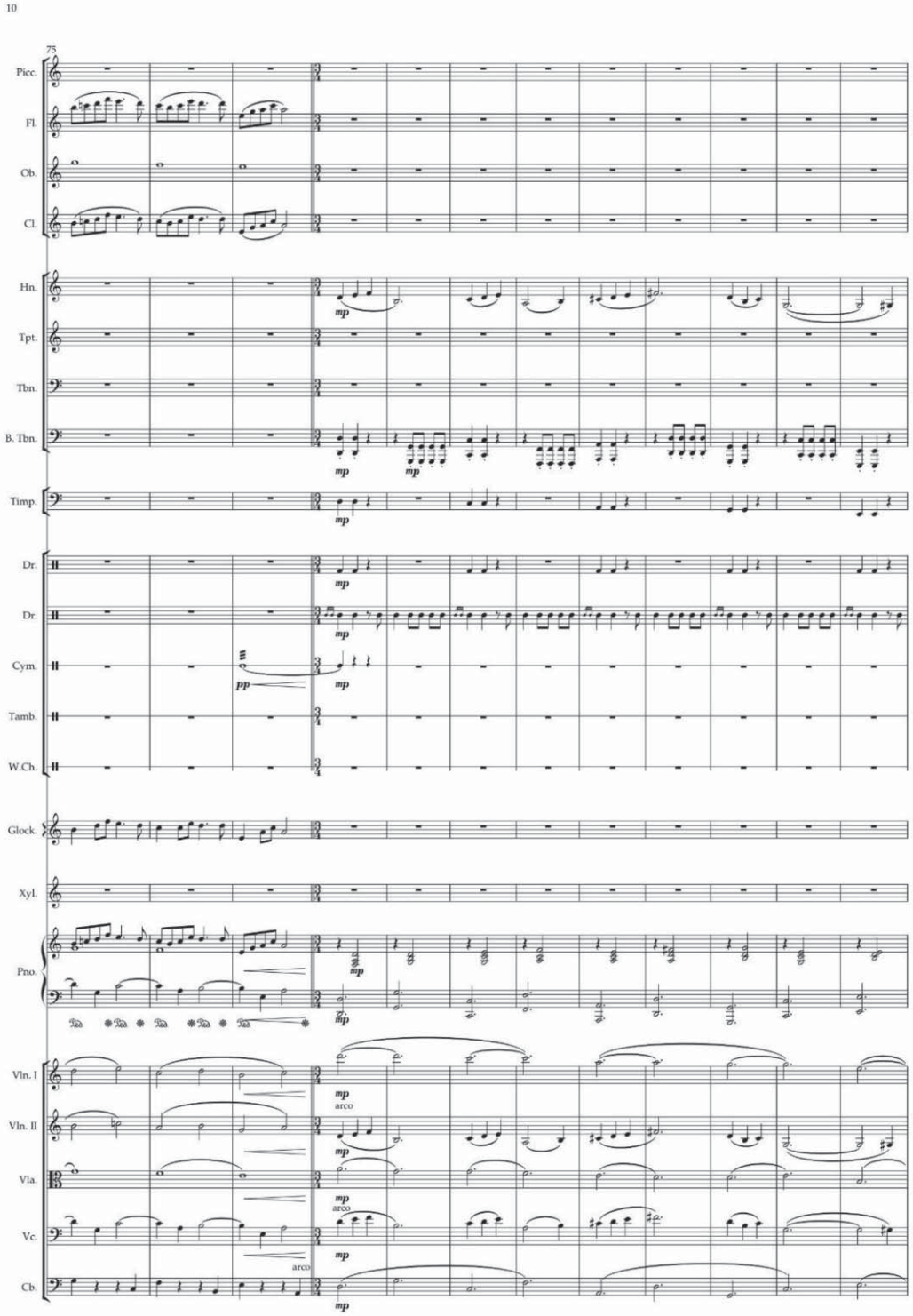

32
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
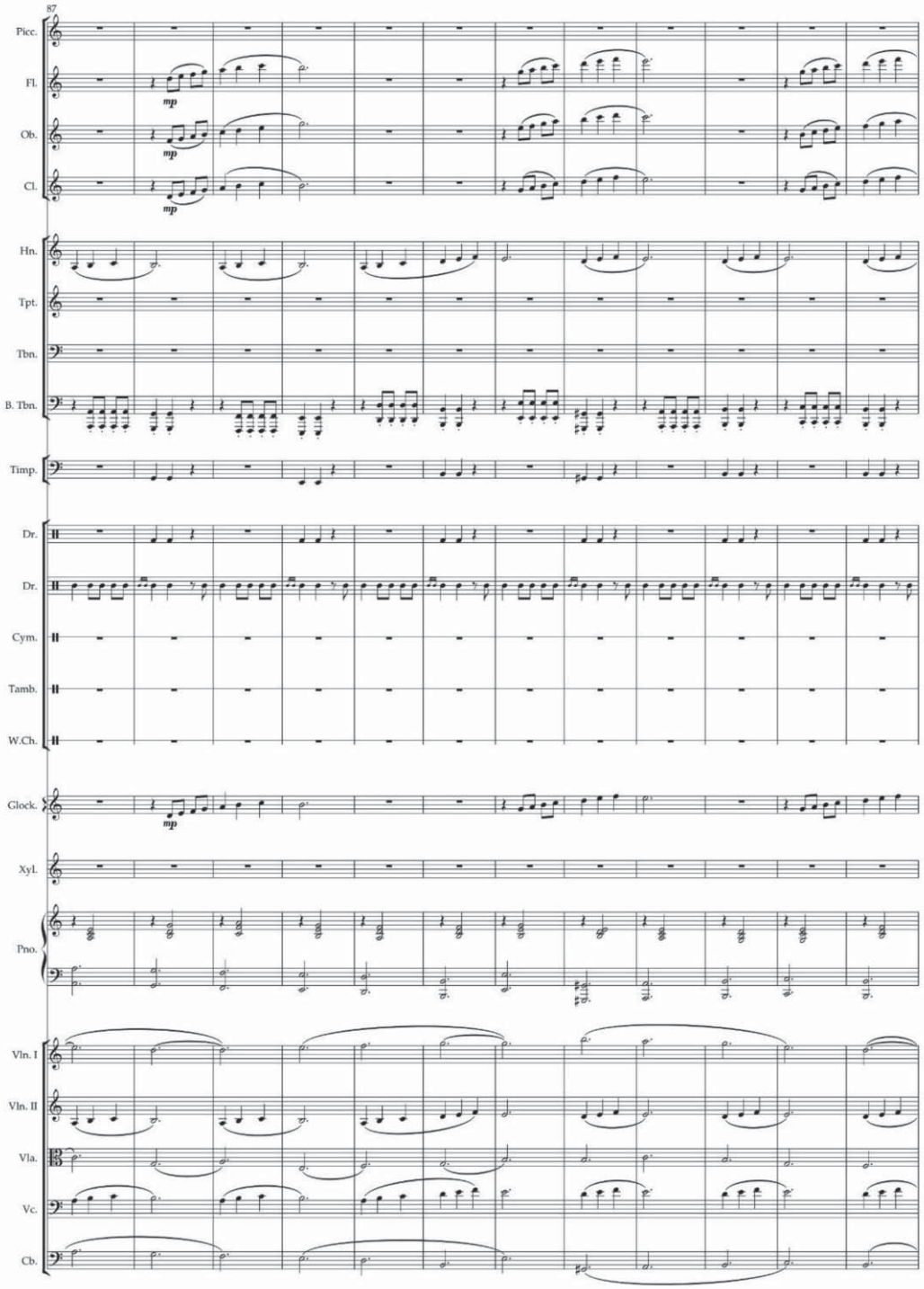

6
40
D
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
D
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
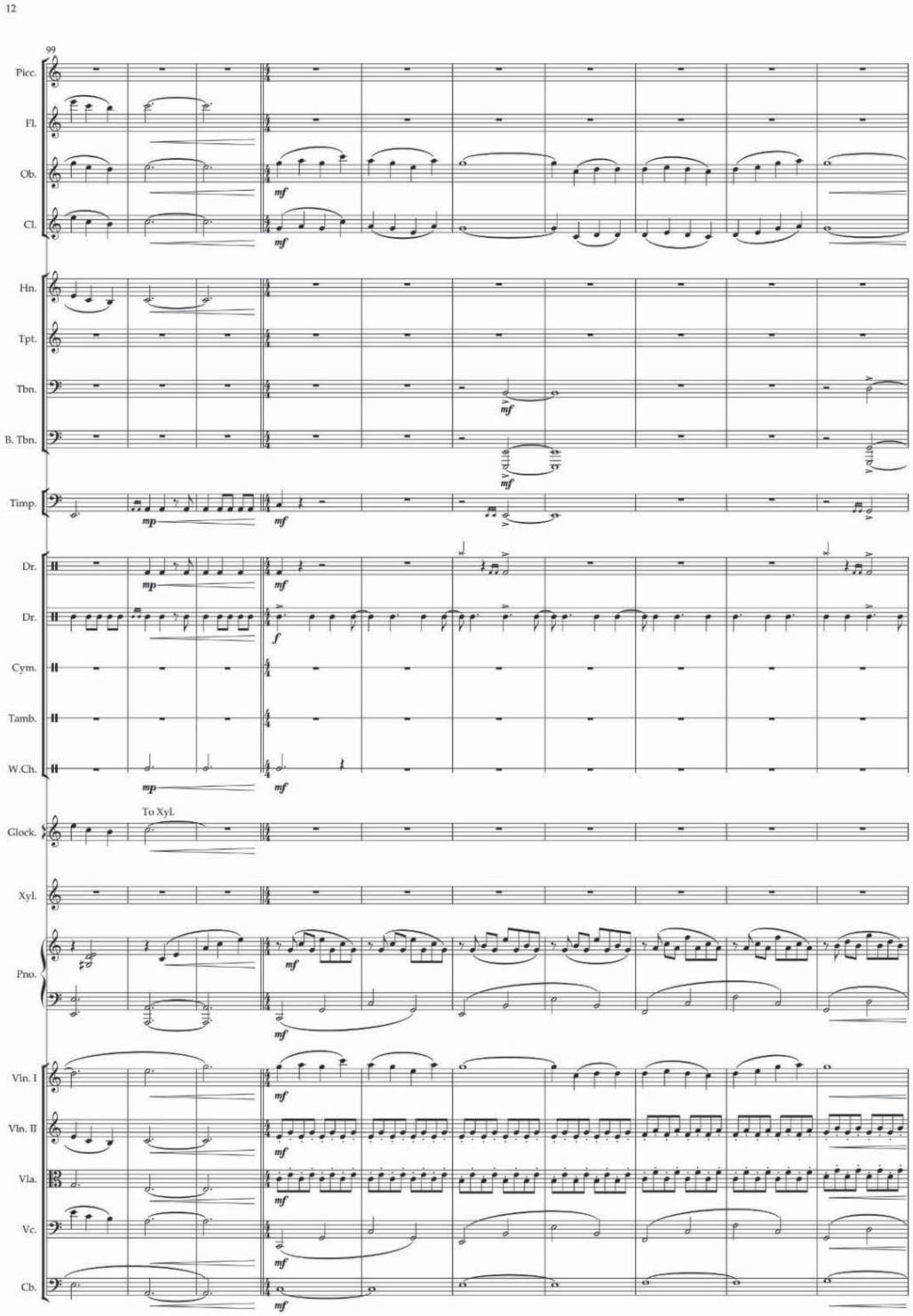

47
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp
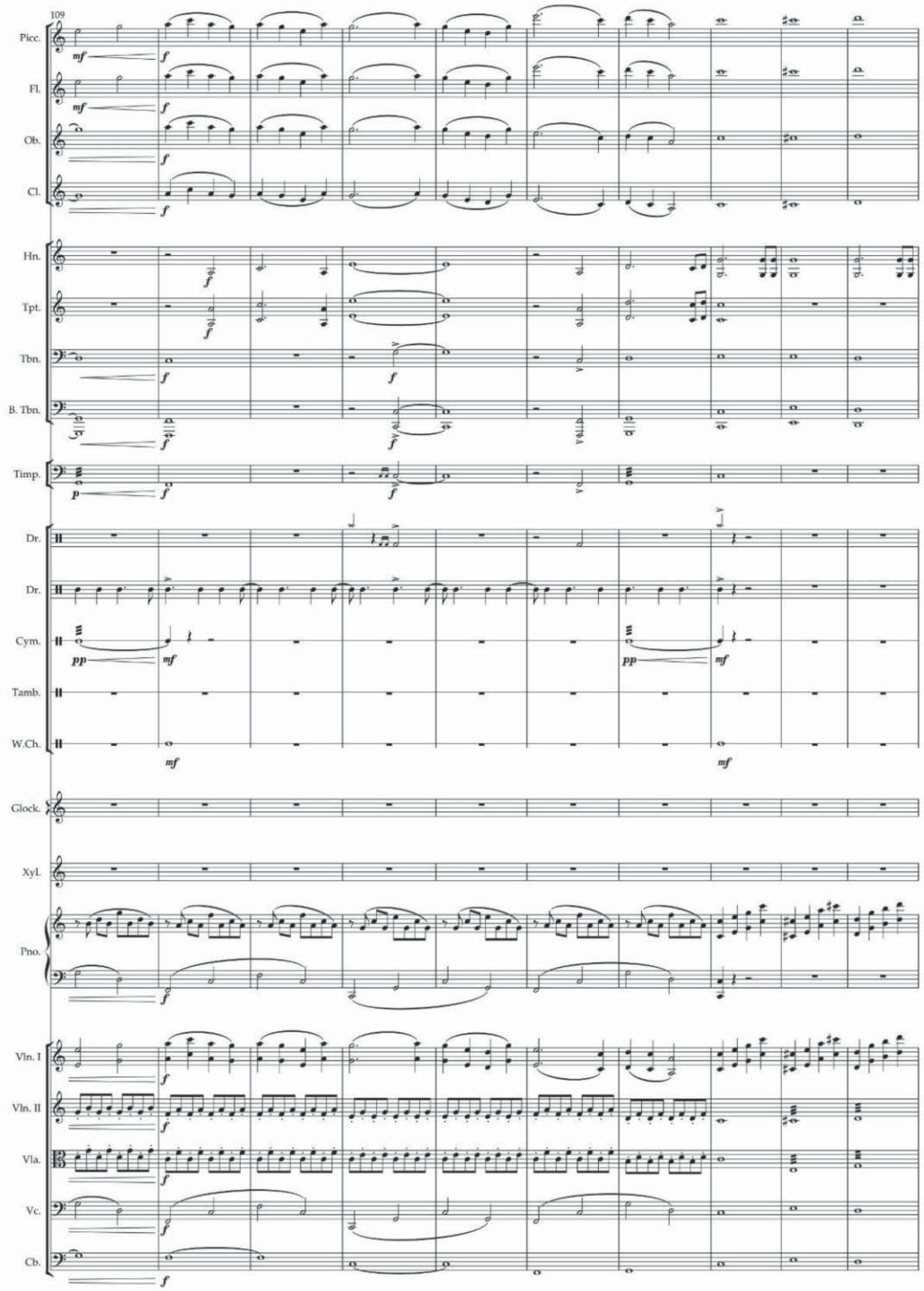

8
55
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
mp
p
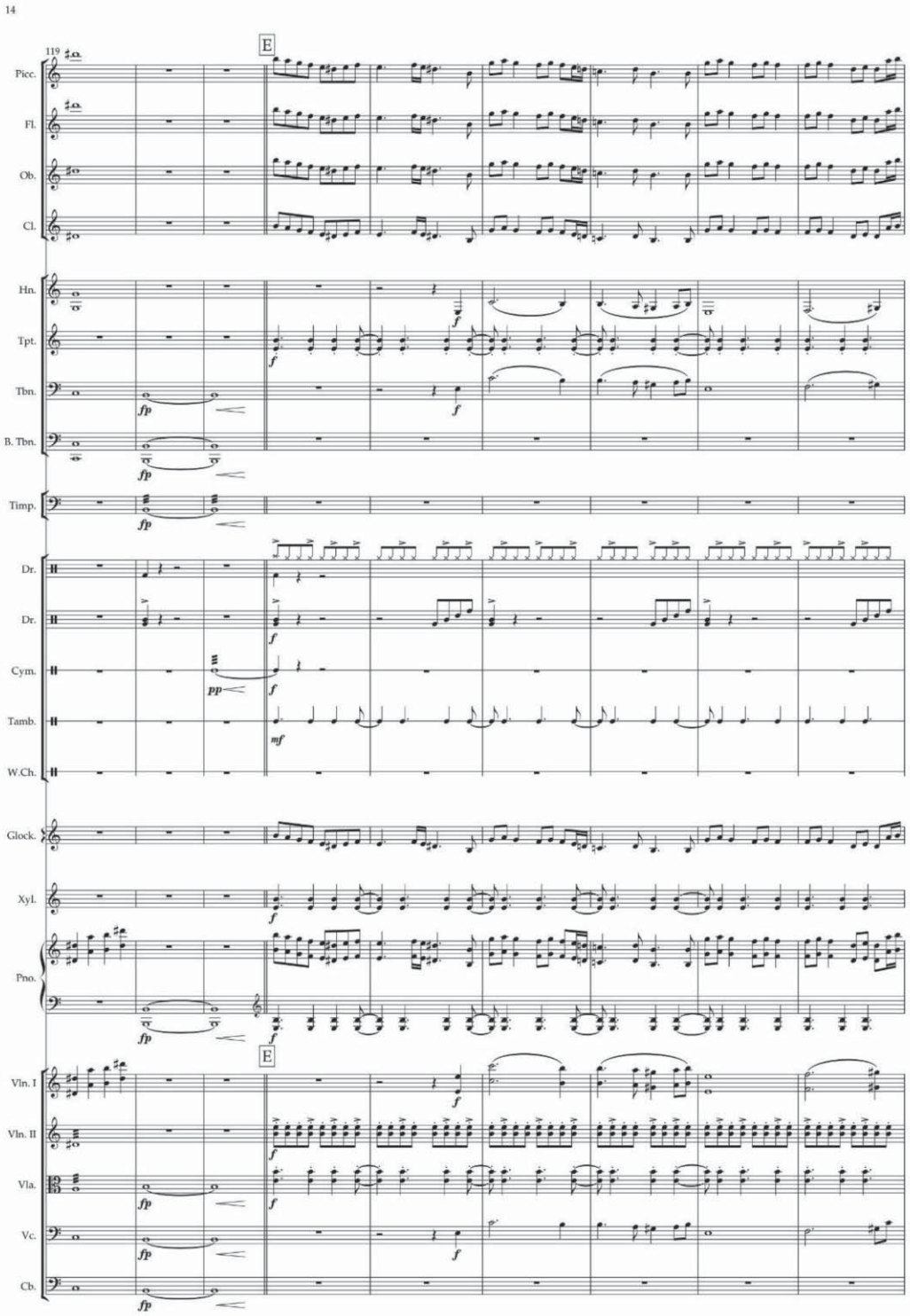

64
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
p
pizz.
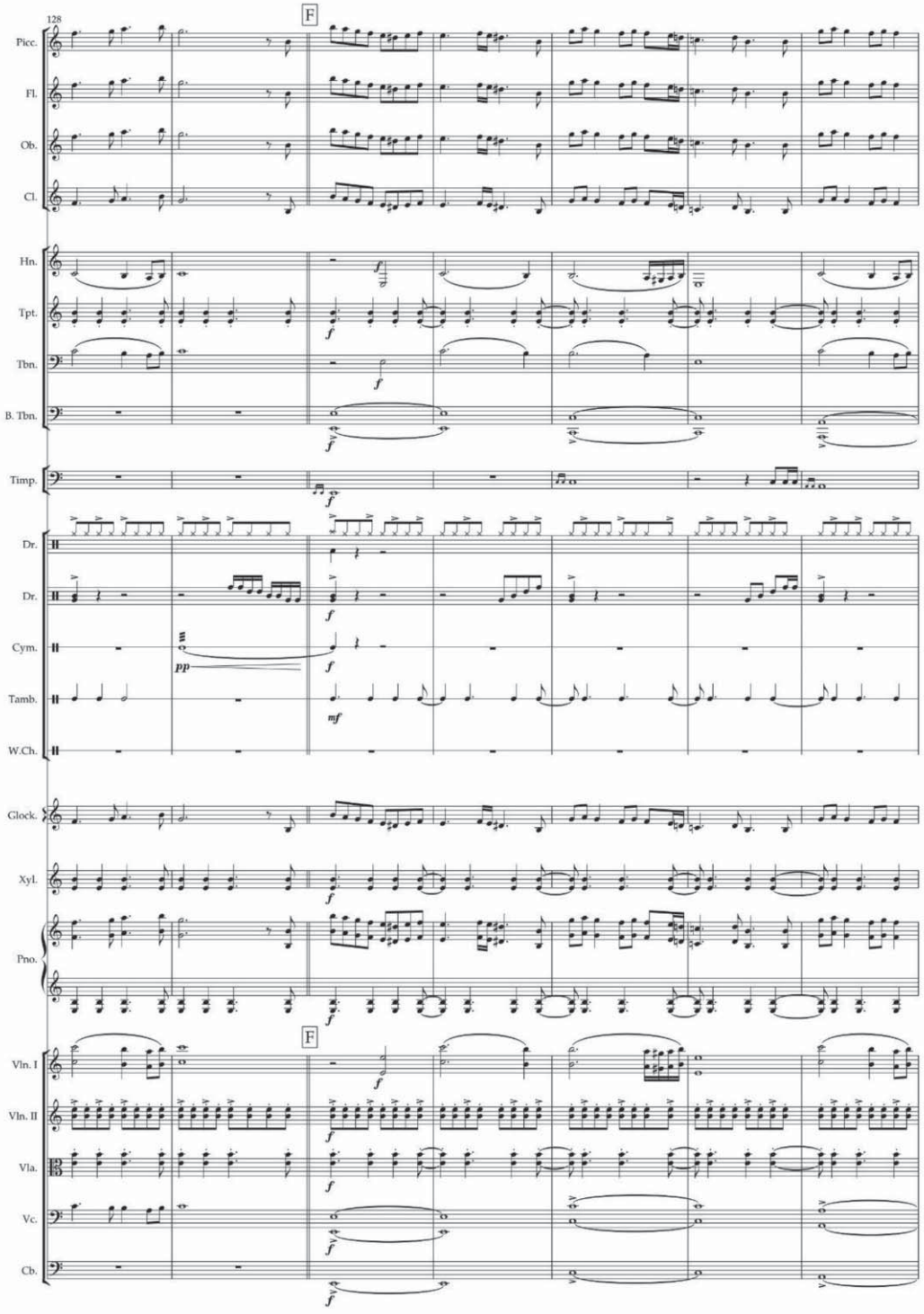

10
75
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
mp
pp
arco
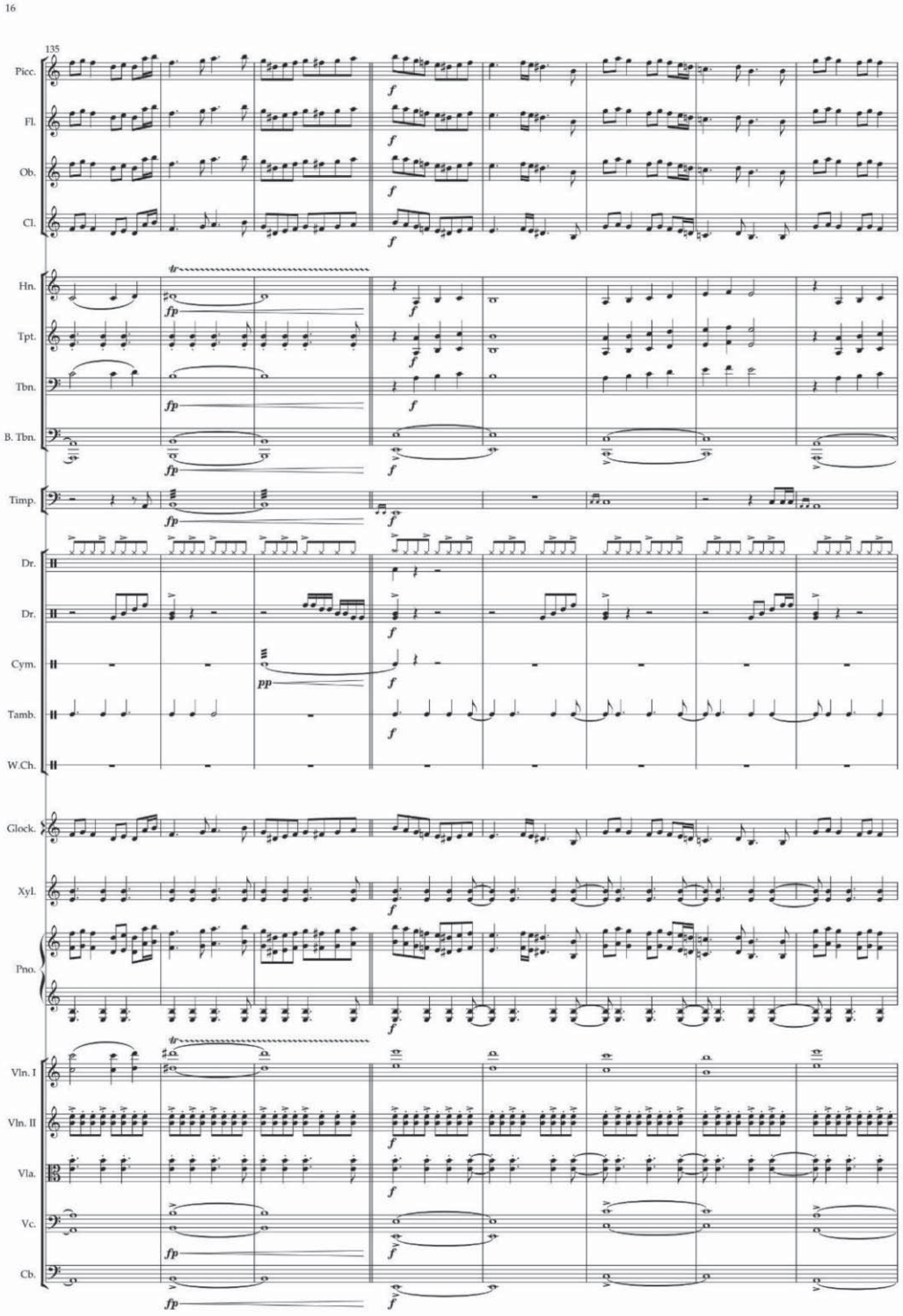

87
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
mp
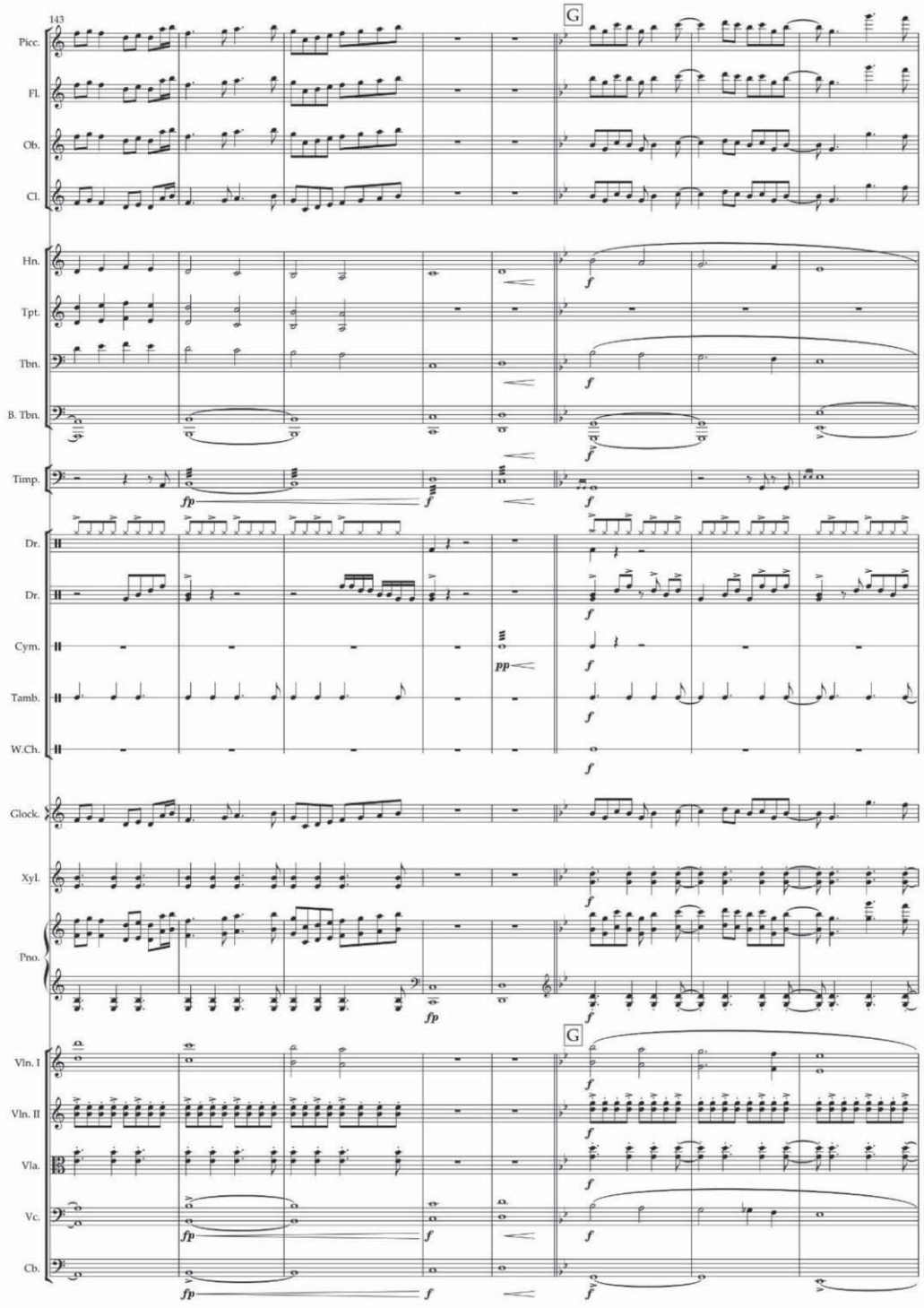

12
99
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
To Xyl.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
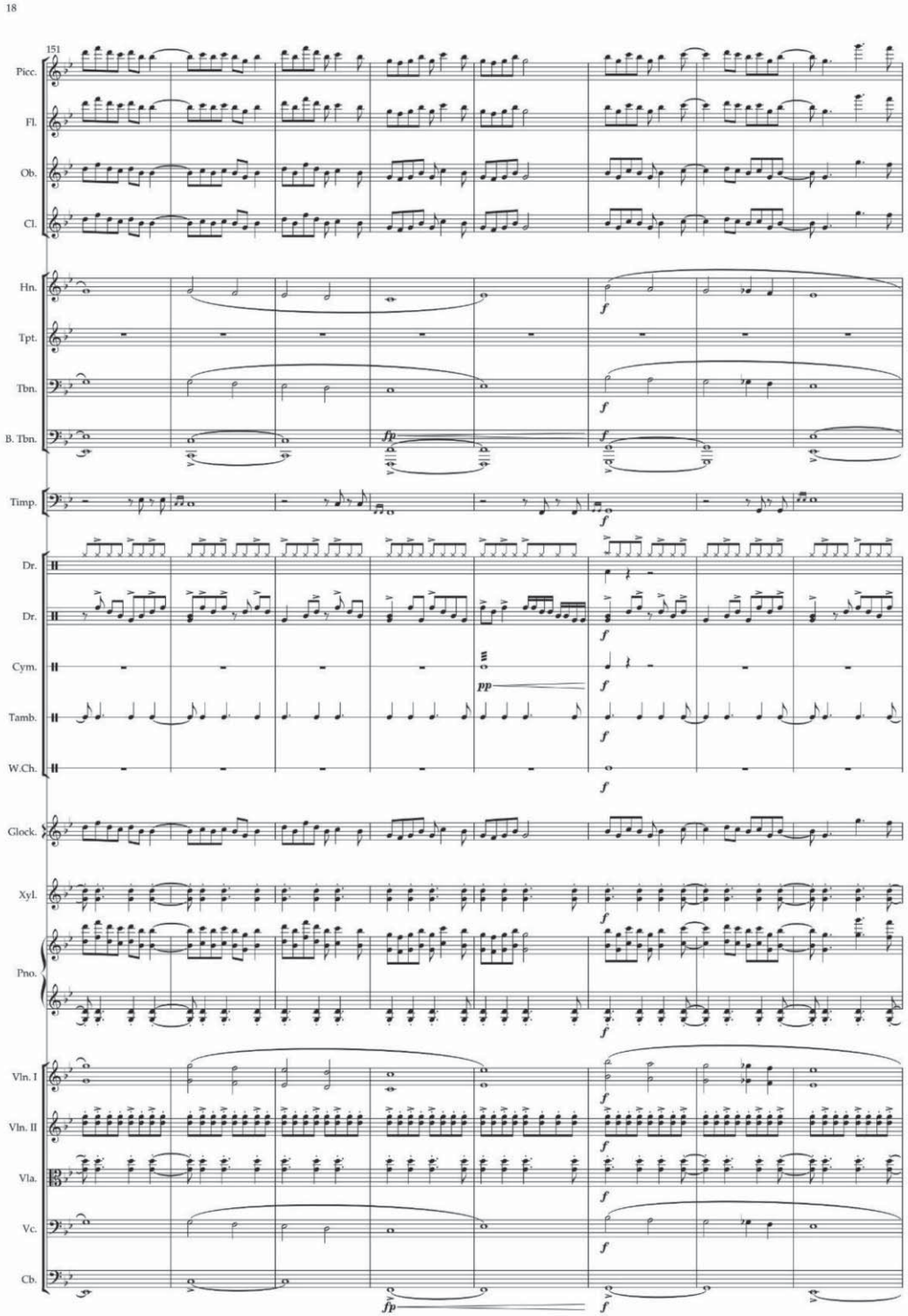

109
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
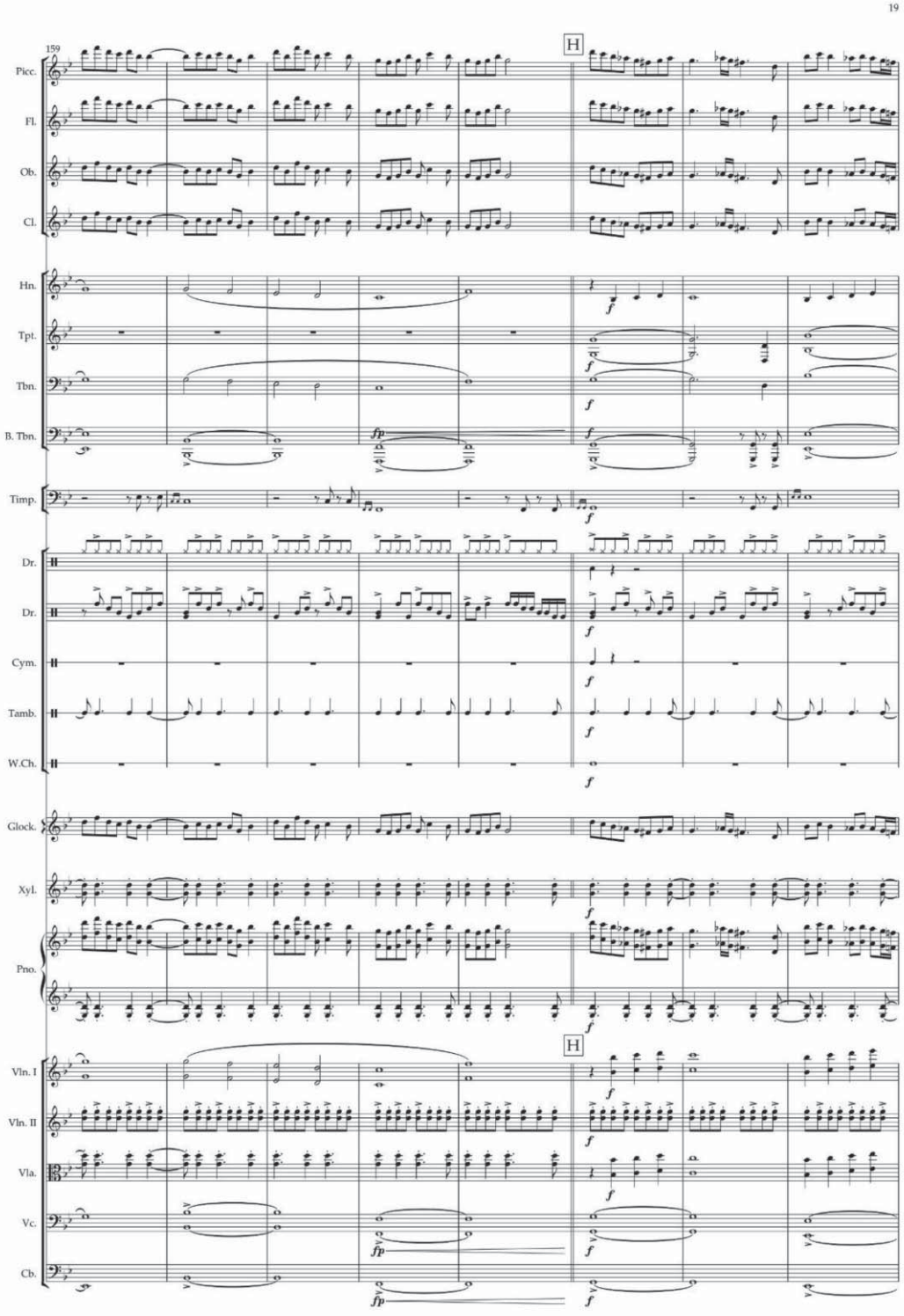

14
119
E
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
E
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
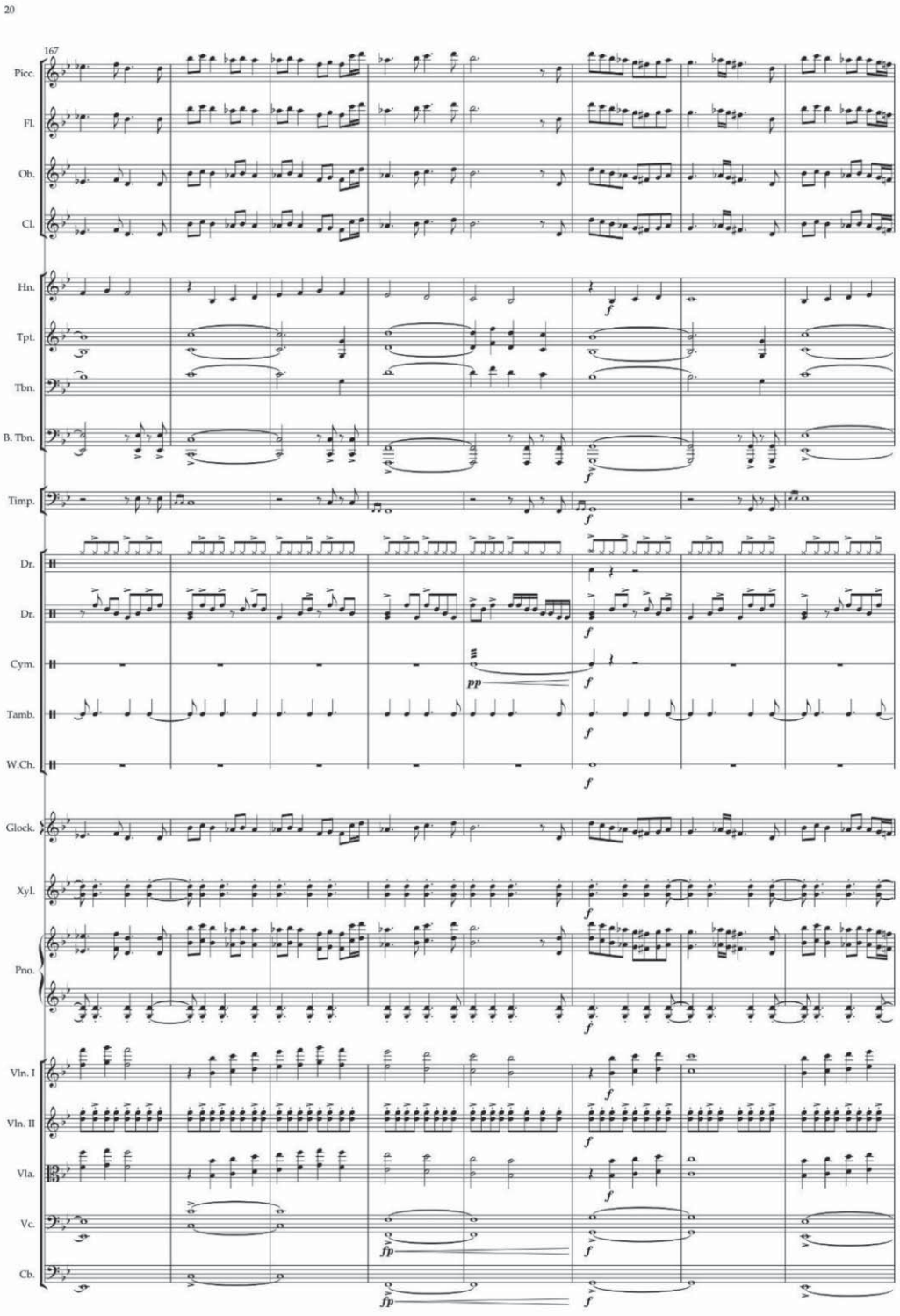

128
F
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
F
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
pp
mf
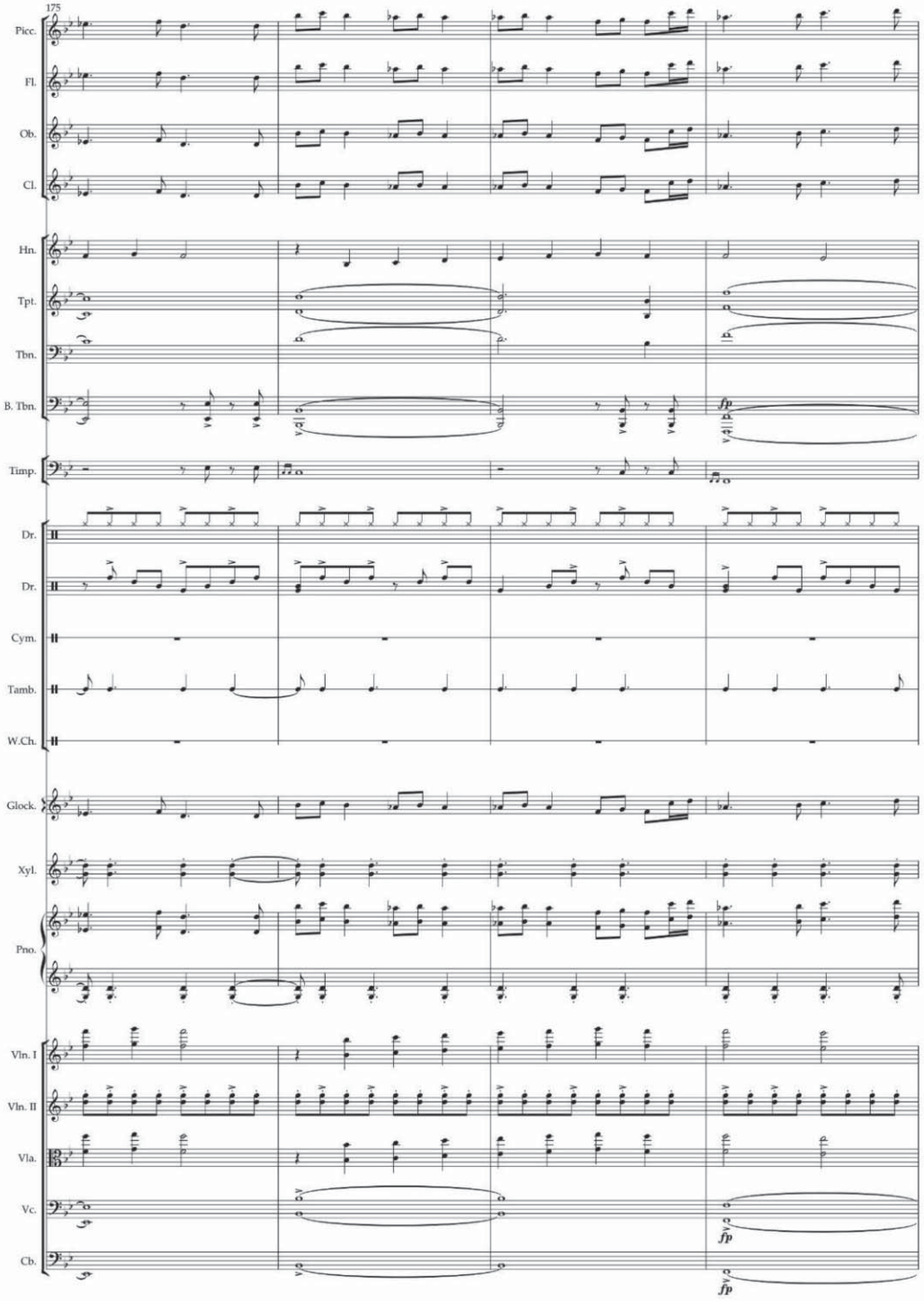

16
135
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
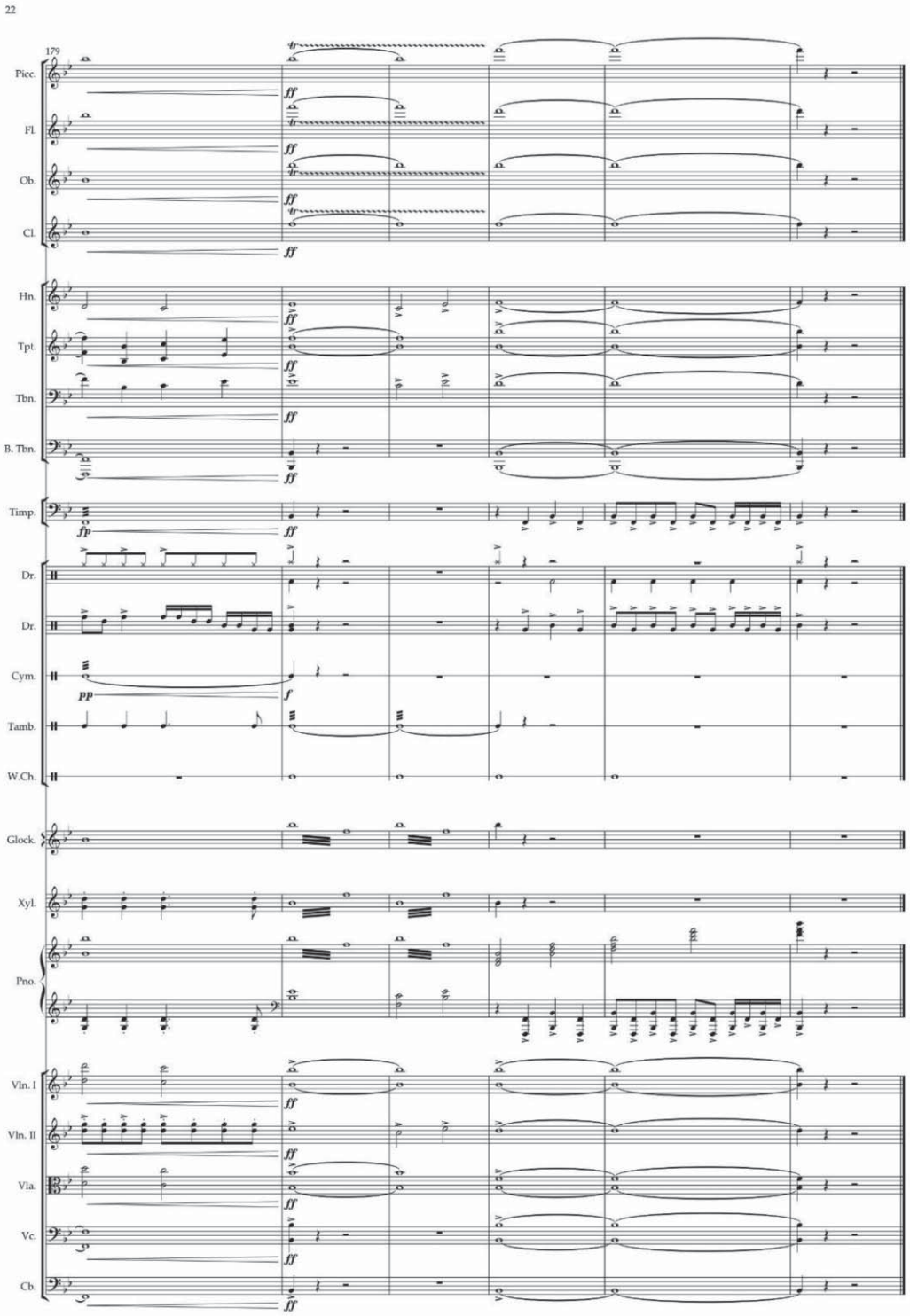

143
G
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp

18
151
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
fp
pp

19
159
H
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
H
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

20
167
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

175
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
fp

22
179
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

ประมวลภาพกิจกรรมงานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ
ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
วันศุกร์ ที่ 23 – วันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา 17.00-21.00 น.

งานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ “ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์” ชุด ชวน ชิม (สวมชุดจีน : งดงามนามฮั่นฝู “ชวน” ชมดู : เมืองเก่าตรอกชุนหงษ์ ตรงไป “ชิม” : อิ่มสำราญอาหารจีน (5 ภาษา), พบกับบูทอาหารจีน “ปากน้ำโพโหงวซก” และกิจกรรมการแสดงอีกมากมาย ของนักแสดงชาวไทย และชาวจีน เกือบ 30 ชีวิตจากคณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับ วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาเทียนจินโป๋ห่าย (ประเทศจีน)

ร้านเจ๊อ้ว
ขนมหวาน

Chinese Cultural Practices

วิถีวัฒนธรรมจีน

那空沙旺中国风俗文化

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

nscc.nsru.ac.th